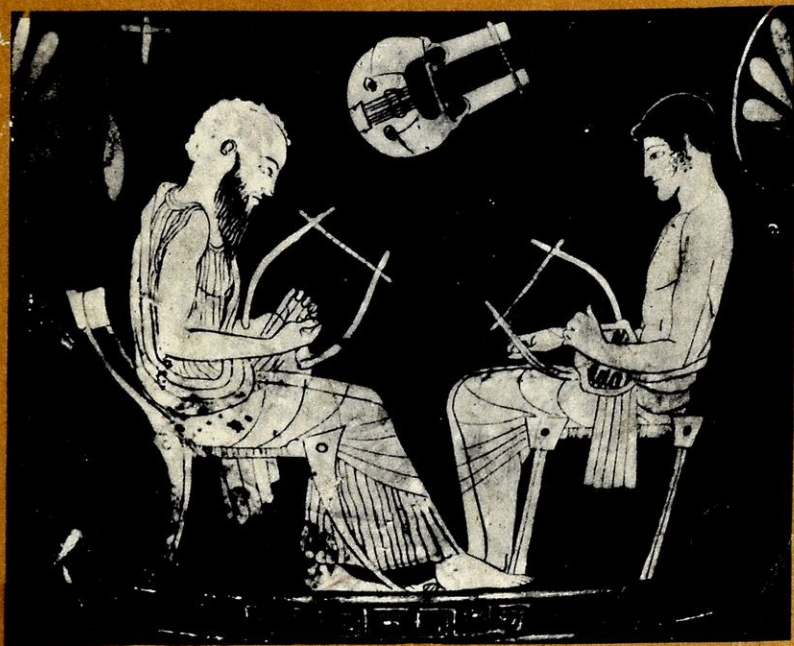

Ν. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ - Ν. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ - Ν. & Ε. ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΦΑΙΔΩΝ - ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

ΣΤ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1975

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

1. ΦΑΙΔΩΝ
2. ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

Σπ. Παπασπύρου

Σπύρος Ι. Παπασπύρου
Ζωγράφος
Καθηγητής Εφαρμογών ΤΕΙ/ΗΠ.

ΔΩΡΕΑΝ

17812

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΚΡΑΤΙΝΟΣ
ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

ΚΑΡΤΑ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ

ΑΡΧΑΙΑ

ΝΙΚ ΑΘ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ
ΦΑΙΔΡΟΝ

ΣΤ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Αρ. Εισ. ~~17806~~

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1975

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΦΑΙΔΡΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α΄ ΠΛΑΤΩΝ

1. ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

Ὁ Πλάτων ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας τῷ 428 ἢ 427 π.Χ. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἀρίστων ἦτο εὐγενῆς, ἀλλ' ἀγνώστου πιθανῶς ἱστορικῆς γενεᾶς, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Περικτιόνη ἀνήκεν ἐπίσης εἰς ἐπιφανῆ οἰκογένειαν, ἀνάγουσαν τὸ γένος αὐτῆς εἰς τὸν Σόλωνα. Τὸ ἀρχικὸν ὄνομα τοῦ Πλάτωνος ἦτο Ἀριστοκλῆς, τὸ ὄνομα τοῦ πάππου του, Πλάτων δὲ ὠνομάσθη, ὡς ἀναφέρεται, διότι εἶχεν εὐρέα στέρνα καὶ μέτωπον. Περὶ τῆς παιδείας αὐτοῦ δὲν γνωρίζομεν πολλά, ἀλλὰ πάντως ἔτυχεν ἐπιμεμηλεμένης ἀνατροφῆς, ὡς υἱὸς πλουσίας καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας, καὶ εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον κατετέθησαν βαθέως εἰς τὴν ψυχὴν του τὰ σπέρματα τῆς ἀρετῆς, ἡ ὁποία τὸν κοσμεῖ καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν. Εἶναι ὁμως βέβαιον, ὅτι ἐμυήθη εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὑπὸ τοῦ Κρατύλου, μαθητοῦ τοῦ Ἡρακλείτου. Ἀλλὰ τὸν ἐνεθουσίαζε μᾶλλον ἡ ποίησις καὶ μάλιστα ἡ τραγικὴ ἢ γνωριμία του ὁμως μὲ τὸν Σωκράτη, ἡ ὁποία συμπίπτει μὲ τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐπέφερε ριζικὴν μεταβολὴν εἰς τὰς νεανικὰς του κλίσεις. Παρέδωκεν εἰς τὸ πῦρ τὰ ποιητικὰ του πονήματα καὶ ἀφωσιώθη ὅλος εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ Σωκράτους, πλησίον τοῦ ὁποίου παρέμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του.

Ὁ ἄδικος θάνατος τοῦ διδασκάλου τὸν ἐπίκρανε τόσο, ὥστε ἔφυγεν εἰς τὰ Μέγαρα πλησίον τοῦ Εὐκλείδου, ὅπου μὲ ἄλλους Σωκρατικούς ἐθρήνησεν αὐτόν· ἐκεῖθεν μετὰ βραχὺ πιθανῶς διάστημα ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Κατὰ διάφορα ἔπειτα χρονικὰ διαστήματα ἔκαμεν ἀρκετὰ ταξίδια ἐπανερχόμενος ἐκ νέου εἰς τὴν γενέτειραν. Τὸ μακρότερον ὅλων ἦτο τὸ εἰς Αἴγυπτον καὶ Κυρήνην. Εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐγνώρισεν τὸν ἐκεῖ πανάρχαιον πολιτισμόν, ἐδιδάχθη ἴσως ἱστορίαν καὶ μαθηματικά, τὸ δὲ πολίτευμα τῆς χώρας τοῦ ἀφῆκε μεγάλην ἐντύπωσιν, τῆς ὁ-

ποίας ἔχνη βλέπομεν εἰς τὰ περὶ πολιτείας ἔργα του. Εἰς τὴν Κυρήνην ἤκουσε τοὺς μαθηματικούς της καὶ ἐγνώρισε τὸν διάσημον γεωμέτρην Θεόδωρον. Τῷ 389 π.Χ. ἦλθεν εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. Ὁ πιθανώτερος λόγος τῶν ταξιδίων αὐτῶν ἦτο ἡ ἐπιθυμία του νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς σοφίας τῶν χωρῶν αὐτῶν. Τὸ εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν ταξιδιὸν του ὑπῆρξεν ἀφορμὴ νὰ γνωρίσῃ ὁ Πλάτων τοὺς Πυθαγορείους ἐκ τοῦ πλησίον, νὰ λάβῃ γνῶσιν τῆς φιλοσοφίας αὐτῶν, νὰ μυηθῇ πληρέστερον εἰς τὰ Ὀρφικά καὶ νὰ γνωρισθῇ ἀκόμη μὲ τοὺς Ἐλεάτας καὶ τὰς δοξασίας αὐτῶν. Ἡ ἀποδημία αὐτῆ ὑπῆρξεν ἕνεκα τούτου σημαντικωτάτη διὰ τὴν μετέπειτα πνευματικὴν αὐτοῦ ἐξέλιξιν.

Διάφορος ὅμως ὑπῆρξεν ἡ πνευματικὴ του συγκομιδὴ ἐκ τῆς Σικελίας. Ἐκεῖ ἐγνώρισε ἐκ πείρας μίαν τυραννίδα, ζήσας εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Διονυσίου τοῦ Α' καὶ ἐκέρδησε φίλον καὶ θαυμαστὴν τὸν γυναικάδελφον τούτου Δίωνα. Ἄλλ' ἡ γνωριμία του μὲ τὸν Διονύσιον εἶχεν οἰκτρὸν τέλος. Ὁ τύραννος, διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ τοῦ ἐνοχλητικοῦ ἠθικολόγου, τὸν ἐπεβίβασε διὰ τῆς βίας πλοίου ἀναχωροῦντος διὰ τὴν Ἑλλάδα· ὁ κυβερνήτης αὐτοῦ, κατ' ἐντολὴν πιθανώτατα τοῦ Διονυσίου, τὸν ἐπώλησεν ὡς δούλον εἰς τὴν Αἴγιναν. Ὁ Ἀνίκηρις ὅμως ὁ Κυρηναῖος παρευρισκόμενος ἐκεῖ τὸν ἐξηγγόρασε καὶ οὕτως ὁ Πλάτων ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας τῷ 387 π.Χ. εἰς ἡλικίαν 40 ἐτῶν περίπου.

Ἐκτοτε ὁ Πλάτων παρέμεινεν εἰς Ἀθήνας πλὴν δύο διακοπῶν παρὰ τὰ πρότερα παθήματά του. Τῷ 366 π.Χ. μετέβη καὶ πάλιν εἰς Σικελίαν, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ νέου τυράννου Διονυσίου τοῦ Β', διαδεχθέντος τὸν πατέρα του, πρὸς διαρρῦθμισιν τῶν ἐκεῖ πολιτικῶν πραγμάτων κατὰ τὰς φιλοσοφικὰς αὐτοῦ ἰδέας. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἠπατήθη ὁ Πλάτων εἰς τὰς προβλέψεις του καὶ ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ τὰς Συρακούσας, ἀφοῦ ὑπεσχέθη, ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ, διότι ἄλλως δὲν τοῦ ἐπέτρεπον νὰ ἀναχωρήσῃ. Καὶ πράγματι τῷ 361 π.Χ. ἐπανῆλθεν εἰς Σικελίαν, ὅπου ὄχι μόνον δὲν κατώρθωσε νὰ διαλλάξῃ τὸν τύραννον μὲ τὸν Δίωνα καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ ἐκ τῆς ἐξορίας τὸν δεύτερον, ἀλλὰ καὶ κατέστη ὑποπτος, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐκινδύνευσεν αὐτῆ ἡ ζωὴ του. Ἐσώθη μόνον κατόπιν ἐπεμβάσεως τῶν ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ Πυθαγορείων φίλων του καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας, χωρὶς πλέον νὰ ἀπομακρυνθῇ ἐξ αὐτῶν.

Εἶναι ἐπίσης βέβαιον, ὅτι ὡς ἀνὴρ ὑγιῆς καὶ ῥωμαλέος πλέον ἢ ἅπαξ ἐστρατεύθη κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀνδρικῆς αὐτοῦ ἡλικίας, ὅτι δὲν ἀνεμείχθη εἰς τὰ πολιτικά, διότι καὶ ἐκ πεποιεῖσως καὶ ἐκ κατα

γαγωγής δὲν συνεπάθει τὴν δημοκρατίαν, ἡ ὁποία ἐθανάτωσε τὸν ἄριστον τῶν πολιτῶν Σωκράτη, ὅτι παρέμεινε ἀγαμος καὶ ὅτι ἦτο λίαν φιλομαθὴς καὶ πολυμαθέστατος, ὡς ἐμφαίνεται ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων του.

Ὅτε τὸ πρῶτον ἐπανῆλθεν ἐκ Σικελίας εἰς Ἀθήνας, ἐφιλοτιμήθη νὰ καταστήσῃ κοινωνοὺς τῆς πείρας του καὶ τῶν γνώσεών του τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ κοινωνήσουν τούτων. Ἰδρυσε λοιπὸν πρὸς τοῦτο παρὰ τὸ Γυμνάσιον « Ἀκαδημία » μόνιμον φιλοσοφικὴν σχολήν, ὁμώνυμον μὲ αὐτό, διατηρηθεῖσαν μέχρι τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὅποτε κατηργήθη. Ἡ Ἀκαδημία ἐγίνε κατὰ τὸ πρότυπον τῆς Πυθαγορείου σχολῆς, ἀλλ' ὁ ἰδρυτῆς τῆς δὲν ἀπεδέχετο οὔτε τὴν ἐχεμύθειαν τῶν Πυθαγορείων, οὔτε τὸ δυσπρόσοδον τῶν μαθητῶν πρὸς τὸν διδάσκαλον, ἀλλ' ἐζήτει νὰ συμβιβάσῃ τὴν ἀχροαματικὴν μέθοδον τῆς διδασκαλίας μετὰ τῆς διαλογικῆς τοῦ Σωκράτους. Ἡ Ἀκαδημία ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Μουσῶν, τῶν ὁποίων ὁ Πλάτων ἴδρυσεν εἰς τὸν κῆπον τῆς σχολῆς ἱερὸν, καὶ οἱ ὀμιλεῖται κατὰ τὸ πρότυπον τῶν Ὀρφικῶν καὶ Πυθαγορείων ἀπετέλουσαν ἱερὰν ἔνωσιν. Ἐντὸς τῆς σχολῆς κατώκησεν ὁ Πλάτων καθὼς καὶ οἱ ἐκάστοτε σχολάρχαι τῆς Ἀκαδημίας ἐκ κληρονομίας τοῦ ἰδρυτοῦ. Ἐπιφανεῖς Ἀθηναῖοι καὶ ξένοι ἦσαν οἱ ἀποτελοῦντες τὸν ὄμιλον τῆς σχολῆς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καταλέγονται ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Δημοσθένης.

Ὁ Πλάτων ἐξεχολούθησεν ἀνελλιπῶς, πλὴν τῶν δύο διακοπῶν, τὰς ὁποίας εἶδομεν, νὰ διδάσκη εἰς τὴν σχολήν, χωρὶς νὰ παύῃ νὰ γράφῃ. Μόνον ὁ θάνατος περὶ τὸ ὄγδοηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του ἔθεσε τέρμα εἰς τὴν γόνιμον δρᾶσίν του. Ὁ νεκρὸς τοῦ πρώτου σχολάρχου τῆς Ἀκαδημίας ἐτάφη εἰς τὸν κῆπον αὐτῆς.

2. ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

Ἰπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Πλάτωνος φέρονται 44 ἔργα. Ἐκ τούτων θεωροῦνται γνήσια τρεῖς ἐπιστολαὶ καὶ 24 - 26 συγγράμματα ἔχοντα τὴν μορφήν διαλόγου, πλὴν τῆς Ἀπολογίας, ἡ ὁποία εἶναι γραμμὴν εἰς συνεχῆ λόγον. Ἡ μορφή δὲ αὕτη τοῦ λόγου δὲν εἶναι ἐξῶθεν δάνειον, ἀλλὰ φυσικὴ ἀναπαράστασις τῆς διαλογικῆς διδασκαλίας τοῦ Σωκράτους, ἡ ὁποία ἐγίνετο μὲ τόσῃν δεξιότητῃ καὶ ἀσφάλειαν. Οὕτω λοιπὸν προῆλθε νέον εἶδος τοῦ ἀττικῆς πεζοῦ λόγου, ὁ Πλατωνικὸς διάλογος, γραμμένος μὲ τόσῃν λογοτεχνικῇ χάριν εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Ἀθηναίων τῆς ἐποχῆς.

Ἄλλὰ δὲν πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τοὺς Πλατωνικοὺς διαλόγους ὡς

ἐν εἶδος ἐστενογραφημένων πρακτικῶν τῶν Σωκρατικῶν διαλόγων· ἡ ζωὴ, ἡ μορφή καὶ τὸ πλαίσιον τούτων εὐρύνονται, παρελθὸν καὶ παρὸν συνεννοῦνται, αἱ κρατοῦσαι ιδέαι ἀνάγονται εἰς ὑψηλότερα ἐπίπεδα, ὥστε πανταχοῦ διακρίνεται ὁ ἀνώτερος νοῦς, ὁ ὁποῖος διαμορφώνει, καλλωπίζει καὶ ἐξυψώνει ὡς χρωστήρ ἐξόχου καλλιτέχνου ἐπεξεργαζομένου ὠραίαν, ἀλλ' ἀτελῆ καταλειφθεῖσαν εἰκόνα, τὴν ὁποῖαν θέλει νὰ ἐμφανίσῃ οὗτος ὡς ἔργον οὐχὶ ἰδικόν του, ἀλλὰ τοῦ πρώτου σχεδιάσαντος. Ἡ τοιαύτη εὐλάβεια καὶ ἀφοσίωσις τοῦ Πλάτωνος πρὸς τὸν Σωκράτη ἀποτελεῖ μοναδικὸν εἰς τὴν ἱστορίαν παράδειγμα σχέσεως μαθητοῦ πρὸς διδάσκαλον, τοῦ ὁποῖου τὴν προσωπικότητα μᾶς παρέδωκεν ὅλως ἰδανικῆν.

Β'. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΥΤΗΣ

Ἡ φιλοσοφία, ὅπως καὶ τὸ δράμα, ἔχει πατρίδα τὴν Ἑλλάδα. Ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἀποικίας καὶ μάλιστα τὰς Ἴωνικὰς καὶ ἠνδρώθη καὶ ἐξυψώθη εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἄλλὰ τί εἶναι φιλοσοφία; Φιλοσοφία κυρίως εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς σοφίας ἢ τῆς γνώσεως· ἡ ἐξερεύνησις τῆς ἀληθείας καὶ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων, ἡ ἐπιστήμη τῶν ὄντων, τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν αἰτίων αὐτῶν. Ὁ Πλάτων φιλοσοφίαν θεωρεῖ τὴν γνῶσιν τοῦ ὄντως ὄντος, τοῦ ἀγεννήτου καὶ ἀφθάρτου, μονοειδοῦς καὶ αἰωνίου. Ὁ Ἀριστοτέλης πάλιν λέγει, ὅτι φιλοσοφία εἶναι ἡ ἔρευνα τῶν αἰτίων καὶ τῶν ἀρχῶν τῶν ὄντων. Ἐξ ἄλλου κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἄλλοι διαφορητικὰ ὀρίζουν τὴν φιλοσοφίαν.

Τὰ προβλήματα τῆς φιλοσοφίας εἶναι κυρίως τρία:

1) Τὸ γ ν ω σ ι ο λ ο γ ι κ ὄ ν, ἤτοι· α') Ἡ ἔρευνα τοῦ πῶς συντελεῖται ἡ γνῶσις ἡμῶν καὶ ποία ἡ πηγὴ αὐτῆς. Εἶναι δηλαδή αἱ αἰσθήσεις ἢ ἡ νόησις; Ἄλλοι τῶν φιλοσόφων δέχονται ὡς πηγὴν τὴν αἴσθησιν (αἰσθησιαρχικοί) καὶ ἄλλοι τὴν νόησιν (νοησιαρχικοί). β') Ποῖον τὸ κῦρος τῆς γνώσεως ἡμῶν· ἡ γνῶσις δηλαδή ἡμῶν περὶ τοῦ κόσμου ἔχει ὑποκειμενικὸν κῦρος ἢ ἀντικειμενικόν; Εἶναι δηλαδή ὁ κόσμος διάφορος ἀπὸ ὅ τι μᾶς φαίνεται ἢ εἶναι οὗτος πράγματι, ὅπως τὸν νομίζομεν; γ') Ποῖον τὸ ὄριον τῆς γνώσεως ἡμῶν; Μέχρι ποίου σημείου δηλαδή φθάνει ἡ γνῶσις μας; Δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἐσχάτην τοῦ παντός οὐσίαν;

2) Τὸ ὄντολογικόν, τὸ ὁποῖον ἐξετάζει περὶ τῆς οὐσίας τοῦ κόσμου καὶ παντὸς ὑπάρχοντος καὶ φαινομένου. Εἶναι δηλαδὴ ὁ κόσμος ὕλη ἢ πνεῦμα ἢ εἶναι καὶ τὰ δύο μαζί ;

3) Τὸ ἀξιολογικόν, τὸ ὁποῖον ἐρευνᾷ περὶ τῶν παντὸς εἶδους ἀξιών. Ἦτοι ἡ φιλοσοφία ἐξετάζει πῶς δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὸ Α ἢ Β φαινόμενον ἢ πρᾶγμα, ποία εἶναι ἡ οὐσία του καὶ ποία ἡ ἀξία του.

Γ'. Η ΠΡΟ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Πρὸς κατανόησιν τοῦ Φαίδωνος εἶναι ἀνάγκη νὰ δώσωμεν μίαν σαφή, ἀλλὰ περιληπτικὴν εἰκόνα τόσοσιν περὶ τῆς πίστεως κλπ. τῶν Ὀρφικῶν, ὅσον καὶ περὶ τῆς ἱστορικῆς ἐξελιξέως τῆς φιλοσοφίας.

Οἱ Ὀρφικοὶ

Παντοῦ εἰς τὴν γῆν προηγῆθη τῆς γνώσεως ἢ πίστις καὶ τῆς φιλοσοφίας ἢ θρησκεία, αἱ ὁποῖαι ἔδωσαν κάποια λύσιν εἰς τὰ προβλήματα τῆς φιλοσοφίας. Ποία ἦτο ἡ πίστις τῶν Ἑλλήνων, εἶναι γνωστόν. Τὰ Ὀρφικά ὅμως μυστήρια, τῶν ὁποίων ἡ ἴδρυσις ἀποδίδεται εἰς τὸν θρυλικὸν Ὀρφέα, ἀπονέμουσιν τὴν ὑπαρξίν καὶ τὴν μοῖραν τοῦ ἀνθρώπου εἰς ἄλλην αἰτίαν. Οἱ μεμνημένοι εἰς αὐτὰ ἀπετέλουσιν θρησκευτικὰς κοινότητες καὶ εἶχον ἰδίαν πίστιν. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ὀρφικῶν, ὁ ἄνθρωπος ἔγινεν ἀπὸ τὴν τέφραν τῶν ὑπὸ τοῦ Διὸς φονευθέντων Τιτάνων, διότι οὗτοι εἶχον καταφάγει τὸν Ζαγρέα, υἱὸν αὐτοῦ καὶ τῆς Περσεφόνης. Δύο λοιπὸν στοιχεῖα φέρει ὁ ἄνθρωπος : τὸ τιτανικόν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἔγινε τὸ σῶμα, καὶ τὸ θεῖον, τοῦ υἱοῦ τοῦ Διός, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἡ ψυχὴ. Ἐπομένως ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ φροντίζη διὰ τὴν θείαν ψυχὴν καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ ἀπελευθερώσῃ αὐτήν, ἢ ὁποία διὰ τῆς γεννήσεως ἐνεκλείσθη εἰς τὰ δεσμὰ τοῦ σώματος. Τὸ παράδειγμα τοῦ θεοῦ δεικνύει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον θὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν. Ὁ Ζαγρεὺς ἐφονεύθη μὲν ὑπὸ τῶν Τιτάνων, ἀλλ' ἀνεστήθη ὑπὸ τοῦ Διός· διότι οὗτος κατέπιε τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ ἐγέννησε τὸν Διόνυσον, προσωρισμένον νὰ συμεριζέται τὴν δόξαν καὶ τὴν κυριαρχίαν τοῦ πατρὸς. Ἡ ὑπαρξὶς εἰς τὸν κόσμον εἶναι ἀμάρτημα καὶ ἀπαιτεῖ διὰ τοῦτο ἐξιλέωσιν δι' αὐτῆς μόνον ὁ ἐνυπάρχων εἰς τὸν ἄνθρωπον θεῖος σπινθήρ θὰ διασωθῇ εἰς τὸν ἀνώτερον κόσμον. Κάθε ἄνθρωπος λοιπὸν πρέπει νὰ

πάθη, νὰ ἀποθάνῃ καὶ νὰ ἀναγεννηθῇ. Αὐτὴ εἶναι ἡ βαθυτέρη ἐννοια τῶν Ὀρφικῶν μυστηρίων. Ἐπίγειος βίος χωρὶς μύησιν δὲν ἀρκεῖ διὰ τὴν κάθαρσιν τῆς ψυχῆς. Ἐπρεπε λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος νὰ μυηθῇ—νὰ ἀρχίσῃ νὰ πάσχη. Οὕτως ὁ μεμνημένος ἐπίστευε πλέον, ὅτι ἡνάυτο μετὰ τὸ θεῖον καὶ ἐξήρχετο ἀπὸ τὸν «φοβερὸν κύκλον», ὁ ὁποῖος ἦτο ἡ μετεμψύχωσις ἢ μετενσωμάτωσις. Διότι ὁ ἀμύητος καὶ θὰ ἐτιμωρεῖτο μετὰ θάνατον καὶ θὰ ἐπανάρχετο ἡ ψυχὴ του εἰς τὴν ζωὴν, εἰς τὸ πῶμα ἀνθρώπου ἢ ζώου («ἀνακύκλῃσις τῶν γεννήσεων»). Μόνον ἡ καθαρὰ καὶ μεμνημένη ψυχὴ θὰ εἶδῃ τὸ φῶς τῆς ἀναστάσεως πλησίον τῶν φωτεινῶν θεῶν.

Οἱ Ἴωνες φιλόσοφοι

Οἱ Ἴωνες φιλόσοφοι πρῶτοι ἐζήτησαν νὰ εὑρουν τὴν ἀρχὴν τοῦ παντὸς οὐχὶ διὰ τοῦ μύθου, ἀλλὰ διὰ τῆς λογικῆς σκέψεως. Καὶ ὡς τοιαύτην ἀρχὴν ἐθεώρησαν μόνον τὴν ὕλην, ἀγέννητον καὶ ἀνώλεθρον, ἔχουσαν ὅμως δύναμιν κινητὴν, ζωϊκὴν καὶ λογικὴν, ἐν εἶδος θείας δυνάμεως ἢ ψυχῆς, ὕλοζῶτα ἢ ὕλοψυχία (ἀρχὴ διφυῆς), ἀπὸ τὴν ὅποιαν πηγάζουν τὰ πάντα καὶ εἰς τὴν ὅποιαν ἀφανίζονται τὰ πάντα. Ἐκ τούτων ὁ Θαλῆς ἐθεώρησεν ὡς πρώτην ἀρχὴν τὸ ὕδωρ ἢ ὑγρὸν, ὁ Ἀναξίμανδρος τὸ ἄπειρον πληθὸς ἢ χάος καὶ ὁ Ἀναξίμενης τὸν ἀέρα.

Οἱ Πυθαγόρειοι

Οἱ Πυθαγόρειοι, ἀντιθέτως πρὸς τοὺς Ἴωνας, δὲν ἐδέχθησαν μίαν οὐσίαν ὕλικὴν μετὰ δυνάμεως λογικῆς καὶ ζωογόνου, ἀλλὰ μίαν νοοῦσαν διακοσμητικὴν ἀρχὴν ἐνουπόστατον, ἢ ὅποια ἔχει δηλαδὴ συγχρόνως καὶ τὴν ὕλην, τὴν ὅποιαν διακοσμεῖ καὶ διευθύνει. Καὶ ὡς τοιαύτην ἐδέχθησαν τοὺς ἀριθμούς. Ὅπως τὸ σύμπαν, ὁ κόσμος, ὅπως πρῶτοι οἱ Πυθαγόρειοι τὸ ὠνόμασαν, δὲν εἶναι παρὰ μίαν συμμετρίαν καὶ ἁρμονίαν καθ' ὠρισμένας ἀριθμητικὰς ἀναλογίας διατεταγμένους μετὰ βάσιν μόνον τοὺς ἀριθμούς, οὕτω καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ πρέπει νὰ εἶναι μόνον οἱ ἀριθμοί. Οἱ ἀριθμοὶ λοιπὸν εἶναι οὐσίαι αὐτοτελεῖς, ἀθύπαρκτοι καὶ πραγματικάι, αἱ ὅποια ἔχουν συγχρόνως καὶ τὴν δύναμιν τῆς διαπλάσεως. «μιμησεὶ τὰ ὄντα εἶναι τῶν ἀριθμῶν». Ἵπερτάτη πραγματικότης εἶναι ἡ μονάς, τὸ ἔν, ὁ ἀγέννητος θεός, μὴ καταληπτὸς ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, τὸ κεντρικὸν πῦρ, ἐξ οὗ ἐδημιουργήθη ὁ κόσμος, στερούμενος ὅμως τοῦ προσόντος τῆς τελειότητος τοῦ θείου, διότι, ἐνῶ εἶναι εἷς, συγχρόνως μορφοῦται

και διαπλάσσεται εις πολλά (ένυλος πανθεισμός, διφυής αρχή). 'Η ψυχή τοῦ ανθρώπου είναι άρμονία προερχομένη εκ τῆς αριθμητικῆς σχέσεως τῶν σωματικῶν στοιχείων και επανέρχεται εις τὴν ζωὴν πρὸς κάθαρσιν (μετεμψύχως). 'Εν τιαύτῃ ὅμως παριπτῶσει ἡ θεωρία περὶ τῆς ψυχῆς ὡς άρμονίας πρέπει νά νοηθῆ ὡς άρμονικὴ σύνδεσις τῆς άθανάτου ψυχῆς μετὰ τῶν στοιχείων τοῦ σώματος.

Οἱ Ἐλεᾶται

Οἱ Ἐλεᾶται - Ξενοφάνης, Παρμενίδης, Ζήνων - ἔκαμαν ἐν βῆμα περαιτέρω. 'Αντὶ τῆς διφυοῦς και μεταβλητῆς αρχῆς τῶν Πυθαγορείων ἐδέχθησαν μίαν, ἕνα θεόν· τὸ «ἐν και πᾶν» άγέννητον, άνώλεθρον, άκίνητον, μονοειδές και άναλλοίωτον, νοοῦν και διὰ τοῦ νοῦ μόνον καταληπτόν, ἐπομένως άποκλείον πᾶσαν κοσμολογικὴν ἢ φυσικὴν ἐρμηνείαν (ἐνισμός ένύλου πνεύματος πανθειστικῶς). Αἱ μεταβολαὶ τῶν αἰσθητῶν δὲν εἶναι προϊόντα τῆς μεταβολῆς τοῦ ἐνός ὄντος, ἀλλὰ γεννήματα τῶν αἰσθήσεων, αἱ ὁποῖαι μᾶς τὸ ἐμφανίζουν εις ποικίλας μορφάς. Αἱ αἰσθήσεις λοιπὸν μᾶς άπατοῦν και μόνον ἢ νόησις εἶναι τὸ μέσον διὰ νά εὔρωμεν τὴν ἀλήθειαν τοῦ ὄντος. Διότι τὸ ὅμοιον διὰ τοῦ ὁμοίου και τὸ νοητὸν διὰ τοῦ νοῦ, ὡς ὁμοίου, εἶναι δυνατόν νά γίνῃ γνωστόν. 'Εν τούτοις πρὸς ἐρμηνείαν τῶν ὄντων δέχονται τὴν μεῖξιν δύο στοιχείων, τοῦ λαμπροῦ (πῦρ, φῶς κ.τ.δ.) και τοῦ σκοτεινοῦ (νύξ, σκότας κ.τ.δ.). Τὸ φωτεινὸν εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς και τῆς κινήσεως, τῶν αἰσθήσεων και τῆς νοῆσεως. 'Επομένως ἡ ἀναλογία κατὰ τὴν μεῖξιν τοῦ φωτεινοῦ και σκοτεινοῦ κανονίζει τὴν τελειότητα τῶν ὄντων. Καὶ ἡ ψυχὴ λοιπὸν τοῦ ανθρώπου δὲν εἶναι ἰδίᾳ ὑπόστασις, ἀλλὰ μία κατάσταση ἐνεργείας, ἐν προῖον μείξεως ὑλικῶν στοιχείων.

Ὁ Ἡράκλειτος

'Ὁ Ἡράκλειτος, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς Ἐλεᾶτας, δέχεται οὐχὶ τὸ ἐνιαῖον και άκίνητον τοῦ ὄντος, ἀλλὰ τὴν διαρκῆ μεταβολὴν αὐτοῦ εις τὴν ἀντίθετον μάλιστα μορφήν: « τὰ πάντα βεῖ ». Πᾶσα μονιμότης και άκίνησία τῶν αἰσθητῶν εἶναι άπάτη τῶν αἰσθήσεων, τούναντίον ἀληθές εἶναι ἡ κίνησις και ἡ μεταβολή, ἡ ὁποία ὡς ἐκ τούτου δὲν ἐπιτρέπει τὴν γνώσιν. 'Η μεταβολὴ εἶναι ἡ μόνη αἰτία τῆς ὑπάρξεως και τῆς ζωῆς: « πόλεμος πάντων πατήρ ». Φορεὺς δὲ τῆς διαρκοῦς μεταβο-

λῆς εἶναι διφυῆς ὑπόστασις, ὅπως καὶ τῶν Πυθαγορείων, ὕλική καὶ πνευματική, τὸ πῦρ πεπροικισμένον μὲ λόγον καὶ δημιουργοῦν κατὰ λόγον (ὑλόφυγος πανθεισμός, ἀρχὴ διφυῆς). Ἐκ τῆς διαρκοῦς κινήσεως τοῦ ἀειζώου πυρὸς ἐκπορεύονται τὰ ὄντα, γινόμενα ἐκ τῶν ἀντιθέτων αὐτῶν· « ταῦτ' ὅντι ζῶν καὶ τεθνηκὸς καὶ τὸ ἐγρηγορὸς καὶ τὸ καθεῦδον... τάδε γὰρ μεταπεσόντα ἐκεῖνά ἐστι κάκεῖνα πάλιν μεταπεσόντα ταῦτα »· ἢ « φθορὴ δὲ πᾶσιν ἀπ' ἀλλήλων, τῷ μείζονι ἀπὸ τοῦ μείονος καὶ τῷ μείονι ἀπὸ τοῦ μείζονος... ». Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μέρος τοῦ ἀειζώου πυρὸς καὶ μετέχει τοῦ λόγου αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ λόγου (λογικοῦ) γίνεται γνωστὴ ἢ ἀλήθεια. Ἀλλὰ ἀθανασία τῆς ἀτομικῆς ψυχῆς δὲν δύναται νὰ νοηθῆ, διότι κατὰ τὸν θάνατον, ὁ ὁποῖος διαδέχεται τὴν ζωὴν, καὶ τανάπαλιν, ἔχομεν ἀτελεύτητον σειρὰν προσώπων καὶ ψυχῶν.

Ἐμπεδοκλῆς καὶ Ἀναξαγόρας

Ὁ Ἐμπεδοκλῆς καὶ ὁ Ἀναξαγόρας ἐσημείωσαν αἰσθητὴν πρόοδον, διότι εἰσήγαγον ὡς ἀρχὴν τῶν ὄντων στοιχεῖον ξένον πρὸς τὴν ὕλην. Ἐδέχθησαν μὲν τὰς ιδιότητας τοῦ Ἐλεατικοῦ ὄντος, τὸ ἀγέννητον καὶ ἀνώλεθρον, ἀλλὰ τὸ ὄν τὸ ἐδέχθησαν πολλαπλοῦν τὴν μορφήν. Ἐδέχθησαν ἀκόμη καὶ τὸ γίγνεσθαι τοῦ Ἡρακλείτου διὰ τῆς διαρκοῦς μεταβολῆς. Ἀλλὰ διακοσμητικὴν ἀρχὴν ἐδέχθησαν δύναμιν ἐξωθεν. Ἡ ἀρχὴ τῶν ὄντων λοιπὸν εἶναι διαρχία ἢ δυῖσμός, διότι οὗτοι ἐχώρισαν τὴν κινουσαν αἰτίαν ἀπὸ τῆς κινουμένης ὕλης, καὶ πολυαρχία, διότι ἡ κινουμένη ὕλη δὲν εἶναι ἓν, ἀλλὰ πολλά.

Ὁ Ἐμπεδοκλῆς δέχεται τέσσαρα ὄντα, στοιχεῖα ὕλικά, τὸ πῦρ, τὴν γῆν, τὸν ἀέρα καὶ τὸ ὕδωρ, τὰ ὅποια κυβερνᾷ καὶ κατευθύνει δυνάμεις κινήτικῃ ὑπὸ διπλῆν μορφήν· ὡς φιλότης, ἡ ὁποία μειγνύουσα παράγει, καὶ ὡς νεῖκος, τὸ ὅποσον χωρίζει καὶ φθείρει, ὅποτε ἀναλαμβάνει ἢ φιλότης ἐκ νέου τὸ ἔργον τῆς. Ἡ ψυχὴ εἶναι ἡ μεῖζις τῶν τεσσάρων στοιχείων εἰς ὅλα τὰ ἐνόργανα. Ἐν τούτοις δέχεται τὴν μερικὴν μετεμψύχωσιν.

Ὁ Ἀναξαγόρας δέχεται ὡς ἀρχὴν ὕλικὴν ἄπειρα σωματῖα (χρῆματᾶ) διαίρετὰ καὶ ἑτεροειδῆ, τὰ ὅποια διεκόσμησε καὶ διακοσμεῖ ὁ χωρὶς ὕλην Νοῦς, δυνάμεις ἀυθπόστατος, διανοητικῆ καὶ βουλευτικῆ. Ὁ Νοῦς ὅμως δὲν ἔχει οὔτε τὴν σκόπιμον ἐνέργειαν τοῦ θεοῦ, οὔτε συνειδησὴν ἑαυτοῦ, καὶ δρᾷ συνήθως ὅπου ἐμφανίζεται κίνησις καὶ ζωὴ, ὡς

αίτια τούτων. Ἡ ψυχὴ εἶναι ὁ τύπος τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Νοῦ εἰς πάντα τὰ ἑνόργανα. Ὁ δὲ θάνατος εἶναι ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος. Ἐπιβίωσις ἀτομικῆς ψυχῆς ἐπομένως δὲν δύναται νὰ νοηθῇ.

Οἱ ἀτομικοὶ

Οἱ ἀτομικοὶ — Δημόκριτος, Λεύκιππος — ἀντιθέτως δέχονται ὡς ἀρχὴν τῶν ὄντων ὃν ὑλικόν, χωρὶς ζωϊκὴν ἢ νοητικὴν δύναμιν, τὰ ἄτομα. Τὰ ἄτομα εἶναι τόσον μικρά, ὥστε εἶναι ἀόρατα, καὶ εἶναι ἄπειρα τὸν ἀριθμὸν, ἀδιαίρετα, ἀφθαρτα καὶ ἀναλλοίωτα, τὰ αὐτὰ κατὰ ποιόν, διάφορα ὅμως κατὰ τὸ σχῆμα, τὴν θέσιν καὶ τὴν τάξιν. Ταῦτα κινούμενα λόγῳ τοῦ βάρους των εἰς τὸν κενὸν χῶρον παράγουν συνενούμενα τὴν γένεσιν, διαλυόμενα τὴν φθορὰν καὶ ἀλλάσσοντα θέσιν, τάξιν κ.λ. τὴν μεταβολήν. Μία λοιπὸν εἶναι ἡ αἰτία τοῦ κόσμου, ἡ ὕλη, ἐκ τῆς μηχανικῆς κινήσεως τῆς ὁποίας γίνονται τὰ ὄντα (ἐνισμὸς ὑλικός).

Ἐν τούτοις παρὰ τὸν ἄκρατον ὑλισμὸν οἱ ἀτομικοὶ διακρίνουν ψυχὴν καὶ σῶμα. Τὰ πυρῶδη ἄτομα τῆς ψυχῆς εἶναι πολυτιμότερα τῶν σωματικῶν καὶ εἶναι αἰτία τῆς κινήσεως καὶ τῆς ζωῆς τοῦ σώματος καθὼς καὶ τῆς νοήσεως τῆς ψυχῆς. Ἡ νόησις μόνον μᾶς δίδει τὴν ἀληθῆ γνῶσιν, ἐνῶ ἡ αἴσθησις μᾶς ἀπατᾷ. Πρὸς ἐξήγησιν δὲ τῆς διὰ τῶν αἰσθήσεων γνώσεως δέχονται « τῶ ὁμοίῳ ἢ γνῶσις », ὡς καὶ οἱ Ἐλεᾶται. Ὁ χωρισμὸς τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν ἀτόμων ἐπιφέρει τὸν θάνατον καὶ ἐπομένως ἡ ψυχὴ ἔχει βίον περιωρισμένον.

Οἱ σοφισταὶ

Οἱ σοφισταὶ ἄφησαν κατὰ μέρος τὰς ἀλληλοσυγκρουόμενας καὶ ἀλληλοαιρομένας ἀκάρπους συζητήσεις περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ὄντων καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀνθρωπίνων καὶ τὴν ἔρευναν τῆς ἀξιολογίας τῆς γνώσεως. Τὸ αὐτὸ πράγμα, ἔδειξαν, φαίνεται διάφορον εἰς διαφόρους ἀνθρώπους καὶ πολλακίς διάφορον εἰς τὸν ἴδιον ἄνθρωπον. Ἐκῆρυξαν λοιπὸν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀλήθεια μὲ γενικὸν κύρος· μοναδικὴ βᾶσις πάσης γνώσεως εἶναι ἡ προσωπικὴ ἐκάστου κατ' αἴσθησιν ἀντίληψις (αἰσθησιαρχικοὶ). Ἀληθὲς εἶναι ὃ τι συμφέρει εἰς τὸ ἄτομον, καὶ ἀγαθὸν ὃ τι ὠφελεῖ αὐτό· « πάντων χρημάτων μέτρον ὁ ἄνθρωπος » διεκήρυξεν ἐξ αὐτῶν ὁ Πρωταγόρας. Διὰ νὰ εὐτυχήσῃ ὁ ἄνθρωπος, πρέπει νὰ ἔχη τὴν τέχνην νὰ πείθῃ τοὺς ἄλλους εἰς ὃ τι τὸν συμφέρει. Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἦτο τὸ μοναδικὸν θέμα τῆς διδασκαλίας των. Κατ' αὐτὸν

τὸν τρόπον συνήργησαν ἀκόμη περισσότερον ἀπὸ τοὺς προηγηθέντας φιλοσόφους εἰς τὴν διάσεισιν τῶν θρησκευτικῶν, ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀξιῶν καὶ ὑπῆρξαν ἀφορμὴ νὰ γίνῃ ἀναθεώρησις ἀπὸ τοὺς μετὰ τοῦτους φιλοσόφους τοῦ ὅλου πνευματικοῦ οἰκοδομήματος τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ Σωκράτης

Ὁ Σωκράτης ἀπέκλειε τᾶσαν μηχανικὴν ἢ ὑλιστικὴν ἐξήγησιν τῶν ὄντων καὶ ἀπέδιδε τὴν αἰτίαν τούτων εἰς τὸ ἔλλογον θεῖον· οὕτως ἔγινεν ὁ πρῶτος εἰσηγητὴς τῆς τελεολογικῆς ἀποδείξεως τῆς ὑπάρξεως καὶ προνοίας τοῦ θεοῦ. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου μετέχει τοῦ θεοῦ καὶ κατ' ἀνάγκην ὑπάρχει ἀτομικὴ ἀθανασία τῆς ψυχῆς. Ἀντικείμενον ὅμως τῆς φιλοσοφικῆς ἐρεύνης του δὲν εἶναι ὁ κόσμος, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος. Βασικὴ πίστις του εἶναι, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς σοφιστάς, ὅτι ὑπάρχει καὶ ἀλήθεια καὶ ἀγαθόν, τὰ ὅποια δὲν μετροῦνται μὲ τὰς ἀτομικὰς ἡμῶν ἀντιλήψεις καὶ θελήσεις, ἀλλὰ μὲ τὸ γενικῶς παραδεκτὸν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. « Πάντων χρημάτων μέτρον » δὲν πρέπει νὰ εἶναι ὁ « ἄνθρωπος », ἀλλ' οἱ « ἄνθρωποι », τούτέστι τὸ λογικὸν τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ὅποιον εἶναι ἀμετάβλητον καὶ ὅμοιον εἰς ὅλους. Πρὸς τοῦτο σκοπὸν τῆς ἐρεύνης του ἔθεσε τὴν εὐρεσιν τῶν αἰώνιων ἠθικῶν νόμων, τοὺς ὁποίους ἀκολουθῶν ὁ ἄνθρωπος ὑφείλει νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθόν μετὰ λόγου καὶ ἐπιστήμης ἀποφεύγων τὸ κακόν. Σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἡ νομιζομένη εὐτυχία, ὅπως ἐπρέσβευον οἱ σοφισταί, ἀλλὰ ἡ ἀρετὴ, ἡ ὁπεία εἶναι ἡ πραγματικὴ εὐτυχία. Ἀρετὴ δὲ εἶναι ἡ σαφὴς γνώσις, ἡ δὲ ἐπιδίωξις αὐτῆς εἶναι καθῆκον παντός ἀνθρώπου.

Πρὸς εὐρεσιν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς ἠκολούθησεν ἴδιον δρόμον, ὁ ὁποῖος φέρει τὸ ὄνομά του : Σωκρατικὴ μέθοδος ἢ Σωκρατικὸς διάλογος, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ διχάζεται εἰς δύο, φέρει εἰς τὸ αὐτὸ τέρμα. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἐμφανίζεται ὁ Σωκράτης ὡς ἀγνοῶν τὴν ἀλήθειαν καὶ ζητεῖ νὰ τὴν μάθῃ ἀπὸ τοὺς γνωρίζοντας. Διὰ διαφόρων ἔπειτα ἐρωτήσεων περιέπλεκε τὸν συνομιλητὴν καὶ τὸν ἐξηνάγκαζε νὰ ὁμολογήσῃ τὸ λάθος του. Τοῦτο ὅμως ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀγνοίας μας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν πρώτην βαθμίδα, ἡ ὁποία φέρει εἰς τὴν γνῶσιν. Ἡ ἀμφιβολία εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς φιλοσοφίας· « ἐν οἶδα, ὅτι οὐδὲν οἶδα » ἔλεγεν ὁ ἴδιος. Οὕτως ἔχομεν τὴν Σωκρατικὴν εἰρωνείαν. Κατὰ τὴν δευτέραν ὀριμάται ἀπὸ γνωστὰ καὶ συγκεκριμένα πράγματα καὶ χειραγωγῶν τὸν συνομιλητὴν ἐπαγωγικῶς διὰ καταλλήλων ἐρωτή-

σεων τὸν ἀπαλλάσσει τῶν πλανῶν καὶ τὸν προωθεῖ πρὸς εὐρεσιν τοῦ ὁμοειδοῦς καὶ οὐσιώδους διὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ ἀφῆρημένου καθόλου (τῆς ἐννοίας, τῆς ἀληθείας). Καὶ ἔχομεν πάλιν τὴν Σωκρατικὴν μαιευτικὴν. Ὅπως ἡ γέννησις τοῦ παιδίου εἶναι δυσχερὴς καὶ ἔχει ἀνάγκη μαίας, οὕτω καὶ ἡ γέννησις τῆς ὀρθῆς γνώσεως, ἡ ὁποία ἐνυπάρχει εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸν Σωκράτη, ἔχει ἀνάγκη ἐμπείρου βοηθείας. Ἀστεϊζόμενος δὲ ἔλεγεν, ὅτι ἐκληρονόμησε τὴν μαιευτικὴν τέχνην ἀπὸ τὴν μαίαν μητέρα του.

Καὶ εὗρισκε βέβαια, ὅτι τὰ αἰσθήματα ὁμολογουμένως ρέουν, ὅπως ἐδίδασκε καὶ ὁ Ἡράκλειτος, καὶ ἐδέχετο ἐπιμένως, ὅτι ἡ ἐπιστήμη τούτων δὲν εἶναι ἐφικτή· ἀλλὰ ἐδέχετο, ὅτι παρὰ τὴν βροχὴν τῶν ἔχουν γενικὰς ιδιότητας ἀναλλοιώτους, καταληπτὰς μόνον διὰ τοῦ νοῦ. Ἀπὸ τὰ πολλὰ λευκὰ π.χ. ὁ νοῦς συνάγει τὴν κοινὴν αὐτῶν ιδιότητα, τὴν ἐννοίαν τῆς λευκότητος, καὶ ἀπὸ τὰς πολλὰς δικαίας πράξεις τὴν κοινὴν αὐτῶν ιδιότητα, τὴν ἐννοίαν τῆς δικαιοσύνης κ.τ.λ. Τῶν κοινῶν τούτων ιδιοτήτων ἐζήτει νὰ λάβῃ ἐπιστήμην πιστεύων, ὅτι δὲν δύναται κανεὶς νὰ κρίνῃ ὀρθῶς τὰ καθ' ἕκαστον, ἂν δὲν λάβῃ γνώσιν προηγουμένως τῶν καθόλου. Ὁ Πλάτων ἔφερεν ἔπειτα εἰς φῶς τὰ εἰς τοὺς διαλόγους τοῦ διδασκάλου ἐνυπάρχοντα σπέρματα τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως.

Δ'. Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

Ἡ πνευματικὴ ἐξέλιξις τοῦ Πλάτωνος ἐσημείωσε δύο μεταβολάς, τὴν πρώτην μετὰ τὴν γνωριμίαν του μετὰ τὸν Σωκράτη καὶ τὴν δευτέραν μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του ἀπὸ τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα. Ἡ μύησις του ἐκεῖ εἰς τὰ Ὀρφικὰ μυστήρια, ἡ πίστις τῶν Πυθαγορείων εἰς τὴν ὑπαρξίν ὑπερκοσμίου ζωῆς, ἡ διδασκαλία περὶ μετεμψυχώσεως, καὶ ἡ ἔνεκα τούτων ὑποχρέωσις τοῦ ἀνθρώπου διὰ βίον ἀπολύτως ἀγνόν, ἔσχον σημαντικὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπίδρασιν. Ἡ διδασκαλία ἐξ ἄλλου τῶν Πυθαγορείων περὶ τῆς οὐσίας τῶν ἀριθμῶν, τὸ ἀπόλυτον τῶν μαθηματικῶν ἐννοιῶν, ἡ ἔξαρσις τῶν Ἐλεχτῶν εἰς τὴν ἐννοίαν τοῦ ἀφῆρημένου ὄντος, ἐστερέωσαν εἰς τὴν ψυχὴν του τὴν ἰδέαν τῆς ἐρεύνης δι' ἕνα ἀνώτερον κόσμον. Οὕτως ὁ Πλάτων ἐγκαταλείπει τὴν ἄρνησιν, τὴν ὁποίαν ἤσκει μέχρι τοῦδε ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ διδασκάλου, καὶ προχωρεῖ εἰς τὴν δημιουργίαν. Δὲν ἀπαρνεῖται βέβαια τὰς Σωκρατικὰς ἀρχὰς περὶ λογικῆς ἐρεύνης καὶ καθορισμοῦ τῶν ἐννοιῶν· ἀλλὰ ἡ πείρα καὶ ἡ μελέτη τὸν ὠδήγησαν εἰς νέον

δρόμον, ὁ ὅποιος φέρει ἀπὸ τῆς κριτικῆς σκέψεως εἰς τὸ ἀπόλυτον, ἀπὸ τῆς διαρκοῦς ἐρεύνης εἰς τὴν σταθερὰν βεβαιότητα, ἡ ὅποια βασίζεται εἰς ἓνα ἀνώτερον πνευματικὸν κόσμον.

Ὁ νέος αὐτὸς κόσμος ἔχει ἤδη ὠριμάσει εἰς τὴν διάνοιάν του καὶ ἔχει ἐξετασθῆ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν μὲ τοὺς ὁπαδοὺς του ἀπὸ πάσης πλευρᾶς. Ὁ Φ α ἰ δ ω ν καὶ τὸ Σ υ μ π ὀ σ ι ο ν, τὰ ὠραιότερα καὶ ὑψηλότερα καλλιτεχνήματα τῆς δημιουργίας του, περιέχουν ἐκτενῶς καὶ σαφῶς τὸ νέον κήρυγμα, τὴν καθ' αὐτὸ φιλοσοφικὴν δημιουργίαν τοῦ ὠρίμου πλέον σωματικῶς καὶ πνευματικῶς Πλάτωνος μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἀπὸ τὸ ἀνά τὴν Μεσόγειον ταξιδιὸν του (387 π.Χ.).

Εἰς τὸ μελαγχολικὸν δεσμωτήριον δέχεται ὁ Σωκράτης εἰς τὸν Φ α ἰ δ ω ν α τοὺς πιστοὺς κατὰ τὰς ἐπιθανατίους στιγμάς. Συγκεντρωμένοι οὗτοι γύρω ἀπὸ τὸν διδάσκαλον μόλις συγκρατοῦν τὸν πόνον των, διότι ἡ πηγὴ τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας ἐντὸς ὀλίγου τόσον ἀδίκως θὰ ἐκλείψῃ. Ἄλλ' ὁ Σωκράτης ἀντιπαρτάσσει εἰς τὴν λύπην καὶ τοὺς θρήνους αὐτῶν τὴν σοβαρότητα καὶ ἀξιοπρέπειαν· εἰς τὴν δυσφορίαν διὰ τὴν ἀνθρωπίνην κακίαν δεικνύει, ὅτι ὁ φιλόσοφος γνωρίζει νὰ ἀποθνήσκῃ χωρὶς πικρίαν ὑπεράνω τῶν ἀνθρωπίνων ῥυπαροτήτων· καὶ εἰς τὸν φόβον διὰ τὴν μετὰ θάνατον ἀνυπαρξίαν ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ θάνατος δὲν εἶναι ἀναγκαῖον κακόν, ἀλλ' ἀπολύτρωσις τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου, διὰ νὰ ἀνέλθῃ κανεὶς εἰς τὰς πηγὰς τῆς θείας σοφίας. Ὑπάρχει ὅμως ὁ ὑπεραισθητὸς κόσμος τῆς θείας σοφίας καὶ ὑπάρχει ψυχὴ μετὰ θάνατον, καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ λάβωμεν γνῶσιν αὐτῶν ἢ γνῶσιν καθόλου; Καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ποῖος πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἀνθρώπινος βίος; Ἰδοὺ τὰ προβλήματα, τὰ ὅποια ἐπιχειρεῖ νὰ λύσῃ ὁ Πλάτων διὰ τῆς φιλοσοφίας του δημιουργήσας πρὸς λύσιν αὐτῶν τὸν μεγαλειώδη κόσμον τῶν ἰ δ ε ῶ ν του.

Ἡ Σωκρατικὴ διδασκαλία περὶ ἐννοιῶν ἐχρησίμωσεν εἰς αὐτὸν ὡς βάσις πρὸς διαμόρφωσιν τῆς θεωρίας του. Αἱ Σωκρατικαὶ ἐννοιαὶ ἔχουν μὲν ἰσχὴν μόνιμον καὶ διαρκῆ, ἀλλὰ στηρίζονται μόνον εἰς τὰς ἰδίας ἡμῶν ἀντιλήψεις καὶ σκέψεις καὶ ἀνταποκρίνονται εἰς τὰ ἐν τῷ αἰσθητῷ κόσμῳ πράγματα. Ὁ Πλάτων λοιπὸν ἐπροχώρησεν ἀκόμη παραιτέρω. Ἐδέχθη δηλαδὴ, ὅτι πέραν τοῦ ἀσταθοῦς καὶ μεταβλητοῦ κόσμου τῶν αἰσθήσεων ὑπάρχει εἰς τὸν ὑπεραισθητὸν κόσμον κάποια πραγματικότης ἀμετάβλητος, τὴν ὅποιαν ὁ νοῦς μόνον δύναται νὰ συλλάβῃ· ὑπάρχει εἰς κόσμος μεγάλων ἐννοιῶν, ὁ κόσμος τῶν ἰδεῶν, ἀντίστοιχος τῶν ἐννοιῶν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων.

Ἄλλὰ διὰ ποίας ὁδοῦ ἔφθασεν ὁ Πλάτων εἰς τὰς ἰδέας ; Αἱ λέξεις εἶδος, ἰδέα ἐσήμαινον κοινῶς τὴν μορφήν, δηλαδή τί λογῆς φαίνεται ἐν πρᾶγμα. Κάθε πρᾶγμα αἰσθητὸν ἔχει κάποιαν μορφήν, δηλαδή σχῆμα, χρώμα, μέγεθος κτλ. Ἡ μορφή ὅμως — τὸ εἶδος, ἡ ἰδέα, — δὲν εἶναι ὅλον τὸ πρᾶγμα, διότι τοῦτο ἔχει καὶ ὕλην. Ἐπομένως πᾶν αἰσθητὸν ἀποτελεῖται ἀπὸ ὕλην καὶ ἀπὸ μορφήν — εἶδος, ἰδέαν. Ἄλλ' ἡ μὲν ὕλη εἶναι τὸ αἰεὶ ῥέον, ἡ δὲ μορφή — τὸ εἶδος, ἡ ἰδέα εἶναι μόνιμον. Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν διὰ τῶν αἰσθήσεων λαμβάνει γινῶσιν τῶν αἰσθητῶν — τῆς ὕλης —, διὰ δὲ τοῦ νοῦ τῶν κοινῶν ἰδιοτήτων αὐτῶν, δηλαδή τῆς μορφῆς — τοῦ εἶδους, τῆς ἰδέας —, καὶ οὕτως ἔχει τὰς ἐννοίας αὐτῶν. Τὰ αἰσθητὰ ὅμως — ἡ ὕλη —, ὅπως εἴπομεν, ῥέουν αἰωνίως καὶ κεῖνται μεταξὺ ὄντος καὶ μὴ ὄντος καὶ ἐπομένως μόνον ἀβεβαίαν γινῶσιν, δόξαν, ἔχομεν αὐτῶν, ἐνῶ αἱ ἐννοιαὶ — τὰ εἶδη, αἱ ἰδέαι — δὲν μεταβάλλονται καὶ ἐπομένως αὐτῶν μόνον δύναται νὰ ἔχη κανεὶς ἐπιστήμην. Ἄλλὰ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πῶς δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν τὸ εἶναι εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶναι ὄντως μόνιμα καὶ ἐπιστητά ; Ὑπάρχουν ἄρα πράγματι τὰ εἶδη — αἱ ἰδέαι — καὶ μόνον αὐτῶν ὡς ἀληθῶς ὄντων εἶναι νοητὴ ἡ ἐπιστήμη.

Ἡ ἐννοια λοιπὸν ἰδέα δὲν εἶναι πλέον ὑποκειμενικὴ ἐννοια κατὰ Πλάτωνα, ἀλλ' ὑψίσταται καθ' ἑαυτὴν καὶ ἔχει οὐσίαν. Αἱ ἰδέαι εἶναι τὰ ἀρχέτυπα καὶ ὑποδείγματα ὅλων τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων, τὰ « παραδείγματα », τὰ δὲ πράγματα εἶναι τὰ εἶδωλα ἢ αἱ ἀπομιμήσεις, αἱ « μιμήσεις » τούτων. Τὰ αἰσθητὰ μετέχουν τῶν ἰδεῶν (« μέθεξις ») καὶ ἔνεκα τούτου λαμβάνουν τὴν προσωνυμίαν αὐτῶν· εἶναι καὶ λέγονται δηλαδή λευκά, μεγάλα, ἴσα κ.τ.λ., διότι μετέχουν τῆς ἰδέας τῆς λευκότητος, τοῦ μεγέθους, τῆς ἰσότητος κ.τ.λ. Ἡ Πυθαγόρειος θεωρία « μιμήσει τὰ ὄντα εἶναι τῶν ἀριθμῶν » μεταβάλλεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰς « μεθέξις » τῶν ἰδεῶν. Αἱ ἰδέαι εὐρίσκονται χωριστὰ ἀπὸ τὰ πράγματα, « ἐν ἐπουρανίῳ τόπῳ », καὶ εἶναι θεῖαι, ἀφθαρτοὶ, ἀναλλοίωτοι, μονοειδεῖς, ἀγέννητοι καὶ ἀνώλεθροι, νοοῦσαι καὶ διὰ τοῦ νοῦ μόνον καταληπταί. Αἱ Πλατωνικαὶ ἰδέαι εἶναι τρόπον τινὰ ἐν μόνον τοῦ Ἐλεατικοῦ ὄντος μὲ τὰς γενικὰς αὐτοῦ ἰδιότητας. Ὑπάρχουν δὲ τόσαι ἰδέαι, ὅσαι καὶ αἱ ἐννοιαὶ τῶν αἰσθητῶν.

Αἱ ἰδέαι εἶναι ἀγαθὰ καὶ συνδέονται μεταξὺ των, ὅπως καὶ αἱ ἐννοιαὶ τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων, εἴτε ὡς συνάλληλοι εἴτε ὡς ὑπάλληλοι. Ὅλοι δὲ ὑποτάσσονται εἰς τὴν ὑψίστην αὐτῶν, τὴν ἰδέαν τοῦ ἀγαθοῦ,

αὐτὸ τὸ ἀγαθόν, αὐταρκες καὶ παντοδύναμον, ἢ ὁποῖα ὡς τελικὴ αἰτία εἶναι καὶ ὁ τελευταῖος λόγος τοῦ εἶναι καὶ τοῦ γίγνεσθαι καὶ ὡς θεότης κατευθύνει τὰ πάντα. Κατ' ἀνάγκην ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἐχη ἀδάμαστον τὸν πόθον, τὸν ἔρωτα νὰ πλησιάσῃ τὸ ὑπέρτατον ὄν, τὸ τέλειον τὸ τελειῶς ὠραῖον, τὸ ἀγαθόν, αὐτὸν τὸν Θεόν, τὸ ὁποῖον μόνον μετὰ θάνατον δύναται νὰ ἐπιτύχῃ. Ἐν δὲ τῇ ζωῇ δύναται νὰ λάβῃ γνῶσιν τοῦτου ὡς καὶ τῶν ἄλλων ἰδεῶν μόνον διὰ τῆς ἐπιστήμης (τῆς ἀληθοῦς γνώσεως, δηλαδὴ διὰ τῆς φιλοσοφίας), καὶ πρὸς αὐτὸ πρέπει πάντοτε νὰ ἀποβλέπῃ. Καὶ ὅσον πληρεστέρα εἶναι ἡ διανοητικὴ ἡμῶν καθαρότης, τόσον καλῦτερον ἐπιτυγχάνομεν τὴν γνῶσιν· τοῦναντίον ὅσον περισσότερον λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν αἱ αἰσθήσεις καὶ τὸ σῶμα, τόσον βεβαιότερον ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τὴν γνῶσιν.

Πῶς ὁ ἄνθρωπος ἔλαβε τὸ πρῶτον γνῶσιν τῶν ἰδεῶν ; Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀθάνατος, πρὶν συνδεθῆ μετὰ τὸ σῶμα, εἶχε γνωρίσει τὰς ἰδέας. Ἄμα λοιπὸν ἐνσωματωθῆ εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τῶν αἰσθήσεων, προσλαμβάνει τὰς ἐννοίας τῶν ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα εἶναι εἶδωλα τῶν ἰδεῶν· ταῦτα, λόγῳ τῆς ὁμοιότητος αὐτῶν, ἀνακαλοῦν εἰς τὴν μνήμην τὰ ἀρχέτυπα, τὰς ἰδέας· (τῶ ὁμοίῳ ἢ γνῶσις, Ἐλεᾶται — Δημόκριτος). Πᾶσα λοιπὸν ἐπιστημονικὴ γνῶσις εἶναι συνειδητὴ ἐπανάγεσις τῆς περὶ ὁ λόγος ἀναμνήσεως τῶν ἰδεῶν.

Οὕτως ὁ Πλάτων ἔλυσε διὰ τῶν ἰδεῶν του, ὡς ἐκτίθεται εἰς τὸν Φαίδωνα, τὰ θεέντα προβλήματα, τὸ θρησκευτικὸν τῶν Ὀρφικῶν κ.τ.λ. : ποία εἶναι ἡ μοῖρα τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, τὸ ἠθικὸν πρόβλημα τοῦ Σωκράτους : πῶς δύναμαι νὰ εὕρω ἀσφαλῆ ἐγγύησιν διὰ τὴν ὀρθότητα τῶν πράξεών μου, καὶ τὸ γνωσιολογικόν : πῶς δύναμαι νὰ ἐπιτύχω ἀσφαλῆ γνῶσιν, ἀπηλλαγμένην τῆς ἀπατηλότητος τῶν αἰσθήσεων, ἐνώσας στενωῶς καὶ ἀδιαρρήτως θρησκευίαν, ἠθικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν γνῶσιν.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Φ Α Ι Δ Ω Ν

(Ἡ ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ - ΗΘΙΚΟΣ)

ΕΧΕΚΡΑΤΗΣ, ΦΑΙΔΩΝ, ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΚΕΒΗΣ
ΣΙΜΜΙΑΣ, ΚΡΙΤΩΝ, Ο ΤΩΝ ΕΝΔΕΚΑ ΥΠΗΡΕΤΗΣ

1. ΕΧΕΚΡΑΤΗΣ. Αὐτός, ὦ Φαίδων, παρεγένου Σω- 57
κράτει ἐκείνη τῇ ἡμέρα, ἥ τὸ φάρμακον ἔπιεν ἐν τῷ δεσμο-
τηρίῳ, ἢ ἄλλου του ἤκουσας ;

ΦΑΙΔΩΝ. Αὐτός, ὦ Ἐχέκρατες.

ΕΧ. Τί οὖν δὴ ἐστὶν ἅττα εἶπεν ὁ ἀνὴρ πρὸ τοῦ θα-
νάτου ; Καὶ πῶς ἐτελεύτα ; Ἡδέως γὰρ ἂν ἐγὼ ἀκούσαιμι·
καὶ γὰρ οὔτε τῶν πολιτῶν Φλειασίων οὐδεὶς πάνυ τι ἐπιχω-
ριάζει τὰ νῦν Ἀθηναίε, οὔτε τις ξένος ἀφῖκται χρόνου συ-
χνοῦ ἐκεῖθεν, ὅστις ἂν ἡμῖν σαφές τι ἀγγεῖλαι οἴός τ' ἦν β
περὶ τούτων, πλὴν γε δὴ ὅτι φάρμακον πιὼν ἀποθάνοι· τῶν
δὲ ἄλλων οὐδὲν εἶχε φράζειν.

ΦΑΙΔ. Οὐδὲ τὰ περὶ τῆς δίκης / ἄρα ἐπύθεσθε, ὃν τρό- 58
πον ἐγένετο ;

ΕΧ. Ναί, ταῦτα μὲν ἡμῖν ἠγγειλέ τις, καὶ ἐθαυμάζο-
μέν γε, ὅτι πάλαι γενομένης αὐτῆς, πολλῶ ὕστερον φαίνεται
ἀποθανόν. Τί οὖν ἦν τοῦτο, ὦ Φαίδων ;

ΦΑΙΔ. Τύχη τις αὐτῶ, ὦ Ἐχέκρατες, συνέβη· ἔτυχε γὰρ
τῇ προτεραίᾳ τῆς δίκης ἢ πρῦμα ἐστεμμένη τοῦ πλοίου, ὃ εἰς
Δῆλον Ἀθηναῖοι πέμπουσιν.

ΕΧ. Τοῦτο δὲ δὴ τί ἐστὶν ;

ΦΑΙΔ. Τοῦτό ἐστι τὸ πλοῖον, ὡς φασιν Ἀθηναῖοι, ἐν ᾧ
 β Θησεύς ποτε εἰς Κρήτην τοὺς δις ἑπτὰ ἐκείνους ᾤχετο ἄγων
 καὶ ἔσωσέ τε καὶ αὐτὸς ἐσώθη. Τῷ οὖν Ἀπόλλωνι εὖξαντο, ὡς
 λέγεται, τότε, εἰ σωθεῖεν, ἐκάστου ἔτους θεωρίαν ἀπάξειν εἰς
 Δῆλον ἢν δὴ αἰεὶ καὶ νῦν ἔτι ἐξ ἐκείνου κατ' ἐνιαυτὸν τῷ θεῷ
 πέμπουσιν. Ἐπειδὴν οὖν ἄρξωνται τῆς θεωρίας, νόμος ἐστὶν
 αὐτοῖς ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ καθαρεύειν τὴν πόλιν καὶ δημοσίᾳ
 γ μηδένα ἀποκτινύναι, πρὶν ἂν εἰς Δῆλόν τε ἀφίκηται τὸ
 πλοῖον καὶ πάλιν δεῦρο. Τοῦτο δ' ἐνίοτε ἐν πολλῷ χρόνῳ γί-
 γνεται, ὅταν τύχῳσιν ἄνεμοι ἀπολαβόντες αὐτούς. Ἀρχὴ / δ'
 ἐστὶ τῆς θεωρίας, ἐπειδὴν ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος στέψη τὴν
 πρύμναν τοῦ πλοίου· τοῦτο δ' ἔτυχεν, ὡσπερ λέγω, τῇ προτε-
 ραίᾳ τῆς δίκης γεγονός. Διὰ ταῦτα καὶ πολὺς χρόνος ἐγένετο
 τῷ Σωκράτει ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ὁ μεταξὺ τῆς δίκης τε καὶ τοῦ
 θανάτου.

2. ΕΧ. Τί δὲ δὴ τὰ περὶ αὐτὸν τὸν θάνατον, ὦ Φαίδων ;
 τί ἦν τὰ λεχθέντα καὶπραχθέντα, καὶ τίνες οἱ παραγενόμενοι
 τῶν ἐπιτηδείων τῷ ἀνδρὶ ; Ἡ οὐκ εἶων οἱ ἄρχοντες παρεῖναι,
 ἀλλ' ἔρημος ἐτελεύτα φίλων ;

δ ΦΑΙΔ. / Οὐδαμῶς, ἀλλὰ παρῆσάν τινες, καὶ πολλοὶ γε.
 ΕΧ. Ταῦτα δὴ πάντα προθυμήθητι ὡς σαφέστατα ἡμῖν
 ἀπαγγεῖλαι, εἰ μὴ τίς σοι ἀσχολία τυγχάνει οὔσα.

ΦΑΙΔ. Ἀλλὰ σχολάζω γε καὶ πειράσομαι ὑμῖν διηγήσα-
 σθαι· καὶ γὰρ τὸ μεμῆσθαι Σωκράτους καὶ αὐτὸν λέγοντα καὶ
 ἄλλου ἀκούοντα ἔμοιγε αἰεὶ πάντων ἡδιστον.

ΕΧ. Ἀλλὰ μὴν, ὦ Φαίδων, καὶ τοὺς ἀκουσσιμένους γε
 τοιοῦτους ἐτέρους ἔχεις· ἀλλὰ πειρῶ ὡς ἂν δύνῃ ἀκριβέστατα
 διεξελθεῖν πάντα.

ε ΦΑΙΔ. Καὶ μὴν ἔγωγε θαυμάσια / ἔπαθον παραγενόμε-
 νος. Οὔτε γὰρ ὡς θανάτῳ παρόντα με ἀνδρὸς ἐπιτηδείου ἔλεος

εἰσῆει· εὐδαίμων γὰρ μοι ἀνὴρ ἐφαίμετο, ὦ Ἐχέκρατες, καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων, ὡς ἀδεῶς καὶ γενναίως ἐτελεύτα, ὥστε μοι ἐκεῖνον παρίστασθαι μῆδ' εἰς "Αἰδου ἰόντα ἄνευ θείας μοίρας ἰέναι, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖσε ἀφικόμενον εὖ πράξειν, εἴπερ τις πώποτε καὶ / ἄλλος. Διὰ δὴ ταῦτα οὐδὲν πάνυ μοι ἐλεεινὸν εἰσῆει, ὡς εἰκὸς ἂν δόξειεν εἶναι παρόντι πένθει· οὔτε αὖ ἡδονὴ ὡς ἐν φιλοσοφίᾳ ἡμῶν ὄντων, ὥσπερ εἰώθειμεν· καὶ γὰρ οἱ λόγοι τοιοῦτοί τινες ἦσαν. Ἄλλ' ἀτεχνῶς ἄτοπὸν τι μοι πάθος παρῆν καὶ τις ἀήθης κρᾶσις, ἀπὸ τε τῆς ἡδονῆς συγκεκραμένη ὁμοῦ καὶ ἀπὸ τῆς λύπης, ἐνθυμουμένῳ ὅτι αὐτίκα ἐκεῖνος ἔμελλε τελευτᾶν. Καὶ πάντες οἱ παρόντες σχεδὸν τι οὕτω διεκείμεθα, ὁτὲ μὲν γελῶντες, ἐνίοτε δὲ δακρύνοντες, εἷς δὲ ἡμῶν καὶ διαφερόντως, Ἄπολλόδωρος· οἶσθα γὰρ πού τιν' ἀνδρα / καὶ τὸν τρόπον αὐτοῦ.

ΕΧ. Πῶς γὰρ οὐ ;

ΦΑΙΔ. Ἐκεῖνός τε τοίνυν παντάπασιν οὕτως εἶχεν, καὶ αὐτὸς ἔγωγε ἐτεταράγμην καὶ οἱ ἄλλοι.

ΕΧ. Ἐτυχον δέ, ὦ Φαίδων, τίνες παραγενόμενοι ;

ΦΑΙΔ. Οὗτος τε δὴ ὁ Ἄπολλόδωρος τῶν ἐπιχωρίων παρῆν καὶ Κριτόβουλος καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ, καὶ ἔτι Ἐρμογένης καὶ Ἐπιγένης καὶ Αἰσχίνης καὶ Ἀντισθένης· ἦν δὲ καὶ Κτήσιππος ὁ Παιανεύς καὶ Μενέξενος καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐπιχωρίων Πλάτων' δέ, οἶμαι, ἡσθένοι.

ΕΧ. Ἐέναι δέ τινες / παρῆσαν ;

ΦΑΙΔ. Ναί, Σιμμίας τέ γε ὁ Θηβαῖος καὶ Κέβης καὶ Φαιδώνδης, καὶ Μεγαρόθεν Εὐκλείδης τε καὶ Τερψίων.

ΕΧ. Τί δέ ; Ἀρίστιππος καὶ Κλεόμβροτος παρεγένοντο ;

ΦΑΙΔ. Οὐ δῆτα· ἐν Αἰγίνη γὰρ ἐλέγοντο εἶναι.

ΕΧ. Ἄλλος δέ τις παρῆν ;

ΦΑΙΔ. Σχεδὸν τι οἶμαι τούτους παραγενέσθαι.

ΕΧ. Τί οὖν δὴ ; Τίνες, φῆς, ἦσαν οἱ λόγοι ;

3. ΦΑΙΔ. Ἐγὼ σοι ἐξ ἀρχῆς πάντα πειράσομαι διηγῆ-
 δ σασθαι. Ἄει γὰρ δὴ καὶ τὰς πρόσθεν / ἡμέρας εἰώθειμεν φοι-
 τᾶν καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι παρὰ τὸν Σωκράτη συλλεγόμενοι
 ἔωθεν εἰς τὸ δικαστήριον, ἐν ᾧ καὶ ἡ δίκη ἐγένετο· πλησίον
 γὰρ ἦν τοῦ δεσμοτηρίου. Περιεμένομεν οὖν ἐκάστοτε, ἕως
 ἀνοιχθεῖ τὸ δεσμοτήριον, διατρίβοντες μετ' ἀλλήλων· ἀνεψύ-
 γετο γὰρ οὐ πρό· ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθεῖ, εἰσῆμεν παρὰ τὸν Σω-
 κράτη καὶ τὰ πολλὰ διημερεύομεν μετ' αὐτοῦ. Καὶ δὴ καὶ τότε
 ε πρῶταίτερον συνελέγγημεν· τῇ γὰρ προτεραίᾳ [ἡμέρᾳ], ἐπειδὴ
 ἐξήλθομεν ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου / ἐσπέρας, ἐπυθόμεθα, ὅτι τὸ
 πλοῖον ἐκ Δήλου ἀφιγμένον εἶη. Παρηγγείλαμεν οὖν ἀλλήλοις
 ἔκειν ὡς προφαίτατα εἰς τὸ εἰωθός. Καὶ ἤκομεν, καὶ ἡμῖν ἐξελ-
 θὼν ὁ θυρωρός, ὅσπερ εἰώθει ὑπακούειν, εἶπε περιμένειν καὶ
 μὴ πρότερον παριέναι, ἕως ἂν αὐτὸς κελεύσῃ· λύουσι γάρ, ἔφη,
 οἱ ἔνδεκα Σωκράτη καὶ παραγγέλλουσιν, ὅπως ἂν τῆδε τῇ
 ἡμέρᾳ τελευτήσῃ. Οὐ πολὺν δ' οὖν χρόνον ἐπισχῶν ἦκε καὶ
 ἐκέλευσεν ἡμᾶς εἰσιέναι.

60 Εἰσιόντες οὖν / κατελαμβάνομεν τὸν μὲν Σωκράτη ἄρτι
 λελυμένον, τὴν δὲ Ξανθίππην — γινώσκεις γάρ — ἔχουσάν τε
 τὸ παιδίον αὐτοῦ καὶ παρακαθημένην. Ὡς οὖν εἶδεν ἡμᾶς ἡ
 Ξανθίππη, ἀνευφήμησέ τε καὶ τοιαῦτ' ἄττα εἶπεν, οἷα δὴ
 εἰώθασιν αἱ γυναῖκες, ὅτι· « ὦ Σώκρατες, ὕστατον δὴ σε προσ-
 εροῦσιν νῦν οἱ ἐπιτήδαιοι καὶ σὺ τούτους ». Καὶ ὁ Σωκράτης
 βλέψας εἰς τὸν Κρίτωνα, « ὦ Κρίτων », ἔφη, « ἀπαγέτω τις
 αὐτὴν οἴκαδε ».

β Καὶ ἐκείνην μὲν ἀπῆγγόν τινες τῶν τοῦ Κρίτωνος βοῶ-
 σάν τε καὶ / κοπτομένην. Ὁ δὲ Σωκράτης ἀνακαθιζόμενος εἰς
 τὴν κλίνην συνέκαμψέ τε τὸ σκέλος καὶ ἐξέτριψε τῇ χειρί, καὶ
 τρίβων ἅμα· ὡς ἄτοπον, ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἔοικέ τι εἶναι τοῦτο,

ὁ καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἡδύ· ὡς Θαυμασίως πέφυκε πρὸς τὸ δοκοῦν ἐναντίον εἶναι, τὸ λυπηρόν, τῷ ἅμα μὲν αὐτῷ μὴ ἐθέλειν παραγίγνεσθαι τῷ ἀνθρώπῳ, ἐν δὲ τις διώκη τὸ ἕτερον καὶ λαμβάνη, σχεδόν τι ἀναγκάζεσθαι αἰεὶ λαμβάνειν καὶ τὸ ἕτερον, ὡσπερ ἐκ μιᾶς κορυφῆς συνημμένῳ δὴ ὄντε. Καὶ μοι δοκεῖ, / ἔφη, εἰ ἐνενόησεν αὐτὰ Αἴσωπος, μῦθον ἂν συνθεῖναι, γ
ὡς ὁ θεὸς βουλόμενος αὐτὰ διαλλάξαι πολεμοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἐδύνατο, συνῆψεν εἰς ταῦτόν αὐτοῖς τὰς κορυφάς· καὶ διὰ ταῦτα, ᾧ ἂν τὸ ἕτερον παραγένηται, ἐπακολουθεῖ ὕστερον καὶ τὸ ἕτερον. Ὡσπερ οὖν καὶ αὐτῷ μοι ἔοικεν· ἐπειδὴ ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἦν ἐν τῷ σκέλει τὸ ἀλγεινόν, ἤκειν δὴ φαίνεται ἐπακολουθοῦν τὸ ἡδύ.

4. Ὁ οὖν Κέβης ὑπολαβὼν νῆ τὸν Δία, ὃ Σώκρατες, ἔφη, εὔ γ' ἐποίησας ἀναμνήσας με. Περὶ γάρ τοι τῶν / ποιημάτων, ὧν πεποίηκας ἐντείνας τοὺς τοῦ Αἰσώπου λόγους καὶ δ
τὸ εἰς τὸν Ἀπόλλω προσίμιον, καὶ ἄλλοι τινές με ἤδη ἤροντο, ἀτὰρ καὶ Εὐήνος πρόφην, ὅ τι ποτὲ διανοηθείς, ἐπειδὴ δεῦρο ἤλθες, ἐποίησας αὐτά, πρότερον οὐδὲν πώποτε ποιήσας. Εἰ οὖν τί σοι μέλει τοῦ ἔχειν ἐμὲ Εὐήνω ἀποκρίνασθαι, ὅταν με αὔθις ἐρωτᾷ — εὔ οἶδα γάρ, ὅτι ἐρήσεται — εἰπέ, τί χρὴ λέγειν.

— Λέγε τοίνυν, ἔφη, αὐτῷ, ὃ Κέβης, τάληθῆ, ὅτι οὐκ ἐκείνω βουλόμενος οὐδὲ τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ ἀντίτεχνος εἶναι ἐποίησα ταῦτα— ἴδειν γάρ, ὡς οὐ ῥάδιον εἶη— ἀλλ' ἐνυπνίων τινῶν ἀποπειρώμενος, τί λέγει, καὶ ἀφοσιούμενος, εἰ ἄρα πολλάκις ταύτην τὴν μουσικὴν μοι ἐπιτάττοι ποιεῖν. Ἦν γάρ δὴ ἄττα τοιάδε· πολλάκις μοι φοιτῶν τὸ αὐτὸ ἐνύπνιον ἐν τῷ παρελθόντι βίῳ, ἄλλοτ' ἐν ἄλλῃ ὄψει φαινόμενον, τὰ αὐτὰ δὲ λέγον· « ὦ Σώκρατες », ἔφη, « μουσικὴν ποιεῖ καὶ ἐργάζου». Καὶ ἐγὼ ἐν γε τῷ πρόσθεν χρόνῳ, ὅπερ ἔπραττον, τοῦτο ε

- 61 ὑπελάμβανον αὐτό μοι παρακελεύεσθαι τε / καὶ ἐπικελεύειν, ὥσπερ οἱ τοῖς θεοῦσι διακελευόμενοι, καὶ ἐμοὶ οὕτω τὸ ἐνύπνιον, ὅπερ ἔπραττον, τοῦτο ἐπικελεύειν, μουσικὴν ποιεῖν, ὡς φιλοσοφίας μὲν οὔσης μεγίστης μουσικῆς, ἐμοῦ δὲ τοῦτο πράττοντος. Νῦν δ' ἐπειδὴ ἦ τε δίκη ἐγένετο καὶ ἡ τοῦ θεοῦ ἐορτὴ διεκώλυέ με ἀποθνήσκειν, ἔδοξε χρῆναι, εἰ ἄρα πολλάκις μοι προστάττοι τὸ ἐνύπνιον ταύτην τὴν δημόδην μουσικὴν ποιεῖν, μὴ ἀπειθῆσαι αὐτῷ, ἀλλὰ ποιεῖν· ἀσφαλέςτερον γὰρ εἶναι μὴ ἀπιέναι, πρὶν ἀφοσιώσασθαι ποιήσαντα ποιήματα [καὶ] πειθόμενον τῷ ἐνυπνίῳ. Οὕτω δὲ πρῶτον μὲν εἰς τὸν θεὸν ἐποίησα, οὗ ἦν ἡ παροῦσα θυσία· μετὰ δὲ τὸν θεὸν ἐνόησας, ὅτι τὸν ποιητὴν δέοι, εἴπερ μέλλοι ποιητὴς εἶναι, ποιεῖν μύθους, ἀλλ' οὐ λόγους, καὶ αὐτὸς οὐκ ἦ μυθολογικός, διὰ ταῦτα δὲ, οὓς προχείρους εἶχον καὶ ἠπιστάμην μύθους τοῦ Αἰσώπου, τούτους ἐποίησα, οἷς πρῶτοις ἐνέτυχον.

5. Ταῦτα οὖν, ὦ Κέβης, Εὐήνω φράζε, καὶ ἐρρῶσθαι καί, ἂν σωφρονῆ, ἐμὲ διώκειν ὡς τάχιστα. "Ἀπειμι δέ, ὡς γ' ἔοικε, τήμερον· κελεύουσι γὰρ Ἀθηναῖοι.

Καὶ ὁ Σιμμίας· οἷον παρακελεύει, ἔφη, τοῦτο, ὦ Σώκρατες, Εὐήνω ; Πολλὰ γὰρ ἤδη ἐντετύχηκα τῷ ἀνδρί· σχεδὸν οὖν, ἐξ ὧν ἐγὼ ἤσθημαι, οὐδ' ὀπωσιτοῦν σοι ἐκὼν εἶναι πείσεται.

—Τί δαί ; ἦ δ' ὅς, οὐ φιλόσοφος Εὐήνης ;

—Ἐμοίγε δοκεῖ, ἔφη ὁ Σιμμίας.

- Ἐθελήσει τοίνυν καὶ Εὐήνος καὶ πᾶς, ὅταν ἀξίως τούτου τοῦ πράγματος μέτεστιν. Οὐ μέντοι γ' ἴσως βιάσεται αὐτόν· οὐ γὰρ φασὶ θεμιτὸν εἶναι. Καὶ ἅμα λέγων ταῦτα καθέσθηκε τὰ σκέλη [ἀπὸ τῆς κλίνης] ἐπὶ / τὴν γῆν, καὶ καθεζόμενος οὕτως ἤδη τὰ λοιπὰ διελέγετο.

"Ἦρετο οὖν αὐτὸν ὁ Κέβης· πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ Σώ-

κρατες, τὸ μὴ θεμιτὸν εἶναι ἑαυτὸν βιάζεσθαι, ἐθέλειν δ' ἂν τῷ ἀποθνήσκοντι τὸν φιλόσοφον ἔπεσθαι ;

— Τί δέ, ὦ Κέβης ; Οὐκ ἀκηκόατε σύ τε καὶ Σιμμίας περὶ τῶν τοιούτων Φιλολάφ συγγεγονότες ;

— Οὐδὲν γε σαφές, ὦ Σώκρατες.

— Ἀλλὰ μὴν καὶ ἐγὼ ἐξ ἀκοῆς περὶ αὐτῶν λέγω· ἃ μὲν οὖν τυγχάνω ἀκηκόως, φθόνος οὐδεὶς λέγειν. Καὶ γὰρ ἴσως καὶ μάλιστα πρέπει μέλλοντα / ἐκεῖσε ἀποδημεῖν διασκοπεῖν ε τε καὶ μυθολογεῖν περὶ τῆς ἀποδημίας τῆς ἐκεῖ, ποίαν τινὰ αὐτὴν οἴομεθα εἶναι. Τί γὰρ ἂν τις καὶ ποιῶ ἄλλο ἐν τῷ μέγρι ἡλίου δυσμῶν χρόνῳ ;

6. Κατὰ τί δὴ οὖν ποτε οὐ φασὶ θεμιτὸν εἶναι αὐτὸν ἑαυτὸν ἀποκτινύναι, ὦ Σώκρατες ; "Ἦδη γὰρ ἐγώ γε, ὅπερ νῦν δὴ σὺ ἤρου, καὶ Φιλολάου ἤκουσα, ὅτε παρ' ἡμῖν διητᾶτο, ἤδη δὲ καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς οὐ δέοι τοῦτο ποιεῖν· σαφές δὲ περὶ αὐτῶν οὐδενὸς πώποτε οὐδὲν ἀκήκοα.

/— Ἀλλὰ προθυμεῖσθαι χρεῖ, ἔφη. Τάχα γὰρ ἂν καὶ ἀκούσαιοις. Ἴσως μέντοι θαυμαστὸν σοι φανέεται εἰ τοῦτο μόνον τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀπλοῦν ἐστὶ καὶ οὐδέποτε τυγχάνει τῷ ἀνθρώπῳ, ὡσπερ καὶ τᾶλλα, ἐστὶν ὅτε καὶ οἷς βέλτιον τεθνάναι ἢ ζῆν· οἷς δὲ βέλτιον τεθνάναι, θαυμαστὸν ἴσως σοι φαίνεται, εἰ τούτοις τοῖς ἀνθρώποις μὴ ὅσιον αὐτοὺς ἑαυτοὺς εὖ ποιεῖν, ἀλλὰ ἄλλον δεῖ περιμένειν εὐεργέτην.

Καὶ ὁ Κέβης ἡρέμα ἐπιγελάσας, ἴττω Ζεὺς, ἔφη, τῇ αὐτοῦ φωνῇ εἰπών.

— Καὶ γὰρ ἂν δόξειεν, ἔφη / ὁ Σωκράτης, οὕτω γ' εἶναι β ἄλογον· οὐ μέντοι ἄλλ' ἴσως γ' ἔχει τινὰ λόγον. Ὁ μὲν οὖν ἐν ἀπυρρήτοις λεγόμενος περὶ αὐτῶν λόγος, ὡς ἐν τινι φουρῶ ἔσμεν οἱ ἄνθρωποι καὶ οὐ δεῖ δὴ ἑαυτὸν ἐκ ταύτης λύειν οὐδ' ἀποδιδράσκειν, μέγας τέ τίς μοι φαίνεται καὶ οὐ βᾶδιος διιδεῖν·

οὐ μέντοι ἀλλὰ τόδε γέ μοι δοκεῖ, ὦ Κέβης, εὖ λέγεσθαι, τὸ θεοὺς εἶναι ἡμῶν τοὺς ἐπιμελουμένους καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἐν τῶν κτημάτων τοῖς θεοῖς εἶναι. Ἡ σοὶ οὐ δοκεῖ οὕτως ;

—Ἐμοιγε, ἔφη ὁ Κέβης.

γ Οὐκοῦν, ἦ δ' ὅς, καὶ σὺ / ἄν, τῶν σαυτοῦ κτημάτων εἶ τι αὐτὸ ἑαυτὸ ἀποκτινῦναι μὴ σημήναντός σου, ὅτι βούλει αὐτὸ τεθνάναι, χαλεπαίνεις ἂν αὐτῷ καί, εἴ τινα ἔχοις τιμωρίαν, τιμωροῖο ἄν ;

—Πάνυ γ', ἔφη.

—Ἴσως τοίνυν ταύτη οὐκ ἄλογον μὴ πρότερον αὐτὸν ἀποκτινῦναι δεῖν, πρὶν ἀνάγκην τινὰ θεὸς ἐπιπέμψῃ, ὥσπερ καὶ τὴν νῦν ἡμῖν παροῦσαν.

7. Ἄλλ' εἰκὸς, ἔφη ὁ Κέβης, τοῦτό γε φαίνεται. Ὁ μέντοι νῦν δὴ ἔλεγες, τὸ τοὺς φιλοσόφους βραδίως ἂν ἐθέλειν ἀποθνήσκειν, ἔοικε τοῦτο, ὦ Σώκρατες, / ἀτόπῳ, εἴπερ, ὁ νῦν δὴ ἐλέγομεν, εὐλόγως ἔχει, τὸ θεόν τε εἶναι τὸν ἐπιμελούμενον ἡμῶν καὶ ἡμᾶς ἐκείνου κτήματα εἶναι. Τὸ γὰρ μὴ ἀγανακτεῖν τοὺς φρονιμωτάτους ἐκ ταύτης τῆς θεραπείας ἀπιόντας, ἐν ἧ ἐπιστατοῦσιν αὐτῶν οἴπερ ἄριστοὶ εἰσι τῶν ὄντων ἐπιστάται, θεοί, οὐκ ἔχει λόγον. Οὐ γὰρ που αὐτός γε αὐτοῦ οἴεται ἄμεινον ἐπιμελήσεσθαι ἐλεύθερος γενόμενος· ἀλλ' ἀνόητος μὲν ἄνθρωπος τάχ' ἂν οἴηθῆι ταῦτα, φευκτέον εἶναι ε ἀπὸ τοῦ δεσπότου, καὶ οὐκ ἂν / λογίζοιτο, ὅτι οὐ δεῖ ἀπὸ γε τοῦ ἀγαθοῦ φεύγειν, ἀλλ' ὅ τι μάλιστα παραμένειν· διὸ ἀλογίστεως ἂν φεύγοι. Ὁ δὲ νοῦν ἔχων ἐπιθυμοῖ που ἂν αἰεὶ εἶναι παρὰ τῷ αὐτοῦ βελτίονι. Καίτοι οὕτως, ὦ Σώκρατες, τούναντίον εἶναι εἰκὸς ἢ ὁ νῦν δὴ ἐλέγετο· τοὺς μὲν γὰρ φρονίμους ἀγανακτεῖν ἀποθνήσκοντας πρέπει, τοὺς δὲ ἄφρονας χαίρειν.

Ἀκούσας οὖν ὁ Σωκράτης ἠσθῆναι τέ μοι ἔδοξε τῆ τοῦ /
Κέβητος πραγματεία καὶ ἐπιβλέψας εἰς ἡμᾶς· αἰεῖ τοι, ἔφη, 63
[ὁ] Κέβης λόγους τινὰς ἀνερευνᾷ καὶ οὐ πάνυ εὐθέως ἐβέλει
πεῖθεσθαι ὅ τι ἂν τις εἴπη.

Καὶ ὁ Σιμμίας ἀλλὰ μὴν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, νῦν γέ μοι
δοκεῖ τι καὶ αὐτῷ λέγειν Κέβης· τί γὰρ ἂν βουλόμενοι ἄνδρες
σοφοὶ ὡς ἀληθῶς δεσπότας ἀμείνους αὐτῶν φεύγοιεν καὶ ῥα-
δίως ἀπαλλάττοντο αὐτῶν ; Καὶ μοι δοκεῖ Κέβης εἰς σέ τεί-
νειν τὸν λόγον, ὅτι οὕτω ῥαδίως φέρεις καὶ ἡμᾶς ἀπολείπων
καὶ ἄρχοντας ἀγαθούς, ὡς αὐτὸς / ὁμολογεῖς, θεούς. β

— Δίκαια, ἔφη, λέγετε. Οἴμαι γὰρ ὑμᾶς λέγειν, ὅτι χρῆ
με πρὸς ταῦτα ἀπολογήσασθαι, ὥσπερ ἐν δικαστηρίῳ.

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Σιμμίας.

8. Φέρε δὴ, ἢ δ' ὅς, πειραθῶ πιθανώτερον πρὸς ὑμᾶς ἀπο-
λογήσασθαι ἢ πρὸς τοὺς δικαστάς. Ἐγὼ γάρ, ἔφη, ὦ Σιμμία
τε καὶ Κέβης, εἰ μὲν μὴ ᾤμην ἤξειν πρῶτον μὲν παρὰ θεοὺς
ἄλλους σοφοὺς τε καὶ ἀγαθούς, ἔπειτα καὶ παρ' ἀνθρώπου
τετελευτηκότας ἀμείνους τῶν ἐνθάδε, ἠδίκουν ἂν οὐκ ἀγα-
νακτῶν τῷ θανάτῳ. Νῦν δὲ εὖ ἴστε, ὅτι / παρ' ἄνδρας τε ἐλπίζω
ἀφίξεσθαι ἀγαθούς· καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἂν πάνυ δισχυρισαί-
μην· ὅτι μέντοι παρὰ θεοὺς δεσπότας πάνυ ἀγαθούς ἤξειν, γ
εὖ ἴστε, ὅτι, εἶπερ τι ἄλλο τῶν τοιούτων, δισχυρισαίμην ἂν
καὶ τοῦτο. Ὡστε διὰ ταῦτα οὐχ ὁμοίως ἀγανακτῶ, ἀλλ' εὐ-
ελπίς εἰμι εἶναι τι τοῖς τετελευτηκόσι καί, ὥσπερ γε καὶ πάλαι
λέγεται, πολὺ ἀμεινον τοῖς ἀγαθοῖς ἢ τοῖς κακοῖς.

— Τί οὖν, ἔφη ὁ Σιμμίας, ὦ Σώκρατες ; Αὐτὸς ἔχων τὴν
διάνοιαν ταύτην ἐν νῷ ἔχεις ἀπιέναι, ἢ καὶν ἡμῖν / μεταδοίης ; δ
Κοινὸν γὰρ δὴ ἔμοιγε δοκεῖ καὶ ἡμῖν εἶναι ἀγαθὸν τοῦτο,
καὶ ἅμα σοι ἢ ἀπολογία ἔσται, ἐάν, ἅπερ λέγεις, ἡμᾶς
πείσης.

— Ἄλλὰ πειράσομαι, ἔφη. Πρῶτον δὲ Κρίτωνα τόνδε σκεψόμεθα; τί ἐστὶν ὃ βούλεσθαί μοι δοκεῖ πάλαι εἰπεῖν.

Τὶ δέ, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Κρίτων, ἄλλο γε ἢ πάλαι μοι λέγει ὁ μέλλων σοι δώσειν τὸ φάρμακον, ὅτι χρή σοι φράζειν ὡς ἐλάχιστα διαλέγεσθαι; Φησὶ γὰρ θερμαίνεσθαι μᾶλλον διαλεγόμενος, δεῖν δὲ οὐδὲν τοιοῦτον προσφέρειν τῷ φαρμάκῳ· εἰ δὲ μή, / ἐνίοτε ἀναγκάζεσθαι καὶ δις καὶ τρίς πί-
 ε νειν τοὺς τι τοιοῦτον ποιοῦντας.

Καὶ ὁ Σωκράτης, ἔα, ἔφη, χαίρειν αὐτόν· ἀλλὰ μόνον τὸ ἑαυτοῦ παρασκευαζέτω ὡς καὶ δις δώσων, ἔαν δὲ δέη, καὶ τρίς.

— Ἄλλὰ σχεδὸν μὲν τι ἤδειν, ἔφη ὁ Κρίτων, ἀλλὰ μοι πάλαι πράγματα παρέχει.

— Ἐὰ αὐτόν, ἔφη. Ἄλλ' ὑμῖν δὴ τοῖς δικασταῖς βούλομαι ἤδη τὸν λόγον ἀποδοῦναι, ὡς μοι φαίνεται εἰκότως ἀνὴρ τῷ ὄντι ἐν φιλοσοφίᾳ διατρίψας τὸν βίον θαρρεῖν μέλλων / ἀποθανεῖσθαι καὶ εὐελπις εἶναι ἐκεῖ μέγιστα οἴσεσθαι ἀγα-
 64 θά, ἐπειδὴν τελευτήσῃ. Πῶς ἂν οὖν δὴ τοῦθ' οὕτως ἔχοι, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ἐγὼ πειράσομαι φράσαι.

9. Κινδυνεύουσι γὰρ, ὅσοι τυγχάνουσιν ὀρθῶς ἀπτόμενοι φιλοσοφίας, λεληθῆναι τοὺς ἄλλους, ὅτι οὐδὲν ἄλλο αὐτοὶ ἐπιτηδεύουσιν ἢ ἀποθνήσκειν τε καὶ τεθνάναι. Εἰ οὖν τοῦτο ἀληθές, ἄτοπον δήπου ἂν εἶη προθυμεῖσθαι μὲν ἐν παντὶ τῷ βίῳ μηδὲν ἄλλο ἢ τοῦτο, ἤκοντος δὲ δὴ αὐτοῦ ἀγανακτεῖν, ὃ πάλαι προθυμοῦντό τε καὶ ἐπετήδευον.

Καὶ ὁ Σιμμίας γελάσας· νῆ τὸν Δία, ἔφη, ὦ / Σώκρα-
 β τες, οὐ πάνυ γέ με νῦν γελασεῖόντα ἐποίησας γελάσαι. Οἶμαι γὰρ ἂν δὴ τοὺς πολλοὺς αὐτὸ τοῦτο ἀκούσαντας δοκεῖν εὖ πάνυ εἰρῆσθαι εἰς τοὺς φιλοσοφοῦντας — καὶ ζυμφάναι ἂν τοὺς μὲν παρ' ἡμῖν ἀνθρώπους καὶ πάνυ — ὅτι τῷ ὄντι οἱ

φιλοσοφοῦντες θανατῶσι καὶ σφᾶς γε οὐ λελήθασιν, ὅτι ἄξιοί εἰσι τοῦτο πάσχειν.

— Καὶ ἀληθῆ γ' ἂν λέγοιεν, ὦ Σιμμία, πλὴν γε τοῦ σφᾶς μὴ λεληθέναι. Λέληθε γὰρ αὐτοὺς, ἧ τε θανατῶσι καὶ ἧ ἄξιοί εἰσι θανάτου καὶ οἴου θανάτου οἱ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφοι. Εἴπωμεν γάρ, / ἔφη, πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, χαίρειν εἰπόντες ἐκεῖ- Υ
νοις. Ἠγοῦμεθὰ τι τὸν θάνατον εἶναι ;

— Πάνυ γε, ἔφη ὑπολαβὼν ὁ Σιμμίας.

— Ἐρα μὴ ἄλλο τι ἢ τὴν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγὴν ; Καὶ εἶναι τοῦτο τὸ τεθάναι, χωρὶς μὲν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἀπαλλαγὴν αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ σῶμα γεγονέναι, χωρὶς δὲ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγεῖσθαι αὐτὴν καθ' αὐτὴν εἶναι ; Ἐρα μὴ ἄλλο τι ἢ ὁ θάνατος ἢ τοῦτο ;

— Οὐκ, ἀλλὰ τοῦτο, ἔφη.

— Σκέψαι δὴ, ὦ ἀγαθέ, ἐὰν ἄρα καὶ σοὶ ξυνδοκῆ ἄπερ ἐμοί· ἐκ γὰρ τούτων / μᾶλλον οἶμαι ἡμᾶς εἴσεσθαι, περὶ ὧν σκοποῦμεν. Φαίνεται σοι φιλοσόφου ἀνδρὸς εἶναι ἐσπουδακέ- δ
ναι περὶ τὰς ἡδονὰς καλουμένας τὰς τοιάσδε, οἷον σίτων καὶ ποτῶν ;

— Ἠκιστα, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Σιμμίας.

— Τί δέ ; Τὰς τῶν ἀφροδισίων ;

— Οὐδαμῶς.

— Τί δέ ; Τὰς ἄλλας τὰς περὶ τὸ σῶμα θεραπείας δοκεῖ σοι ἐντίμους ἡγεῖσθαι ὁ τοιοῦτος ; Οἷον ἱματίων διαφερόν-
των κτήσεις καὶ ὑποδημάτων καὶ τοὺς ἄλλους καλλωπισμοὺς
τοὺς περὶ τὸ σῶμα πότερον τιμᾶν δοκεῖ σοι ἢ ἀτιμάζειν, καθ'
ὅσον μὴ / πολλὴ ἀνάγκη μετέχειν αὐτῶν ; ε

— Ἀτιμάζειν ἐμοίγε δοκεῖ, ἔφη, ὅ γε ὡς ἀληθῶς φιλόσο-
φος.

— Οὐκοῦν ὅλως δοκεῖ σοι, ἔφη, ἢ τοῦ τοιούτου πραγμα-

τεία οὐ περὶ τὸ σῶμα εἶναι, ἀλλὰ καθ' ὅσον δύναται ἀφραστά-
ναι αὐτοῦ, πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν τετράφθαι ;

— Ἐμοιγε.

65 Ἐρ' οὖν πρῶτον μὲν ἐν τοῖς τοιοῦτοις δῆλός ἐστιν ὁ
φιλόσοφος ἀπολύειν ὅ τι / μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῆς τοῦ
σώματος κοινωνίας διαφερόντως τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ;

— Φαίνεται.

— Καὶ δοκεῖ γέ που, ὦ Σιμμία, τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις,
ὧ μὴδὲν ἡδὺ τῶν τοιοῦτων, μὴδὲ μετέχει αὐτῶν οὐκ ἄξιον
εἶναι ζῆν, ἀλλ' ἐγγύς τι τείνειν τοῦ τεθνάναι ὁ μὴδὲν φρον-
τίζων τῶν ἡδονῶν, αἶ διὰ τοῦ σώματος εἰσιν ;

— Πάνυ μὲν οὖν ἀληθῆ λέγεις.

β 10. Τι δὲ δὴ περὶ αὐτὴν τὴν τῆς φρονήσεως κτῆσιν ; Πό-
τερον ἐμπόδιον τὸ σῶμα ἢ οὐ, ἐάν τις αὐτὸ ἐν τῇ ζητήσῃ
κοινωνὸν συμπαραλαμβάνῃ ; Οἶον τὸ τοιόνδε / λέγω· ἄρα ἔχει
ἀλήθειάν τινα ὅψις τε καὶ ἀκοή τοῖς ἀνθρώποις, ἢ τά γε τοι-
αῦτα καὶ οἱ ποιηταὶ ἡμῖν αἰεὶ θρυλοῦσιν, ὅτι οὐτ' ἀκούομεν
ἀκριβῆς οὐδὲν οὔτε ὁρῶμεν ; Καίτοι εἰ αὐταὶ τῶν περὶ τὸ σῶ-
μα αἰσθήσεων μὴ ἀκριβεῖς εἰσὶ μὴδὲ σαφεῖς, σχολῆ αἶ γε
ἄλλαι· πᾶσαι γάρ που τούτων φαυλότεραί εἰσιν ἢ σοὶ οὐ δο-
κοῦσιν ;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

— Πότε οὖν, ἢ δ' ὅς, ἡ ψυχὴ τῆς ἀληθείας ἄπτεται ;
Ὅταν μὲν γὰρ μετὰ τοῦ σώματος ἐπιχειρῆ τι σκοπεῖν, δῆλον,
ὅτι τότε ἐξαπατᾶται ὑπ' αὐτοῦ.

γ / — Ἀληθῆ λέγεις.

— Ἐρ' οὖν οὐκ ἐν τῷ λογιζέσθαι, εἴπερ που ἄλλοθι,
κατάδηλον αὐτῇ γίγνεται τι τῶν ὄντων ;

— Ναί.

— Λογίζεται δὲ γε που τότε κάλλιστα, ὅταν αὐτὴν τού-

των μηδὲν παραλυπῆ, μήτε ἀκοή μήτε ὄψις μήτε ἀλγηδῶν
μηδέ τις ἡδονή, ἀλλ' ὅ τι μάλιστα αὐτῆ καθ' αὐτὴν γίγνηται
ἕωσα χαίρειν τὸ σῶμα, καί, καθ' ὅσον δύναται, μὴ κοινωνοῦσα
αὐτῶ μηδ' ἀπτομένη, ὁρέγεται τοῦ ὄντος.

— Ἔστι ταῦτα.

— Οὐκοῦν καὶ ἐνταῦθα ἡ τοῦ φιλοσόφου ψυχὴ μάλιστα δ
/ ἀτιμάζει τὸ σῶμα καὶ φεύγει ἀπ' αὐτοῦ, ζητεῖ δὲ αὐτὴ καθ'
αὐτὴν γιγνεσθαι.

— Φαίνεται.

— Τί δὲ δὴ τὰ τοιάδε, ὦ Σιμμία ; Φαμέν τι εἶναι δίκαιον
αὐτὸ ἢ οὐδέν ;

— Φαμέν μέντοι, νῆ Δία.

— Καὶ καλὸν γέ τι καὶ ἀγαθόν ;

— Πῶς δ' οὔ ;

— Ἡδὴ οὖν πρόποτέ τι τῶν τοιούτων τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶ-
δες ;

— Οὐδαμῶς, ἦ δ' ὅς.

— Ἄλλ' ἄλλη τινὶ αἰσθήσει τῶν διὰ τοῦ σώματος ἐφήψω
αὐτῶν ; Λέγω δὲ περὶ πάντων, οἷον μεγέθους πέρι, ὑγείας,
ἰσχύος καὶ τῶν ἄλλων ἐνὶ λόγῳ ἀπάντων τῆς οὐσίας, ὃ / τυγ- ε
χάνει ἕκαστον ὄν· ἄρα διὰ τοῦ σώματος αὐτῶν τὸ ἀληθέστα-
τον θεωρεῖται, ἢ ὧδε ἔχει· ὅς ἂν μάλιστα ἡμῶν καὶ ἀκριβέ-
στατα παρασκευάσῃται αὐτὸ ἕκαστον διανοηθῆναι, περὶ οὗ
σκοπεῖ, οὗτος ἂν ἐγγύτατα ἴοι τοῦ γνῶναι ἕκαστον ;

— Πάνυ μὲν οὖν.

— Ἄρ' οὖν ἐκεῖνος ἂν τοῦτο ποιήσῃε καθαρώτατα, ὅστις
ὅ τι μάλιστα αὐτῆ τῆ διανοίᾳ ἴοι ἐφ' ἕκαστον, μήτε τὴν ὀ-
ψιν παρατιθέμενος ἐν τῶ διανοεῖσθαι μήτε τινὰ ἄλλην αἰσθη-
σιν ἐφέλκων μηδεμίαν / μετὰ τοῦ λογισμοῦ, ἀλλ' αὐτῆ καθ' 66
αὐτὴν εἰλικρινεῖ τῆ διανοίᾳ χρώμενος αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἰλικρι-
νὲς ἕκαστον ἐπιχειροῖ θηρεῦειν τῶν ὄντων, ἀπαλλαγείς ὅτι

μάλιστα ὀφθαλμῶν τε καὶ ὠτῶν καί, ὡς ἔπος εἶπεῖν, ξύμπαντος τοῦ σώματος, ὡς ταράττοντος καὶ οὐκ ἔδωτος τὴν ψυχὴν κτήσασθαι ἀλήθειάν τε καὶ φρόνησιν, ὅταν κοινωνῇ ; Ἄρ' οὐχ οὗτός ἐστιν, ὃ Σιμμία, εἶπερ τις καὶ ἄλλος, ὁ τευξόμενος τοῦ ὄντος ;

— Ὑπερφυῶς, ἔφη ὁ Σιμμίας, ὡς ἀληθῆ λέγεις, ὃ Σώκρατες.

- β 11. Οὐκοῦν ἀνάγκη, / ἔφη, ἐκ πάντων τούτων παρίστασθαι δόξαν τοιάνδε τινὰ τοῖς γνησίως φιλοσόφοις, ὥστε καὶ πρὸς ἀλλήλους τοιαῦτα ἄττα λέγειν, ὅτι κινδυνεύει τοι ὡσπερ ἀτραπὸς τις ἐκφέρειν ἡμᾶς μετὰ τοῦ λόγου ἐν τῇ σκέψει, ὅτι, ἕως ἂν τὸ σῶμα ἔχωμεν καὶ συμπεφυρμένη ἦ ἡμῶν ἡ ψυχὴ μετὰ τοῦ τοιούτου κακοῦ, οὐ μὴ ποτε κτησώμεθα ἱκανῶς οὐ ἐπιθυμοῦμεν· φαμέν δὲ τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθές. Μυρίας μὲν γὰρ ἡμῖν ἀσχολίας παρέχει τὸ σῶμα διὰ τὴν ἀναγκαίαν τροφήν· ἔτι δέ, ἂν / τινες νόσοι προσπέσωσιν, ἐμποδίζουσιν ἡμῶν τὴν τοῦ ὄντος θήραν. Ἐρώτων δὲ καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ φόβων καὶ εἰδώλων παντοδαπῶν καὶ φλυαρίας ἐμπίπλησιν ἡμᾶς πολλῆς, ὥστε τὸ λεγόμενον ὡς ἀληθῶς, τῷ ὄντι ὑπ' αὐτοῦ οὐδὲ φρονῆσαι ἡμῖν ἐγγίγνεται οὐδέποτε οὐδέν. Καὶ γὰρ πολλέμους καὶ στάσεις καὶ μάχας οὐδὲν ἄλλο παρέχει ἢ τὸ σῶμα καὶ αἱ τούτου ἐπιθυμίαι· διὰ γὰρ τὴν πῶν χρημάτων κτήσιν πάντες οἱ πόλεμοι γίνονται, τὰ δὲ χρήματα ἀναγκαζόμεθα
- γ κτᾶσθαι διὰ τὸ / σῶμα, δουλεύοντες τῇ τούτου θεραπείᾳ· καὶ ἐκ τούτου ἀσχολίαν ἄγομεν φιλοσοφίας πέρι διὰ πάντα ταῦτα. Τὸ δ' ἔσχατον πάντων, ὅτι, ἐάν τις ἡμῖν καὶ σχολὴ γένηται ἀπ' αὐτοῦ καὶ τραπώμεθα πρὸς τὸ σκοπεῖν τι, ἐν ταῖς ζητήσεσιν αὐτῷ πανταχοῦ παραπίπτον θόρυβον παρέχει καὶ ταραχὴν καὶ ἐκπλήττει, ὥστε μὴ δύνασθαι ὑπ' αὐτοῦ καθορᾶν τὰληθές. Ἀλλὰ τῷ ὄντι ἡμῖν δέδεικται, ὅτι, εἰ μέλλομέν ποτε κα-

θαρῶς τι εἴσεσθαι, ἀπαλλακτέον αὐτοῦ καὶ αὐτῇ τῇ ψυχῇ
 θεκτέον αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ τότε, ὡς εἴοικεν, ἡμῖν ἔσται, ε
 οὐ ἐπιθυμοῦμέν τε καὶ φραμεν ἐρασταὶ εἶναι, φρονήσεως, ἐπει-
 δὴν τελευτήσωμεν, ὡς ὁ λόγος σημαίνει, ζῶσι δὲ οὐ. Εἰ γὰρ
 μὴ οἷόν τε μετὰ τοῦ σώματος μηδὲν καθαρώς γνῶναι, δυσὶν
 θάτερον, ἢ οὐδαμοῦ ἔστι κτήσασθαι τὸ εἰδέναι ἢ τελευτήσασ-
 σι· τότε γὰρ αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἢ ψυχὴ ἔσται / χωρὶς τοῦ σώ- 67
 ματος, πρότερον δ' οὐ. Καὶ ἐν ᾧ ἂν ζῶμεν, οὕτως, ὡς εἴοικεν,
 ἐγγυτάτω ἐσόμεθα τοῦ εἰδέναι, ἐὰν ὅτι μάλιστα μηδὲν ὀμι-
 λῶμεν τῷ σώματι μηδὲ κοινωνῶμεν, ὅτι μὴ πᾶσα ἀνάγκη,
 μηδὲ ἀναπιμπλώμεθα τῆς τούτου φύσεως, ἀλλὰ καθαρεύο-
 μεν ἀπ' αὐτοῦ, ἕως ἂν ὁ θεὸς αὐτὸς ἀπολύσῃ ἡμᾶς· καὶ οὕτω
 μὲν καθαροὶ ἀπαλλακτέοι τῆς τοῦ σώματος ἀφροσύνης,
 ὡς τὸ εἶκός, μετὰ τοιούτων τε ἐσόμεθα καὶ γνωσόμεθα δι'
 ἡμῶν αὐτῶν πᾶν τὸ εἰλικρινές. Τοῦτο δ' ἔστιν ἴσως / τὸ ἀλη-
 θές· μὴ καθαρῶ γὰρ καθαροῦ ἐφάπτεσθαι μὴ οὐ θεμιτὸν ἤ.»
 Τοιαῦτα οἶμαι, ᾧ Σιμμία; ἀναγκαῖον εἶναι πρὸς ἀλλήλους β
 λέγειν τε καὶ δοξάζειν πάντας τοὺς ὀρθῶς φιλομαεῖς. "Ἡ
 οὐ δοκεῖ σοι οὕτως ;

— Παντός γε μᾶλλον, ᾧ Σώκρατες.

12. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ ταῦτα ἀληθῆ, ᾧ ἐταῖ-
 ρε, πολλὴ ἐλπίς ἀφικομένῳ, οἷ ἐγὼ πορεύομαι, ἐκεῖ ἰκανῶς,
 εἴπερ που ἄλλοθι, κτήσασθαι τοῦτο, οὐ ἔνεκα ἢ πολλὴ
 πραγματεία ἡμῖν ἐν τῷ παρελθόντι βίῳ γέγονεν, ὥστε ἢ γε
 ἀποδημία ἢ νῦν μοι / προστεταγμένη μετὰ ἀγαθῆς ἐλπίδος γ
 γίνεσθαι καὶ ἄλλῳ ἀνδρὶ, ὃς ἡγεῖται οἱ παρεσκευάσθαι τὴν
 διάνοιαν ὥσπερ κεκαθαυμένην.

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Σιμμίας.

— Κἀθαρσις δὲ εἶναι ἄρα οὐ τοῦτο ξυμβαίνει, ὑπερ πά-
 λαι ἐν τῷ λόγῳ λέγεται, τὸ χωρίζειν ὅτι μάλιστα ἀπὸ τοῦ

σώματος τὴν ψυχὴν καὶ ἐθίσει αὐτὴν καθ' αὐτὴν πανταχόθεν ἐκ τοῦ σώματος συναγεীরεσθαι τε καὶ ἀθροίζεσθαι καὶ οἰκεῖν κατὰ τὸ δυνατόν καὶ ἐν τῷ νῦν παρόντι καὶ ἐν τῷ ἔπειτα μό-

δ νην καθ' αὐτὴν ἐκλυομένην ὡσπερ ἐκ δεσμῶν ἐκ τοῦ σώματος;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

— Οὐκοῦν τοῦτό γε θάνατος ὀνομάζεται, λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος;

— Παντάπασι γε, ἦ δ' ὅς.

— Λύειν δέ γε αὐτὴν, ὡς φαμεν, προθυμοῦνται αἰεὶ μάλιστα καὶ μόνοι οἱ φιλοσοφοῦντες ὀρθῶς, καὶ τὸ μελέτημα αὐτὸ τοῦτό ἐστι τῶν φιλοσόφων, λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος· ἦ οὐ;

— Φαίνεται.

ε — Οὐκοῦν, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔλεγον, γελοῖον ἂν εἶη ἄνδρα παρασκευάζονθ' ἑαυτὸν ἐν τῷ βίῳ ὅτι ἐγγυτάτω / ὄντα τοῦ τεθνάναι οὕτω ζῆν, κάπειθ' ἤκοντος αὐτῷ τούτου ἀγανακτεῖν;

— Οὐ γελοῖον; — Πῶς δ' οὐ;

68 — Τῷ ὄντι ἄρα, ἔφη, ὦ Σιμμία, οἱ ὀρθῶς φιλοσοφοῦντες ἀποθνήσκουσιν μελετῶσι, καὶ τὸ τεθνάναι ἤκιστα αὐτοῖς ἀνθρώπων φοβερὸν. Ἐκ τῶνδε δὲ σκόπει. Εἰ γὰρ διαβέβληνται μὲν πανταχῆ τῷ σώματι, αὐτὴν δὲ καθ' αὐτὴν ἐπιθυμοῦσι τὴν ψυχὴν ἔχειν, τούτου δὲ γιγνομένου εἰ φοβοῦντο καὶ ἀγανακτοῖεν, οὐ πολλὴ ἂν ἀλογία εἶη, εἰ μὴ ἄσμενοι ἐκεῖσε ἴοιεν, οἳ ἀφικόμενοις ἐλπίς ἐστίν, οὔ / διὰ βίου ἡρώων, τυχεῖν — ἡρώων δὲ φρονήσεως — ᾧ τε διεβέβληντο, τούτου ἀπηλλάχθαι συνόντος αὐτοῖς; ἦ, ἀνθρωπίνων μὲν παιδικῶν καὶ γυναικῶν καὶ υἰέων ἀποθανόντων, πολλοὶ δὲ ἐκόντες ἠθέλησαν εἰς "Αἰδοῦ μετελθεῖν, ὑπὸ ταύτης ἀγόμενοι τῆς ἐλπίδος, τῆς τοῦ ὕψεσθαι τε ἐχεῖ ὧν ἐπεθύμουν καὶ συνέσεσθαι· φρονήσεως δὲ ἄρα τις τῷ ὄντι ἐρῶν καὶ λαβῶν σφόδρα τὴν αὐτὴν ταύτην ἐλπίδα, μηδαμοῦ ἄλλοθι ἐντεύξεσθαι αὐτῇ ἀξίως λόγου ἢ ἐν "Αἰδοῦ,

ἀγανακτήσει τε / ἀποθνήσκων καὶ οὐκ ἄσμενος εἶσιν αὐτόσε ; β
 Οἴεσθαί γε χρή, ἐάν τῶ ὄντι γε ἦ, ὦ ἑταῖρε, φιλόσοφος·
 σφόδρα γὰρ αὐτῶ ταῦτα δόξει, μηδαμοῦ ἄλλοθι καθαρῶς ἐν-
 τεύξεσθαι φρονήσει ἄλλ' ἢ ἐκεῖ. Εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει,
 ὅπερ ἄρτι ἔλεγον, οὐ πολλὴ ἂν ἀλογία εἶη· εἰ φοβοῖτο τὸν
 θάνατον ὁ τοιοῦτος ;

— Πολλὴ μέντοι, νῆ Δία, ἦ δ' ὅς.

13. Οὐκοῦν ἱκανόν σοι τεκμήριον, ἔφη, τοῦτο ἀνδρός,
 ὃν ἂν ἴδῃς ἀγανακτοῦντα μέλλοντα ἀποθανεῖσθαι, ὅτι οὐκ γ
 ἄρ' ἦν φιλόσοφος, ἀλλὰ τις φιλοσώματος ; 'Ο αὐτὸς δέ / που
 οὗτος τυγχάνει ὢν καὶ φιλοχρήματος καὶ φιλότιμος, ἦτοι τὰ
 ἕτερα τούτων ἢ ἀμφοτέρα.

— Πάνυ, ἔφη, ἔχει οὕτως, ὡς λέγεις.

— Ἄρ' οὖν, ὦ Σιμμία, οὐ καὶ ἡ ὀνομαζομένη ἀνδρεία τοῖς
 οὕτω διακειμένοις μάλιστα προσήκει ;

— Πάντως δήπου, ἔφη.

— Οὐκοῦν καὶ ἡ σωφροσύνη, ἣν καὶ οἱ πολλοὶ ὀνομά-
 ζουσι σωφροσύνην, τὸ περὶ τὰς ἐπιθυμίας μὴ ἐπτοῆσθαι, ἀλλ'
 ὀλιγώρως ἔχειν καὶ κοσμίως, ἄρ' οὐ τούτοις μόνοις προσήκει,
 τοῖς μάλιστα τοῦ σώματος ὀλιγωροῦσί τε καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ
 / ζῶσιν ;

— Ἀνάγκη, ἔφη. δ

— Εἰ γὰρ ἐθέλεις, ἦ δ' ὅς, ἐννοῆσαι τὴν γε τῶν ἄλλων ἀν-
 δρείαν τε καὶ σωφροσύνην, δόξει σοι εἶναι ἄτοπος.

— Πῶς δὴ, ὦ Σώκρατες ;

— Οἴσθα, ἦ δ' ὅς, ὅτι τὸν θάνατον ἡγοῦνται πάντες οἱ ἄλλοι
 τῶν μεγάλων κακῶν εἶναι ;

— Καὶ μάλα ἔφη.

— Οὐκοῦν φόβῳ μειζόνων κακῶν ὑπομένουσιν αὐτῶν οἱ
 ἀνδρεῖοι τὸν θάνατον, ὅταν ὑπομένωσιν ;

—“Ἔστι ταῦτα.

— Τῷ δεδιέναι ἄρα καὶ δέει ἀνδρεῖοί εἰσι πάντες πλὴν οἱ φιλόσοφοι· καίτοι ἄλογόν γε δέει τινὰ καὶ δειλίῃ ἀνδρεῖον εἶναι.

ε — Πάνυ / μὲν οὖν.

— Τί δέ ; Οἱ κόσμιοι αὐτῶν οὐ ταῦτόν τοῦτο πεπόνθασιν, ἀκολασίᾳ τινὶ σώφρονές εἰσιν ; Καίτοι φαμέν γε ἀδύνατον εἶναι, ἀλλ’ ὅμως αὐτοῖς συμβαίνει τούτῳ ὅμοιον τὸ πάθος τὸ περὶ ταύτην τὴν εὐήθη σωφροσύνην· φοβούμενοι γὰρ ἐτέρων ἡδονῶν στερηθῆναι καὶ ἐπιθυμοῦντες ἐκείνων, ἄλλων ἀπέχονται ὑπ’ ἄλλων κρατούμενοι. Καίτοι καλοῦσί γε ἀκολασίαν τὸ ὑπὸ τῶν / ἡδονῶν ἄρχεσθαι, ἀλλ’ ὅμως συμβαίνει αὐτοῖς κρατούμενοις ὑφ’ ἡδονῶν κρατεῖν ἄλλων ἡδονῶν. Τοῦτο δ’ ὅμοιόν ἐστιν ᾧ νῦν δὴ ἐλέγετο, τῷ τρόπον τινὰ δι’ ἀκολασίαν αὐτοῦς σεσωφρονίσθαι.

—“Ἔοικε γάρ.

—³Ω μακάριε Σιμμία, μὴ γὰρ οὐχ αὕτη ἦ ἡ ὀρθὴ πρὸς ἀρετὴν ἀλλαγὴ, ἡδονὰς πρὸς ἡδονὰς καὶ λύπας πρὸς λύπας καὶ φόβον πρὸς φόβον καταλλάττεσθαι, καὶ μείζω πρὸς ἐλάττω, ὡσπερ νομίσματα, ἀλλ’ ἦ ἐκεῖνο μόνον τὸ νόμισμα ὀρθόν, ἀντὶ οὗ δεῖ ἅπαντα ταῦτα καταλλάττεσθαι, / φρόνησις· καὶ τούτου μὲν πάντα καὶ μετὰ τούτου ὠνούμενά τε καὶ πιπρασκόμενα τῷ ὄντι ἦ καὶ ἀνδρεία καὶ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη καὶ ξυλλήβδην ἀληθὴς ἀρετὴ μετὰ φρονήσεως, καὶ προσγιγνομένων καὶ ἀπογιγνομένων καὶ ἡδονῶν καὶ φόβων καὶ τῶν ἄλλων πάντων τῶν τοιούτων· χωριζόμενα δὲ φρονήσεως καὶ ἀλλαττόμενα ἀντὶ ἀλλήλων μὴ σκιαγραφία τις ἦ ἡ τοιαύτη ἀρετὴ καὶ τῷ ὄντι ἀνδραποδώδης τε καὶ οὐδὲν ὑγιὲς οὐδ’ ἀληθὲς ἔχη, τὸ δ’ ἀληθὲς τῷ ὄντι ἦ κάθαρσις τις τῶν τοιούτων πάντων, καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ/δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀνδρεία καὶ αὕτη ἡ φρόνησις μὴ καθαρμός τις ἦ. Καὶ κινδυνεύουσι

καὶ οἱ τὰς τελετὰς ἡμῖν οὗτοι καταστήσαντες οὐ φαῦλοι εἶναι, ἀλλὰ τῷ ὄντι πάσαι αἰνίττεσθαι, ὅτι, ὅς ἂν ἀμύητος καὶ ἀτέλεστος εἰς "Αἰδοῦ ἀφίκηται, ἐν βορβόρῳ κείσεται, ὁ δὲ κεκαθαρμένος τε καὶ τετελεσμένος ἐκεῖσε ἀφικόμενος μετὰ θεῶν οἰκήσει. Εἰσὶ γὰρ δὴ, ὡς φασιν οἱ περὶ τὰς τελετὰς, « ναρθηκοφόροι μὲν πολλοί, βάκχοι δὲ τε παῦροι »· οὗτοι δ' εἰσὶ/κατὰ δ τὴν ἐμὴν δόξαν οὐκ ἄλλοι ἢ οἱ πεφιλοσοφηκότες ὀρθῶς. Ὦν δὴ καὶ ἐγὼ κατὰ γε τὸ δυνατόν οὐδὲν ἀπέλιπον ἐν τῷ βίῳ, ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ προουμῆθην γενέσθαι. Εἰ δ' ὀρθῶς προουμῆθην καὶ τι ἠνύσαμεν, ἐκεῖσε ἐλθόντες τὸ σαφές εἰσόμεθα, ἂν θεὸς ἐθέλῃ, ὀλίγον ὕστερον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ.

Ταῦτ' οὖν ἐγὼ, ἔφη, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ἀπολογοῦμαι, ὡς εἰκότως ὑμᾶς τε ἀπολείπων καὶ τοὺς ἐνθάδε δεσπότας οὐ χαλεπῶς φέρω οὐδ' ἀγανακτῶ, ἠγούμενος κάκει / οὐδὲν ε ἤττον ἢ ἐνθάδε δεσπόταις τε ἀγαθοῖς ἐντεύξεσθαι καὶ ἐταίροις· τοῖς δὲ πολλοῖς ἀπιστίαν παρέχει. Εἴ τι οὖν ὑμῖν πιθανώτερός εἰμι ἐν τῇ ἀπολογία ἢ τοῖς Ἀθηναίων δικασταῖς, εὖ ἂν ἔχοι.

14. Εἰπόντος δὴ τοῦ Σωκράτους ταῦτα, ὑπολαβὼν ὁ Κέβης ἔφη· ὦ Σώκρατες, τὰ μὲν ἄλλα ἔμοιγε δοκεῖ καλῶς λέγεσθαι, τὰ δὲ περὶ τῆς / ψυχῆς πολλὴν ἀπιστίαν παρέχει τοῖς 70 ἀνθρώποις, μὴ, ἐπειδὴν ἀπαλλαγῆ τοῦ σώματος, οὐδαμοῦ ἔτι ἦ, ἀλλ' ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ διαφθείρηται τε καὶ ἀπολλύηται, ἢ ἂν ὁ ἀνθρώπος ἀποθνήσκῃ· εὐθὺς ἀπαλλαττομένη τοῦ σώματος καὶ ἐκβαίνουσα ὥσπερ πνεῦμα ἢ καπνὸς διασκεδασθεῖσα οἴχηται διαπτομένη καὶ οὐδὲν ἔτι οὐδαμοῦ ἦ. Ἐπεὶ, εἴπερ εἴη που αὐτὴ καθ' αὐτὴν συνηθροισμένη καὶ ἀπηλλαγμένη τούτων τῶν κακῶν, ὧν σὺ νῦν δὴ διῆλθες, πολλὴ ἂν ἐλπίς εἴη καὶ καλή, ὦ/Σώκρατες, ὡς ἀληθῆ ἔστιν ἃ σὺ λέγεις. Ἀλλὰ τοῦτο δὴ ἴσως οὐκ ὀλίγησ παραμυθίας δεῖται καὶ πίστεως, ὡς

ἔστι τε ἡ ψυχὴ ἀποθανόντος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τινα δύναμιν ἔχει καὶ φρόνησιν.

— Ἀληθῶς, ἔφη, λέγεις, ὁ Σωκράτης, ὃ Κέβης. Ἄλλὰ τί δὴ ποιῶμεν; Ἡ περὶ αὐτῶν τούτων βούλει διαμυθολογῶμεν εἴτε εἰκὸς οὕτως ἔχειν εἴτε μή;

— Ἐγὼ γοῦν, ἔφη ὁ Κέβης, ἡδέως ἂν ἀκούσασιμι, ἦντινα δόξαν ἔχεις περὶ αὐτῶν.

— Οὐκοῦν γ' ἂν οἶμαι, ἦ δ' ὅς ὁ Σωκράτης, εἰπεῖν τινα νῦν ἀκούσαντα, οὐδ' εἰ / κωμωδιοποιὸς εἶη, ὡς ἀδολεσχῶ καὶ οὐ περὶ προστηκόντων τοὺς λόγους ποιοῦμαι. Εἰ οὖν δοκεῖ, χρὴ διασκοπεῖσθαι.

15. Σκεψώμεθα δὲ αὐτὸ τῆδέ πη, εἴτ' ἄρα ἐν "Αἰδου εἰσὶν αἱ ψυχαὶ τελευτησάντων τῶν ἀνθρώπων εἴτε καὶ οὐ. Παλαιὸς μὲν οὖν ἔστι τις λόγος, οὗ μεμνήμεθα, ὡς εἰσὶν ἐνθένδε ἀφικόμενοι ἐκεῖ καὶ πάλιν γε δεῦρο ἀφικνοῦνται καὶ γίνονται ἐκ τῶν τεθνεώτων. Καὶ εἰ τοῦθ' οὕτως ἔχει, πάλιν γίνεσθαι ἐκ τῶν ἀποθανόντων τοὺς ζῶντας, ἄλλο τι ἢ εἶεν ἂν αἱ
δ / ψυχαὶ ἡμῶν ἐκεῖ; Οὐ γὰρ ἂν που πάλιν ἐγίγνοντο μὴ οὔσαι, καὶ τοῦτο ἱκανὸν τεκμήριον τοῦ ταῦτ' εἶναι, εἰ τῶ ὄντι φανερόν γίγνοιτο, ὅτι οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν γίνονται οἱ ζῶντες ἢ ἐκ τῶν τεθνεώτων. Εἰ δὲ μὴ ἔστι τοῦτο, ἄλλου ἂν του δέοι λόγου.

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Κέβης.

— Μὴ τοίνυν κατ' ἀνθρώπων, ἦ δ' ὅς, σκόπει μόνον τοῦτο, εἰ βούλει βῆρον μαθεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ ζώων πάντων καὶ φυτῶν, καὶ ξυλλήβδην ὅσαπερ ἔχει γένεσιν, περὶ πάντων
ε ἴδωμεν, ἄρ' οὕτως γίγνεται πάντα, οὐκ / ἄλλοθεν ἢ ἐκ τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία, ὅσοις τυγχάνει ὄν τοιοῦτόν τι, οἷον τὸ καλὸν τῶ αἰσχυρῶ ἐναντίον που καὶ δίκαιον ἀδίκου, καὶ ἄλλα δὴ μυρία οὕτως ἔχει. Τοῦτο οὖν σκεψώμεθα· ἄρα ἀναγκαῖον

ὅσοις ἔστι τι ἐναντίον, μηδαμόθεν ἄλλοθεν αὐτὸ γίγνεσθαι ἢ ἐκ τοῦ αὐτῶ ἐναντίου ; οἷον ὅταν μεῖζόν τι γίγνηται, ἀνάγκη που ἐξ ἐλάττονος ὄντος πρότερον ἔπειτα μεῖζον γίγνεσθαι ;

— Ναί.

— Οὐκοῦν καὶ ἐλάττον γίγνηται, ἐκ μεῖζονος ὄντος πρότερον / ὕστερον ἐλάττον γενήσεται ;

— Ἔστιν οὕτω, ἔφη.

— Καὶ μὴν ἐξ ἰσχυροτέρου γε τὸ ἀσθενέστερον καὶ ἐκ βραδυτέρου τὸ θᾶπτον ;

— Πάνυ γε.

— Τί δέ ; Ἄν τι χειρόν γίγνηται, οὐκ ἐξ ἀμείνονος, καὶ ἂν δικαιότερον, ἐξ ἀδικωτέρου ;

— Πῶς γὰρ οὐ ;

— Ἰκανῶς οὖν, ἔφη, ἔχομέν τοῦτο, ὅτι πάντα οὕτω γίγνεται, ἐξ ἐναντίων τὰ ἐναντία πράγματα ;

— Πάνυ γε.

— Τί δ' αὖ ; Ἔστι τι καὶ τοιόνδε ἐν αὐτοῖς, οἷον μεταξὺ ἀμφοτέρων πάντων τῶν ἐναντίων δυοῖν ὄντων δύο γενέσεις, ἀπὸ μὲν τοῦ ἐτέρου / ἐπὶ τὸ ἕτερον, ἀπὸ δ' αὖ τοῦ ἐτέρου πάλιν ἐπὶ τὸ ἕτερον. Μείζονος γὰρ πράγματος καὶ ἐλάττονος μεταξὺ αὐξήσις καὶ φθίσις, καὶ καλοῦμεν οὕτω τὸ μὲν αὐξάνεσθαι, τὸ δὲ φθίνειν ;

— Ναί, ἔφη.

— Οὐκοῦν καὶ διακρίνεσθαι καὶ συγκρίνεσθαι, καὶ φύγεσθαι καὶ θερμαίνεσθαι, καὶ πάντα οὕτω, καὶ εἰ μὴ χρώμεθα τοῖς ὀνόμασιν ἐνιαχοῦ, ἀλλ' ἔργῳ γοῦν πανταχοῦ οὕτως ἔχειν ἀναγκαῖον, γίγνεσθαι τε αὐτὰ ἐξ ἀλλήλων γένεσιν τε εἶναι ἐξ ἑκατέρου εἰς ἄλληλα ;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἦ δ' ὅς.

γ 16. Τί οὖν ; ἔφη.

— Τῷ / ζῆν ἐστί τι ἐναντίον, ὥσπερ τῷ ἐγρηγορέναι τὸ καθεύδειν ;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

— Τί ;

— Τὸ τεθνάναι, ἔφη.

— Οὐκοῦν ἐξ ἀλλήλων τε γίγνεται ταῦτα, εἶπερ ἐναντία ἐστίν, καὶ αἱ γενέσεις εἰσὶν αὐτοῖν μεταξὺ δύο δυοῖν ὄντων ;

— Πῶς γὰρ οὐ ;

— Τὴν μὲν τοίνυν ἐτέραν συζυγίαν, ὧν νῦν δὴ ἔλεγον, ἐγὼ σοι, ἔφη, ἐρῶ, ὁ Σωκράτης, καὶ αὐτὴν καὶ τὰς γενέσεις, σὺ δέ μοι τὴν ἐτέραν. Λέγω δὲ τὸ μὲν καθεύδειν, τὸ δὲ ἐγρηγορέναι, καὶ ἐκ τοῦ καθεύδειν τὸ ἐγρηγορέναι γίγνεσθαι καὶ

δ ἐκ τοῦ ἐγρηγορέναι / τὸ καθεύδειν, καὶ τὰς γενέσεις αὐτοῖν τὴν μὲν καταδαρθάνειν εἶναι, τὴν δ' ἀνεγείρεσθαι. Ἰκανῶς σοι, ἔφη, ἦ οὐ ;

— Πάνυ μὲν οὖν.

— Λέγε δὴ μοι καὶ σὺ, ἔφη, οὕτω περὶ ζωῆς καὶ θανάτου.

Οὐκ ἐναντίον μὲν φῆς τῷ ζῆν τὸ τεθνάναι εἶναι ;

— Ἐγώ γε.

— Γίγνεσθαι δὲ ἐξ ἀλλήλων ;

— Ναί.

— Ἐξ οὖν τοῦ ζῶντος τί τὸ γιγνόμενον ;

— Τὸ τεθνηκός, ἔφη.

— Τί δέ, ἦ δ' ὅς, ἐκ τοῦ τεθνεῶτος ;

— Ἀναγκαῖον, ἔφη, ὁμολογεῖν, ὅτι τὸ ζῶν.

— Ἐκ τῶν τεθνεῶτων ἄρα, ὦ Κέβης, τὰ ζῶντά τε καὶ οἱ ζῶντες γίγνονται ;

— Φαίνεται, ἔφη.

— Εἰσὶν ἄρα, ἔφη, αἱ ψυχαὶ ἡμῶν ἐν Ἄιδου.

— Ἐοικεν.

— Οὐχοῦν καὶ τοῖν γενεσέοιν τοῖν περὶ ταῦτα ἢ γ' ἑτέρα σαφῆς οὔσα τυγχάνει ; Τὸ γὰρ ἀποθνήσκειν σαφές δῆπου ἢ οὐ ;

— Πάνυ μὲν οὖν ; ἔφη.

— Πῶς οὖν, ἢ δ' ὅς, ποιήσομεν ; Οὐκ ἀνταποδώσομεν τὴν ἐναντίαν γένεσιν, ἀλλὰ ταύτη χωλὴ ἔσται ἢ φύσις ; Ἡ ἀνάγκη ἀποδοῦναι τῷ ἀποθνήσκειν ἐναντίαν τινὰ γένεσιν ;

— Πάντως που, ἔφη.

— Τίνα ταύτην ;

— Τὸ ἀναβιώσκεισθαι.

— Οὐχοῦν, ἢ δ' ὅς, εἴπερ ἔστι τὸ ἀναβιώσκεισθαι, ἐκ τῶν τεθνεώτων ἂν εἶη γένεσις εἰς τοὺς / ζῶντας αὕτη, τὸ ἀναβιώ- 72
σκεσθαι ;

— Πάνυ γε.

— Ὁμολογεῖται ἄρα ἡμῖν καὶ ταύτη τοὺς ζῶντας ἐκ τῶν τεθνεώτων γεγονέναι οὐδὲν ἤττον ἢ τοὺς τεθνεώτας ἐκ τῶν ζώντων. Τούτου δὲ ὄντος ἰκανόν που ἐδόκει τεκμήριον εἶναι, ὅτι ἀναγκαῖον τὰς τῶν τεθνεώτων ψυχὰς εἶναι που, ὅθεν δὴ πάλιν γίγνεσθαι.

— Δοκεῖ μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐκ τῶν ὁμολογημένων ἀναγκαῖον οὕτως ἔχειν.

17. Ἴδὲ τοίνυν οὕτως, ἔφη, ὦ Κέβης, ὅτι οὐδ' ἀδίκως ὁμολογήκαμεν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. Εἰ γὰρ μὴ αἰεὶ ἀνταποδιδόη τὰ ἕτερα τοῖς / ἑτέροις γιγνόμενα, ὡσπερὶ κύκλω περιόντα, ἀλλ' 8
εὐθεῖά τις εἶη ἢ γένεσις ἐκ τοῦ ἑτέρου μόνον εἰς τὸ καταντικρὺ καὶ μὴ ἀνακάμπτοι πάλιν ἐπὶ τὸ ἕτερον μηδὲ καμπὴν ποιοῖτο, οἴσθ' ὅτι πάντα τελευτῶντα τὸ αὐτὸ σχῆμα ἂν σχοίη καὶ τὸ αὐτὸ πάθος ἂν πάθοι καὶ παύσαιτο γιγνόμενα.

— Πῶς λέγεις ; ἔφη.

— Οὐδὲν χαλεπόν, ἢ δ' ὅς, ἐννοῆσαι ὁ λέγω· ἀλλ' οἷον εἰ τὸ καταδαρθάνειν μὲν εἶη, τὸ δ' ἀνεγείρεσθαι μὴ ἀνταπο-

γ διδοίη γιγνόμενον ἐκ τοῦ καθεύδοντος, οἷσθ' ὅτι τελευτῶντα πάντ' ἂν λῆρον / τὸν Ἐνδυμίωνα ἀποδείξειε καὶ οὐδαμοῦ ἂν φαίνοιτο διὰ τὸ καὶ τᾶλλα πάντα ταῦτ' ἐκείνῳ πεπονθέναι, καθεύδειν. Κἂν εἰ συγκρίνοιτο μὲν πάντα, διακρίνοιτο δὲ μὴ, ταχὺ ἂν τὸ τοῦ Ἀναξαγόρου γεγονός εἴη, « ὁμοῦ πάντα χρήματα ». Ὡσαύτως δέ, ὦ φίλε Κέβης, εἰ ἀποθνήσκοι μὲν πάντα, ὅσα τοῦ ζῆν μεταλάβοι, ἐπειδὴ δὲ ἀποθάνοι, μένοι ἐν τούτῳ τῷ σχήματι τὰ τεθνεῶτα καὶ μὴ πάλιν ἀναβιώσκοιτο, ἄρ' οὐ πολλὴ ἀνάγκη τελευτῶντα πάντα τεθνάναι καὶ μηδὲν ζῆν ;

δ Εἰ γὰρ ἐκ μὲν / τῶν ἄλλων τὰ ζῶντα γίγνοιτο, τὰ δὲ ζῶντα θνήσκοι, τίς μηχανὴ μὴ οὐχὶ πάντα καταναλωθῆναι εἰς τὸ τεθνάναι ;

— Οὐδὲ μία μοι δοκεῖ, ἔφη ὁ Κέβης, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ μοι δοκεῖς παντάπασιν ἀληθῆ λέγειν.

— Ἔστι γάρ, ἔφη, ὦ Κέβης, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, παντὸς μᾶλλον οὕτω, καὶ ἡμεῖς αὐτὰ ταῦτα οὐκ ἐξαπατώμενοι ὁμολογοῦμεν. Ἄλλ' ἔστι τῷ ὄντι καὶ τὸ ἀναβιώσκεισθαι καὶ ἐκ τῶν τεθνεῶτων τοὺς ζῶντας γίγνεσθαι καὶ τὰς τῶν τεθνεῶτων ψυχὰς εἶναι [καὶ ταῖς μὲν γε ἀγαθαῖς ἄμεινον εἶναι, ταῖς δὲ κακαῖς κάχιον].

18. Καὶ μὴν, ἔφη ὁ Κέβης ὑπολαβὼν, καὶ κατ' ἐκείνων γε τὸν λόγον, ὦ Σώκρατες, εἰ ἀληθὴς ἔστιν, ὃν σὺ εἴωθας θαμὰ λέγειν, ὅτι ἡμῖν ἢ μάθησις οὐκ ἄλλο τι ἢ ἀνάμνησις τυγχάνει οὕσα, καὶ κατὰ τοῦτον ἀνάγκη που ἡμᾶς ἐν προτέρῳ τινὶ χρόνῳ μεμαθηκέναι, ἃ νῦν ἀναμιμνησκόμεθα. Τοῦτο δὲ

73 ἀδύνατον, εἰ μὴ ἦν που ἡμῖν ἢ ψυχὴ, πρὶν ἐν τῷδε / τῷ ἀνθρώπινῳ εἶδει γενέσθαι ὥστε καὶ ταύτῃ ἀθάνατόν τι ἢ ψυχὴ ἔοικεν εἶναι.

— Ἀλλά, ὦ Κέβης, ἔφη ὁ Σιμμίας ὑπολαβὼν, ποῖαι τού-

των αἰ ἀποδείξεις ; Ὑπόμνησόν με οὐ γὰρ σφόδρα ἐν τῷ παρόντι μέμνημαι.

— Ἐνὶ μὲν λόγῳ, ἔφη ὁ Κέβης, καλλίστῳ, ὅτι ἐρωτώμενοι οἱ ἄνθρωποι, ἐάν τις καλῶς ἐρωτᾷ, αὐτοὶ λέγουσι πάντα ἢ ἔχει· καίτοι, εἰ μὴ ἐτύγχανεν αὐτοῖς ἐπιστήμη ἐνοῦσα καὶ ὀρθὸς λόγος, οὐκ ἂν οἷοί τ' ἦσαν τοῦτο ποιήσιν. Ἐπειτα, ἐάν τις ἐπὶ τὰ διαγράμματα / ἄγη ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἐνταῦθα β σαφέστατα κατηγορεῖ, ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει.

— Εἰ δὲ μὴ ταύτη γε, ἔφη, πείθῃ, ὦ Σιμμία, ὁ Σωκράτης, σκέψαι, ἂν τῆδέ πῃ σοι σκοπούμενῳ συνδόξῃ. Ἀπιστεῖς γὰρ δὴ πῶς ἡ καλουμένη μάθησις ἀνάμνησις ἐστίν ;

— Ἀπιστῶ μὲν ἔγωγε, ἢ δ' ὅς ὁ Σιμμίας, οὐ, αὐτὸ δὲ τοῦτο, ἔφη, δέομαι μαθεῖν, περὶ οὗ ὁ λόγος, ἀναμνησθῆναι. Καὶ σχεδόν γε, ἐξ ὧν Κέβης ἐπεχείρησε λέγειν, ἤδη μέμνημαι καὶ πείθομαι· οὐδὲν μεντὰν ἤττον ἀκούοιμι νῦν, πῆ σὺ ἐπεχείρησας λέγειν.

/ — Τῆδ' ἔγωγε, ἢ δ' ὅς. Ὁμολογοῦμεν γὰρ δήπου, εἴ τις γ τι ἀναμνησθήσεται, δεῖν αὐτὸν τοῦτο πρότερόν ποτε ἐπίστασθαι ;

— Πάνυ γ', ἔφη.

— Ἄρ' οὖν καὶ τόδε ὁμολογοῦμεν, ὅταν ἐπιστήμη παραγίγηται τρόπῳ τοιούτῳ, ἀνάμνησιν εἶναι ; Λέγω δέ τινα τρόπον τόνδε· ἐάν τις ἕτερον ἢ ἰδὼν ἢ ἀκούσας ἢ τινα ἄλλην αἴσθησιν λαβὼν μὴ μόνον ἐκεῖνο γινῶ, ἀλλὰ καὶ ἕτερον ἐννοήσῃ, οὗ μὴ ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη, ἀλλ' ἄλλη, ἄρα οὐχὶ τοῦτο δικαίως λέγομεν, ὅτι ἀνεμνήσθη, οὗ τὴν ἐννοίαν / ἔλαβεν ; δ

— Πῶς λέγεις ;

— Οἷον τὰ τοιάδε· ἄλλη που ἐπιστήμη ἀνθρώπου καὶ λύρας.

— Πῶς γὰρ οὐ ;

— Οὐκοῦν οἶσθα, ὅτι οἱ ἐρασταί, ὅταν ἴδωσι λύραν ἢ

ιμάτιον ἢ ἄλλο τι, οἷς τὰ παιδικὰ αὐτῶν εἴωθε χρῆσθαι, πάσχοις τοῦτο· ἐγνωσάν τε τὴν λύραν καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ ἔλαβον τὸ εἶδος τοῦ παιδός, οὗ ἦν ἡ λύρα ; Τοῦτο δὲ ἐστὶν ἀνάμνησις· ὡσπερ γε καὶ Σιμμίαν τις ἰδὼν πολλακίς Κέβητος ἀνεμνήσθη καὶ ἄλλα που μυρία τοιαῦτα' ἂν εἴη.

— Μυρία μέντοι, νῆ Δία, ἔφη ὁ Σιμμίας.

ε — Οὐκοῦν, ἦ δ' ὅς, τὸ τοιοῦτον / ἀνάμνησις τίς ἐστι ; Μάλιστα μέντοι, ὅταν τις τοῦτο πάθῃ περὶ ἐκεῖνα, ἃ ὑπὸ χρόνου καὶ τοῦ μὴ ἐπισκοπεῖν ἤδη ἐπελέληστο ;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

— Τί δέ ; ἦ δ' ὅς· ἐστὶν ἵππον γεγραμμένον ἰδόντα καὶ λύραν γεγραμμένην ἀνθρώπου ἀναμνησθῆναι, καὶ Σιμμίαν ἰδόντα γεγραμμένον Κέβητος ἀναμνησθῆναι ;

— Πάνυ γε.

— Οὐκοῦν καὶ Σιμμίαν ἰδόντα γεγραμμένον αὐτοῦ Σιμμίου ἀναμνησθῆναι ;

74 — Ἔστι / μέντοι, ἔφη.

19. Ἄρ' οὖν οὐ κατὰ πάντα ταῦτα συμβαίνει τὴν ἀνάμνησιν εἶναι μὲν ἀφ' ὁμοίων, εἶναι δὲ καὶ ἀπὸ ἀνομοίων ;

— Συμβαίνει.

— Ἄλλ' ὅταν γε ἀπὸ τῶν ὁμοίων ἀναμνησθῆται τίς τι, ἄρ' οὐκ ἀναγκαῖον τόδε προσπάσχειν, ἐννοεῖν εἴτε τι ἐλλείπει τοῦτο κατὰ τὴν ὁμοιότητα εἴτε μὴ ἐκεῖνου, οὗ ἀνεμνήσθη ;

— Ἀνάγκη, ἔφη.

β — Σκόπει δὴ, ἦ δ' ὅς, εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει. Φαμέν πού τι εἶναι ἴσον, οὐ ξύλον λέγω ξύλῳ οὐδὲ λίθον λίθῳ, οὐδ' ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν, ἀλλὰ παρὰ ταῦτα πάντα ἕτερόν τι, αὐτὸ τὸ ἴσον φῶμέν / τι εἶναι ἢ μηδέν ;

— Φῶμεν μέντοι, νῆ Δί', ἔφη ὁ Σιμμίας, θαυμαστῶς γε.

— Ἦ καὶ ἐπιστάμεθα αὐτὸ ὃ ἐστὶν ἴσον ;

— Πάνυ γε, ἦ δ' ὅς.

— Πόθεν λαβόντες αὐτοῦ τὴν ἐπιστήμην ; Ἄρ' οὐκ ἐξ ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν, ἢ ξύλα ἢ λίθους ἢ ἄλλα ἄττα ἰδόντες ἴσα, ἐκ τούτων ἐκείνο ἐνενόησαμεν, ἕτερον ὄν τούτων ; Ἡ οὐχ ἕτερον σοι φαίνεται ; Σκόπει δέ καὶ τῆδε· ἄρ' οὐ λίθοι μὲν ἴσοι καὶ ξύλα ἐνίοτε ταυτὰ ὄντα τῶ μὲν ἴσα φαίνεται, τῶ δ' οὐ ;

— Πάνυ μὲν οὖν.

— Τί δέ ; Αὐτὰ τὰ ἴσα ἔστιν ὅτε ἄνισά σοι ἐφάνη, ἢ ἡ ἰσότης ἀνισότης ; Υ

— Οὐδεπώποτέ γε, ὦ Σώκρατες.

— Οὐ ταυτὸν ἄρα ἐστίν, ἦ δ' ὅς, ταυτὰ τε τὰ ἴσα καὶ αὐτὸ τὸ ἴσον.

— Οὐδαμῶς μοι φαίνεται, ὦ Σώκρατες.

— Ἀλλὰ μὴν ἐκ τούτων γ', ἔφη, τῶν ἴσων, ἐτέρων ὄντων ἐκείνου τοῦ ἴσου, ὅμως αὐτοῦ τὴν ἐπιστήμην ἐνενόησας καὶ εἴληφας ;

— Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις.

— Οὐκοῦν ἢ ὁμοίου ὄντος τούτοις ἢ ἀνομοίου ;

— Πάνυ γε.

— Διαφέρει δέ γε, ἦ δ' ὅς, οὐδέν· ἕως ἂν ἄλλο ἰδὼν ἀπὸ ταύτης τῆς ὕψεως ἄλλο ἐννοήσῃς, εἴτε ὅμοιον εἴτε / ἀνόμοιον, δ
ἀναγκάζων, ἔφη, αὐτὸ ἀνάμνησιν γεγονέναί.

— Πάνυ μὲν οὖν .

Τί δέ ; ἦ δ' ὅς· ἦ πάσχομέν τι τοιοῦτον περὶ τὰ ἐν τοῖς ξύλοις τε καὶ οἷς νῦν δὴ ἐλέγομεν τοῖς ἴσοις ; Ἄρα φαίνεται ἡμῖν οὕτως ἴσα εἶναι ὡσπερ αὐτὸ ὃ ἔστιν ἴσον, ἢ ἐνδεῖ τι ἐκείνου τῶ τοιοῦτον εἶναι οἷον τὸ ἴσον, ἢ οὐδέν ;

— Καὶ πολὺ γε, ἔφη, ἐνδεῖ.

— Οὐκοῦν ὁμολογοῦμεν, ὅταν τις τι ἰδὼν ἐννοήσῃ, ὅτι βούλεται μὲν τοῦτο, ὃ νῦν ἐγὼ ὀρώ, εἶναι οἷον ἄλλο τι τῶν ὄντων, ἐνδεῖ δέ καὶ οὐ δύναται τοιοῦτον / εἶναι οἷον ἐκεῖνο ε

ἀλλ' ἐστὶ φαυλότερον, ἀναγκαῖόν που τὸν τοῦτο ἐννοοῦντα τυχεῖν προειδόμενα ἐκεῖνο, ᾧ φησὶν αὐτὸ προσεικέναι μὲν, ἐνδεστερώς δὲ ἔχειν ;

— Ἀνάγκη.

— Τί οὖν ; Τοιοῦτον πεπόνθαμεν καὶ ἡμεῖς, ἢ οὐ, περὶ τε τὰ ἴσα καὶ αὐτὸ τὸ ἴσον ;

— Παντάπασί γε.

75 — Ἀναγκαῖον ἄρα ἡμᾶς προειδόμενα τὸ ἴσον πρὸ ἐκείνου τοῦ χρόνου, ὅτε / τὸ πρῶτον ἰδόντες τὰ ἴσα ἐνενοήσαμεν, ὅτι ὀρέγεται μὲν πάντα ταῦτα εἶναι οἷον τὸ ἴσον, ἔχει δὲ ἐνδεστερώς.

— Ἔστι ταῦτα.

β — Ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε ὁμολογοῦμεν, μὴ ἄλλοθεν αὐτὸ ἐννεοηκέναι μηδὲ δυνατόν εἶναι ἐννοῆσαι, ἀλλ' ἢ ἐκ τοῦ ἰδεῖν ἢ ἄψασθαι ἢ ἐκ τινος ἄλλης τῶν αἰσθήσεων· ταῦτόν δὲ πάντα ταῦτα λέγω.

— Ταῦτόν γάρ ἐστιν, ὧ Σώκρατες, πρὸς γε ὃ βούλεται δηλῶσαι ὁ λόγος.

— Ἀλλὰ μὲν δὴ ἐκ γε τῶν αἰσθήσεων δεῖ ἐννοῆσαι, ὅτι πάντα τὰ ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν ἐκείνου τε / ὀρέγεται τοῦ ὃ ἐστὶν ἴσον, καὶ αὐτοῦ ἐνδεεστερά ἐστὶν· ἢ πῶς λέγομεν ;

— Οὕτως.

— Πρὸ τοῦ ἄρα ἄρξασθαι ἡμᾶς ὀρᾶν καὶ ἀκούειν καὶ τᾶλλα αἰσθάνεσθαι, τυχεῖν ἔδει που εὐληφόμενος ἐπιστήμην αὐτοῦ τοῦ ἴσου, ὅ τι ἐστὶν, εἰ ἐμέλλομεν τὰ ἐκ τῶν αἰσθήσεων ἴσα ἐκεῖσε ἀνοίσειν, ὅτι προθυμεῖται μὲν πάντα τοιαῦτ' εἶναι οἷον ἐκεῖνο, ἔστι δὲ αὐτοῦ φαυλότερα.

— Ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, ὧ Σώκρατες.

— Οὐκοῦν γενόμενοι εὐθύς ἐωρῶμεν τε καὶ ἠκούομεν καὶ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις εἴχομεν ;

— Πάνυ γε.

— "Εδει δέ γε, φαμέν, πρὸ τούτων τὴν τοῦ Ἰσοῦ ἐπιστήμην γ
εἰληφέναι ;

— Ναί.

— Πρὶν γενέσθαι ἄρα, ὡς ἔοικεν, ἀνάγκη ἡμῖν αὐτὴν εἰ-
ληφέναι ;

— "Εοικεν.

20. Οὐκοῦν εἰ μὲν, λαβόντες αὐτὴν πρὸ τοῦ γενέσθαι,
ἔχοντες ἐγενόμεθα, ἠπιστάμεθα καὶ πρὶν γενέσθαι καὶ εὐθὺς
γενόμενοι οὐ μόνον τὸ ἴσον καὶ τὸ μεῖζον καὶ τὸ ἔλαττον
ἀλλὰ καὶ ξύμπαντα τὰ τοιαῦτα ; Οὐ γὰρ περὶ τοῦ ἴσου νῦν ὁ
λόγος ἡμῖν μᾶλλον τι ἢ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ καλοῦ καὶ αὐτοῦ
τοῦ ἀγαθοῦ καὶ δικαίου καὶ ὀσίου καί, ὕπερ λέγω, περὶ / ἀ- δ
πάντων, οἷς ἐπισφραγιζόμεθα τοῦτο ὁ ἔστι, καὶ ἐν ταῖς ἐρωτή-
σεσιν ἐρωτῶντες καὶ ἐν ταῖς ἀποκρίσεσιν ἀποκρινόμενοι. "Ωστε
ἀναγκαῖον ἡμῖν τούτων πάντων τὰς ἐπιστήμας πρὸ τοῦ γε-
νέσθαι εἰληφέναι.

— "Εστι ταῦτα.

— Καί, εἰ μὲν γε λαβόντες ἐκάστοτε μὴ ἐπιλελήσμεθα,
εἰδότας ἀεὶ γίγνεσθαι καὶ ἀεὶ διὰ βίον εἰδέναι τὸ γὰρ εἰδέναι
τοῦτ' ἔστι, λαβόντα του ἐπιστήμην ἔχειν καὶ μὴ ἀπολωλε-
κέναι ἢ οὐ τοῦτο λήθην λέγομεν, ὧ Σιμμία, ἐπιστήμης ἀπο-
βολὴν ;

— Πάντως δῆπου, ἔφη, / ὧ Σώκρατες.

— Εἰ δέ γε, οἶμαι, λαβόντες πρὶν γενέσθαι, γιγνόμενοι ε
ἀπωλέσαμεν, ὕστερον δὲ ταῖς αἰσθήσεσι χρώμενοι περὶ αὐτὰ
ἐκείνας ἀναλαμβάνομεν τὰς ἐπιστήμας, ἅς ποτε καὶ πρὶν εἴ-
χομεν, ἄρ' οὐχ ὁ καλοῦμεν μανθάνειν οἰκείαν ἂν ἐπιστήμην
ἀναλαμβάνειν εἶη ; Τοῦτο δὲ που ἀνάμ μνήσκεισθαι λέγοντες
ὀρθῶς ἂν λέγοιμεν ;

— Πάνυ γε.

76 — Δυνατόν γάρ δὴ τοῦτό γε ἐφάνη , / αἰσθόμενόν τι ἢ ἰδόντα ἢ ἀκούσαντα ἢ τινα ἄλλην αἴσθησιν λαβόντα, ἕτερόν τι ἀπὸ τούτου ἐννοῆσαι, ὃ ἐπετέλεστο, ᾧ τοῦτο ἐπλησίαζεν ἀνόμοιον ἢ ἢ ᾧ ὅμοιον. "Ὡστε, ὅπερ λέγω, δυοῖν θάτερον, ἦτοι ἐπιστάμενοί γε αὐτὰ γεγόναμεν καὶ ἐπιστάμεθα διὰ βίου πάντες, ἢ ὕστερον, οὓς φάμεν μακθάνειν, οὐδὲν ἀλλ' ἢ ἀναμιμνήσκονται οὗτοι, καὶ ἡ μάθησις ἀνάμνησις ἂν εἴη.

— Καὶ μάλα δὴ οὕτως ἔχει, ὦ Σώκρατες.

β 21. Πότερον οὖν αἰρεῖ, ὦ Σιμμία ; Ἐπισταμένους ἡμᾶς γεγονέναι ἢ ἀναμιμνήσκεισθαι / ὕστερον, ὧν πρότερον ἐπιστήμην εἰληφόρες ἦμεν ;

— Οὐκ ἔχω, ὦ Σώκρατες, ἐν τῷ παρόντι ἐλέσθαι.

— Τί δέ ; τόδε ἔχεις ἐλέσθαι, καὶ πῆ σοι δοκεῖ περὶ αὐτοῦ ; ἀνὴρ ἐπιστάμενος περὶ ὧν ἐπίσταται ἔχει ἂν δοῦναι λόγον ἢ οὐ ;

— Πολλὴ ἀνάγκη , ἔφη, ὦ Σώκρατες.

— Ἡ καὶ δοκοῦσί σοι πάντες ἔχειν διδόναι λόγον περὶ τούτων, ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν ;

— Βουλοίμην μεντᾶν, ἔφη ὁ Σιμμίας· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον φοβοῦμαι, μὴ αὔριον τηνικάδε οὐκέτι ἢ ἀνθρώπων οὐδεὶς ἀξίως οἶός τε τοῦτο ποιῆσαι.

γ — Οὐκ / ἄρα δοκοῦσί σοι ἐπίστασθαί γε, ἔφη, ὦ Σιμμία, πάντες αὐτά ;

— Οὐδαμῶς.

— Ἀναμιμνήσκονται ἄρα, ἅ ποτε ἔμαθον ;

— Ἀνάγκη.

— Πότε λαβοῦσαι αἱ ψυχαὶ ἡμῶν τὴν ἐπιστήμην αὐτῶν ; Οὐ γὰρ δὴ ἀφ' οὗ γε ἀνθρωποὶ γεγόναμεν.

Οὐ δῆτα.

— Πρότερον ἄρα.

— Ναί.

— Ἦσαν ἄρα, ὦ Σιμμία, αἱ ψυχαὶ καὶ πρότερον, πρὶν εἶναι ἐν ἀνθρώπου εἶδει, χωρὶς σωμάτων καὶ φρόνησιν εἶχον.

— Εἰ μὴ ἄρα ἅμα γιγνόμενοι λαμβάνομεν, ὦ Σώκρατες, ταύτας τὰς ἐπιστήμας· οὗτος γὰρ λείπεται ἔτι ὁ χρόνος.

— Εἶεν, ὦ ἐταῖρε· ἀπόλλυμεν δὲ αὐτὰς ἐν ποίῳ ἄλλῳ δ
χρόνῳ; οὐ γὰρ δὴ ἔχοντές γε αὐτὰς γιγνόμεθα, ὡς ἄρτι ὠμολογήσαμεν. Ἦ ἐν τούτῳ ἀπόλλυμεν ἐν ᾧ περ καὶ λαμβάνομεν; Ἦ ἔχεις ἄλλον τινὰ εἰπεῖν χρόνον;

— Οὐδαμῶς, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ ἔλαθον ἑμαυτὸν οὐδὲν εἰπών.

22. Ἄρ' οὖν οὕτως ἔχει, ἔφη, ἡμῖν, ὦ Σιμμία· εἰ μὲν ἔστιν, ἃ θρυλοῦμεν αἰεὶ, καλὸν τέ τι καὶ ἀγαθὸν καὶ πᾶσα ἢ τοιαύτη οὐσία, καὶ ἐπὶ ταύτην τὰ ἐκ τῶν αἰσθήσεων πάντα ἀναφέρομεν, ὑπάρχουσιν / πρότερον ἀνευρίσκοντες ἡμετέραν ε
οὔσαν, καὶ ταῦτα ἐκείνη ἀπεικάζομεν, ἀναγκαῖον, οὕτως ὡσπερ καὶ ταῦτα ἔστιν, οὕτως καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν εἶναι καὶ πρὶν γεγονέναι ἡμᾶς· εἰ δὲ μὴ ἔστι ταῦτα, ἄλλως ἂν ὁ λόγος οὗτος εἰρημένος εἴη; Ἄρ' οὕτως ἔχει, καὶ ἴση ἀνάγκη ταῦτά τε εἶναι καὶ τὰς ἡμετέρας ψυχὰς πρὶν καὶ ἡμᾶς γεγονέναι, καὶ εἰ μὴ ταῦτα, οὐδὲ τάδε;

— Ὑπερφυῶς, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Σιμμίας, δοκεῖ μοι ἢ αὐτὴ ἀνάγκη εἶναι, καὶ εἰς καλὸν γε καταφεύγει ὁ λόγος, εἰς τὸ ὁμοίως εἶναι τὴν τε / ψυχὴν ἡμῶν, πρὶν γενέσθαι ἡμᾶς, καὶ 77
τὴν οὐσίαν, ἣν σὺ νῦν λέγεις. Οὐ γὰρ ἔχω ἔγωγε οὐδὲν οὕτω μοι ἐναργὲς ὄν ὡς τοῦτο, τὸ πάντα τὰ τοιαῦτ' εἶναι ὡς οἶόν τε μάλιστα, καλὸν τε καὶ ἀγαθὸν καὶ τᾶλλα πάντα, ἃ σὺ νῦν δὴ ἔλεγες· καὶ ἔμοιγε δοκεῖ ἱκανῶς ἀποδέδεικται.

— Τὶ δὲ δὴ Κέβητι; ἔφη ὁ Σωκράτης, δεῖ γὰρ καὶ Κέβητα πείθειν.

— Ἰκανῶς, ἔφη ὁ Σιμμίας, ὡς ἔγωγε οἶμαι· καίτοι καρτερώτατος ἀνθρώπων ἐστὶ πρὸς τὸ ἀπιστεῖν τοῖς λόγοις. Ἄλλ' οἶμαι οὐκ ἐνδεῶς τοῦτο πεπεῖσθαι αὐτόν, ὅτι, πρὶν / γενέσθαι ἡμᾶς, ἦν ἡμῶν ἡ ψυχή.

23. Εἰ μέντοι, καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνωμεν, ἔτι ἔσται, οὐδὲ αὐτῷ μοι δοκεῖ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀποδεδεῖχθαι, ἀλλ' ἔτι ἐνέστηκεν, ὁ νῦν δὴ Κέβης ἔλεγε, τὸ τῶν πολλῶν, ὅπως μὴ ἅμα ἀποθνήσκοντος τοῦ ἀνθρώπου διασκεδάννυται ἡ ψυχὴ καὶ αὐτῇ τοῦ εἶναι τοῦτο τέλος ἦ. Τί γὰρ κωλύει γίγνεσθαι μὲν αὐτὴν καὶ ξυνίστασθαι ἄλλοθεν ποθεν καὶ εἶναι, πρὶν καὶ εἰς ἀνθρώπειον σῶμα ἀφικέσθαι, ἐπειδὴν δὲ ἀφίκηται καὶ ἀπαλλάττηται τούτου, τότε καὶ αὐτὴν τελευτᾶν καὶ διαφθείρεσθαι;

— Εὖ λέγεις, / ἔφη, ὦ Σιμμία, ὁ Κέβης. Φαίνεται γὰρ ὡσπερ ἡμισυ ἀποδεδεῖχθαι οὗ δεῖ, ὅτι, πρὶν γενέσθαι ἡμᾶς, ἦν ἡμῶν ἡ ψυχὴ· δεῖ δὲ προσαποδεῖξαι, ὅτι, καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνωμεν, οὐδὲν ἤττον ἔσται ἢ πρὶν γενέσθαι, εἰ μέλει τέλος ἡ ἀπόδειξις ἔχειν.

— Ἀποδέδεικται μὲν, ἔφη, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ὁ Σωκράτης, καὶ νῦν, εἰ θέλετε συνθεῖναι τοῦτόν τε τὸν λόγον εἰς ταῦτόν καὶ ὃν πρὸ τούτου ὡμολογήσαμεν, τὸ γίγνεσθαι πᾶν τὸ ζῶν ἐκ τοῦ τεθνεῶτος. Εἰ γὰρ ἔστι μὲν ἡ ψυχὴ καὶ δ πρότερον, ἀνάγκη / δὲ αὐτῇ εἰς τὸ ζῆν ἰούση τε καὶ γιγνομένη μηδαμόθεν ἄλλοθεν ἢ ἐκ θανάτου καὶ τοῦ τεθνάσαι γίγνεσθαι, πῶς οὐκ ἀνάγκη αὐτὴν, καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνῃ, εἶναι, ἐπειδὴ γε δεῖ αὐθις αὐτὴν γίγνεσθαι; Ἀποδέδεικται μὲν οὖν, ὅπερ λέγεται, καὶ νῦν.

24. Ὅμως δὲ μοι δοκεῖς σύ τε καὶ Σιμμίας ἡδέως ἂν καὶ τοῦτον διαπραγματεύεσθαι τὸν λόγον ἔτι μᾶλλον καὶ δεδιέναι τὸ τῶν παιδῶν, μὴ ὡς ἀληθῶς ὁ ἄνεμος αὐτὴν ἐκ-

βαίνουσιν ἐκ τοῦ σώματος διαφυσᾶ καὶ διασκεδάννυσιν, ἄλλως τε / καὶ ὅταν τύχη τις μὴ ἐν νηνεμίᾳ, ἀλλ' ἐν μεγάλῳ τινὶ πνεύματι ἀποθνήσκων.

Καὶ ὁ Κέβης ἐπιγελάσας· ὡς δεδιότων, ἔφη, ὦ Σώκρατες, πειρῶ ἀναπειθῆναι· μᾶλλον δὲ μὴ ὡς ἡμῶν δεδιότων, ἀλλ' ἴσως ἐνὶ τις καὶ ἐν ἡμῖν παῖς, ὅστις τὰ τοιαῦτα φοβεῖται. τοῦτον οὖν πειρῶ μεταπειθῆναι μὴ δεδιέναι τὸν θάνατον ὡσπερ τὰ μορμολύκεια.

— Ἀλλὰ χρῆ, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐπάδειν αὐτῷ ἐκάστης ἡμέρας, ἕως ἂν ἐξεπάσῃται.

— Πόθεν οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες / τῶν τοιούτων ἀγαθὸν ἐπωδὸν ληψόμεθα, ἐπειδὴ σύ, ἔφη, ἡμᾶς ἀπολείπεις; 78

— Πολλὴ μὲν ἢ Ἑλλάς, ἔφη, ὦ Κέβης, ἐν ἧ ἔνεισί που ἀγαθοὶ ἄνδρες, πολλὰ δὲ καὶ τὰ τῶν βαρβάρων γένη, οὓς πάντας χρῆ διερευνεῖσθαι ζητοῦντας τοιοῦτον ἐπωδόν, μήτε χρημάτων φειδομένους μήτε πόνων, ὡς οὐκ ἔστιν εἰς ὅ τι ἂν ἀναγκαιότερον ἀναλίσκοιτε χρήματα. Ζητεῖν δὲ χρῆ καὶ αὐτοὺς μετ' ἀλλήλων· ἴσως γὰρ ἂν οὐδὲ ῥαδίως εὔροιτε μᾶλλον ὑμῶν δυναμένους τοῦτο ποιεῖν.

— Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ, ἔφη, ὑπάρξει, ὁ Κέβης· ὅθεν δὲ ἀπελίπομεν, / ἐπανέλθωμεν, εἴ σοι ἡδομένῳ ἐστίν. β

— Ἀλλὰ μὴν ἡδομένῳ γε· πῶς γὰρ οὐ μέλλει;

— Καλῶς, ἔφη, λέγεις.

25. Οὐκοῦν τοιόνδε τι, ἧ δ' ὅς ὁ Σωκράτης, δεῖ ἡμᾶς ἐρέσθαι ἑαυτούς, τῷ ποίῳ τινὶ ἄρα προσήκει τοῦτο τὸ πάθος πάσχειν, τὸ διασκεδάννυσθαι, καὶ ὑπὲρ τοῦ ποίου τινὸς δεδιέναι, μὴ πάθῃ αὐτὸ καὶ τῷ ποίῳ τινὶ οὐ· καὶ μετὰ τοῦτο αὖ ἐπισκέψασθαι, πότερον ἢ ψυχὴ ἐστίν, καὶ ἐκ τούτων θαρρεῖν ἢ δεδιέναι ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς;

— Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις.

γ — Ἄρ' οὖν τῷ μὲν συντεθέντι τε καὶ / συνθέτῳ ὄντι φύσει προσήκει τοῦτο πάσχειν, διαιρεθῆναι ταύτῃ, ἥπερ συνετέθη· εἰ δέ τι τυγχάνει ὄν ἀξύνθετον, τούτῳ μόνῳ προσήκει μὴ πάσχειν ταῦτα, εἶπερ τῷ ἄλλῳ ;

— Δοκεῖ μοι, ἔφη, οὕτως ἔχειν, ὁ Κέβης.

— Οὐκοῦν ἄπερ αἰεὶ κατὰ ταῦτά καὶ ὡσαύτως ἔχει, ταῦτα μάλιστα εἰκὸς εἶναι τὰ ἀξύνθετα, τὰ δὲ ἄλλοτ' ἄλλως καὶ μηδέποτε κατὰ ταῦτά, ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ζύνθετα ;

— Ἐμοιγε δοκεῖ οὕτως.

δ — Ἴωμεν δὴ, ἔφη, ἐπὶ ταῦτα, ἐφ' ἅπερ ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ. Αὐτὴ ἡ οὐσία, ἧς λόγον / δίδομεν τοῦ εἶναι καὶ ἐρωτῶντες καὶ ἀποκρινόμενοι, πότερον ὡσαύτως αἰεὶ ἔχει κατὰ ταῦτά ἢ ἄλλοτ' ἄλλως ; Αὐτὸ τὸ ἴσον, αὐτὸ τὸ καλόν, αὐτὸ ἕκαστον, ὃ ἔστιν, τὸ ὄν. μήποτε μεταβολὴν καὶ ἡντινοῦν ἐνδέχεται ; Ἡ αἰεὶ αὐτῶν ἕκαστον, ὃ ἔστιν, μονοειδὲς ὄν αὐτὸ καθ' αὐτό, ὡσαύτως κατὰ ταῦτά ἔχει καὶ οὐδέποτε οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἀλλοίωσιν οὐδεμίαν ἐνδέχεται ;

— Ὡσαύτως, ἔφη, ἀνάγκη, ὁ Κέβης, κατὰ ταῦτά ἔχειν, ὦ Σώκρατες.

ε — Τί δὲ τῶν πολλῶν, οἷον ἀνθρώπων ἢ ἵππων ἢ / ἱματίων ἢ ἄλλων ὄντων νοῦν τοιοῦτων ἢ ἴσων ἢ καλῶν ἢ πάντων τῶν ἐκείνοις ὁμωνύμων ; Ἄρα κατὰ ταῦτά ἔχει, ἢ πᾶν τούναντίον ἐκείνοις οὔτε αὐτὰ αὐτοῖς οὔτε ἀλλήλοις οὐδέποτε, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδαμῶς κατὰ ταῦτά ;

— Οὕτως αὖ, ἔφη ὁ Κέβης· οὐδέποτε ὡσαύτως ἔχει.

79 — Οὐκοῦν / τούτων μὲν καὶ ἄψαιο, καὶ ἴδοις, καὶ ταῖς ἀλλὰῖς αἰσθήσεσιν αἰσθοιο, τῶν δὲ κατὰ ταῦτά ἐχόντων οὐκ ἔστιν ὅτῳ ποτ' ἂν ἄλλῳ ἐπιλάβοιο ἢ τῷ τῆς διανοίας λογισμῶ, ἀλλ' ἔστιν ἀειδῆ τὰ τοιαῦτα καὶ οὐχ ὁρατά ;

— Παντάπασιν, ἔφη, ἀληθῆ λέγεις.

26. Θῶμεν οὖν βούλει, ἔφη, δύο εἶδη τῶν ὄντων, τὸ μὲν ὄρατόν, τὸ δὲ ἀειδές ;

— Θῶμεν, ἔφη.

— Καὶ τὸ μὲν ἀειδές ἀεὶ κατὰ ταῦτά ἔχον, τὸ δὲ ὄρατόν μηδέποτε κατὰ ταῦτά ;

— Καὶ τοῦτο, ἔφη, θῶμεν.

— Φέρε δὴ, ἦ δ' ὅς, ἄλλο τι ἡμῶν αὐτῶν / τὸ μὲν σῶμά β
ἔστι, τὸ δὲ ψυχὴ ;

— Οὐδὲν ἄλλο, ἔφη.

— Ποτέρω οὖν ὁμοιότερον τῷ εἶδει φαῖμεν ἂν εἶναι καὶ
ξυγγενέστερον τὸ σῶμα ;

— Παντί, ἔφη, τοῦτό γε δῆλον, ὅτι τῷ ὄρατῷ.

— Τί δὲ ἡ ψυχὴ ; Ὅρατόν ἢ ἀειδές ;

— Οὐχ ὑπ' ἀνθρώπων γε, ὦ Σώκρατες, ἔφη.

— Ἀλλὰ μὴν ἡμεῖς γε τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ μὴ τῇ τῶν ἀνθρώ-
πων φύσει λέγομεν ἢ ἄλλη τινὶ οἶσι ;

— Τῇ τῶν ἀνθρώπων.

— Τί οὖν περὶ ψυχῆς λέγομεν ; Ὅρατόν ἢ ἀόρατον εἶ-
ναι ;

— Οὐχ ὄρατόν.

— Ἀειδές ἄρα ;

— Ναί.

— Ὅμοιότερον ἄρα ψυχῆ σώματός ἐστι τῷ ἀειδεῖ, τὸ δὲ
τῷ ὄρατῷ.

— Πᾶσα ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες.

γ

27. Οὐκοῦν καὶ τότε πάλαι ἐλέγομεν, ὅτι ἡ ψυχὴ, ὅταν
μὲν τῷ σώματι προσχρῆται εἰς τὸ σκοπεῖν τι ἢ διὰ τοῦ ὄραῖν
ἢ διὰ τοῦ ἀκούειν ἢ δι' ἄλλης τινὸς αἰσθήσεως — τοῦτο γάρ
ἐστι τὸ διὰ τοῦ σώματος, τὸ δι' αἰσθήσεως σκοπεῖν τι —,
τότε μὲν ἔλκεται ὑπὸ τοῦ σώματος εἰς τὰ οὐδέποτε κατὰ

ταῦτά ἔχοντα, καὶ αὐτὴ πλανᾶται καὶ ταραττεται καὶ ἰλιγ-
 γιᾶ ὡσπερ μεθύουσα, ἅτε τοιούτων ἐφαπτομένη.

— Πάνυ γε.

δ — "Ὅταν δέ γε αὐτὴ καθ' αὐτὴν σκοπῆ, ἐκεῖσε οἴχεται εἰς τὸ
 καθαρὸν τε καὶ αἰεὶ ὄν καὶ ἀθάνατον καὶ ὡσαύτως ἔχον καὶ ὡς
 συγγενὴς οὔσα αὐτοῦ αἰεὶ μετ' ἐκείνου γίγνεται, ὅταν περ αὐτὴ
 καθ' αὐτὴν γένηται καὶ ἐξῆ αὐτῆ, καὶ πέπαυται τε τοῦ πλάνου
 καὶ περὶ ἐκεῖνα αἰεὶ κατὰ ταῦτά ὡσαύτως ἔχει, ἅτε τοιούτων
 ἐφαπτομένη καὶ τοῦτο αὐτῆς τὸ πάθημα φρόνησις κέκληται ;

— Παντάπασι, ἔφη, καλῶς καὶ ἀληθῆ λέγεις, ὦ Σώ-
 κρατες.

ε — Ποτέρω οὖν αὖ σοι δοκεῖ τῶ εἶδει καὶ ἐκ τῶν ἔμπρο-
 σθεν καὶ ἐκ τῶν νῦν / λεγομένων ψυχῆ ὁμοιότερον εἶναι καὶ
 συγγενέστερον ;

— Πᾶς ἂν μοι δοκεῖ, ἢ δ' ὅς, συγχωρῆσαι, ὦ Σώκρατες,
 ἐκ ταύτης τῆς μεθόδου, καὶ ὁ δυσμαθέστατος, ὅτι ὄλω καὶ
 παντὶ ὁμοιότερόν ἐστι ψυχῆ τῶ αἰεὶ ὡσαύτως ἔχοντι μᾶλλον
 ἢ τῶ μή.

— Τί δὲ τὸ σῶμα ;

— Τῶ ἐτέρω.

80 28. "Ὅρα δὴ καὶ τῆδε, ὅτι, ἐπειδὴν ἐν τῶ αὐτῶ ὄσι ψυχῆ
 καὶ σῶμα, τῶ / μὲν δουλεύειν καὶ ἄρχεσθαι ἢ φύσις προ-
 τάττει, τῆ δὲ ἄρχειν καὶ δεσπόζειν· καὶ κατὰ ταῦτα αὖ πό-
 τερόν σοι δοκεῖ ὅμοιον τῶ θείῳ εἶναι καὶ πότερον τῶ θνητῶ ;
 "Ἡ οὐ δοκεῖ σοι τὸ μὲν θεῖον οἶον ἄρχειν τε καὶ ἡγεμονεύειν
 πεφυκέναι, τὸ δὲ θνητὸν ἄρχεσθαί τε καὶ δουλεύειν ;

— Ἐμοιγε.

— Ποτέρω οὖν ἡ ψυχῆ ἔοικεν ;

— Δῆλα δὴ, ὦ Σώκρατες, ὅτι ἡ μὲν ψυχῆ τῶ θείῳ, τὸ δὲ
 σῶμα τῶ θνητῶ.

— Σκόπει δὴ, ἔφη, ὦ Κέβης, εἰ ἐκ πάντων τῶν εἰρημένων τάδε ἡμῖν ξυμβαίνει, τῷ μὲν θείῳ καὶ / ἀθανάτῳ καὶ νοητῷ β καὶ μονοειδεῖ καὶ ἀδιαλύτῳ καὶ αἰεὶ ὡσαύτως κατὰ ταῦτὰ ἔχοντι ἑαυτῷ ὁμοιότατον εἶναι ψυχῇ, τῷ δὲ ἀνθρωπίνῳ καὶ θνητῷ καὶ πολυειδεῖ καὶ ἀνοήτῳ καὶ διαλυτῷ καὶ μηδέποτε κατὰ ταῦτὰ ἔχοντι ἑαυτῷ ὁμοιότατον αὐτῷ εἶναι σῶμα. Ἐχομεν τι παρὰ ταῦτα ἄλλο λέγειν, ὦ φίλε Κέβης, ἧ οὐχ οὕτως ἔχει ;
— Οὐκ ἔχομεν.

29. Τί οὖν ; Τούτων οὕτως ἐχόντων ἄρ' οὐχὶ σώματι μὲν ταχὺ διαλύεσθαι προσήκει, ψυχῇ δὲ αὐτὸ παράπαν ἀδιαλύτῳ εἶναι ἢ ἐγγύς τι τούτου ;

— Πῶς / γάρ οὔ ;

— Ἐννοεῖς οὖν, ἔφη, ὅτι, ἐπειδὴν ἀποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος, τὸ μὲν ὄρατὸν αὐτοῦ, τὸ σῶμα, καὶ ἐν ὄρατῷ κείμενον, ὃ δὴ νεκρὸν καλοῦμεν, ᾧ προσήκει διαλύεσθαι καὶ διαπίπτειν καὶ διαπνεῖσθαι, οὐκ εὐθὺς τούτων οὐδὲν πέπονθεν, ἀλλ' ἐπιεικῶς συχρὸν ἐπιμένει χρόνον· ἐὰν μὲν τις καὶ χαριέντως ἔχων τὸ σῶμα τελευτήσῃ καὶ ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ καὶ πάνυ μάλα· συμπεσὼν γάρ τὸ σῶμα καὶ ταριχευθὲν, ὥσπερ οἱ ἐν Αἰγύπτῳ ταριχευθέντες, ὀλίγου ὅλον μένει ἀμήχανον ὅσον χρόνον· ἔνια δὲ / μέρη τοῦ δ σώματος, καὶ ἂν σαπῆ, ὅστ' αὐτὰ τε καὶ νεῦρα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ὅμως, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀθάνατά ἐστιν· ἢ οὐ ;

— Ναί.

— Ἡ δὲ ψυχὴ ἄρα, τὸ αἰιδές, τὸ εἰς τοιοῦτον τόπον ἕτερον οἰχόμενον γενναῖον καὶ καθαρὸν καὶ αἰιδῆ, εἰς Ἄιδου ὡς ἀληθῶς, παρὰ τὸν ἀγαθὸν καὶ φρόνιμον θεόν, οἷ, ἂν θεὸς ἐθέλῃ, αὐτίκα καὶ τῇ ἐμῇ ψυχῇ ἰτέον, αὕτη δὲ δὴ ἡμῖν ἢ τοιαύτη καὶ οὕτω πεφυκυῖα ἀπαλλαττομένη τοῦ σώματος εὐθὺς διαπεφύσῃται καὶ ἀπόλωλεν, ὡς φασιν οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι ; Πολλοῦ γε δεῖ, / ὦ φίλε Κέβης τε καὶ Σιμμία, ἀλλὰ πολλῷ ε μαῖλλον ὧδε ἔχει· ἐὰν μὲν καθαρὰ ἀπαλλάττηται, μηδὲν τοῦ

81 σώματος ξυμφέλκουσα, ἄτε οὐδὲν κοινωνοῦσα αὐτῷ ἐν τῷ βίῳ ἐκοῦσα εἶναι, ἀλλὰ φεύγουσα αὐτὸ καὶ συνηθροισμένη αὐτῇ εἰς αὐτήν, ἄτε μελετῶσα ἀεὶ τοῦτο, τὸ δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ὀρθῶς φιλοσοφοῦσα καὶ τῷ ὄντι τεθνάναι / μελετῶσα ῥαδίως ἢ οὐ τοῦτ' ἂν εἶη μελέτη θανάτου ;

— Παντάσιν γε.

— Οὐκοῦν οὕτω μὲν ἔχουσα εἰς τὸ ὅμοιον αὐτῇ τὸ ἀειδὲς ἀπέρχεται, τὸ θεῖόν τε καὶ ἀθάνατον καὶ φρόνιμον, οἱ ἀφικομένη ὑπάρχει αὐτῇ εὐδαίμονι εἶναι, πλάνης καὶ ἀνοίας καὶ φόβων καὶ ἀγρίων ἐρώτων καὶ τῶν ἄλλων κακῶν τῶν ἀνθρωπείων ἀπηλλαγμένη, ὥσπερ δὲ λέγεται κατὰ τῶν μεμνημένων, ὡς ἀληθῶς τὸν λοιπὸν χρόνον μετὰ τῶν θεῶν διαχούσα· οὕτω φῶμεν, ὦ Κέβης, ἢ ἄλλως ;

— Οὕτω, νῆ Δία, ἔφη ὁ Κέβης.

β 30. Ἐὰν δέ γε, / οἶμαι, μεμιασμένη καὶ ἀκάθαρτος τοῦ σώματος ἀπαλλάττηται, ἄτε τῷ σώματι ἀεὶ ξυνοῦσα καὶ τοῦτο θεραπεύουσα καὶ ἐρῶσα καὶ γεγοητευμένη ὑπ' αὐτοῦ ὑπὸ τε τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδονῶν, ὥστε μῆδὲν ἄλλο δοκεῖν εἶναι ἀληθὲς ἄλλ' ἢ τὸ σωματοειδές, οὐ τις ἂν ἄψαιτο καὶ ἴδοι καὶ πίοι καὶ φάγοι καὶ πρὸς τὰ ἀφροδίσια χρήσαιτο, τὸ δὲ τοῖς ὄμμασι σκοτῶδες καὶ ἀειδές, νοητὸν δὲ καὶ φιλοσοφία αἰρετόν, τοῦτο δὲ εἰθισμένη μισεῖν τε καὶ τρέμειν καὶ φεύγειν, γ οὕτω δὴ ἔχουσαν οἶει ψυχὴν / αὐτὴν καθ' αὐτὴν εἰλικρινῆ ἀπαλλάξεσθαι ;

— Οὐδ' ὀπωσιοῦν, ἔφη.

— Ἀλλὰ διειλημμένην γε, οἶμαι, ὑπὸ τοῦ σωματοειδοῦς, ὁ αὐτῇ ἢ ὀμιλία τε καὶ συνουσία τοῦ σώματος διὰ τὸ ἀεὶ ξυνεῖναι καὶ διὰ τὴν πολλὴν μελέτην ἐνεποίησε ξύμφυτον ;

— Πάνυ γε.

— Ἐμβριθὲς δέ γε, ὦ φίλε, τοῦτο οἶεσθαι χρή εἶναι καὶ

βαρὺ καὶ γεῶδες καὶ ὄρατόν· ὁ δὴ καὶ ἔχουσα ἡ τοιαύτη ψυ-
 χὴ βαρύνεται τε καὶ ἔλκεται πάλιν εἰς τὸν ὄρατόν· τὸν φό-
 βον τοῦ ἀειδοῦς τε καὶ "Αἰδου, ὡς περ λέγεται, περὶ τὰ / μνή- 8
 ματά τε καὶ τοὺς τάφους κυλινδουμένη, περὶ ἃ δὴ καὶ ὠφθη
 ἄττα ψυχῶν σκιοειδῆ φαντάσματα, οἷα παρέχονται αἱ τοιαῦται
 ψυχαὶ εἶδωλα, αἱ μὴ καθαρῶς ἀπολυθεῖσαι, ἀλλὰ τοῦ ὄρατοῦ
 μετέχουσαι, διὸ καὶ ὀρῶνται.

— Εἰκὸς γε, ὦ Σώκρατες;

— Εἰκὸς μέντοι, ὦ Κέβης. Καὶ οὐ τί γε τὰς τῶν ἀγα-
 θῶν ταύτας εἶναι, ἀλλὰ τὰς τῶν φαύλων, αἱ περὶ τὰ τοιαῦτα
 ἀναγκάζονται πλανᾶσθαι δίκην τίνουσαι τῆς προτέρας τρο-
 φῆς κακῆς οὐσης. Καὶ μέχρι γε τούτου πλανῶνται, ἕως ἂν τῇ
 τοῦ ξυνεπακολουθοῦντος, τοῦ σωματοειδοῦς, ἐπιθυμίᾳ πάλιν
 ἐνδεθῶσιν εἰς σῶμα.

31. Ἐνδοῦνται δέ, ὡς περ εἰκὸς, εἰς τοιαῦτα ἦθη, ὅποια
 ἄττ' ἂν καὶ μεμελετηκυῖαι τύχωσιν ἐν τῷ βίῳ.

— Τὰ ποῖα δὴ ταῦτα λέγεις, ὦ Σώκρατες;

— Οἷον τοὺς μὲν γαστριμαργίας τε καὶ ὕβρεις καὶ φιλοπο-
 σίας μεμελετηκότας καὶ μὴ διευλαβημένους εἰς τὰ τῶν ὄνων
 γένη καὶ τῶν τοιούτων θηρίων εἰκὸς ἐνδύεσθαι. Ἡ οὐκ / οἶει; 8

— Πάνυ μὲν οὖν εἰκὸς λέγεις.

— Τοὺς δέ γε ἀδικίας τε καὶ τυραννίδας καὶ ἀρπαγὰς προ-
 τετιμηκότας εἰς τὰ τῶν λύκων τε καὶ ἰεράκων καὶ ἰκτίνων γένη·
 ἢ ποῖ ἂν ἄλλοσέ φαμεν τὰς τοιαύτας ἰέναι;

— Ἀμέλει, ἔφη ὁ Κέβης, εἰς τὰ τοιαῦτα.

— Οὐκοῦν, ἦ δ' ὅς, δῆλα δὴ καὶ τᾶλλα, ἦ ἂν ἕκαστα ἴοι,
 κατὰ τὰς αὐτῶν ὁμοιότητας τῆς μελέτης;

— Δῆλον δὴ, ἔφη· πῶς δ' οὐ;

— Οὐκοῦν εὐδαιμονέστατοι, ἔφη, καὶ τούτων εἰσὶ καὶ εἰς
 βέλτιστον τόπον ἰόντες οἱ τὴν δημοτικὴν καὶ πολιτικὴν ἀρε-

β τὴν / ἐπιτετηδευκότες, ἦν δὴ καλοῦσι σωφροσύνην τε καὶ δικαιοσύνην ἐξ ἔθους τε καὶ μελέτης γεγонуῖαν ἄνευ φιλοσοφίας τε καὶ νοῦ ;

— Πῆ δὴ οὗτοι εὐδαιμονέστατοι ;

—“Οτι τούτους εἰκὸς ἐστὶν εἰς τοιοῦτον πάλιν ἀφικνεῖσθαι πολιτικόν τε καὶ ἡμερον γένος ἢ που μελιττῶν ἢ σφηκῶν ἢ μυρμῆκων ἢ καὶ εἰς ταύτῳ γε πάλιν τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ γίνεσθαι ἐξ αὐτῶν ἄνδρας μετρίους.

— Εἰκός.

32. Εἰς δέ γε θεῶν γένος μὴ φιλοσοφήσαντι καὶ παντελῶς
γ καθαρῶ ἀπιόντι οὐ θέμις ἀφικνεῖσθαι / ἀλλ’ ἢ τῷ φιλομαθεῖ.

— Ἀλλὰ τούτων ἕνεκα, ὦ ἑταῖρε Σιμμία τε καὶ Κέβης, οἱ ὀρθῶς φιλοσοφοῦντες ἀπέχονται τῶν κατὰ τὸ σῶμα ἐπιθυμιῶν ἀπασῶν καὶ καρτεροῦσι καὶ οὐ παραδιδόασιν αὐταῖς ἑαυτοῦς, οὐ τι οἰκοφθορίαν τε καὶ πενίαν φοβούμενοι, ὥσπερ οἱ πολλοὶ καὶ φιλοχρήματοι, οὐδὲ αὖ ἀτιμίαν τε καὶ ἀδοξίαν μοχθηρίας δεδιότες, ὥσπερ οἱ φίλαρχοί τε καὶ φιλότιμοι· ἐπειτα ἀπέχονται αὐτῶν.

— Οὐ γὰρ ἂν πρόποι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ Κέβης.

δ — Οὐ μέντοι, μὰ Δία, ἦ δ’ ὅς. / Τοιγάρτοι τούτοις μὲν ἅπασιν, ὦ Κέβης, ἐκεῖνοι, οἷς τι μέλει τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς, ἀλλὰ μὴ σώματα πλάττοντες ζῶσι, χαίρειν εἰπόντες οὐ κατὰ ταῦτα πορεύονται αὐτοῖς ὡς οὐκ εἰδῶσιν ὅπη ἔρχονται· αὐτοὶ δὲ ἡγούμενοι οὐ δεῖν ἐναντία τῇ φιλοσοφίᾳ πράττειν καὶ τῇ ἐκείνης λύσει τε καὶ καθαρῶ, ταύτη δὴ τρέπονται ἐκείνην ἐπόμενοι, ἢ ἐκείνη ὑφηρεῖται.

33. Πῶς, ὦ Σώκρατες ;

— Ἐγὼ ἔρω, ἔφη. Γιγνώσκουσι γάρ, ἦ δ’ ὅς, οἱ φιλο-

μαθεῖς, ὅτι παραλαβοῦσα αὐτῶν τὴν ψυχὴν ἢ φιλοσοφία / ἀτε-
 χνῶς δεδεμένην ἐν τῷ σώματι καὶ προσκεκολλημένην, ἀναγ-
 καζομένην δὲ ὡσπερ διὰ εἰργμοῦ διὰ τούτου σκοπεῖσθαι τὰ
 ὄντα, ἀλλὰ μὴ αὐτὴν δι' αὐτῆς, καὶ ἐν πάσῃ ἀμαθίᾳ κυλιν-
 δουμένην καὶ τοῦ εἰργμοῦ τὴν δεινότητα κατιδοῦσα, ὅτι δι'
 ἐπιθυμίας ἐστίν, ὡς ἂν μάλιστα αὐτὸς ὁ δεδεμένος ξυλλή-
 πτωρ εἶη / τοῦ δεδέσθαι· ὅπερ οὖν λέγω, γινώσκουσι 83
 οἱ φιλομαθεῖς, ὅτι οὕτω παραλαβοῦσα ἢ φιλοσοφία ἔχουσιν
 αὐτῶν τὴν ψυχὴν ἠρέμα παραμυθεῖται καὶ λύειν ἐπιχειρεῖ
 ἐνδεικνυμένη, ὅτι ἀπάτης μὲν μεστή ἢ διὰ τῶν ὀμμάτων σκέ-
 ψις, ἀπάτης δὲ ἢ διὰ τῶν ὠτων καὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων,
 πείθουσα δὲ ἐκ τούτων μὲν ἀναχωρεῖν, ὅσον μὴ ἀνάγκη αὐ-
 τοῖς χρῆσθαι, αὐτὴν δὲ εἰς αὐτὴν ξυλλέγεσθαι καὶ ἀθροίζε-
 σθαι παρακελευομένη, πιστεύειν δὲ μηδενὶ ἄλλῳ ἄλλ' ἢ αὐ-
 τὴν αὐτῇ, ὅ τι ἂν νοήσῃ / αὐτὴ καθ' αὐτὴν αὐτὸ καθ' αὐτὸ τῶν β
 ὄντων· ὅ τι δ' ἂν δι' ἄλλων σκοπῇ ἐν ἄλλοις ὄν ἄλλο μηδὲν
 ἠγεῖσθαι ἀληθές· εἶναι δὲ τὸ μὲν τοιοῦτον αἰσθητόν τε καὶ
 ὄρατόν, ὃ δὲ αὐτῇ ὄρα νοητόν τε καὶ ἀειδές. Ταύτη οὖν τῇ
 λύσει οὐκ οἰομένη δεῖν ἐναντιοῦσθαι ἢ τοῦ ὡς ἀληθῶς φιλο-
 σόφου ψυχῇ οὕτως ἀπέχεται τῶν ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν
 καὶ λυπῶν καὶ φόβων, καθ' ὅσον δύναται, λογιζομένη, ὅτι,
 ἐπειδὴν τις σφόδρα ἠσθηῖ ἢ λυπηθῇ ἢ φοβηθῇ ἢ ἐπιθυμήσῃ,
 οὐδὲν τοσοῦτον κακὸν ἔπαθεν ἀπ' αὐτῶν, ὢν ἂν τις οἰηθεῖη,
 οἷον ἢ νοσήσας ἢ τι / ἀναλώσας διὰ τὰς ἐπιθυμίας, ἀλλ' ὁ πάν- γ
 των μέγιστόν τε κακὸν καὶ ἔσχατόν ἐστι, τοῦτο πάσχει καὶ οὐ
 λογίζεται αὐτό.

— Τί τοῦτο, ὦ Σώκρατες ; ἔφη ὁ Κέβηξ.

— Ὅτι ψυχὴ παντὸς ἀνθρώπου ἀναγκάζεται ἅμα τε ἠσθη-
 ναι ἢ λυπηθῆναι σφόδρα ἐπί τω καὶ ἠγεῖσθαι, περὶ ὃ ἂν μάλι-
 στα τοῦτο πάσχη, τοῦτο ἐναργέστατόν τε εἶναι καὶ ἀληθέστα-
 τον οὐχ οὕτως ἔχον. Ταῦτα δὲ μάλιστα [τὰ] ὀρατά· ἢ οὐ ;

— Πάνυ γε.

δ — Οὐκοῦν ἐν τούτῳ τῷ πάθει μάλιστα / καταδειῖται ἡ ψυχὴ ὑπὸ σώματος.

— Πῶς δὴ ;

—“Ὅτι ἐκάστη ἡδονὴ καὶ λύπη ὥσπερ ἦλον ἔχουσα προσ-
ηλοῖ αὐτὴν πρὸς τὸ σῶμα καὶ προσπερονᾷ καὶ ποιεῖ σωμα-
τοειδῆ δοξάζουσαν ταῦτα ἀληθῆ εἶναι, ἅπερ ἂν καὶ τὸ σῶμα
φῆ. Ἐκ γὰρ τοῦ ὁμοδοξεῖν τῷ σώματι καὶ τοῖς αὐτοῖς χαί-
ρειν, ἀναγκάζεται, οἴμαι, ὁμοτρόπος τε καὶ ὁμότροφος γίγνε-
σθαι καὶ οἷα μηδέποτε εἰς “Αἰδοῦ καθαρῶς ἀφικέσθαι, ἀλλ’
ἀεὶ τοῦ σώματος ἀναπλέα ἐξιέναι, ὥστε ταχὺ πάλιν πίπτειν
εἰς ἄλλο σῶμα καὶ ὥσπερ σπειρόμενη ἐμφύεσθαι, καὶ ἐκ / τού-
των ἄμοιρος εἶναι τῆς τοῦ θεοῦ τε καὶ καθαροῦ καὶ μονοει-
δοῦς συνουσίας.

— Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις, ὁ Κέβης, ὦ Σώκρατες.

34. Τούτων τοίνυν ἕνεκα, ὦ Κέβης, οἱ δικαίως φιλομα-
θεῖς κόσμιοί εἰσι καὶ ἀνδρεῖοι, οὐχ ὧν οἱ πολλοὶ ἕνεκά φα-
σιν· ἢ σὺ οἶει ;

84 / — Οὐ δῆτα ἔγωγε.

— Οὐ γάρ, ἀλλ’ οὕτω λογίσαιτ’ ἂν ψυχὴ ἀνδρὸς φιλο-
σόφου καὶ οὐκ ἂν οἰηθείη τὴν μὲν φιλοσοφίαν χρῆναι ἑαυτὴν
λύειν, λυούσης δὲ ἐκείνης αὐτὴν παραδιδόναι ταῖς ἡδοναῖς καὶ
λύπαις ἑαυτὴν πάλιν αὐτὴν ἐγκαταδεῖν καὶ ἀνήνυτον ἔργον πράτ-
τειν Πηνελόπης τινὰ ἐναντίως ἰσθὸν μεταχειριζομένην. Ἀλλὰ
γαλήνην τούτων παρασκευάζουσα, ἐπομένη τῷ λογισμῷ καὶ
ἀεὶ ἐν τούτῳ οὔσα, τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ θεῖον καὶ τὸ ἀδόξαστον
β θεωμένη καὶ ὑπ’ ἐκείνου τρεφομένη, / ζῆν τε οἶεται οὕτω δεῖν,
ἕως ἂν ζῆ, καί, ἐπειδὴν τελευτήσῃ, εἰς τὸ ξυγγενὲς καὶ εἰς τὸ
τοιούτον ἀφικομένη ἀπηλλάχθαι τῶν ἀνθρωπίνων κακῶν. Ἐκ
δὲ τῆς τοιαύτης τροφῆς οὐδὲν δεινόν, μὴ φοβηθῆ, ταῦτά

γ' ἐπιτηδεύσασα, ὦ Συμμία τε καὶ Κέβης, ὅπως μὴ διασπασθεῖσα ἐν τῇ ἀπαλλαγῇ τοῦ σώματος ὑπὸ τῶν ἀνέμων διαφυσθεῖσα καὶ διαπτομένη οἴχηται καὶ οὐδὲν ἔτι οὐδαμοῦ ᾗ.

Π Ε Ρ Ι Α Η Ψ Ϊ Σ Κ Ε Φ. 35 - 63

Ἡ συζήτησις περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἐφάνη ἐδῶ περατουμένη μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπιχειρήματα· ὁ Συμμίας ὅμως καὶ ὁ Κέβης ἔχουν μερικοὺς δισταγμούς. Καὶ πρῶτος ὁ Συμμίας λέγει, ὅτι δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι μιὰ ἀρμονία τῶν στοιχείων τοῦ σώματος, ὅπως εἶναι ἡ ἀρμονία τῆς λύρας. Ἡ λύρα βέβαια εἶναι κάτι σωματοειδές καὶ σύνθετον, γεῶδες καὶ φθαρτόν· ἡ ἀρμονία ὅμως αὐτῆς εἶναι ἀσώματον, ἀόρατον, πάγκαλον καὶ θεῖον. Ἐν τούτοις ἅμα διαλυθῇ ἡ φθαρτὴ λύρα, ἀφανίζεται καὶ ἡ θεία ἀρμονία. Τὸ αὐτὸ λοιπὸν δύναται νὰ λεχθῇ καὶ διὰ τὴν ψυχὴν· ὅταν δηλαδὴ τὸ φθαρτὸν σῶμα ἀχρηστευθῇ, τότε καὶ ἡ ψυχὴ, τὸ ἀσώματον καὶ ἀόρατον καὶ πάγκαλον καὶ θεῖον, ἀφανίζεται.

Ὁ Κέβης ἐξ ἄλλου δέχεται μὲν συμφώνως μὲ τὴν θεωρίαν τῆς ἀναμνήσεως τὴν προὔπαρξιν τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἀρνεῖται καὶ τὴν παντοτινὴν ἐπιβίωσιν αὐτῆς. Δέχεται δηλαδὴ, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι κάτι τὸ ἰσχυρότερον καὶ πολυχρονιώτερον τοῦ σώματος, ἀλλὰ φοβεῖται, μήπως ἡ ψυχὴ, ἀφοῦ κατὰ τὰς ἐκάστοτε γεννήσεις κατατρίψῃ πολλὰ σώματα, εἰς τὸ τέλος ἐξαντληθῇ καὶ ἡ ἴδια καὶ χαθῇ. Ἐπομένως ὑπάρχει κίνδυνος νὰ εἶναι τὸ τελευταῖον σῶμα αὐτό, τὸ ὁποῖον φέρομεν σήμερον, καὶ ὁ θανατός του νὰ σημάνη καὶ τὸν θάνατον τῆς ψυχῆς. Κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀπολύτως ἀθάνατος καὶ ἀνώλεθρος. Αἱ δύο ἀντιρρήσεις τῶν Θηβαίων ἀρχίζουν νὰ κλονίζουσι τὴν πίστιν καὶ τῶν ἄλλων ἀκρατῶν εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς.

Ὁ Σωκράτης, διὰ νὰ ἐλέγξῃ τὴν γνώμην τοῦ Συμμίου, χρειάζεται πρῶτον μιὰν ὁμολογίαν αὐτοῦ, ἡ ὁποία θὰ τοῦ χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις διὰ τὸν ἐλεγχόν του. Τὸν ἐρωτᾷ λοιπὸν, ἐὰν ἐξακολουθῇ νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν θεωρίαν τῆς ἀναμνήσεως, τὴν ὁποίαν πρωτύτερα ἐδέχθη. Ἀφοῦ ὁ Συμμίας καὶ πάλιν ὁμολογεῖ, ὅτι πιστεύει εἰς τὴν θεωρίαν αὐτὴν, ὁ Σωκράτης ἀποδεικνύει, ὅτι αἱ δύο θεωρίαι τῆς ἀναμνήσεως καὶ τῆς ἀρμονίας εἶναι ἀσυμβίβαστοι διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους :

Α'. Ἡ ψυχὴ κατὰ τὴν θεωρίαν τῆς ἀναμνήσεως, τὴν ὁποίαν ἐδέχθη καὶ πάλιν ὁ Σιμμίας, προϋπάρχει τοῦ σώματος, ἐνῶ ἡ ἄρμονία τοῦναντίον εἶναι ὑστερόχρονος τῆς λύρας, διότι πρῶτον γίνεται ἡ λύρα καὶ αἱ χορδαὶ καὶ κατόπιν ἐξ αὐτῶν προκύπτει ἡ ἄρμονία.

Β'. Ἡ ἄρμονία εἶναι δεκτικὴ διαφόρων διαβαθμίσεων, δηλαδὴ ὑπάρχει ἄρμονία εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν καὶ περισσοτέραν ἔκτασιν καὶ ἄρμονία εἰς μικρότερον βαθμὸν καὶ ὀλιγωτέραν ἔκτασιν, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ μὲ τὸν ὁποῖον εἶναι ἡρμωσμένα τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα τὴν ἀπαρτίζουν. Ἀντιθέτως ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι δεκτικὴ διαβαθμίσεων, διότι ποτὲ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι μία ψυχὴ διαφέρει μιᾶς ἄλλης ἔστω καὶ κατὰ τὸ ἐλάχιστον. Καὶ ἀκόμη, ἐὰν μία ψυχὴ εἶναι ἄρμονία, πῶς συμβιβάζεται ἡ ὑπαρξὶς ἀγαθῆς καὶ κακῆς ψυχῆς; Ἡ ἀρετὴ τῆς ψυχῆς εἶναι ἐν εἶδος ἄρμονίας καὶ ἡ κακία μία δυσαρμονία. Ἐπομένως μία ἐνάρετος ψυχὴ θὰ εἶναι μία ἄρμονία ἐν τῇ ἄρμονίᾳ καὶ μία κακὴ καὶ ἄφρων ψυχὴ θὰ εἶναι καὶ αὐτὴ μία δυσαρμονία ἐν τῇ ἄρμονίᾳ. Τοῦτο ὅμως μᾶς ὀδηγεῖ εἰς τὰ ἐξῆς ἄτοπα: 1) Μία ψυχὴ — ὡς ἄρμονία — δύναται νὰ εἶναι περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον ἄρμονία ἀπὸ μίαν ἄλλην, ἤτοι περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον ψυχῆ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποκλείεται, ἐφ' ὅσον ἔγινε δεκτὸν ἀνωτέρω, ὅτι μία ψυχὴ οὐδὲν ὀλίγως διαφέρει ἀπὸ μίαν ἄλλην. 2) Ἄν ὅλαι αἱ ψυχαὶ εἶναι ἄρμονίαι ἔπρεπεν ὅλαι νὰ εἶναι καὶ ἐνάρετοι ὡς ἄρμονίαι, ὅπερ εἶναι ἄτοπον, διότι ὑπάρχουν καὶ κακαὶ ψυχαί.

Γ' Ἡ ἄρμονία οὔτε ἐξουσιάζεται οὔτε διαφωνεῖ πρὸς τὰ στοιχεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων προκύπτει, ἀλλ' ἀντιθέτως εἶναι ἐξάρτημα τούτων τοῦναντίον ἡ ψυχὴ ἡγεμονεύει τοῦ σώματος καὶ τὸ κατευθύνει καὶ ἀντιτίθεται εἰς τὰς ἐπιθυμίας του εἴτε διὰ τῆς πειθοῦς εἴτε διὰ τῆς βίας.

Ὁ Σιμμίας μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπιχειρήματα ὁμολογεῖ, ὅτι ἡ ψυχὴ δὲν δύναται νὰ εἶναι ἄρμονία.

Ὁ Σωκράτης ἔπειτα ἐπιχειρεῖ νὰ ἀνασκευάσῃ τὴν γνώμην τοῦ Κέβητος. Πρὸς τοῦτο θεωρεῖ ἀναγκαῖον νὰ ἐξιστορήσῃ τὴν φιλοσοφικὴν αὐτοῦ ἐξέλιξιν ἐν τῇ προσπάθειᾳ του νὰ εὕρῃ τὴν αἰτίαν τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς τῶν ὄντων. Ἐπειδὴ ὅμως κάθε φοράν μὲ τὴν Α ἢ Β θεωρίαν τῶν πρὸ αὐτοῦ φιλοσόφων δὲν ἔμεινεν εὐχαριστημένος εἰς τὴν εὕρεσιν τῆς αἰτίας, ἀφοῦ, ἐκεῖνο πού ἐθεώρει σήμερον ὀρθόν, αὔριον τὸ ἀπέριπτε, διότι τοῦ ἐφαίνετο πλέον ὡς ἄτοπον, ἐζήτησε καὶ εὕρε ἰδικὴν του λύσιν τοῦ προβλήματος, τὸ ὁποῖον τὸν ἀπησχόλει. Καὶ τοῦτο εἶναι ἡ θεωρία τῶν ἰδεῶν. Αἰτία, λέγει ὁ Σωκράτης (δηλαδὴ ὁ Πλάτων), καὶ

τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς καὶ τῆς-ὑπάρξεως εἶναι μόνον ἡ ἰδέα, ἡ ἰδανικὴ καὶ ἀπόλυτος ὕπαρξις, μὲ τὴν παρουσίαν ἢ τὴν κοινωνίαν τῆς ὁποίας τὰ πράγματα εἶναι ὅτι εἶναι καὶ γίνονται ὅτι γίνονται.

Ὁ Σωκράτης ἔπειτα, πρὶν μεταβῆ εἰς τὴν νέαν ἀπόδειξιν περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς (4η ἀπόδειξις), τὴν ὁποίαν στηρίζει εἰς τὴν θεωρίαν τῶν ἰδεῶν, διευκρινεῖ τὰ ἀκόλουθα :

Α'. Αἱ ἐναντίαι ἰδέαι ἀποκλείουν ἀλλήλας καὶ καθ' ἑαυτὰς καὶ ὡς κατηγορήματα τοῦ αὐτοῦ ὑποκειμένου. Καλοῦμεν βέβαια ἐνίοτε τὸν ἴδιον ἄνθρωπον ἄλλοτε μὲν μέγαν ἐν συγκρίσει μὲ τὸν Α, ἄλλοτε δὲ μικρὸν ἐν συγκρίσει μὲ τὸν Β ἄνθρωπον· ἀλλ' εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν δὲν πρόκειται περὶ ἀπολύτου μεγέθους, ἀλλὰ σχετικοῦ. Εἶναι δηλαδὴ μέγας ἐν σχέσει μὲ τὴν μικρότητα τοῦ Α, καὶ μικρὸς ἐν σχέσει μὲ τὸ μέγεθος τοῦ Β, ἀλλὰ δὲν παύει ποτὲ νὰ εἶναι ὅτι πράγματι εἶναι (ἐν σχέσει μὲ τὴν ἰδέαν). Ἡ ἰδέα ὅμως τοῦ μεγέθους δὲν δύναται νὰ εἶναι συγχρόνως μέγα καὶ μικρὸν· ἐπομένως ἐὰν ἡ ἰδέα τῆς μικρότητος πλησιάσῃ τὸ μέγα, ἢ φεύγει τὸ μέγεθος καὶ παραχωρεῖ τὴν θέσιν του εἰς τὸ μικρὸν, ἢ ὑποκύπτει καὶ χάνεται. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὸ μέγεθος, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει μέσα μας ὡς κατηγορήματα τοῦ αὐτοῦ ὑποκειμένου, ἢ φεύγει δηλαδὴ καὶ παραχωρεῖ τὴν θέσιν του εἰς τὸ μικρὸν, ὅταν τοῦτο πλησιάσῃ ἢ ὑποκύπτει καὶ χάνεται. Ἡ συνύπαρξις τῶν ἐναντίων κατηγορημάτων ὑφίσταται εἰς τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, μόνον ὅταν τὸ ὑποκείμενον τοῦτο συγκρίνεται πρὸς ἄλλα· (σ υ ν ἄ φ ε ι α ἔ κ π ε ρ ι σ τ ἄ σ ε ω ς· δ ρ α ἀνωτέρω παράδειγμα τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος εἶναι μέγας καὶ μικρὸς ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς ἀνθρώπους Α καὶ Β).

Β'. Τὰ ἀντικείμενα (πράγματα), ὅταν νοῶνται πάντοτε μὲ τὴν παρουσίαν ὠρισμένης ιδέας, δὲν δύναται νὰ δεχθῶν ὡς κατηγορήματα τὸ ἀντίθετον τῶν κατηγορημάτων αὐτῶν (δηλαδὴ τὴν παρουσίαν τῆς ἐναντίας ιδέας). Ἡ χιῶν π.χ. δὲν δύναται νὰ δεχθῆ τὸ ἀντίθετον κατηγορήματα τοῦ ψυχροῦ, δηλαδὴ τὸ θερμόν· καὶ τὸ πῦρ δὲν δύναται νὰ δεχθῆ τὸ ἀντίθετον κατηγορήματα τοῦ θερμοῦ, δηλ. τὸ ψυχρόν. Ἐπομένως, ὅταν τὸ πῦρ πλησιάσῃ τὴν χιόνα, ἢ ἡ χιῶν πρέπει νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν της εἰς τὸ πῦρ ἢ νὰ ὑποκύψῃ εἰς αὐτὸ καὶ νὰ λειώσῃ. Καὶ τάνάπαλιν, ἐὰν ἡ χιῶν πλησιάσῃ τὸ πῦρ, ἢ πρέπει τὸ πῦρ νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του ἢ νὰ ὑποκύψῃ καὶ νὰ σβεσθῆ.

Καί τώρα ὁ Πλάτων μετὰ τὴν διευκρίνησιν, ὅτι τὰ ἐναντία ἀποκλείουν ἄλληλα, προβαίνει εἰς τὴν 4ην ἀπόδειξιν περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Ἡ ψυχὴ μετέχει τῆς ζωῆς· εἶναι ὑποκείμενον, τὸ ὁποῖον νοεῖται πάντοτε μὲ τὴν παρουσίαν τῆς ἰδίας τῆς ζωῆς· ὁπουδήποτε καὶ ἂν δηλαδὴ ἔλθῃ ἡ ψυχὴ, φέρει πάντοτε ζωὴν (τὴν ἰδέαν τῆς ζωῆς). Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἡ ψυχὴ φέρει πάντοτε ζωὴν, εἶναι ὑποχρεωμένη συμφώνως μὲ τὴν ἀρχὴν τῶν ἐναντίων, τὰ ὁποῖα ἀποκλείουν ἄλληλα, νὰ μὴ δέχεται τὸ ἀντιθετὸν τῆς, δηλαδὴ τὸν θάνατον· εἶναι ἄρα ἀθάνατος. Ἐπειδὴ δὲ ὁ τι ἀθάνατον, ὅπως ὁ θεὸς καὶ ἡ ζωὴ, εἶναι ἀνώλεθρον, κατ' ἀνάγκην καὶ ἡ ψυχὴ ὡς ἀθάνατος εἶναι ἀνώλεθρος. Οὕτως ἀποδεικνύεται ἡ παντοτινὴ ἐπιβίωσις τῆς ψυχῆς καὶ αἵρεται κατ' ἀνάγκην ἡ ἀντίρρησις τοῦ Κέβητος.

Μετὰ τοῦτο ὁ Πλάτων εἰσέρχεται εἰς τέλειον μῦθον, εἰς μίαν μυθικὴν κοσμολογίαν. Περιγράφει, ὅπως φαντάζεται, τὴν γῆν καὶ ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς, καθὼς καὶ τὴν ἐν τῷ Ἄδῃ κρίσιν τῶν ψυχῶν. Ἐκεῖ αἱ μὲν ψυχαὶ τῶν κακῶν ἀνθρώπων, ἀναλόγως τῶν ἐγκλημάτων, τὰ ὁποῖα ἔκαμαν εἰς τὴν ζωὴν, θὰ τιμωρηθοῦν ἢ θὰ καθαρθοῦν, αἱ δὲ ψυχαὶ τῶν ἀγαθῶν θὰ ἀμειφθοῦν, καὶ μάλιστα ὅσαι ἐκαθάρθθησαν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τῆς φιλοσοφίας.

- 114δ . . . 63. Τὸ μὲν οὖν τοιαῦτα / δισχυρίσασθαι οὕτως ἔχειν, ὡς ἐγὼ διελήλυθα, οὐ πρέπει νοῦν ἔχοντι ἀνδρὶ· ὅτι μέντοι ἢ ταῦτ' ἐστὶν ἢ τοιαῦτ' ἄττα περὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ τὰς οἰκήσεις, ἐπεὶπερ ἀθάνατόν γε ἡ ψυχὴ φαίνεται οὐσα, τοῦτο καὶ πρέπει μοι δοκεῖ καὶ ἄξιον κινδυνεῦσαι οἰομένῳ οὕτως ἔχειν· καλὸς γὰρ ὁ κίνδυνος, καὶ χρὴ τὰ τοιαῦτα ὥσπερ ἐπάδειν ἑαυτῷ· διὸ δὴ ἔγωγε καὶ πάλαι μηκύνω τὸν μῦθον. Ἄλλὰ τούτων δὴ ἕνεκα θαρρεῖν χρὴ περὶ τῆ ἑαυτοῦ ψυχῆ ἀνδρᾶ, ὅστις ἐν τῷ βίῳ τὰς μὲν ἄλλας ἡδονὰς τὰς περὶ τὸ σῶμα καὶ τοὺς κόσμους εἶασε χαίρειν ὡς ἄλλοτρίους τε ὄντας καὶ πλέον θᾶτερον ἡγησάμενος ἀπεργάζεσθαι, τὰς δὲ περὶ τὸ μανθάνειν ἐσπούδασε τε καὶ κοσμήσας τὴν ψυχὴν οὐκ ἄλλοτρίῳ ἀλλὰ τῷ αὐτῆς κόσμῳ, σωφροσύνη τε δικαιο-
- 115 σύνη καὶ ἀνδρεία καὶ ἐλευθερίᾳ καὶ / ἀληθείᾳ, οὕτω περιμένει

τὴν εἰς "Αἰδοῦ πορείαν, ὡς πορευσόμενος, ὅταν ἡ εἰμαρμένη καλῇ. Ὑμεῖς μὲν οὖν, ἔφη, ὦ Συμμία τε καὶ Κέβης καὶ οἱ ἄλλοι, εἰς αὖθις ἔν τινι χρόνῳ ἕκαστοι πορεύσεσθε· ἐμὲ δὲ νῦν ἤδη καλεῖ, φαίη ἂν ἀνὴρ τραγικός, ἡ εἰμαρμένη, καὶ σχεδὸν τί μοι ὥρα τραπέσθαι πρὸς τὸ λουτρὸν· δοκεῖ γὰρ δὴ βέλτιον εἶναι λουσάμενον πιεῖν τὸ φάρμακον καὶ μὴ πράγματα ταῖς γυναιξὶ παρέχειν, νεκρὸν λούειν.

64. Ταῦτα δὴ εἰπόντος αὐτοῦ, ὁ Κρίτων· εἶεν, / ἔφη, ὦ β
Σωκράτες· τί δὲ τούτοις ἢ ἐμοὶ ἐπιστέλλεις ἢ περὶ τῶν παιδῶν ἢ περὶ ἄλλου του, ὅ τι ἂν σοι ποιοῦντες ἡμεῖς ἐν χάριτι μάλιστα ποιοῖμεν ;

— Ἄπερ αἰεὶ λέγω, ἔφη, ὦ Κρίτων, οὐδὲν καινότερον· ὅτι ὑμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμενοι ὑμεῖς καὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς καὶ ὑμῖν αὐτοῖς ἐν χάριτι ποιήσετε ἅττ' ἂν ποιῆτε, κἄν μὴ νῦν ὁμολογήσητε· ἐὰν δὲ ὑμῶν [μὲν] αὐτῶν ἀμελήτε καὶ μὴ θέλητε ὡσπερ κατ' ἔχνη κατὰ τὰ νῦν τε εἰρημένα καὶ τὰ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ζῆν, οὐδὲ ἐὰν πολλὰ ὁμολογήσητε γ
ἐν τῷ / παρόντι καὶ σφόδρα, οὐδὲν πλέον ποιήσετε.

— Ταῦτα μὲν τοίνυν προθυμηθησόμεθα, ἔφη, οὕτω ποιεῖν· θάπτωμεν δὲ σε τίνα τρόπον;

— Ὅπως ἂν, ἔφη, βούλησθε, ἐὰν πὲρ γε λάβητέ με καὶ μὴ ἐκφύγω ὑμᾶς. Γελάσας δὲ ἅμα ἡσυχῇ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀποβλέψας εἶπεν· οὐ πείθω, ὦ ἄνδρες, Κρίτωνα, ὡς ἐγὼ εἰμι οὗτος Σωκράτης, ὁ νυνὶ διαλεγόμενος καὶ διατάττων ἕκαστον τῶν λεγομένων, ἀλλ' οἶεταί με ἐκεῖνον εἶναι, ὃν ὄψεται ὀλίγον ὕστερον νεκρὸν, καὶ ἐρωτᾷ / δὴ πῶς με θάπτῃ. "Ὅτι δὲ δ
ἐγὼ πάλαι πολὺν λόγον πεποίημαι, ὡς, ἐπειδὴν πῖω τὸ φάρμακον, οὐκέτι ὑμῖν παραμενῶ, ἀλλ' οἰχθήσομαι ἀπιὼν εἰς μακάρων δὴ τινὰς εὐδαιμονίας, ταῦτά μοι δοκῶ αὐτῷ ἄλλως λέγειν, παραμυθούμενος ἅμα μὲν ὑμᾶς, ἅμα δ' ἐμαυτὸν.

Ἐγγυήσασθε οὖν με πρὸς Κρίτωνα, ἔφη, τὴν ἐναντίαν ἐγγύην ἢ ἦν οὗτος πρὸς τοὺς δικαστὰς ἡγγυᾶτο. Οὗτος μὲν γὰρ ἦ μὴν παραμενεῖν· ὑμεῖς δὲ ἢ μὴν μὴ παρεμενεῖν ἐγγυήσασθε, ἐπειδὴν ἀποθάνω, ἀλλὰ / οἰχήσεσθαι ἀπιόντα, ἵνα Κρίτων ῥᾶον φέρῃ καὶ μὴ ὄρων μου τὸ σῶμα ἢ καιόμενον ἢ κατορυττόμενον ἀγανακτῆ ὑπὲρ ἐμοῦ ὡς δεινὰ πάσχοντος, μηδὲ λέγῃ ἐν τῇ ταφῇ, ὡς ἢ προτίθεται Σωκράτη ἢ ἐκφέρει ἢ κατορύττει. Εὐ γὰρ ἴσθι, ἢ δ' ὅς, ὦ Κρίτων, τὸ μὴ καλῶς λέγειν οὐ μόνον εἰς αὐτὸ τοῦτο πλημμελές, ἀλλὰ καὶ κακόν τι ἐμποιεῖ ταῖς ψυχαῖς. Ἄλλὰ θαρρεῖν τε χρῆ 116 καὶ φάναι τοῦμόν σῶμα θάπτειν, καὶ θάπτειν οὕτως, / ὅπως ἂν σοι φίλον ἢ καὶ μάλιστα ἡγῆ νόμιμον εἶναι.

65. Ταῦτ' εἰπὼν ἐκεῖνος μὲν ἀνίστατο εἰς οἰκημά τι ὡς λουσόμενος καὶ ὁ Κρίτων εἶπετο αὐτῷ, ἡμᾶς δ' ἐκέλευε περιμένειν. Περιεμένομεν οὖν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαλεγόμενοι περὶ τῶν εἰρημένων καὶ ἀνασκοποῦντες, τοτὲ δ' αὖ περὶ τῆς ξυμφορᾶς διεξιόντες, ὅση ἡμῖν γεγонуῖα εἶη, ἀτεχνῶς ἡγούμενοι ὡσπερ πατὴρ στερηθέντες διάξειν ὀρφανοὶ τὸν ἔπειτα βίον. Ἐπειδὴ δὲ ἐλούσατο / καὶ ἠνέχθη παρ' αὐτὸν τὰ παιδία — δύο γὰρ αὐτῷ υἱεῖς σμικροὶ ἦσαν, εἰς δὲ μέγας —, καὶ αἰ οἰκεῖται γυναῖκες ἀφίκοντο, ἐκεῖναις ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος διαλεχθεῖς τε καὶ ἐπιστείλας, ἄττα ἐβούλετο, τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τὰ παιδία ἀπιέναι ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ ἦκε παρ' ἡμᾶς. Καὶ ἦν ἤδη ἐγγὺς ἡλίου δυσμῶν· χρόνον γὰρ πολὺν διέτριψεν ἔνδον. Ἐλθὼν δ' ἐκαθέζετο λελουμένος καὶ οὐ πολλὰ μετὰ ταῦτα διελέχθη. Καὶ ἦκεν ὁ τῶν ἔνδεκα ὑπηρέτης καὶ γ 117 στὰς παρ' αὐτόν· ὦ Σώκρατες, ἔφη, οὐ καταγνώσομαι σοῦ, ὅσπερ ἄλλων καταγιγνώσκω, ὅτι μοι χαλεπαίνουσι καὶ καταρῶνται, ἐπειδὴν αὐτοῖς παραγγέλλω πίνειν τὸ φάρμακον ἀνάγκασζόντων τῶν ἀρχόντων. Σὲ δὲ ἐγὼ καὶ ἄλλως ἐγνώκα ἐν

τούτῳ τῷ χρόνῳ γενναιότατον καὶ πραότατον καὶ ἄριστον
 ἄντρα ὄντα τῶν πρόποτε δεῦρο ἀφικομένων· καὶ δὴ καὶ νῦν
 εὖ οἶδ' ὅτι οὐκ ἐμοὶ χαλεπαίνεις—γιγνώσκεις γὰρ τοὺς αἰτί-
 οὺς—ἀλλὰ ἐκείνοις· Νῦν οὖν, οἶσθα γὰρ ἃ ἤλθον ἀγγέλλων,
 χαῖρέ τε καὶ πειρῶ ὡς ῥᾶστα / φέρειν τὰ ἀναγκαῖα. Καὶ ἅμα δ
 δακρύσας μεταστρεφόμενος ἀπῆει.

Καὶ ὁ Σωκράτης ἀναβλέψας πρὸς αὐτόν· καὶ σύ, ἔφη,
 χαῖρε· καὶ ἡμεῖς ταῦτα ποιήσομεν· Καὶ ἅμα πρὸς ἡμᾶς· ὡς
 ἀστεῖος, ἔφη, ὁ ἄνθρωπος, καὶ παρὰ πάντα μοι τὸν χρόνον
 προσῆει καὶ διελέγετο ἐνίοτε καὶ ἦν ἀνδρῶν λῶστος καὶ νῦν
 ὡς γενναίως με ἀποδακρῦει· Ἄλλ' ἄγε δὴ, ὦ Κρίτων, πειθώ-
 μεθα αὐτῷ καὶ ἐνεγκάτω τις τὸ φάρμακον, εἰ τέτριπται· εἰ
 δὲ μή, τριψάτω ὁ ἄνθρωπος·

Καὶ ὁ Κρίτων· ἄλλ' οἶμαι, / ἔφη, ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, ε
 ἔτι ἥλιον εἶναι ἐπὶ τοῖς ὄρεσι καὶ οὐπω δεδυκέναι· Καὶ ἅμα
 ἐγὼ οἶδα καὶ ἄλλους πάνυ ὀψὲ πίνοντας, ἐπειδὴν παραγ-
 γελθῆ αὐτοῖς, δειπνήσαντάς τε καὶ πίνοντας εὖ μάλα... Ἄλλὰ
 μηδὲν ἐπέιγου· ἔτι γὰρ ἐγχαωρεῖ·

Καὶ ὁ Σωκράτης· εἰκότως γε, ἔφη, ὦ Κρίτων, ἐκεῖνοί
 τε ταῦτα ποιοῦσιν, οὓς σύ λέγεις· οἴονται γὰρ κερδαίνειν
 ταῦτα ποιήσαντες, καὶ ἔγωγε ταῦτα εἰκότως οὐ ποιήσω· οὐ-
 δὲν γὰρ οἶμαι κερδαίνειν / ὀλίγον ὕστερον πῶν ἄλλο γε ἢ γέ- 117
 λωτα ὀφλήσειν παρ' ἑμαυτῷ γλιχόμενος τοῦ ζῆν καὶ φειδό-
 μενος οὐδενὸς ἔτι ἐνόητος· Ἄλλ' ἴθι, ἔφη, πείθου καὶ μὴ ἄλ-
 λως ποιεῖ·

66. Καὶ ὁ Κρίτων ἀκούσας ἔνευσε τῷ παιεῖ πλησίον ἐστῶ-
 τι. Καὶ ὁ παῖς ἐξελθὼν καὶ συχνὸν χρόνον διατρίψας, ἦκεν
 ἄγων τὸν μέλλοντα δώσειν τὸ φάρμακον, ἐν κύλικι φέροντα
 τετριμμένον. Ἰδὼν δὲ ὁ Σωκράτης τὸν ἄνθρωπον· εἶεν, ἔφη,
 ὦ βέλτιστε, σὺ γὰρ τούτων ἐπιστήμων, τί χρή ποιεῖν;

— Οὐδὲν ἄλλο, ἔφη, ἢ πιώντα περιμέναι, ἕως ἂν σου βάρος
 β ἐν τοῖς σκέλεσι / γένηται, ἔπειτα κατακαῖσθαι· καὶ οὕτως αὐτὸ
 ποιήσει. Καὶ ἅμα ᾤρεξε τὴν κύλικα τῷ Σωκράτει.

Καὶ ὃς λαβὼν καὶ μάλα ἴλεως, ὦ Ἐχέκρατες, οὐδὲν τρέ-
 σασ οὐδὲ διαφθείρας οὔτε τοῦ χρώματος οὔτε τοῦ προσώπου,
 ἀλλ', ὡσπερ εἰώθει, ταυρηδὸν ὑποβλέψας πρὸς τὸν ἄνθρωπον·
 τί λέγεις, ἔφη, περὶ τοῦδε τοῦ πάματος πρὸς τὸ ἀποσπεῖσαι
 τινι; Ἐξέστιν ἢ οὐ;

— Τοσοῦτον, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τρίβομεν, ὅσον οἰόμεθα
 μέτριον εἶναι ποιεῖν.

γ — Μανθάνω, ἦ δ' ὅς· ἀλλ' εὐχέσθαι γε που τοῖς / θεοῖς
 ἐξέστι τε καὶ χρή, τὴν μετοίκησιν τὴν ἐνθένδε ἐκεῖσε εὐτυχῆ
 γενέσθαι. ἃ δὴ καὶ ἐγὼ εὐχομαί τε καὶ γένοιτο ταύτη. Καὶ
 ἅμ' εἰπὼν ταῦτα ἐπισχόμενος καὶ μάλα εὐχερῶς καὶ εὐκό-
 λως ἐξέπιεν. Καὶ ἡμῶν οἱ πολλοὶ τέως μὲν ἐπιεικῶς οἰοί τε
 ἦσαν κατέχειν τὸ μὴ δακρῦειν, ὡς δὲ εἶδομεν πίνοντα τε καὶ
 πεπωκότα, οὐκέτι, ἀλλ' ἐμοῦ γε βία καὶ αὐτοῦ ἀστακτὶ ἐχώρει
 τὰ δάκρυα, ὥστε ἐγκαλυψάμενος ἀπέκλαιον ἑμαυτόν· οὐ γὰρ
 ἐκεῖνόν γε, ἀλλὰ τὴν ἑμαυτοῦ τύχην, οἴου ἀνδρὸς / ἐταίρου
 δ ἔστερημένος εἶην. Ὁ δὲ Κρίτων ἔτι πρότερος ἐμοῦ, ἐπειδὴ οὐχ
 οἶός τ' ἦν κατέχειν τὰ δάκρυα, ἐξανέστη. Ἀπολλόδωρος δὲ καὶ
 ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ οὐδὲν ἐπαύετο δακρῦων, καὶ δὴ καὶ
 τότε ἀναβρυχησάμενος κλαίων καὶ ἀγανακτῶν οὐδένα ὄντινα
 οὐ κατέκλασε τῶν παρόντων πλὴν γε αὐτοῦ Σωκράτους.

Ἐκεῖνος δέ· οἶα, ἔφη ποιεῖτε, ὦ θαυμάσιοι. Ἐγὼ μέντοι
 οὐχ ἥκιστα τούτου ἕνεκα τὰς γυναῖκας ἀπέπεμψα, ἵνα μὴ τοι-
 ε αὐτὰ πλημμελοῖεν· καὶ γὰρ ἀκήκοα, ὅτι ἐν εὐφημίᾳ / χρή
 τελευτᾶν. Ἄλλ' ἡσυχίαν τε ἄγετε καὶ καρτερεῖτε.

Καὶ ἡμεῖς ἀκούσαντες ἠσχύνθημέν τε καὶ ἐπέσχομεν τοῦ
 δακρῦειν. Ὁ δὲ περιελθὼν, ἐπειδὴ οἱ βαρύνεσθαι, ἔφη, τὰ
 σκέλη, κατεκλίθη ὑπτίος — οὕτω γὰρ ἐκέλευεν ὁ ἄνθρωπος —

καὶ ἅμα ἐφαπτόμενος αὐτοῦ οὗτος ὁ δούς τὸ φάρμακον διαλιπὼν χρόνον ἐπεσκόπει τοὺς πόδας καὶ τὰ σκέλη· κάπειτα σφόδρα πιέσας αὐτοῦ τὸν πόδα ἤρετο, εἰ αἰσθάνοιτο· ὁ δ' οὐκ ἔφη. Καὶ μετὰ τοῦτο αὖθις / τὰς κνήμας· καὶ ἐπανιών οὕτως ἡμῶν 118 ἐπεδείκνυτο ὅτι ψύχοιτό τε καὶ πηγνῦτο. Καὶ αὐτὸς ἤπτετο καὶ εἶπεν, ὅτι, ἐπειδὴν πρὸς τῇ καρδίᾳ γένηται αὐτῷ, τότε οἰχθήσεται.

Ἦδη οὖν σχεδὸν τι αὐτοῦ ἦν τὰ περὶ τὸ ἦτρον ψυχόμενα καὶ ἐκκαλυψάμενος — ἐνεκεκάλυπτο γὰρ — εἶπεν, ὁ δὴ τελευταῖον ἐφθέγγετο· ὦ Κρίτων, ἔφη, τῷ Ἀσκληπιῷ ὀφείλομεν ἀλεκτρυόνα· ἀλλὰ ἀπόδοτε καὶ μὴ ἀμελήσητε.

Ἄλλὰ ταῦτα, ἔφη, ἔσται, ὁ Κρίτων· ἀλλ' ὄρα, εἰ τι ἄλλο λέγεις.

Ταῦτα ἐρομένου αὐτοῦ οὐδὲν ἔτι ἀπεκρίνατο, ἀλλ' ὀλίγον χρόνον διαλιπὼν ἐκινήθη τε καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐξεκάλυψεν αὐτόν. Καὶ ὃς τὰ ὄμματα ἔστησεν· ἰδὼν δὲ ὁ Κρίτων συνέλαβε τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

67. Ἦδε ἡ τελευταία, ὦ Ἐχέκρατες, τοῦ ἐταίρου ἡμῶν ἐγένετο, ἀνδρός, ὡς ἡμεῖς φαίμεν ἄν, τῶν τότε, ὧν ἐπειράθημεν, ἀρίστου καὶ ἄλλως φρονιμωτάτου καὶ δικαιοστάτου.

ΜΕΡΟΣ Β

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(Κατὰ τὰ κεφάλαια τῆς ἐκλογῆς)

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 1.

Ἐχεκράτης, πολίτης ἐκ Φλειουῶντος, ὅπου ὁ Ταρυντίνος Εὐρύτος εἶχεν ἰδρῦσει μικρὰν ὀμάδα ὀπαδῶν τοῦ Πυθαγόρου. Ἀπὸ τὴν ὀμάδα αὐτὴν, εἰς τὴν ὁποίαν, φαίνεται, εἶχεν ἐξέχουσαν θέσιν ὁ Ἐχεκράτης, γίνεται δεκτὸς ὁ Φαίδων, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐξιστορεῖ τὰ κατὰ τὸν Σωκράτη. Ἡ διήγησις τοῦ Φαίδωνος εἶναι μία ζωντανὴ ἀναπαράστασις τῶν ὅσων ὁ Πλάτων ἐξῆσε μέσα του καὶ μαρτυρεῖ τόσον περὶ τοῦ προσωπικοῦ μεγάλειου τοῦ Σωκράτους, ὅσον καὶ περὶ τοῦ ποιητικοῦ μεγάλειου τοῦ Πλάτωνος.

αὐτός... αὐτός, ὁ ἴδιος· τίθεται ἐν ἀρχῇ, διότι ἡ αὐτοψία καὶ τὸ αὐτήκοον ἐνέχουν μεγάλην σπουδαιότητα καὶ ἀποτελεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀκόλουθον ἢ ἄ λ λ ο υ τ ο υ .

Φαίδων, Ἠλείος τὴν καταγωγὴν, εὐγενῆς, ἐγίνε γνωστότατος ἐκ τοῦ ὀμωνύμου διαλόγου τοῦ Πλάτωνος. Κατὰ τινὰ παράδοσιν, ἡ ὁποία δὲν φαίνεται πολὺ πιθανή, οὗτος συνελήφθη αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν εἰς πόλεμον ἐναντίον τῆς πατρίδος του Ἠλίδος καὶ ἐπωλήθη ὡς δοῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας μόλις 18ετῆς περίπου, τῷ 400 π.Χ. Ἐκεῖ προσεῖλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ Σωκράτους, ὁ ὁποῖος παρεκάλεσεν ἕνα πλούσιον φίλον του νὰ τὸν ἐξαγοράσῃ. Ἐκτοτε ἐξ εὐγνωμοσύνης ἔμεινε πιστὸς θαυμαστῆς τοῦ φιλοσόφου μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Τὸ κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐμφανίζει τὸν Φαίδωνα διηγούμενον τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ διδασκάλου, ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ δεσμὸς του μετὰ τὸν Σωκράτη ἦτο στενὸς καὶ ἡ ἀφοσίωσις του μεγάλη. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους ὁ Φαίδων ἰδρυσεν εἰς τὴν πατρίδα του ἰδίαν σχολὴν, περὶ τῆς ὁποίας οὐδὲν ἀκριβὲς γνωρίζομεν. Ἐγραψεν ἐπίσης διαλόγους, οἱ ὁποῖοι δὲν διεσώθησαν.

φάρμακον, κοινῶς φαρμάκι, συνεχδοχὴ, τὸ γένος ἀντὶ τοῦ εἴδους, δηλητήριον, τὸ κώνειον. Τὸ κώνειον εἶναι φυτὸν, πιθανῶς τὸ κοινὸν μαγ

κούτα, κερκούτα, βρωμόχορτο, και περιέχει την κωνειίνην, δραστηκώ-
 τατον φυτικόν δηλητήριον. Τὰ σπέρματα αὐτοῦ ξηραίνόμενα και τριβό-
 μενα διελύοντο ἐντὸς ὕδατος και ἐδίδοντο ἔπειτα εἰς τοὺς μελλοθανάτους.
πολίτης, συμπολίτης.

Φλειάσιος, ὁ πολίτης τοῦ Φλειοῦντος, πόλεως εἰς τὰ σύνορα τῆς
 Ἀργολίδος και τῆς περιοχῆς τῆς Σικυῶνος (τοῦ Κιάτου).

οὐδεις πάνυ τι, οὐδεις ἀπολύτως.

ἐπιχωριάζω, συχνάζω και κάπου παραμένω ἐκεῖ.

χρόνου συχνοῦ, ἀπὸ πολὺν καιρόν.

μέν, χωρὶς νὰ ἀκολουθῇ ὁ δέ, βεβαίως.

τύχη, τυχαῖον περιστατικόν, τυχαία σύμπτωσις.

ἐστεμμένη, ἐστεφανωμένη διὰ κλάδου δάφνης, ἱεροῦ δένδρου τοῦ
 Ἀπόλλωνος.

Θησεύς, ὁ σπουδαιότερος μετὰ τὸν Ἡρακλέα ἥρωας τῆς ἀρχαίας
 Ἑλλάδος και ὁ πρῶτος τῶν Ἀθηναίων, υἱὸς τοῦ βασιλέως Αἰγέως. Κατὰ
 τὸν μῦθον ὁ Μίνως, βασιλεὺς τῆς ἐν Κρήτῃ Κνωσσοῦ, ἐκδικούμενος τὸν
 θάνατον τοῦ υἱοῦ του Ἀνδρόγεω φονευθέντος ἐν Ἀττικῇ, ἀφοῦ ἐνίκησε
 τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς ὑπεχρέωσε νὰ στέλλουν κάθε χρόνο ἢ κατ' ἄλλους
 κάθε ἐννέα χρόνια ἑπτὰ νέους και ἑπτὰ παρθένους, τοὺς ὁποίους ἔρριπτον
 ὡς βορὰν τοῦ Μινωταύρου εἰς τὸν Λαβύρινθον. Κατὰ τὴν τρίτην ἀποστο-
 λὴν μετεῖχε και ὁ Θησεύς, ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν βοήθειαν τῆς Ἀριάδνης, θυ-
 γατρὸς τοῦ Μίνως, ἐφόρνευσε τὸν Μινώταυρον. Οὗτος σωθεὶς ἔδρυσεν πρὸς
 τιμὴν τοῦ Δηλίου Ἀπόλλωνος τὰ Δῆλια, κατὰ τὰ ὁποῖα οἱ Ἀθηναῖοι
 ἔστελλον τὴν Δηλιάδα (ναῦν), τὸ ἴδιον πλοῖον τοῦ Θησεῦς συνεχῶς ἐπι-
 σκευαζόμενον και ἀνανεούμενον, ὡς θεωρίδα εἰς τὴν ἱεράν Δῆλον.

τοὺς δις ἑπτὰ, τὰ ἑπτὰ ζεύγη τῶν νέων και νεανίδων.

εὐξάντο, ἔταξαν, ἔκαναν τάμα.

θεωρία, ἐπίσημος ἀντιπροσωπεῖα τῆς πόλεως και μάλιστα θρη-
 σκευτικῆ, πρεσβεῖα.

ἀπάγω, ἀποστέλλω ὡς ὀφειλὴν.

καθαρεύω, εἶμαι καθαρὸς, ἀγνός.

δεῦρο, ἐδῶ εἰς Ἀθήνας εἰς τὸν λιμένα τοῦ ἀπόπλου.

ἀπολαμβάνω, ἀποκλείω, ἐμποδίζω.

χρόνος, τριάκοντα ἡμέραι (Ξενοφ. Ἀπομνημ. 116 γ).

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 2.

ἐπιτήδευοι, φίλοι, σύντροφοι πιστοί.

ἄρχοντες, οἱ ἑνδεκα προϊστάμενοι τῆς φυλακῆς, οἱ ὅποιοι ἐξετέλουν τὰς ποινὰς διὰ τῶν ὑπηρετῶν. Ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς δέκα ἐξέλεγον ἀνά ἓνα αἱ δέκα φυλαὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν ἑνδέκατον προσέθετον ὡς γραμματέα.

σκολάζω, δὲν ἔχω ἀσχολίαν, εὐκαιρῶ.

τοιούτους ἐτέρους, ὁμοίους μὲ σέ, τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων μὲ σέ, μὲ τὰς αὐτὰς ἀκριβῶς διαθέσεις μὲ σέ.

θαυμάσια ἔπαθον, ἐδοκίμασα παράξενα συναισθήματα.

ἔλεος εἰσήει με, μὲ κατελάμβανεν οἶκτος, ἐδοκίμαζα οἶκτον.

τρόπος, στάσις, συμπεριφορά.

ὡς ἀδεῶς, διασάφησις τοῦ εὐδαίμων — λόγων.

ὥστε παρίστασθαι μοι, ὥστε παρ. μηδ' ἰέναι ἐκείνον ἄνευ θείας μοίρας ἰόντα εἰς Ἄιδου· παρίσταται μοι, μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν, ἔχω τὴν ἐντύπωσιν.

εἶπερ τις πώποτε καὶ ἄλλος (εὖ ἔπραξεν . . .), ὑπὲρ πάντα ἄλλον.

οὐδὲν πάνυ μοι ἔλεεινὸν εἰσήει, δὲν ἐδοκίμαζα κανένα ἀπολύτως οἶκτον.

ὡς δόξειεν ἂν εἰκὸς εἶναι, (ἐλεεινὸν εἰσέναι τινί).

ὄντων ἐν φιλοσοφίᾳ, φιλοσοφούντων, ἀπασχολουμένων μὲ φιλοσοφικὰς συζητήσεις.

ἀτεχνῶς, ὀλως διόλου.

ἄτοπὸν τι πάθος, πολὺ παράξενον, ἀλλόκοτον συναισθημα.

κρᾶσις, κρᾶμμα, συναισθημα ἀνάμεικτον.

διαφερόντως, ὑπερβολικὰ, ἐξαιρετικὰ, περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Ἀπολλόδωρος, Ἀπολλ. ὁ Φαληρεὺς, γνωστὸς διὰ τὴν ἀφοσίωσίν του πρὸ τὸν Σωκράτη, ἑστερημένος ὅμως φιλοσοφικοῦ νοῦ· ὅρα καὶ τὴν ὀλίγον κατωτέρω λέξιν : ὁ πατήρ αὐτοῦ.

πού, ἂν δὲν ἀπατώμι.

Κριτόβουλος, υἱὸς τοῦ Κρίτωνος, γνωστὸς διὰ τὴν ὠραιότητά του.

“Ὁρα καὶ τὴν ἐπομένην φράσιν : ὁ πατήρ αὐτοῦ.

ὁ πατήρ αὐτοῦ, ὁ Κρίτων, συναμῆλιξ καὶ συνδημότης μὲ τὸν Σωκράτη (ἐξ Ἀλωπεκῆς). Χρηστὸς, πλούσιος καὶ γενναιόδωρος, συνηρῶν ἐξ ἰδίων τὴν οἰκογένειαν τοῦ Σωκράτους, λίαν γνωστὸς καὶ ἐκ

τοῦ ὁμωνύμου διαλόγου, ὅπου προσφέρεται νὰ διευκολύνη τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς φυγὴν τοῦ φιλοσόφου. Ὁ Κρίτων ἀκόμη μετὰ τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Κριτοβούλου καὶ τοῦ Ἀπολλοδώρου προσεφέρθησαν κατὰ τὴν δίκην τοῦ Σωκράτους νὰ ἐγγυηθοῦν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ τίμημα τῶν 30 μνῶν (Πλ. Ἀπολ. Σωκρ. 38 β).

Ἐρμογένης, φίλτατος τοῦ Σωκράτους, πένης ἂν καὶ ἦτο ἀδελφὸς τοῦ πλουσίου Καλλίου.

Ἐπιγένης, υἱὸς τοῦ Ἀντιφῶντος τοῦ Κηφισιέως.

Αἰσχίνης, υἱὸς τοῦ Λυσανίου, διὰ τὸν ὁποῖον παραδίδεται, ὅτι ἔγραψεν ἑπτὰ διαλόγους.

Ἀντισθένης, Ἀθηναῖος, μαθητὴς κατὰ πρῶτον τοῦ σοφιστοῦ Γοργίου καὶ κατόπιν τοῦ Σωκράτους. Οὗτος μιμούμενος τὴν ἀπάθειαν καὶ καρτερίαν τοῦ διδασκάλου του πρῶτος ἐδίδαξε τὴν κυνικὴν ἀδιαφορίαν διὰ τὰ ἐγκόσμια, ἰδρύσας τὴν κληθεῖσαν Κυνικήν σχολήν. Ὁ Ἀντισθένης διεκρίθη καὶ ὡς ῥήτωρ συγγράφας καὶ ῥητορικὰ ἔργα.

Κτήσιππος, ἐκ Παιανίας (παρὰ τὸ Λιόπεσι τῆς Ἀττικῆς), νέος πλήρης εὐθυμίας καὶ ὁρμῆς, συγγενὴς τοῦ Μενεξένου.

Μενέξενος, ἐκ Παιανίας ἐξ ἐπιφανοῦς οἴκου, γνωστὸς καὶ ἐκ τοῦ ὁμωνύμου διαλόγου τοῦ Πλάτωνος.

Σιμμίας καὶ Κέβης, νεανίσκοι Θηβαῖοι (Φαίδ. 89 α). Οὔτοι κατὰ πρῶτον ἤκουσαν εἰς τὰς Θήβας τὸν Πυθαγόρειον Φιλόλαον, παρὰ τοῦ ὁποῖου ἐμυήθησαν εἰς τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν, ἣ ὅποια ἰδιαίτερος ἡσχολεῖτο μὲ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Ἐπειτα ἤλθον εἰς Ἀθήνας χάριν ἀνωτέρας μορφώσεως, ὅπου ἐγένοντο μαθηταὶ καὶ ἐνθουσιώδεις θαυμασταὶ τοῦ Σωκράτους, πρὸς σωτηρίαν τοῦ ὁποῖου προσεφέρθησαν νὰ χορηγήσουν τὰ ἀναγκαῖα χρήματα διὰ τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς φυγάδευσίν του (Κρίτων 45 β). Ἐκ τούτων ὁ μὲν Σιμμίας ἔγραψεν 23 διαλόγους, ὁ δὲ Κέβης 3, ἀλλὰ ὅλοι ἐχάθησαν.

Φαιδώνδης, Θηβαῖος· περὶ τούτου οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν.

Εὐκλείδης, μαθητὴς καὶ θαυμαστὴς τοῦ Σωκράτους, ἀνηκῶν εἰς τοὺς Ἐλεάτας, καὶ ἰδρυτὴς τῆς Μεγαρικῆς σχολῆς. Πρὸς αὐτὸν κατέφυγεν ὁ Πλάτων εἰς τὰ Μέγαρα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους.

Τερψίων, ἐκ Μεγάρων, γνωστὸς καὶ ἐκ τοῦ προοιμίου τοῦ Θεαιτήτου.

Ἀρίστιππος, ὁ Κυρηνάιος μαθητὴς τοῦ σοφιστοῦ Πρωταγόρου· ἀποκλίνων βραδύτερον πρὸς τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Ἡρακλείτου ἐγνωρίσθη.

μέ τον Σωκράτη και συνεδέθη μαζί του. Μετά τον θάνατον του Σωκράτους ίδρυσε την Κυρηναϊκήν σχολήν, δεχομένην ως τὸ μεγαλύτερον ἀγαθὸν τὴν ἡδονήν, ἔνεκα τοῦ ὁποίου καὶ ἡδονικὴ σχολὴ ἀπεκλήθη.

Κλεόμβροτος, ἐξ Ἀμβρακίας, τύπος συναισθηματικός. Κατὰ τὸν Καλλιμάχον (ἐπιγρ. 24) ὁ Κλεόμβροτος, ὅταν ἀνέγνωσε τὸν Φαίδωνα, ἠυτοκτόνησε λέγων : Χαῖρε, "Ἡλιε . . .

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 3.

ἔωθεν, (ἔως ἡώς, ἔωθινός) πρωτ - πρωτ.

δικαστήριον, τὰ πλεῖστα δικαστήρια τῶν ἡλιαστῶν ἦσαν πλησίον τῆς ἀγορᾶς κειμένης Α. τοῦ λεγομένου σήμερον Θησείου.

διατρίβω, συνομιλῶ, περνῶ τὴν ὥραν μου συζητῶν.

παρηγγείλαμεν ἀλλήλοις, συνεφωνήσαμεν μεταξύ μας.

ὑπακούω, ἐπὶ θυρωρῶν : ἀνοίγω.

λύουσι, λύουν ἀπὸ τὰ δεσμά, τὴν ποδοκᾶκην ἢ τὸ ξύλον, με τὰ ὁποῖα ἔδεναν τοὺς φυλακισμένους, ὅπως φαίνεται μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐκτελέσεως.

ἐπισχῶν, χρονοτριβήσας, ἀργοπορήσας.

καταλαμβάνω, εὐρίσκω.

Ξανθίππη, σύζυγος τοῦ Σωκράτους, μετὰ τὴν ὁποίαν ἀπέκτησε οὗτος τρία τέκνα, τὸν Λαμπροκλέα, τὸν Σωφρονίσκον καὶ τὸν Μενέξενον (Πλ. Ἀπολ. Σωκρ. 34 δ). Τὰ περὶ κακοτροπίας τῆς Ξανθίππης εἶναι μᾶλλον ἀβάσιμα, ὀφειλόμενα εἰς τοὺς κωμικούς· τούνατίον ἐκ τοῦ Φαίδωνος προκύπτει ὅτι ἡ Ξανθίππη ἦτο καὶ στοργικὴ καὶ εὐαίσθητος σύζυγος.

ἀνευφημῶ, βάλλω γοερὰν φωνήν, ξεφωνίζω.

ὑστατον δὴ, διὰ τελευταίαν λοιπὸν φοράν, νὰ διὰ τελευταίαν φοράν.

κόπτομαι, (κοπετός, κομμὸς) κτυπῶ τὸ στήθος ἢ τὴν κεφαλὴν.

ὡς θαυμασίως πέφυκε, πόσον παράδοξον σχέσιν ἐκ φύσεως ἔχει, τί πολὺ περίεργος εἶναι ἡ σχέσις του...

τῷ μὴ ἐθέλειν μὲν αὐτῷ παραγίγεσθαι ἅμα τῷ ἀνθρώπῳ, ἐὰν δέ... σχεδόν τι ἀναγκάζεσθαι..., διότι δὲν θέλουν μὲν (μὰ τὴν ἀλήθειαν) αὐτὰ νὰ ἔρχωνται ταυτοχρόνως εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν δέ ..., εἶναι σχεδὸν ἠναγκασμένοις . . .

διώκω, ἐπιδιώκω, ἐπιζητῶ.

ἐννοῶ, στοχάζομαι, προσέχω.

Αἰσωπος, δοῦλος τοῦ Σαμίου Ἰάδμονος ζήσας κατὰ τὸ πρῶτον ἤμισυ τοῦ βου π. Χ. αἰῶνος. Οὗτος διηγεῖτο μὲ χάριν μύθους εἰς πεζὸν πρὸς παραίνεσιν. Οἱ μέχρι σήμερον φερόμενοι ὡς μῦθοι τοῦ Αἰσώπου εἶναι παράφρασις τῶν Αἰσωπέων μύθων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4.

ὕπολαβών, συχνή ἢ χρῆσις τοῦ ῥ. ὑπολαμβάνω παρὰ Πλάτωνι : ἐπεμβαίνα εἰς τὴν συζήτησιν, ἀποκρίνομαι, διακόπτω. λαμβάνω τὸν λόγον καὶ ἀποκρίνομαι.

ῶν, καθ' ἕλξιν, ἀντι ἄ. . .

έντεινας, (εἰς μέτρον, εἰς ἔπος) στιχουργήσας.

προοίμιον, ἄσμα ἀδόκιμον ὑπὸ τῶν ῥαψωδῶν πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν πρὸ τῶν ἐπῶν ὕμνος. Διὰ ποῖον λόγον ἔκαμεν ὁ Σωκράτης τὸν ὕμνον εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, μᾶς τὸ ἐξηγεῖ ἀκολούθως, ὡς καὶ ἐν 85 β τοῦ Φαίδωνος « ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸς που οἶμαι ὁμόδουλός γε εἶναι τῶν κύκνων καὶ ἱερός τοῦ αὐτοῦ θεοῦ (Ἀπόλλωνος), καὶ οὐ χεῖρον τὴν μάντικὴν ἔχειν παρὰ τοῦ δεσπότη . .

ἀτάρ, ἐπικόν, ὡσαύτως, ἀλλά, ἀλλ' ὅμως,

Εὔηνος, Πάριος σοφιστῆς καὶ ποιητῆς, ἀκμάσας κατὰ τὸν Ε' π.χ. αἰῶνα. Ἦτο πρεσβύτερος τοῦ Σωκράτους καὶ ἐδίδασκε τὴν τέχνην του ἀντι εὐτελοῦς ποσοῦ.

ὄ,τι ποτέ διανοηθεῖς, τί τέλος πάντων σκοπῶν, μὲ ποῖαν ἄρά γε σκέψιν.

ἀντίτεχνος, ἀντίζηλος ἐν τῇ τέχνῃ.

ἀποπειρώμενος τί λέγει, δοκιμάζων τί σημαίνουν, προσπαθῶν νὰ ἐξακριβώσω τὴν σημασίαν, τὸ νόημα. . .

ἀφοσιούμαι, ἐκπληρῶ θρησκευτικὸν καθήκον, ἀπὸ θρησκευτικὴν εὐλάβειαν πράττω κάτι· ἀλλὰ (ἔκαμα τὰ ποιήματα) προσπαθῶν νὰ ἐξηγήσω (ἐξακριβώσω) τὸ νόημα κάποιων ὀνειῶν μου καὶ ἐκπληρῶν οὕτω ἐν θρησκευτικὸν καθήκον, μήπως τυχὸν ὁ θεὸς εἰς τὰ ὄνειρά μου ἐνουῦσε νὰ κἀνω αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὴν μουσικὴν.

ἄρα, ἴσως, τυχόν.

μουσική, πᾶσα τέχνη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Μουσῶν, καλλιτεχνική, πνευματική, καὶ ἰδίᾳ ἡ μουσική· Πρῶτοι οἱ Πυθαγόρειοι ἐκάλεσαν τὴν φιλοσοφίαν μουσικὴν, ἔπειτα δὲ ὁ Πλάτων· ἐδῶ μουσικὴν ἐνοσεῖ τὴν φιλοσοφίαν.

παρακελεύομαι, προτρέπω, παρακινῶ τινα πρὸ τῆς πράξεως.
ἐπικελεύω καὶ **διακελεύομαι**, ἐνθαρρύνω κατ' αὐτὴν τὴν ἐνέργειαν.

θέουσι μετοχή (ῥ. θέω) θέοντες, οἱ δρομεῖς.

δημῶδης μουσική, ἡ ποίησις, ἡ ὁποία εἶναι μουσική κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ κοινοῦ.

ἀσφαλέστερον ἐννοεῖται τὸ ἔδοξεν.

μετὰ δὲ τὸν θεόν, βραχυλογία, ἀντί : μετὰ δὲ τὸ εἰς τὸν θεὸν προσείμιον.

μῦθος, διήγησις φανταστική, ἐνῶ **λόγος** εἶναι διήγησις πραγματικῶν γεγονότων.

ἠπιστάμην, ἐνεθυμούμην, εἶχον προχειρῶς εἰς τὴν μνήμην μου.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 5.

ἐρρῶσθαι, (ῥώννυμαι) ἄς εἶναι καλά, τοῦ στέλλω τοὺς χαιρετισμούς μου, πρόσφερε τοὺς χαιρετισμούς μου.

διώκω, ἀκολουθῶ.

οἶον... τοῦτο, οἶόν ἐστι τοῦτο, ὃ παρακελεύει· σύμπτυξις δύο προτάσεων.

πολλά, πολλάκις τὸ ἐπίθετον ἀντὶ τοῦ ἐπιρρήματος.

οὐδ' ὀπωστιοῦν, κατ' οὐδένα τρόπον.

δαί, κοινὸς τύπος τοῦ δὴ ἐν τῷ διαλόγῳ, ἐν χρήσει μὲ ἐρωτηματικὰς λέξεις πρὸς ἔκφρασιν θαυμασμοῦ ἢ περιεργείας· τί δαί ; τί λοιπόν ; ἀλλὰ τί λοιπόν ; καὶ πῶς λοιπόν ;

ἦ, ἀντὶ ἔφη, γ' ἐν. παρατ. ἢ ἄορ. β' τοῦ ἡμί (λατ. inquam, aio).

μέτεστιν (ὄτω) **τούτου τοῦ πράγματος**, ὅποιος μετέχει τῆς φιλοσοφίας (τ. τ. πράγματος).

βιάσεται αὐτόν, θά αὐτοκτονήσῃ.

καθήκε, (ῥ. καθίημι) κατεβίβασε.

Φιλόλαος, Πυθαγόρειος φιλόσοφος ἀπὸ τὴν Κρότωνα ἢ τὸν Τάραντα ζήσας τὸν Ε' π. Χ. αἰῶνα. Ὑπῆρξε πιθανῶς μαθητῆς τοῦ Πυθαγόρου καὶ κατέφυγεν εἰς Θήβας κατὰ τὸν διωγμὸν τῶν Πυθαγορείων τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος περὶ τὸ 430 π. Χ., ὅπου ἐχρημάτισεν διδάσκαλος τοῦ Σιμμίου καὶ τοῦ Κέβητος. Εἰς τὸν Φιλόλαον ἀποδίδονται ἀποσπάσματα τινα, τὰ ὁποῖα μὲ μερικὰ χωρία τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ

Πλάτωνος αποτελοῦν μοναδικήν πηγήν τοῦ Πυθαγορισμοῦ. Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ δοξασία τοῦ Φιλολάου, ὅτι ἡ γῆ σημειώνει καθ' ἑκάστην μίαν περιστροφὴν περὶ ἑαυτὴν καὶ κατ' ἔτος μίαν ὁμοίαν περὶ τὸν κεντρικὸν πῦρ, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τοῦ σύμπαντος. Τὸ σύστημα τοῦ τοῦ Φιλολάου ἀπετέλεσε τὴν βᾶσιν τοῦ συστήματος τοῦ Κοπερνίκου. Ἀναφέρεται δέ, ὅτι παρὰ τούτου ἠγόρασεν ὁ Πλάτων, εὐρισκόμενος εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν τὸ σύγγραμμά του «Κόσμος, Φύσις, Ψυχὴ» ἀντὶ 100 μνῶν, γενόμενος οὕτω ἐνήμερος τῶν Πυθαγορείων δοξασιῶν, περὶ τῶν ὁποίων ἀόριστα μόνον εἶχεν ἀκούσει ὁ Σωκράτης.

Οἱ Πυθαγόρειοι ἀπετέλουσαν ἑταιρεία «**συνέδρια ἢ ὀμακία**» (ὁμοῦ ἀκούειν), αἱ ὁποῖαι ἐπεδίωκον ὄχι μόνον θρησκευτικούς καὶ ἠθικούς σκοπούς, ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικούς καὶ πολιτικούς.

Ἡ ψυχὴ παρὰ τούτων ἐθεωρεῖτο ὡς ἄρμονία. Ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ ἥμισυ τοῦ κύκλου, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ, ἡ συμπλήρωσις τῆς ἄρμονίας, κεῖται ἐκτὸς τοῦ κόσμου τούτου, τοῦ ὁποῖου μετέχει μόνον ἡ ψυχὴ. Ἐπίστευον ἀκόμη εἰς τὴν μετεμψύχωσιν, δόγμα εἰλημμένον ἀπὸ τοὺς Ὀρφικούς. Ὡς φαίνεται δὲ καὶ ἐκ τοῦ **Φ α ἰ δ ω ν ο ς**, τὸ σῶμα θεωρεῖται παρ' αὐτῶν ὡς φυλακὴ τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία πολλάκις ἐπανέρχεται εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς τελειότητός της ἐγκλείεται εἰς σώματα ζώων ἢ ἀνθρώπων κτλ. Ὄθεν ἀπηγεῖτο σωματικὴ καὶ πνευματικὴ υἰεία, ἡθικότης καὶ ἐγκράτεια, ἀποχὴ σαρκῶν ζώων καὶ κυάμων, κάθαρσις τῆς ψυχῆς καὶ ἐν γένει βίος εὐκοσμος καὶ ἁρμονικός, ὅπως ἁρμονικὸν εἶναι τὸ σύμπαν, τὸ ὁποῖον ὁ Πυθαγόρας πρῶτος ἐκάλεσε **κόσμον**.

συγγεγονότες Φιλολάω, ἐνῶ ἔχετε χρηματίσει μαθηταί, ἀκροαταὶ τοῦ Φιλολάου.

οὐδὲν γε σαφές, οἱ Πυθαγόρειοι ἐδίδασκον μὲ συμβολικὰ ἀποφθέγματα, μὲ παραγγέλματα καὶ κανόνας αἰνιγματικούς καὶ ἔπειτα ἐσιώπων, ἵνα διὰ τοῦ μυστηρίου ἀσκήσουσαν ἐπιβολὴν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν. Ἡ ἐχεμύθεια, προσέτι ἦτο κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν Πυθαγορείων. Ἡ αὐτὴ ἐχεμύθεια παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια, ὡς καὶ εἰς τὰς νεωτέρας στοὰς τῶν τεκτόνων.

καὶ ὁ σύνδεσμος καὶ πρὸ τῶν ὑπερθετικῶν σημαίνει ἐπίτασιν, ὅλως ἐξαιρετικῶς.

διασκοπῶ, ἐρευνῶ, ἐξετάζω λεπτομερῶς.

μυθολογῶ, διηγοῦμαι ὑπὸ μορφήν μύθου, διηγοῦμαι μὲ μύθους. Ὁ Πλάτων, ὅπου δὲν ἐπαρκεῖ ἡ διαλεκτικὴ ἀπόδειξις, δὲν διστάζει νὰ καταφύγῃ εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τοὺς μύθους (ὄρα καὶ κεφ. 14, 70 β). **ἐν... ἡλίου δυσμῶν χρόνῳ**, ἡ νόμιμος ὥρα διὰ τὴν θανάτωσιν τῶν καταδίκων.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 6.

νῦν δὴ, πολλάκις ἀπαντᾷ παρὰ Πλάτωνι καὶ σημαίνει πρὸ ὀλίγου, μόλις τώρα δά.

ἴσως μέντοι θαυμαστόν... καὶ οἷς βέλτιον τεθνάναι ἢ ζῆν, ἴσως ὅμως νὰ σοῦ φανῆ παράδοξον, ἐὰν τοῦτο (δηλ. τὸ μὴ θεμιτὸν εἶναι ἑαυτὸν βιάζεσθαι) μόνον ἐξ ὧλων τῶν ἄλλων εἶναι ἀπλοῦν — δὲν παρουσιάζει καμμίαν ἐξαιρέσιν — καὶ οὐδέποτε ἐμφανίζεται διαφορετικὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅπως ἐμφανίζονται τὰ ἄλλα πράγματα (πλοῦτος, δόξα κλπ.) ὑπὸ τινὰς περιστάσεις καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη, οἱ ὅποιοι θεωροῦν προτιμότερον τὸν θάνατον τῆς ζωῆς (δηλ. ἐνῶ δι' ὅλα τὰ πράγματα δύναται νὰ ὑπάρχῃ διχογνωμία, διὰ τὴν αὐτοκτονίαν μία μόνον γνώμη εἶναι: ὅτι πάντες τὴν θεωροῦν ἀνίερρον, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ὅποιοι προτιμοῦν τὸν θάνατον τῆς ζωῆς). (Τινὲς ὡς διασάφησιν τοῦ τοῦ το δέχονται τὸ τε θάνατι, τὸν θάνατον).

ἴττω, βιωτικὸν ἀπτικὸν ἴστω (οἶδα), ἃς εἶναι μάρτυς μου.

φωνή, διάλεκτος.

οὔτω, ἐκ πρώτης ὄψεως, χωρὶς ἀκριβῆ ἐξέτασιν.

οὐ μέντοι (ἄλογόν ἐστίν) **ἀλλ' ἴσως γ' ἔχει τινὰ λόγον**, (λιτότης): καὶ ὅμως δὲν εἶναι παράλογον, ἀλλ' ἀπεναντίας ἔχει σοβαρὰν δικαιολογίαν.

ἀπορρήτοις, ἐννοεῖ μᾶλλον τὴν ἀπόρρητον διδασκαλίαν τῶν Πυθαγορείων καὶ οὐχὶ ἀπορρήτους λόγους τῶν Ὀρφικῶν, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων : « οὐκ ἀκηκόατε. . . Φιλολάφ συγγεγονότες ; » εἶναι φανερόν. Τοῦτο ἀκόμη μαρτυρεῖ καὶ ἄλλο χωρίον τοῦ Πλ. ἐν Νομ. 902 β. Εἶναι ὅμως βέβαιον, ὅτι τὰς περὶ ψυχῆς ἰδέας κ.λ.π. τῶν Ὀρφικῶν εἶχον δεχθῆ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι (ὄρα καὶ 63 γ, 67 γ, 69 γ, 70 γ).

φρουρά, εἰρκτή, φυλακή.

διιδεῖν, ῥ. διορῶ, κατανοῶ πλήρως.

σημαίνω, δίδω σημεῖον νὰ εἴπη τις ἢ νὰ πράξῃ τις, διὰ σημείου δεικνύω, ὑποδεικνύω.

ταύτη, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, μετὴν λογικὴν αὐτὴν σειρὰν, δι' αὐτό.

ἀνάγκη, ἄφρευκτος μοῖρα, ἐπιβαλλομένη ὑποχρέωσις.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 7.

ῥαδίως, προθύμως, εὐχαρίστως.

ἔοικε... ἀτόπῳ, ὁμοιάζει μετὰ ἀνακολουθίαν· μετριάζεται οὕτως ἡ ἔκφρασις καὶ δὲν λέγει : τοῦτο εἶναι ἀνακολουθία, ἄτοπον.

φρονιμώτατοι, οἱ φιλόσοφοι.

θεραπεία, ἐπιμέλεια, στοργικὴ φροντίς.

οὐκ ἔχει λόγον, εἶναι ἀδικαιολόγητον (λιτότης).

αὐτός, μόνος τοῦ.

ὅ,τι μάλιστα, ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον.

εἰκὸς (ἐστίν), εἶναι τούναντίον.

πραγματεία, ἡ φιλοσοφικὴ ἔρευνα, ἐξυπνὴ ἀντίρρησης.

ἀνερευνᾶ λόγους, ἀναζητεῖ ἀντιλογίας, εὐρίσκει ἀντιρρήσεις.

νῦν γε καὶ μοι αὐτῷ δοκεῖ λέγειν τι, (τι = κάτι σοβαρόν).

ὡς ἀληθῶς, τῇ ἀληθείᾳ, πραγματικῶς, τῷ ὄντι.

τείνω τὸν λόγον, (εἷς τινα) μεταφορὰ ἐκ τοῦ τόξου : ἔχω τινὰ ὡς στόχον, ἀποβλέπω, κάνω ὑπαινιγμόν.

ῥαδίως, χωρὶς τύψιν συνειδήσεως, μετὰ ἑλαφρὰν συνείδησιν.

πάνυ μὲν οὖν, πάνυ γε, βεβαιότατα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 8.

πιθανώτερον, πειστικώτερον.

ἡδίκουν ἄν, θὰ εἶχον ἄδικον, θὰ ἔκαμνα ἄσχημα.

ἄνδρας, ἐν τῇ Ἀπολογία Σωκρ. κεφ. 32, 41 α, ὀνομάζει τοιοῦτους τούς : Μίνων, Ῥαδάμανθυν, Αἰακόν, Τριπτόλεμον, Ὀρφέα, Μουσαῖον, Ἡσίοδον, Ὀμηρον κ.ἄ.

πάνυ δισχυρίζομαι, πιστεύω ἀκραδάντως, ὑποστηρίζω μετὰ ἐπιμονήν.

θεοῦς, ἐφ' ὅσον προηγεῖται τὸ παρ' ἄνδρας τε, ἔπρεπε νὰ ἀκολουθῇ καὶ παρὰ θεοῦς, ἔνεκα ὁμῶς τῆς παρεμβληθείσης προτάσεως καὶ τοῦτο μὲν... ἀρχίζει νέα σειρά τοῦ λόγου.

ἤξειν, κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἐλπίζω ἀφίξεισθαί.

εἴπερ τι ἄλλο, κεφ. 2, 59 α.

ὁμοίως, (ὅπως θὰ ἡγανάκτουν, ἐὰν δὲν εἶχον τὴν πεποιθήσιν αὐτὴν), δὲν ἔχω τοὺς ἰδίους λόγους νὰ ἀγανακτῶ.

τι, κάτι σοβρὸν, ποὺ ἀξίζει, ὅπως κεφ. 7, 63 α.

πάλαι λέγεται, ἡ παράδοσις ἀναφέρει παλαιὰ παράδοσις τοῦ Ὀρφισμοῦ, τὴν ὁποίαν ἐδέχθησαν καὶ οἱ Πυθαγόρειοι (ὄρα καὶ 67 γ, 69 γ, 70 γ). Καὶ ὁ Ὅμηρος μᾶς περιγράφει (Ὀδυσ. δ 563) τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἀγαθῶν εἰς τὸ Ἠλύσιον πεδίον.

αὐτὸς ἔχων τὴν διάνοιαν ταύτην, κρατῶν μόνος τοῦ αὐτὴν τὴν γνώμην.

πρῶτον δέ, πρῶτύτερα ὅμως, προηγουμένως ὅμως.

σκεψώμεθα, (ῥ. σκοπῶ) ἐξετάζω, ἐρωτῶ.

ὁ μέλλων σοι δώσειν τὸ φάρμακον, οὗτος ἐλέγετο δήμιος, δημόσιος κ. ἄ. καὶ ὡς μὴ καθαρὸς κατῶκει ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν, εἰσερχόμενος μόνον, ὅτε ἐπρόκειτο νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἔργον του.

μᾶλλον, μᾶλλον τοῦ δέοντος β' ὅρος συγκρίσεως. Ἡ μᾶλλον τοῦ δέοντος κίνησις ἐγένετο αἰτία ὑπερβολικῆς θερμάνσεως, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐγένετο πέψις τοῦ κωνείου.

προσφέρειν τῷ φαρμάκῳ, νὰ χρησιμοποιοῦν ὡς ἀντιδραστικὸν κατὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ φαρμάκου.

εἰ δὲ μή, εἰ δ' ἄλλως.

ἔα χαιρεῖν αὐτόν, πές του χαιρετίσματα, ἄ (φε)ς τον καὶ ἄς λέη, μὴ σὲ μέλλη δι' αὐτόν.

ἀποδίδωμι τὸν λόγον, ἀπολογοῦμαι, δικαιολογοῦμαι.

ὡς μοι, πῶς μοῦ. . .

εἰκότως, εἰκότως θαρρεῖν.

οἴσεσθαι, (ῥ. φέρω) κερδίζω, ἀποκτῶ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 9 .

κινδυνεύουσι, κ. λεληθῆναι τοὺς ἄλλους, νομίζουν ὅτι ἔχουν διαφύγει τὴν προσοχὴν τῶν ἄλλων, ὅσοι δηλ. εἶναι γνήσιοι φιλόσοφοι νομίζουν ὅτι δὲν τοὺς ὑποπτεύονται οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ὅτι. . .

ὀρθῶς ἀπτόμενοι φιλοσοφίας, οἱ γνήσιοι φιλόσοφοι.

ἐπιτηδεύω, ἐπαγγέλλομαι, ἐπιδιώκω.

ἀποθνήσκειν τε καὶ τεθνάναι, καὶ νὰ πεθαίνουν καὶ νὰ εἶναι νεκροί: (τὸ ἀ' σημαίνει τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς ζωῆς μεταβολήν, τὸ β' τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἔχει τις ἀποθάνει).

δήπου, βεβαίως, ἂν δὲν ἀπατῶμαι.

προθυμοῦμαι, ἐπιδιώκω μὲ ζῆλον.

γελασεῖω, ἐφετικόν, ἔχω ὄρεξιν νὰ γελάσω.

οἱ πολλοί, οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι, τὸ πολὺ κοινόν.

ξυμφάναι ἄν, ῥ. ξύμφημι, συμφωνῶ.

τοὺς παρ' ἡμῖν, ἐννοεῖ τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι κατεδίκασαν τὸν Σωκράτη, κατ' ἄλλους ἐννοεῖ τοὺς Θηβαίους ὡς ἀμβλεῖς τὸν νοῦν ὑρθέτερον τὸ πρῶτον.

σφαῶς γε οὐ λελήθασιν, δὲν ἔχουν διαφύγει τὴν προσοχήν των (τῶν πολλῶν ἀνθρώπων), οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι ἔχουν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι...

οἴου θανάτου, καὶ ποίου εἴδους θανάτου εἶναι ἄξιοι.

θανατῶσι, ῥ. θανατάω - ῶ, ἐφετικόν, ἐπιθυμῶ τὸν θάνατον.

ἦ, πῶς.

εἶπωμεν γὰρ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, χαίρειν εἰπόντες ἐκείνοις, ἄς συζητήσωμεν λοιπὸν μόνοι μας, χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μας ἐκείνους.

καὶ (ἡγούμεθα) τὸ τεθνάναι εἶναι τοῦτο, χωρὶς μὲν γεγονέναι τὸ σῶμα... Ὁ ὀρισμὸς τοῦ θανάτου εἶναι λίαν ἐνδιαφέρων διὰ τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν τοῦ διαλόγου, ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ χωρίου τούτου.

ἄρα, ἴσως, τυχόν, ὅπως καὶ εἰς τὸ κεφ. 4, 61 α.

ξυνδοκεῖ μοι, εἶμαι σύμφωνος καὶ ἐγώ, συμμερίζομαι καὶ ἐγὼ τὴν γνώμην τινός.

τούτων, ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα, ἀπὸ τὰ ἐφεξῆς.

εἴσεσθαι, ῥ. εἶδα.

σπουδάζω, ἐνδιαφέρομαι σοβαρῶς.

ἱμάτια διάφέροντα, ἱμάτια πολυτελεῖ, ἐκλεκτά. Εἶναι γνωστόν, ὅτι εἰς τὰς Ἀθήνας κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σωκράτους ὑπῆρχε μεγίστη πολυτέλεια ἐνδυμάτων, ὑποδημάτων κλπ., τὰ ὅποια ὁ φιλόσοφος κατεφρόνει, φορῶν μόνον τὸν περίφημον τρίβωνα,

πραγματεία, ἀπασχόλησις, ἀσχολία.

ἀπολύω, προσπαθῶ νὰ ἀποχωρίσω, προσπαθῶ νὰ ἀπολυτρώσω

τείνειν ἐγγύς, βαδίζειν ἐγγύς, βαδίζειν πολὺ πλησίον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 10.

τί δὲ δὴ, (δοκεῖ σοι).

φρόνησις, ἡ πραγματικὴ γνώσις τῶν ὄντων (ὄρα καὶ 66 δ.).

οἱ ποιηταὶ ἀεὶ θυλοῦσιν, συχνάκις ἐπαναλαμβάνουν οἱ ποιηταί.

Τούτων οἱ πλείστοι ἦσαν φιλόσοφοι, οἱ ὅποιοι ἐξέθεταν τὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας των ποιητικῶς· π.χ. ὁ Ἡράκλειτος : κακοὶ μάρτυρες ἀνθρώποισιν ὀφθαλμοὶ καὶ ὄτα· ὁ Παρμενίδης : ἄσκοπον (τυφλὸν) τὸ δῆμα καὶ ἠχῆσα ἢ ἀκοή· ὁ Ἀναξαγόρας : ὑπὸ ἀφανρότητος (ἀτελείας) αὐτῶν (τῶν αἰσθήσεων) οὐ δυνατοὶ ἐσμέν κρίνειν τάληθές· ὁ ποιητῆς Ἐπίχαρμος : νοῦς ὀρῆ καὶ νοῦς ἀκούει, τὰ δ' ἄλλα πάντα κωφὰ καὶ τυφλά· ὁμοίως καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ἀπόσπ. 4,9· ὁ Ὅμηρος Ἰλ. Ε 127 (ὄρα καὶ εἰσαγωγὴν).

σχολῆ, δυσκόλως, ἀκόμη ὀλιγώτερον.

τὸ λογίζεσθαι, ἡ καθαρὰ πνευματικὴ ἐνέργεια χωρὶς συμμετοχὴν τῶν αἰσθήσεων.

εἶπερ που ἄλλοθι, κεφ. 2, 58 ε.

ὄντα, τὰ ὄντως ὄντα, αἱ ἰδέαι· (ὄρα κεφ. 19,74α, ὡς καὶ εἰσαγωγὴν).

παραλυπῶ, ἐνοχλῶ.

ἐνταῦθα, κατὰ τὴν ζήτησιν τῶν ἰδεῶν.

τί δὲ δὴ τὰ τοιάδε, (λέγεις).

δίκαιον αὐτό, αὐτὴ ἡ ἰδέα τοῦ δικαίου ἀνεξάρτητος, χωρὶς κανένα δεσμὸν πρὸς τὸν ἄνθρωπον, τὰ πρόγματα κ.λπ.

καὶ ἐνὶ λόγῳ (εἰπεῖν) περὶ τῆς οὐσίας ἀπάντων τῶν ἄλλων, ὃ ἕκαστον τυγχάνει ὄν, δηλαδὴ ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον (τί) εἶναι ἕκαστον. Τὸ ὃ... ὄν ἐπεξηγεῖ τὸ τῆς οὐσίας.

ὃς ἂν μάλιστα... περὶ οὗ σκοπεῖ, ὅποιος δηλαδὴ ἀπὸ ἡμᾶς περισσότερον καὶ ἀκριβέστερον ἔχει προετοιμασθῆναι ἐννοήσῃ — ἐξετάσῃ — αὐτὸ καθ' αὐτὸ κάθε πρᾶγμα, ἀπὸ ὅσα ἐξετάζει, αὐτός... .

ἴοι ἂν ἐγγύτατα τοῦ γνῶναι, ἤθελε κατανοήσῃ κατὰ μεγίστην προσέγγισιν, ἡμπορεῖ νὰ φθάσῃ πλησιέστερα εἰς τὴν γνῶσιν.

παρατιθέμενος ἐν τῷ διανοεῖσθαι, ἔχων ὡς βοηθόν, χρησιμοποιοῦν κατὰ τὴν πνευματικὴν του ἐνέργειαν.

εἰλικρινής, καθαρός.

ὡς ἔπος εἰπεῖν, συντόμως εἰπεῖν, κοντολογῆς.

ὑπερφυῶς ὡς ἀληθῆ, ἐκτάκτως ἀληθῶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 11.

παρίσταται δόξα, ἐπέρχεται ιδέα, προκύπτει αντίληψις.
κινδυνεύει τοι ὡσπερ ἀτραπὸς τις ἐκφέρειν ἡμᾶς μετὰ τοῦ λόγου ἐν τῇ σκέψει, πλησιάζει βεβχίως νὰ μᾶς φέρῃ εἰς τὸ τέρμα (ἐκφέρω, ἐξάγω ἐκ δυσκόλου θέσεως) — σχεδὸν μᾶς βγάζει ἀπὸ τὴν δύσκολον θέσιν — τρόπον τινὰ μία ἀτραπὸς, ὅταν τὴν συνοδεύῃ ὁ ὀρθὸς λόγος κατὰ τὴν ἔρευναν (καὶ ἡ ἀτραπὸς αὐτὴ εἶναι ἡ ιδέα, ὡς ἐρμηνεύει ὁ Robin), ὅτι . . .

οὐ μὴ, με ὑποτ. ἀορίστ. ἰσχυρὰ ἄρνησις.
εἰδῶλα, πλάσματα τῆς φαντασίας.
τὸ λεγόμενον, καθὼς λέγει ὁ κόσμος.
ἐγγίγνεται, ἀπροσώπως, εἶναι δυνατόν.
ἀσχολίαν ἄγω, δὲν ἔχω καιρὸν νὰ ἀσχοληθῶ.
παραπίπτω; ἀκαίρως παρεμβαίνω.
ἔσται (τοῦτο) οὐ... φρονήσεως, ἔλξις ἀντί: φρόνησις, ἐπεξήγησις εἰς τὸ τοῦτο.

λόγος, συζήτησις, ἡ συλλογιστικὴ σειρά.
ὀμιλῶ, ἔχω σχέσιν, προσέχω, ἀπασχολοῦμαι.
ἀναπίμπλαμαι, μολύνομαι.
ἀπολύω, ἀπελευθερώνω, διότι τὸ σῶμα εἶναι τὰ δεσμὰ τῆς ψυχῆς.
τοιούτων, μετ' ἄλλων καθαρῶν, ὡς τῶν ἰδεῶν.
δι' ἡμῶν αὐτῶν, με μόνην τὴν ψυχὴν μας.
ἴσως, (λιτότης) ἀσφαλῶς, χωρὶς ἀμφιβολίαν.
μὴ οὐ... ἤ, (φοβοῦμαι) μὴ. . .
ὀρθῶς φιλομαθεῖς, οἱ πραγματικοὶ φιλόσοφοι.
παντὸς γε μᾶλλον, περισσότερον βέβχια ἀπὸ κάθε ἄλλο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 12.

ἀφικομένω, (τινὲ ἐκεῖσε) οἷ... , ὅπου. . .
πολλὴ πραγματεία, ἡ μακρὰ καὶ ἐπίπονος σπουδὴ.
οἷ, ἐγκλ. ἀντὶ οἷ, δοτ. ἀντων. οὐ, ποιητ. αἷτιον, ὑπ' αὐτοῦ.
ὡσπερ κεκαθαρμένη, τρόπον τινὰ καθαρὰ, σὰν ἀποκαθαρμένη.
λόγος, παράδοσις παλαιὰ τοῦ Ὀρφισμοῦ, τὴν ὁποίαν ἐδέχθησαν καὶ οἱ Πυθαγόρειοι (ἔρα καὶ 63γ, 69 γ, 70γ).

συναγείρομαι, συνέρχομαι, συμμαζεύομαι.

ἀθροίζομαι, συγκεντρώνομαι. Ὁ Σωκράτης ὄντως παρεδίδετο εἰς βαθυτάτους συλλογισμούς, ὅποτε ἔπαυε πᾶσα ἐνέργεια τῶν αἰσθήσεων, ὅπως συνέβη κατὰ τὴν ἐκστρατείαν εἰς τὴν Ποτειδαίαν : « Συγκεντρωμένος (ὁ Σωκράτης) εἰς μίαν σκέψιν του ἐστέκετο ἀπὸ τῆς αὐγῆς εἰς τὸ ἴδιον σημεῖον καὶ ἐσυλλογίζετο. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐπροχωροῦσεν εἰς τὴν σκέψιν, ἀντὶ νὰ τὰ παρατήσῃ, ἐξηκολούθει νὰ στέκεται καὶ νὰ τὴν ζητῇ. Καὶ εἶχε μεσημεριάσει πλέον, καὶ ὁ κόσμος τὸν ἐπῆρην εἰδήσιν καὶ μὲ κατάπληξιν ἀνεκοίνωσεν ὁ ἕνας εἰς τὸν ἄλλον, ὅτι ὁ Σωκράτης ἀπὸ τὸ πρῶν στέκεται ἐκεῖ καὶ παρακολουθεῖ κάποιαν σκέψιν του. Εἰς τὸ τέλος (εἶχε βραδυάσει ἐν τῷ μεταξύ) μετὰ τὸ δεῖπνον μερικοὶ Ἴωνες ἔσυραν ἔξω τὰ στρώματά των, ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ κοιμηθοῦν εἰς τὰ δροσερά, ἀφ' ἐτέρου δὲ νὰ παραφυλάξουν, ἂν θὰ ἔστεκεν ἔτσι ἀκίνητος καὶ τὴν νύκτα. Καὶ αὐτὸς ἔμεινε πράγματι ὄρθιος, ὡς ποὺ ἐχάραξεν ἡ αὐγὴ καὶ ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος. Ὑστερα ἔκαμε τὴν προσευχὴν του εἰς τὸν ἥλιον καὶ ἀπεμακρύνθη » (Πλ. Συμπ. 220 γ, μετάφρ. Συκουτρῆ).

παρασκευάζονθ' ἑαυτόν... οὕτω ζῆν, ἐνῶ ἕνας ἄνθρωπος ἀφ' ἐνὸς παρασκευάζεται εἰς τὴν ζωὴν του νὰ ζῆ ἔτσι, ὥστε νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν πλησιέστερα πρὸς τὸν θάνατον . . .

διαβάλλομαι, εὐρίσκομαι εἰς ἔχθραν.

πανταχῆ, κατὰ πάντα τρόπον, ἀπολύτως.

πολλὴ ἀλογία, μεγάλος, χονδροειδὴς παραλογισμὸς.

ἀπηλλάχθαι, ἐκ τοῦ ἐ λ π ἰ σ ἐ σ τ ι ν .

παιδικά, τὰ ἐρώμενα, τὰ προσφιλή.

εἰς Ἄιδου, π.χ. ὁ Ὀρφεὺς κατῆλθεν εἰς τὸν Ἄδην χάριν τῆς συζύγου του Εὐρυδίκης. Ὁ Ἀχιλλεὺς, ἂν καὶ ἐγνώριζεν, ὅτι θὰ ἀπέθνησκεν, ἐὰν ἐφόνευε τὸν Ἐκτορα, ἐν τούτοις δὲν διστάζει νὰ τὸν φονεύσῃ ἐκδικούμενος τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου, ἵνα συναντήσῃ εἰς τὸν Ἄδην— ἔστω καὶ νεκρὸς — τὸν ἀγαπημένον φίλον του.

ἐντεύξεσθαι, ἐπεξήγησις εἰς τὰ ταῦτα.

ἀλλ' ἢ, ἢ, παρά.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 13.

ὄν ἂν ἴδης, ἐπεξήγησις εἰς τὸ τ ο ὕ τ ο .

οὐκ ἄρ' ἦν, ὁ συνδ. ἄρα μὲ παρατ. σημαίνει γινῶσιν ἀληθείας, τὴν ὅποιαν δὲν γνωρίζομεν, ἐπομένως δὲν ἦτο (ὅπως ἐνομιζόμεν) φιλόσοφος

φιλότιμος, φιλόδοξος.

τὰ ἕτερα, τὸ ἕτερον, ὁ πληθυντικός ἴσως, διότι πολλὰ εἶναι τὰ εἶδη τοῦ φιλοχρημάτου καὶ φιλοτίμου.

ἡ ὀνομαζομένη, ἡ λεγομένη, πού τὸ κοινὸν θεωρεῖ.

οἱ οὕτω διακείμενοι, οἱ ἔχοντες αὐτὰς τὰς ἀρχὰς (τὰς ὁποίας ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν), δηλ. οἱ φιλόσοφοι.

σωφροσύνη, ἐγκράτεια.

πτοοῦμαι, παραφέρομαι ἀπὸ τὸ πάθος.

ὀλιγώρως ἔχω, ὀλιγωρῶ, ἀδιαφορῶ, παραμελῶ.

κοσμίως ἔχω, εἶμαι κόσμιος, εἶμαι ἐγκρατής.

μείζονα κακά, π.χ. ἀτίμωσις, δουλεία, αἰχμαλωσία, κ.τ. ὅμ.

κόσμιος, φρόνιμος, ἐγκρατής.

τὸ πάθος, τὸ πάθος τὸ περὶ τὴν εὐήθη (μωρὰν) ταύτην σωφροσύνην συμβαίνει αὐτοῖς (εἶναι) ὅμοιον τούτῳ· ἂν καὶ λέγομεν, ὅτι τοῦτο βέβαια εἶναι ἀδύνατον — ὅτι δηλαδὴ οἱ ἐγκρατεῖς εἶναι σώφρονες ἀπὸ κάποιαν ἀκολασίαν —, ἐν τούτοις ὅμως συμβαίνει εἰς αὐτούς, οἱ ὅποιοι ἀσκοῦν τὴν ἀνόητον ταύτην σωφροσύνην, νὰ εἶναι τὸ πάθημά τους ὅμοιον — ἀνάλογον μὲ τοῦτο. . . δηλαδὴ νὰ εἶναι σώφρονες ἀπὸ ἀκολασίαν. . .

ἔοικε γάρ, ναί, φαίνεται, ἔτσι πράγματι φαίνεται.

μὴ γάρ..., (φοβοῦμαι), φοβοῦμαι μήπως πράγματι.

αὕτη, ἔλξιν πρὸς τὸ κατηγορ. ἡ ὀρθὴ ἢ ἀλλὰ γή.

καταλλάττομαι, ἀνταλλάσσω, τὸ ἀπαρέμφ. ἐπεξ. τοῦ αὕτη.

ὀρθόν, γνήσιον, ἀκίβδηλον.

ταῦτα καταλλάττεσθαι, τὸ ἀπαρεμφ. παθητικόν.

τούτου, γεν. τοῦ τιμήματος.

ῶνούμενα, παθητ. ἀγοραζόμενα.

πιπράσκω, πωλῶ (πρατήριον, μεταπράτης).

προσγίγνομαι, προστίθεμαι.

ἀπογίγνομαι, ἀποχωρίζομαι, ἀφαιροῦμαι. Ἡ μετάφρασις τοῦ δυσκόλου τούτου χωρίου ἔχει ὡς ἐξῆς : φοβοῦμαι μήπως πράγματι τοῦτο δὲν εἶναι ὁ ὀρθὸς τρόπος ἀνταλλαγῆς πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἀρετῆς, τὸ νὰ ἀνταλλάσῃ δηλαδὴ κανεὶς ἡδονὰς μὲ ἡδονὰς καὶ λύπας μὲ λύπας καὶ φόβον μὲ φόβον καὶ μεγαλύτερα μὲ μικρότερα σὰν νομίσματα· ἀλλὰ ἐκεῖνο μόνον εἶναι ὀρθὸν νόμισμα, μὲ τὸ ὅποιον πρέπει δλα αὐτὰ νὰ ἀνταλλάσσονται : ἡ φρόνησις· καὶ τοῦτο προσδιορίζει τὴν ἀξίαν αὐτῶν καὶ μὲ αὐτὸ

πράγματι αγοράζονται και πωλούνται όλα, και η ανδρεία, και η σωφροσύνη και η δικαιοσύνη, και μ' ένα λόγον η αληθής ἀρετή, μόνον μετά τῆς φρονήσεως ἀποκτιᾶται, εἴτε προστίθενται εἴτε ἀφαιρούνται και αἱ ἡδοναὶ και οἱ φόβοι και όλα τὰ ἄλλα παρόμοια. .

χωριζόμενα, ὄνομ. ἀπόλυτος, ἢ μετοχή ὑποθετική.

σκιαγραφία, σκιάς εἰκόν, ἀπατηλὴ εἰκόν.

ἀνδραποδώδης, δουλοπρεπής, ἀντάξιος δούλων.

κάθαρσις, ἀποκάθαρσις (ἠθική).

καθαρισμός, ἐξαγνισμός, μέσον καθάρσεως.

τελεταί, τὰ μυστήρια.

καθίστημι, ἰδρύω.

φαῦλος, τυχαῖος, ἄσοφος.

πάλαι, κέφ. 8, 63 γ κτλ.

αἰνίττομαι, δι' αἰνιγμάτων, συμβολικῶς ὑποδηλῶ.

ἀτέλεστος, ἀμύητος, ἀκατήχητος.

τετελεσμένος, (τελετή) μεμυημένος.

ναρθηκοφόρος, ὁ φέρων θύρσον κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Βάχχου, ὡς θιασώτης τοῦ θεοῦ· θύρσος δὲ εἶναι βάβδος ἐκ νάρθηκος, φυτοῦ καλαμοειδοῦς, ἐστεμμένη εἰς τὴν κορυφήν.

βάχχοι, οἱ μετέχοντες τῶν μυστηρίων τοῦ Βάχχου, οἱ θεόπνευστοι.
παῦρος, ὀλίγος.

Τὸ νόημα τῆς φράσεως : ν α ρ θ η κ ο φ ὀ ρ ο ι . . . π α ὦ ρ ο ι εἶναι τοῦτο, ὅτι δηλ. τὰ ἐξωτερικὰ σύμβολα τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου δὲν σημαίνουν, ὅτι και ὁ μεταχειριζόμενος αὐτὰ ἐμπνέεται πράγματι ὑπὸ τοῦ θεοῦ. Ἀνάλογος εἶναι και ἡ φράσις τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου « πολλοὶ μὲν εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί » (Μάρκ. 20, 16), ὡς και τὸ καινόν : τὸ βάσο δὲν κάνει τὸν παπῶ. Ἡ φράσις εἶναι παλαιὸς στίχος ἐκ τῆς Ὀρφικῆς διδασκαλίας, ἡ ὁποία περιέπεσεν εἰς παροιμίαν. Τὰς ἰδέας τῶν Ὀρφικῶν περὶ τῆς φύσεως και τῆς τύχης τῆς ψυχῆς, περὶ ἐγκρατείας, περὶ μνήσεως και καθαρισμοῦ, τὰ ὁποῖα ὤφειλον νὰ ἐγγυῶνται διὰ τὴν εἰς τὸν Ἄδην μεταβαίνουσαν ψυχὴν ἐν ταξίδιῳ χωρὶς κινδύνους μὲ ἐν εὐτυχῆς τέρμα πλησίον τῶν θεῶν, εἶχον δεχθῆ και οἱ Πυθαγόρειοι (ὅρα και 63 γ 67 γ, 70 γ).

γενέσθαι, **γενέσθαι** (εἶς) ὦν.

ἀνύτω, κατορθώνω.

σαφές, τὸ ἀληθές, τὴν ἀλήθειαν.

εικότως, συνδετέον πρὸς τὸ οὐ χαλεπῶς φέρω.
εὖ ἂν ἔχοι, καλῶς θὰ εἶχε, θὰ ἤμουν εὐχαριστημένους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 14.

εὐθύς, ἀσυνδέτως, ἐπεξηγήσεις.

πνεῦμα, πνοή, ἄνεμος.

καπνός, ὁμοίωσις ἐξ Ἰλ. Ψ 100 « ψυχὴ δὲ κατὰ χθονὸς ἤγυε καπνός φῆγετο... »).

διαπτομένη, διαπέτομαι, πετῶ ἐδῶ κι' ἐκεῖ, ἐξαφανίζομαι.

παραμυθία, παρηγορία, παραμυθητικοὶ λόγοι (ὅρα καὶ διαμυθολογῶ ὀλίγον κατωτέρω), κατ' ἄλλους πειθῶ, ἀπόδειξις διὰ μαρτυριῶν.

πίστις, βεβαίωσις, ἐπιχείρημα, ἀπόδειξις.

ἔστι, διαρκῶς ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχη.

δύναμις, δύναμις ζωϊκῆ.

φρόνησις, ἡ δύναμις τοῦ νοεῖν. Ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς, ὡς καθορίζεται ἐδῶ, ἔχει ὄντως ἀξίαν, διότι ἡ ἀπλῆ ὑπαρξις τῆς ψυχῆς, ὡς παρ' Ὁμήρῳ, ὅπου τὰ εἶδωλα, διὰ νὰ ἐννοοῦν, πρέπει νὰ πίουں αἷμα, δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἀξίαν.

διαμυθολογῶ, διηγοῦμαι μύθους, συζητῶ μὲ μύθους, ῥιψοκινδυνεύω συζητῶν μὲ βάσιν μερικὰς ὑποθέσεις. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι τοῦτο ἐδῶ· ὅτι δηλ. ὁ Πλάτων ἐπίτηδες μεταχειρίζεται τὰς λέξεις παραμυθία καὶ διαμυθολογῶ μὲν μὲ λεπτὴν σημασιολογικὴν ἀπόχρωσιν, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ περιμένωμεν αὐστηρῶς λογικὰς ἀποδείξεις, ἀλλ' ἀληθοφανεῖς (εἰκὸς οὕτως ἔχειν). Πίστιν θέλει νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ ἡ ἀπόδειξις του εἶναι περισσότερον ἠθικὴ παρὰ θεωρητικὴ (ὅρα κεφ. 5, 61 καὶ κεφ. 13 69 γ).

κωμωδιοποιός, ἐδῶ ὁ Πλάτων ὑπαινίσσεται εἴτε τὸν Ἀριστοφάνη, ὁ ὁποῖος ἐγελοιοποεῖ τὸν Σωκράτη εἰς τὰς Νεφέλας (1484 κ. ἐκ.) εἴτε τὸν Εὐπολιν λέγοντα : μισῶ τὸν Σωκράτη τὸν πτωχὸν ἀδολέσχην.

ἀδολεσχῶ, φλυαρῶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 15.

αὐτὸ-τῆδέ-πη, τὸ αὐτὸ ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα, τὸ δὲ τῆ δέ-πη εἰς τὰ ἐπόμενα.

παλαιός λόγος, παλαιά δοξασία, παράδοσις (τῆς μετεμψυχώσεως ἢ μετενσωματώσεως). Ἐν καὶ τὸ ἐπόμενον (70ε) μᾶς ὑπενθυμίζει τὸ δόγμα τοῦ Ἡρακλείτου, ὁ Πλάτων ἐννοεῖ ἐδῶ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ὀρφικῶν καὶ Πυθαγορείων (ὄρα καὶ 63γ, 67γ, 69γ). Τὸ αὐτὸ περὶ μετεμψυχώσεως ἐπίστευον καὶ οἱ Αἰγύπτιοι.

μεμνήμεθα, ἐνθυμούμεθα.

ἄλλο τι, ἄλλο τι (ἐστὶν) ἢ...

τοῦ ταῦτ' εἶναι, τοῦ ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει, ὅτι δηλ. ὁ Θρύλος εἶναι ὀρθός.

λόγος, ἐπιχείρημα, ἀπόδειξις.

κατ' ἀνθρώπων, ἐν σχέσει πρὸς... ὅσον ἀφορᾷ τοὺς...

κατὰ ζώων καὶ φυτῶν, ὁ Πλάτων δὲν θέλει νὰ ἀποδώσῃ ἀθανασίαν εἰς τὰ ζῶα καὶ φυτὰ, ἀλλὰ θέλει νὰ δείξῃ ὅτι ὁ νόμος τῆς γενέσεως ἐκ τῶν ἐναντίων εἶναι γενικός.

αἰσχρός, ἄσχημος.

ἔχω, γνωρίζω, κοινῶς κατέχω, τὸ ξέρω καλά.

ἐξ ἐναντίων τὰ ἐναντία, τοῦτο ἤδη ἦτο δόγμα τῶν Ἡρακλειτείων.

δυοῖν ὄντοιν, παράθεσις πληθυντικοῦ (ἐναντίων).

μεταξύ, μεταξύ μείζονος καὶ ἐλάσσονος.

τὸ μὲν... τὸ δέ... τὴν μὲν μίαν γένεσιν... τὴν δὲ ἄλλην.

διακρίνω — συγκρίνω, χωρίζω - ἐνώνω.

κἂν..., καὶ (λέγομεν) ἀναγκαῖον ἂν εἶναι οὕτως ἔχειν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 16.

ἐγρηγορέναι — καθεύδειν, ἀγρυπνεῖν - κοιμᾶσθαι.

καὶ αἱ γενέσεις..., καὶ αἱ γενέσεις αὐτοῖν εἰσι δύο μεταξύ δυοῖν ὄντοιν.

συζυγία, ζευγος.

τὴν μὲν — τὴν δέ, ἐπιμερισμὸς εἰς τὸ τὰς γενέσεις.

καταδαρθάνειν — ἀνεγείρεσθαι, κοιμᾶσθαι - ἀγρυπνεῖν, ὕπνος - ἐγρηγοροσις.

τοῖν, χρῆσις τοῦ ἄρσεν. ἄρθρου ἀντὶ τοῦ θηλυκοῦ.

ταύτη, ἐδῶ, εἰς τὸ σημεῖον αὐτό.

ἀναβιώσκεισθαι, ἀναβίωσις, τὸ νὰ ξαναζῆ κανεῖς.

ἐδόκει, ὁ παρατατ., διότι ἀποβλέπει εἰς κεφ. 15 70γ δ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 17.

ἀδίκως, χωρὶς λόγον, χωρὶς αἰτίαν.

ἀνταποδίδωμι, ἀμετάβ. ἀντιστοιχῶ.

ὡςπερὶ κύκλω περιιόντα, τρόπον τινὰ διαγράφοντα κυκλικήν τροχίαν.

ἀνακάμπτω, (πάλιν. πλεονασμός) ἀμετάβ. ἐπανέρχομαι, ἐπιστρέφω.

τελευτῶντα, ἐν τέλει, εἰς τὸ τέλος.

οἶον, παραδείγματος χάριν.

λῆρος, ἄρσ. (παραλήρημα) φλυαρία, ἀνοησία, ἀφέλεια παιδαριώδης.

τὸν Ἐνδυμίωνα, τὸν θρῦλον τοῦ Ἐνδυμίωνος. Ὁ Ἐνδυμίων, βοσκὸς ὠραῖος, ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς τὸν Ὀλυμπον, ὅπου προσεῖλκυσε διὰ τὴν ὠραιότητά του τὴν προσοχήν τῆς Ἥρας. Διὰ τοῦτο ἐξεδιώχθη ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ ἐτιμωρήθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς αἰώνιον ὕπνον.

οὐδαμοῦ ἂν φαίνοιτο, δὲν θὰ ἐτόλμα νὰ φανῆ, δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ συμβῆ, δὲν θὰ εἶχεν καμμίαν ἀξίαν.

Ἀναξαγόρας, ὁ Κλαζομέσιος, γεννηθεὶς περὶ τὸ 500 π.Χ. Διάσημος φιλόσοφος, μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος, ἐγκατασταθεὶς ἐν Ἀθήναις τῷ 460 π.Χ. περίπου. Οὗτος εἶπε τὸ περίφημον: «πάντα χρήματα ἦν ὁμοῦ, εἶτα νοῦς ἐλθὼν αὐτὰ διεκόσμησε». Δηλαδή ἀπὸ τὸ ἀρχικὸν χάος ὁ Νοῦς (τὸ πνεῦμα) ὠργάνωσε τὸν κόσμον ἀρμονικῶς (δρα καὶ εἰσαγωγῆν).

ἐκ τῶν ἄλλων, οὐχὶ ἐκ τῶν τεθνεώτων.

τίς μηχανή... ποῖος τρόπος θὰ ὑπῆρχε νὰ μή..

παντὸς μᾶλλον, περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο (κεφ. 11, 67β)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 18.

ἐνὶ λόγῳ (ὑπομνήσω σε), μὲ μίαν ἀπόδειξιν...

αὐτοί, μόνοι τῶν.

ἐπιστήμη, ἀκριβῆς γνῶσις, ἀληθὴς γνῶσις, γνῶσις.

ὀρθὸς λόγος, ὀρθὸς συλλογισμὸς, ὀρθὴ κρίσις.

ἔπειτα, μετὰ τὸ γενικὸν μὲν, θέτει τὸ ἔπειτα εἰδικεύων τὸ παράδειγμα, ἀντὶ νὰ θέσῃ δέ.

διαγράμματα, γεωμετρικὰ σχήματα. Ὁ Πλάτων ὑπαινίσσεται ὅ,τι καὶ ἐν τῷ «Μένωνι» κεφ. 15—21, 80 δ—86γ ἀναφέρεται: Δοῦλος τοῦ

Μένωνος ἐρωτώμενος καταλλήλως ὑπὸ τοῦ Σωκράτους εὐρίσκει ἀληθείας γεωμετρικὰς, ὡς νὰ εἶχε διδαχθῆ γεωμετρίαν.

κατηγορεῖ, ἀποδεικνύει (ὁ ἄγων ἐπὶ τὰ διαγράμματα).

μαθεῖν, νὰ μάθω, νὰ ἀκούσω τοῦτο... δηλ. νὰ ἀναμνησθῶ.

γάρ, ὁ γάρ ἐδῶ εἶναι ἐπεξηγητικός.

ἐπίστασθαι, ἐν τῇ διανοίᾳ λαβεῖν, νὰ τὸ ἐγνώριζε.

ἢ ἄλλην τινὰ αἴσθησιν λαβῶν, ἢ δι' ἄλλης τινὸς αἰσθήσεως ἀντιληφθεὶς.

οὐ μὴ ἢ αὐτὴ ἐπιστήμη, ποῦ δὲν εἶναι ἀντικείμενον τῆς αὐτῆς γνώσεως.

οὐ τὴν ἔννοιαν ἔλαβεν, τὸ ὅποιον συνέλαβε μὲ τὸν νοῦν του. παιδικά, κεφ. 12, 68 α.

ἔγνωσαν — ἔλαβον, γνωμικοὶ ἀόριστοι.

γεγραμμένον, ῥ. γράφω, ζωγραφῶ.

Κ Ε Φ Α Λ Ι Ο Ν 19.

εἴτε ἔλλείπει... , εἴτε τοῦτο ἔλλείπει (ὑπολείπεται) **τι ἐκείνου κατὰ τὴν ὁμοίότητα εἴτε μὴ** (ἔλλείπει).

ἴσον, ἢ ἰδέα τοῦ ἴσου.

ὃ ἔστιν, τὸ ὄν, τὸ ὄντως ὄν, ἢ ἰδέα.

ὄν, μετοχὴ ἐνδοτική. Ἐπίσης καὶ ὄντα (τα ὑτά).

ἴσα, ἢ ἰδέα τοῦ ἴσου, ὁ πληθ. κατὰ τὰ ἴσα πράγματα.

ταυτά τε, τὰ πράγματα.

ἕως ἄν, ἕως ἄν ἐννοήσης, ἐφ' ὅσον δηλ. ἤθελες ἐννοήσει.

ἐνδεῖ (ὑποκ. τὰ ἴσα - πράγματα —) **τι ἐκείνου**, εἶναι κατὰ τι κατώτερα ἐκείνου (τῆς ἰδέας τοῦ ἴσου).

τῷ, τῷ εἶναι, δηλ. ὡς πρὸς τὸ νὰ εἶναι.

οἶον ἄλλο τι τῶν ὄντων, τρόπον τινὰ κάτι ἄλλο ἀπὸ τὰ ὄντα ἐκεῖνο, τὸ ὄν, ἢ ἰδέα.

προσέοικα, προσομοιάζω.

τὰ ἴσα, τὰ ἴσα πράγματα.

ὀρέγομαι, ἐπιθυμῶ, ποθῶ (ὄρεξις).

ταυτὸν δὲ πάντα ταυτα, τὸ αὐτὸ ἰσχύει δι' ὄλας τὰς αἰσθήσεις, δὲν ὑπάρχει καμμία διαφορὰ...

τὰ ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν (ἴσα), τὰ αἰσθητὰ ἴσα.

ἀνοίσειν, βραχ. ἀντί: ἀναφέροντες ἐννοήσειν, νὰ συγκρίνωμεν, νὰ συσχετίσωμεν

γενόμενοι εὐθύς, εὐθύς μόλις ἐγεννήθημεν.
πρὸ τούτων, τοῦ ὄραν, ἀκούειν κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 20.

αὐτήν, τὴν ἐπιστήμην, τὴν γνῶσιν.

τὸ μείζον καὶ τὸ ἔλαττον, ἀντὶ νὰ εἴπη τὸ ἄνισον.

ἐπισφραγίζομαι, ἐπιθέτω τὴν σφραγίδα, ἐπιθέτω ὡς σφραγίδα
ἐδῶ: δίδω τὸ χαρακτηριστικὸν ὄνομα, τὸν χαρακτηριστικὸν ὄρον.
τοῦτο ὃ ἔστι, αὐτὸ ποῦ ὑπάρχει, τὸ ὄν, ἡ ἰδέα.

καί... ἀποκρινόμενοι, κατὰ τὴν διαλεκτικὴν μέθοδον τῆς φιλοσοφικῆς ἐρεύνης, τὴν ὁποῖαν χαρακτηρίζει ἡ ἐρωταπόκρισις.

ἐκάστοτε, εἰς ἐκάστην γέννησιν.

γίγνεσθαι, ἐκ τῶν προηγ. νοητέον τὸ ἀνάγκη (ἐστί).

ἀπόλλυμι, λησμονῶ, κοινῶς χάνω, ξεχνῶ.

ἀναλαμβάνω, ἀνακτῶ.

δυνατὸν γὰρ δὴ τοῦτό γε ἐφάνη, κεφ. 18 καὶ 19.

οὐδὲν ἄλλ' ἢ... οὐδὲν ἄλλο (ποιοῦσιν) ἢ...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 21.

δίδωμι λόγον, δίδω λόγον διατί, δικαιολογῶ.

πολὺ μᾶλλον, πολὺ περισσότερον, πολὺ τούναντίον.

τηνικάδε, αὐτὴν τὴν ὥραν, κοινῶς τέτοια ὥρα, (μετὰ τὴν θάνατον τοῦ Σωκράτους, διότι μόνον οἱ φιλόσοφοι εἶναι εἰς θέσιν νὰ δικαιολογῶν περὶ ὧν ἐπίστανται).

ἐν ἀνθρώπου εἶδει, ἐν ἀνθρωπίνῃ μορφῇ.

φρόνησις, κεφ. 14, 70 β.

εἰ μὴ ἄρα, ἐκτὸς ἐὰν τυχόν, ἐκτὸς ἐὰν ἴσως.

ἐν... χρόνῳ, ἐξυπακούεται ἡ ἐν τῷ γίγνεσθαι.

ἔλαθον... οὐδὲν εἰπὼν, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσω εἶπον κάτι ἄνευ περιεχομένου, δὲν εἶπον τίποτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 22.

ἀναφέρω, κεφ. 19, 75 β.

ἀπεικάζω, συγκρίνω, παρομοιάζω, παραβάλλω.

ἄλλως, εἰς μᾶτην.

ταῦτα... τάδε, αἱ ἰδέαι... αἱ ψυχὰι (ἢ προὔπαρξις τῆς ψυχῆς)

ὑπερφυῶς, κεφ. 10, 66 α.

εἰς... καταφεύγει ὁ λόγος, ὡραῖα τελειώνει ἢ συζήτησις

(τὸ ἐπιχείρημα, ἢ ἀπόδειξις).

καρτερώτατος, λίαν ἰσχυρογνώμων, λίαν ἐπίμονος.

οὐκ ἐνδεῶς, λιτότης, ἀρκούντως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 23.

ἐνέστηκεν, ὑφίσταται ὡς κώλυμα, ἐναντιώνεται.

διασκεδάννυμαι, διασκορπίζομαι, ἐξαφανίζομαι.

τοῦ εἶναι, τῆς ὑπάρξεως.

τοῦτο, ὁ διασκεδασμός.

ἄλλοθεν ποθεν, ἐκ στοιχείων διαφορετικῶν ἀπὸ ἐκεῖνα, ποῦ συνίσταται τὸ σῶμα.

ὡσπερ ἡμισυ, τρόπον τινὰ τὸ ἡμισυ.

τέλος ἔχειν, νὰ εἶναι τελεία.

συντίθημι εἰς ταῦτόν, συνενώνω, συνδυάζω.

αὔθις γίγνεσθαι, νὰ ἐπανέρχεται εἰς τὴν ζωὴν.

ὅπερ λέγεται, (ἀντὶ παρωχημένου), ὅπως ἔχομεν εἶπει..

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 24.

διαπραγματεύομαι, συζητῶ, ἐξετάζω.

ἔτι μᾶλλον, ἀκόμη διεξοδικώτερον (ἢ πρότερον).

δέδοικα τὸ τῶν παίδων, κατέχομαι ἀπὸ τὸν φόβον, τὸν συνήθη εἰς τὰ παιδιὰ.

διαφυσῶ, φυσῶ κατὰ διαφόρους διευθύνσεις. διασκορπίζω.

ἄλλως τε καί, καὶ μάλιστα.

πνεῦμα, ἄνεμος.

ἐπιγελῶ, γελῶ ἐπιδοκιμάζων.

ἐν ἡμῖν, ἐννοεῖ πάντας τοὺς παρόντας.

μορμολύκειον, κυρίως τὸ προσωπεῖον, μὲ τὸ ὅποιον ἐφόβιζον τὰ παιδιά, φόβητρον, κοινῶς σκιάχτρο.

ἐπάδω, ἄδω ὡς ἐπώδην· ἐπώδαί δὲ ἦσαν ἄσματα μαγικά ἢ λόγοι, δι' ὧν ἐθεραπεύοντο νόσοι, τραύματα κλπ. ὅπως τὰ σημερινὰ ζόρκια. Ὁ Πλάτων ἐδῶ ἐννοεῖ τοὺς φιλοσοφικοὺς λόγους πρὸς θεραπείαν νοσοῦσης ψυχῆς.

ἐξεπάδω, θεραπεύω μὲ ἐπώδάς.

ἐπώδός, ὁ θεραπεύων μὲ ἐπώδάς, ὁ μάγος.

βαρβάρων, ὁ Πλάτων δὲν ἀνεγνώριζεν ἐθνικὰς διαφορὰς εἰς τὴν ἐπιστήμην. Ὁ ἴδιος ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον πρὸς σπουδὴν.

ζητεῖν, νὰ ἐξετάζετε αὐτὸ τὸ ζήτημα.

ὑπάρξει, ἀπροσώπ. θὰ γίνουιν.

ἀπολείπω, ἀφήνω τι ἀτέλεστον ἢ ἄρρητον, διακόπτω.

εἴ σοι ἡδομένῳ ἐστίν, ἐὰν σοῦ εἶναι εὐχάριστον.

πῶς γὰρ οὐ μέλλει (μοι ἡδομένῳ εἶναι), καὶ διατι ὄχι; πῶς νὰ μὴ μοῦ εἶναι (εὐχάριστον);

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 25.

ἐαυτούς, αὐτοπαθ. ἄντων. γ' προσώπ. ἀντὶ α' ἡμᾶς αὐτούς.

συνθέτω, διαφέρει τοῦ προηγουμένου συντιθέντι, διότι ἡ σύνθεσις ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχη.

φύσει, ἀνήκει εἰς τὸ ἐπόμενον προσήκει.

ταύτη ἦπερ, ἔτσι, ὅπως ἀκριβῶς, καθ' ὃν ἀκριβῶς τρόπον.

εἵπερ τῷ ἄλλω, κεφ. 2, 58 ε.

αἰεὶ κατὰ ταῦτά καὶ ὡσαύτως ἔχει. Μὲ τὸν τεχνικὸν τοῦτον ὄρον ὁ Πλάτων χαρακτηρίζει πάντοτε τὰς ιδέας κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ αἰσθητά: τὰ ἄλλοτ' ἄλλως (ἔχοντα) καὶ μὴ δέποτε κατὰ ταῦτά, εἶναι πάντοτε τὰ ἴδια μὲ τὸν ἑαυτὸν τοὺς καὶ ὁ τρόπος τῆς ὑπάρξεως τῶν εἶναι ἓνας καὶ ὁ ἴδιος, εἶναι ἀναλλοίωτα αἰώνως, εἶναι πάντοτε τὰ ἴδια καὶ τὸν ἴδιον τρόπον ἔχουν πάντοτε. "Ορα καὶ 78 δ.

δέ, ἐπαναλαμβάνεται ὁ δὲ πρὸς ἕξαρσιν, ἀντιθέτως.

ἴωμεν, ἐπανάωμεν.

ἐφ' ἅπερ (ἠλθομεν) **ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ** κεφ. 10, 65 β ε κ.έ.

αὕτη ἡ οὐσία, ἧς λόγον δίδομεν τοῦ εἶναι, αὕτη ἡ οὐσία (ἡ ιδέα, ἡ πραγματικότης), διὰ τὴν ὑπαρξιν τῆς ὁποίας δίδομεν λόγον

αὐτὸ ἕκαστον, ὃ ἔστιν, τὸ ὄν, κάθε μία πραγματικότης, ποὺ ὑπάρχει, τὸ ὄν, ὃ τι ἕκαστον εἶναι καθ' ἑαυτό, τὸ ὄντως ὄν.

ἐνδέχομαι, ἐπιδέχομαι.

ἦ, ἐπαναλαμβάνεται ἢ ἐρώτησις ἀκριβέστερον ὑπὸ ἄλλην μορφήν.

μονοειδές, ἀπλοῦν, ἀσύνδετον.

οὐδέποτε οὐδαμῆ οὐδαμῶς οὐδεμίαν, ἐπισώρευσις κατὰ πλεονασμὸν ἀρνήσεων πρὸς ἕξαρσιν τοῦ ἀναλλοιώτου.

τῶν ἐκείνοις ὁμωνύμων, τῶν ὁμωνύμων με ἐκείνας (τὰς ιδέας).

πᾶν τοῦναντίον, ὅλως ἀντιθέτως

οὐκ ἔστιν (ἄλλο τι) **ὄτῳ** (δοτ. ὄργαν.).

ἐπιλαμβάνομαι, ἄπτομαι, συλλαμβάνω, ἀντιλαμβάνομαι.

ἀειδής, ἀόρατος.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 26.

τίθημι, ὑποθέτω, παραδέχομαι, ἐπὶ α' καὶ β' προσώπου μετὰ τῶν βούλει, βούλεσθε, θέλετε, τίθεται ὑποτακτική.

ἔχον, (θῶμεν)

ἄλλο τι, (ἔστιν ἦ).

ἡμῶν αὐτῶν, οὐχὶ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία.

τῷ εἶδει, με ἄρθρον, διότι ἤδη ἐμνημόνευσε τὴν λέξιν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 27.

πάλαι, ὡς ἐν κεφ. 10. 65 β καὶ ἐξῆς.

προσchrῶμαι, χρησιμοποιοῦν προσέτι, διότι δύναται νὰ ἐξετάζη ἢ ψυχὴ καὶ ἄνευ τῆς συνεργασίας τοῦ σώματος (κεφ. 10, 65 γ).

τὸ διὰ τοῦ σώματος, (σκοπεῖν), δηλ. τὸ δι' αἰσθήσεως.

ἰλιγγιῶ, (ἰλιγγος), ζαλίζομαι.

τοιούτων, δηλ. πλανωμένων καὶ ταραττομένων.

πλάνος, περιπλάνησις.

ἐκεῖνα, τὰ ὄντως ὄντα, αἱ ιδέαι.

συγχωρῶ, συμφωνῶ.

ὄλω καὶ παντί, καὶ εἰς τὸ σύνολον καὶ εἰς τὰ μέρη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 28.

πεφυκέναι, πεφ. (τοιούτον) οἶον ἄρχειν. . .
ξυμβαίνει, ἐξάγεται ὡς ἀναγκαῖον συμπέρασμα.
νοητόν, τὸ νοοῦν (ἐνεργητικόν), **ἀνόητον**, τὸ μὴ νοοῦν.
αὖ, πῶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 29.

τὸ παράπαν, ἐπίρρημα: παντελῶς.
ἐν ὄρατῳ, (τόπῳ), ἐννοεῖ τὸν τάφον.
διαπίπτω, διαλυόμενος καταρρέω, διαρρέω.
διαπνέομαι, διασκορπίζομαι ὡς-καπνός, ἐξαφρνίζομαι. Τὰ τρία ἀπαρέμφρατα ἀποτελοῦν κλίμακα ἀποσυνθέσεως.
ἐπιεικῶς, ἀρκετά, λίαν.
ἐπιμένω, παραμένω, διατηροῦμαι.
καί, φυσική σειρά: καὶ ἐὰν μὲν τις.
χαριέντως ἔχω τὸ σῶμα, ἔχω ἀνθηρόν καὶ χαριτωμένον τὸ σῶμα.
ῶρα, ἡ ἀκμὴ τῆς ἡλικίας, ἡ ὠριμότης.
καὶ πάνυ μάλα (συχνὸν ἐπιμένει χρόνον).
συμπίπτω, συμμαζεῦομαι, μαραίνομαι (μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἐντοσθίων κλπ.).
ὀλίγου (δεῖν) **δλον**, σχεδὸν ὀλόκληρον (τὸ σῶμα).
ταριχευθέντες, ἡ ταριχευσις ἦτο συνήθης παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις (Ἡρόδοτος βιβλ. 2 κεφ. 86. . .). Τοιαῦτα ταριχευθέντα πτώματα (μούμιες) ὑπάρχουν σήμερον καὶ εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον.
ἀμήχανον ὄσον, ἀμέτρητον, ἐπ' ἀόριστον.
καὶ ἂν σαπῆ (τὸ σῶμα).
ὡς ἔπος εἰπεῖν, σὰν νὰ εἰποῦμε, σχεδόν.
τοιούτον ἕτερον, (κεφ. 2, 58 δ) ὅμοιον, ἀνάλογον μετὰ τὴν ψυχὴν).
γενναῖος, ὑπέροχος, εὐγενής, ἐξαιρετός.
εἰς Ἄιδου ὡς ἀληθῶς, εἰς τὸν πραγματικὸν Ἄδην - καὶ οὐχὶ τὸν Ἄδην τοῦ πλήθους — Ὁ Πλάτων ὑπαινίσσεται ἐδῶ τὴν ἐτυμολογίαν τῆς λέξεως Ἄιδης (ἀειδής), τὸν ὁποῖον πιστεῦει ὄντως ὡς ἀεὶ δῆ, ἀόρατον, ὅπου ἡ καθαρὰ ψυχὴ εὐρίσκει καταφύγιον πλησίον τοῦ θεοῦ.
ἰτέον, ρημ. ἐπίθ. τοῦ εἰμί, πρέπει νὰ ὑπάγη.
διαφυσῶμαι, (κεφ. 24, 77 δ), οἱ παρακ. παριστῶσι λόγῳ τῆς βεβαιότητος τοῦ λέγοντος τὴν πρᾶξιν ὡς τετελεσμένην.

πολλοῦ γε δεῖ, πολύ ἀπέχει, κάθε ἄλλο.
κοινωνοῦσα, διορίζει τὴν προηγουμένην μετοχὴν.
έκοῦσα εἶναι, έκοουσίως· τὸ ἀπαρ. πλεονάζει μετὰ τὴν μετοχὴν.
τῷ ὄντι, τῷ ὄντι μελετῶσα βραδίως τε θνάναι.
οὐκοῦν, ἐπανέρχεται εἰς τὴν ὑπὸ τῆς παρενθετικῆς· τὸ δὲ οὐ-
 δέν... διακοπεῖσαν πρότασιν· ἐάν μὲν καθάρα...
ὑπάρχει αὐτῇ, ἀπροσώπ., τῆς ἐπιτρέπεται, δύναται.
ἄνοια, ἔλλειψις νοῦ, ἀφροσύνη, παραλογισμός.
κατὰ τῶν μεμυημένων, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς μεμυημένους εἰς τὰ
 μυστήρια, τὰ Ὀρφικὰ (βρα καὶ κεφ. 13, 69 γ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 30.

ἐάν δέ, εἶναι ἀντίθεσις εἰς τὸ προηγούμεν. ἐάν μὲν καθάρα...
γοητεύω, μαγεύω (βρα κεφ. 11, 66 δ).
σκοτώδης, σκοτεινός.
αἰρετόν, καταληπτόν, ὅ τι δὲν εἶναι σκοτεινὸν διὰ τὰ μάτια καὶ ἀό-
 ρατον, προσιτόν δὲ εἰς τὴν νόησιν καὶ διὰ τῆς φιλοσοφίας καταληπτόν,
 τοῦτο δὲ συνηθισμένη καὶ νὰ τὸ μισῇ καὶ νὰ τὸ τρέμῃ καὶ νὰ τὸ ἀποφεύ-
 γῃ, νομίζεις λοιπόν, ὅτι μία ψυχὴ εἰς τοιαύτην κατάστασιν θὰ ἀποχωρι-
 σθῇ — τοῦ σώματος — καὶ θὰ εἶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ὀλοκάθαρῃ;
οἶει..., ἀπόδοσις εἰς τὸ ἐάν δὲ γε.
εἰλικρινής, καθαρός, ὀλοκάθαρος.
οὐδ' ὀπωστιοῦν, κατ' οὐδένα τρόπον.
διαλαμβάνω, πιάνω ἀπὸ τὴν μέσῃν (ἕρος παλαιστικός).
διειλημμένην, (ἀπαλλάξεσθαι).
ὀμιλία, συναναστροφή.
συνουσία, ἀχώριστος συμβίωσις, συναναστροφή, κοινωνία.
μελέτη, μέριμνα (διὰ τὸ σῶμα).
ἐμποιῶ ξύμφυτον, κάνω συμφύες, συγχωνεύω.
ἐμβριθής, βαρὺς, ἐπαχθής.
μνήματα, μνημεῖα νεκρῶν.
κυλινδοῦμαι, κυλίομαι, περιφέρομαι, στριφογυρνῶ.
σκιοειδῆ φαντάσματα, δημῶδεις δοξασίαι περὶ φαντασμάτων, ὡς
 καὶ οἱ παρ' ἡμῖν βρυκόλακες.
εἶδωλα, ὁμοιώματα.

εἶναι, (εἰκὸς (ἐστὶ).
 τίνω δίκην, δίδωμι δίκην, τιμωροῦμαι.
 τροφῆς, γεν. αἰτ. τροφή, ἀγωγή, τρόπος τοῦ βίου.
 ἐπιθυμία, δοτ. αἰτ. ξυνεπακολουθοῦντος, γεν. ἀντικειμενική.
 ἐνδεθῶσιν εἰς σῶμα, δεσμευθοῦν μέσα εἰς τὸ σῶμα, ἐνσαρκω-
 θοῦν (ὄρα κεφ. 15, 70 γ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 32.

εἰς τοιαῦτα ἦθη, εἰς ζῶα ποὺ ἔχουν ἦθη ἀνάλογα μ' ἐκεῖνα. . .
 μελετῶ τι, φροντίζω περὶ τινος, ἀσκῶ τι.
 γαστριμαργία, ἀδηφαγία.
 ὕβρις, ἀσέλγεια.
 εὐλαβοῦμαι, φέρομαι ὡς εὐλαβῆς, προφυλάττομαι, μὴ διευλαβη-
 μένους, ἀναιδῶς ζήσαντας.
 ἰκτίνος, εἶδος ἰέρακος, κοινῶς περδικογέρακο.
 ἀμέλει, προστακτ. τοῦ ἀμελεῖν, μὴ σέ μέλη, βεβαίως.
 ἐπιτηδεύω, ἀσκῶ, οἱ ἀσκήσαντες τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν
 ἀρετὴν.
 γεγонуῖα, ἡ ὁποία ἀποκτᾶται.
 πολιτικόν, κοινωνικῶς ὀργανωμένον, κοινωνικόν.
 μέτριος, χρηστός, μητρημένος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 32.

οὐ θέμις, (ἐστὶ τινι), δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον.
 φιλομαθῆς, φιλόσοφος.
 καρτερῶ, ὑπομένω σταθερῶς, ἀντέχω εἰς τὰς στερήσεις.
 οἰκοφθορία, καταστροφή τῆς περιουσίας.
 ἀτιμία, ἔλλειψις τιμῶν, στέρησις τιμῶν.
 ἀδοξία, ἔλλειψις δόξης, ἀσημότης.
 μοχθηρία, ταπεινὴ κοινωνικὴ θέσις.
 τοιγάρτοι, διὰ τοῦτο λοιπόν.
 ἅπασιν, ἅπ. χαίρειν εἰπόντες.
 πλάττω σώματα, φροντίζω νὰ κάμω ὠραῖα σώματα.
 αὐτοῖς, (τοῖς πλάττουσι σώματα).
 λύσις, ἐξιλέωσις, ἀπολύτρωσις.

ταύτη τρέπονται, ἀκολουθοῦν αὐτὴν τὴν ὁδόν.
 ἐκείνη, τῇ φιλοσοφίᾳ.
 ἢ ὑφηγεῖται, τὴν ὁποῖαν ὑποδεικνύει.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 33.

παραλαβοῦσα, ὡς παιδαγωγός.

ἀτεχνῶς, ὅλως διόλου, τελείως (κεφ. 2, 59 α).

εἴργμός, εἰρκτή, φυλακή.

τοῦ εἴργμοῦ τὴν δεινότητα κατιδοῦσα ὅτι... πρόληψις, ἀντί:
 κατιδοῦσα (ἢ φιλοσοφία), ὅτι τοῦ εἴργμοῦ ἢ δεινότητος
 δι' ἐπιθυμίας ἐστίν, εἶναι δηλ. ἔργον τῆς ἐπιθυμίας, εἶναι δηλ.
 συνδεδεμένη μετ' τὴν ἐπιθυμίαν.

ὡς ἄν... εἶη τοῦ δεδέσθαι, συμπερ. (ὥστε μάλιστα ἂν εἶναι τὸν
 δεδεμένον ξυλλήπτορα), ὥστε νὰ εἶναι πρὸ παντὸς αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ δεμέ-
 νος συνεργὸς εἰς τὸ δέσιμόν του.

παραμυθοῦμαι, παραινῶ με παραμυθητικούς λόγους, ἐνθαρρύνω.

σκέψις, παρατήρησις, ἔρευνα.

ἀναχωρῶ, ὑποστρέφω, ὑποχωρῶ, ἀποσύρομαι.

ὅ,τι, ὅ,τι τῶν ὄντων.

δι' ἄλλων, δι' ἄλλων μέσων, τῶν αἰσθήσεων, ἀντίθεσις εἰς τό...
 αὐτὴ καθ' αὐτὴν.

ἐν ἄλλοις ὄν ἄλλο, διάφορον ὄν εἰς διαφόρους περιπτώσεις, ἀντί-
 θεσις εἰς τὸ αὐτὸ καθ' αὐτό.

ἡγεῖσθαι, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ παρακελευομένη.

ἔπαθεν, γνωμικὸς ἀόριστος.

ῶν, γενικὴ διαιρετικὴ.

οἶον..., ἐπεξήγησις εἰς τὸ τοσοῦτον κακόν.

λογίζομαι, ἀντιλαμβάνομαι, λογαριάζω.

ἅμα τε... καί, τὸ σύγχρονον, συγχρόνως καί.

οὐχ οὕτως ἔχον, ἂν καὶ δὲν ἔχει οὕτως. Ὁ Πλάτων ἐδῶ λέγει,
 ὅτι μέγιστον κακὸν δὲν εἶναι αἱ συνέπειαι τοῦ πάθους, ἀλλὰ ἡ πλάνη ἢ
 ἔμφυτος εἰς αὐτό, ὅτι δηλ. τὸ ἀντικείμενόν του ἔχει μεγίστην πραγματι-
 κότητα καὶ ἀξίαν, ἐνῶ τοῦναντίον ὡς ὁρατὸν οὐδεμίαν τοιαύτην ἔχει.

προσηλῶ, καρφώνω.

προσπερονῶ, καρφώνω με περόνην, προσκολλῶ.

ὁμοδοξῶ, ἔχω τὴν αὐτὴν γνώμην.

ὁμότροπος, ὁ ἔχων τοὺς αὐτοὺς τρόπους.

ὁμότροφος, ὁ ἔχων τὴν αὐτὴν δίαιταν, ἀγωγὴν.

ἀναπλέα, (ἀνάπλευς) γεμάτη, μολυσμένη ἀπὸ. . .

πίπτειν, λόγῳ τοῦ βάρους, τῶν ὑλικῶν στοιχείων.

ἄμοιρος, ἀμέτοχος.

συνουσία, (κεφ. 30, 81 γ), αἱ γεν. θείου. . . ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς λ. συνουσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 34.

οἱ δικαίως φιλομαθεῖς, οἱ γνησίως φιλόσοφοι.

οὐ γάρ, ὄχι βέβαια.

ἑαυτὴν, τὴν ψυχὴν (πλαγία ἀντανάκλασις).

πάλιν αὖ, πλεονασμός.

ἐγκαταδέω, δένω στερεῶς εἰς τι.

ἀνήνυτος, (ἀνύ (τ) ω) ἀτελείωτος.

μεταχειριζομένην, μεταχ. (τὴν ψυχὴν) τινὰ ἱστὸν ἐναντίως Πηνελόπης. Ἡ Ὀμηρικὴ Πηνελόπη ἐξήλωνε τὴν νύκτα ὅτι ὑφαίνει τὴν ἡμέραν, ἐνῶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνοήτου ὑφαίνει εἰς τὸ σκότος τῶν παθῶν τὰ δεσμά, τὰ ὅποια ἡ ἀληθὴς φιλοσοφία ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σκέψεως προσπαθεῖ νὰ διαλύσῃ (ξηλώσῃ).

ἐν τούτῳ οὔσα, ἐνδιατρίβουσα ἐν τούτῳ, προσηλωμένη εἰς αὐτό.

τὸ ἀληθές. . ., ἐπεξήγησις εἰς τὸ ἐν τούτῳ.

ἀδόξαστον, τὸ μὴ ἐξαρτῶμενον ἐκ τῆς ἀτομικῆς δόξης, αἱ ἰδέαι.

ἀπηλλάχθαι, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ οἶεταί δεῖν.

οὐδὲν δεινόν, (ἐστι), δὲν ὑπάρχει φόβος.

ὅπως μὴ, μήπως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 63.

τὸ μὲν, ἀντίθεσις πρὸς τὸ ἀκολουθοῦν μέντοι.

τοιαῦτ' ἄττα, τέτοια περίπου.

ἄξιόν (ἐστι) κινδυνεῦσαι, ἀξίζει νὰ κινδυνεύσῃ κανεὶς μὴ διαψευσθῆ.

καλός, ὠραῖος, διότι περιέχει ὠραίας ἐλπίδας.

ἐπάδω, κεφ. 24, 77 ε ψάλλω ὡς ἐξορκισμόν.

ἡδονὰς — κόσμους, ὅρα κεφ. 9, 64 δ ε.

εἶασε χαίρειν, κεφ. 9, 64 γ, ἐπεριφρόνησεν.

πλέον θάτερον... μάλλον τὸ ἀντίθετον, μεγαλύτερον κακόν.

ἠγησάμενος, ἠγησ. **ἀπεργάζεσθαι** (αὐτοὺς — τοὺς κόσμους).

σωφροσύνη... ἀληθεία, ἐπεξήγ. εἰς τὸ τ ῶ α ὕ τ ῆ ς κ ὀ σ μ φ.

καλῆ, τὰ ἐδῶ λεγόμενα εἶναι μία ἀδρά ἀνακεφαλαίωσις τοῦ διαλό-

γου καὶ μάλιστα τῶν : 63 γ, 64 δ, 69 β, 82 γ, 82ε, 84 β, 107 γ δ, 108 δ κλπ.

οἱ ἄλλοι, οἱ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Φαίδωνος μνημονευθέντες φίλοι.

εἰς αὔθις, ἄλλην φοράν, ἄλλοτε.

ἀνὴρ τραγικός, ἓνας ἥρωος τραγωδίας.

νεκρὸν λούειν, ἐπεξήγ. Τὸ λούειν τοὺς νεκροὺς ἦτο σύνθηες εἰς

τοὺς ἀρχαίους διὰ λόγους θρησκευτικούς, διότι ὁ ἀποθανὼν θά ἤρχετο

εἰς συνάφειαν πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ ἐπομένως ἔπρεπε νὰ εἶναι καθαρὸς

(Ὀδυσ. ω 44, Ἰλ. Σ 345, Ἡροδ. βιβλ. 2, 86, Σοφοκλ. Ἀντιγ. 1201).

Ἡ αὐτὴ συνήθεια ἐπικρατεῖ καὶ σήμερον παρ' ἡμῖν καθαριζομένων τῶν

νεκρῶν δι' οἴνου ὄξους κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 64.

εἶεν, καλά, ἔστω διὰ τοῦ εἶεν ὁ λέγων δηλοῖ συγκατάθεσιν, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς ἄλλο θέμα.

ἐπιστέλλω, (ἐπιστολῆ) γράφω, παραγγέλλω, ἀφήνω τὴν τελευταίαν παραγγελίαν.

ὅ,τι ὅ τι ποιοῦντες.

ἐν χάριτι ποιῶ τινι, χαρίζομαι εἰς τινά, κάνω κάτι διὰ νὰ ἐξυπηρετήσω καὶ εὐχαριστήσω τινά.

καινότερον, ὁ συγκρ. βαθμὸς ἀντὶ τοῦ θετικοῦ.

ὕμῶν αὐτῶν, τῆς ψυχῆς σας.

ὁμολογῶ, ὑπόσχομαι, κατ' ἄλλους ἐρμηνευτάς : συμφωνῶ.

ὡσπερ κατ' ἴχνη, τρόπον τινά ἀκολουθοῦντες τὰ ἴχνη.

οὐδὲν πλέον ποιήσετε, δὲν θὰ κατορθώσετε τίποτε.

θάπτωμεν... τρόπον, ἡ ταφή ἐγένετο κατὰ δύο τρόπους, ἢ διὰ καύσεως ἢ διὰ κατορυξέως.

ἐγώ, ὁ Σωκράτης ἐπίστευεν, ὅτι ἐ γ ὦ εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ ὄχι τὸ σῶμα.

διατάττω, διευθύνω.

εἰς μακάρων... εὐδαιμονίας, εἰς τόπους εὐτυχησμένων, ὅπου μακάριοι κατοικοῦν (κεφ. 8, 63 γ).

ἄλλως, εἰς μάτην (κεφ. 22, 66 ε).

ἡγγυᾶτο, ὅρα τὴν λέξιν : ὁ πατήρ αὐτοῦ, κεφ. 2, 59 β.
οὗτος μὲν γάρ, (ἡγγυᾶτο).

ἦ μὴν, ἀληθῶς.

παραμενεῖν, (με).

ῥᾶον φέρω, ὑποφέρω εὐκολώτερον, καλύτερον.

προτίθεμαι τὸν νεκρὸν, ἐκθέτω τὸν νεκρὸν κεκοσμημένον πρὸ
τῆς ταφῆς.

ἐκφέρω, κάνω τὴν ἐκφορὰν τοῦ νεκροῦ.

καλῶς, ὀρθῶς, διότι τὸ νὰ λέγῃ ὁ Κρίτων, ὅτι θάπτει τὸν Σωκρά-
τη ἀντὶ νὰ λέγῃ ὅτι θάπτει τὸ σῶμα τοῦ Σωκράτους, δὲν εἶναι ὀρθόν.

εἰς αὐτὸ τοῦτο πλημμελές (ἐστὶ), αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι σφάλμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 65.

ἀνίστατο εἰς... βραχυλογία ἀντὶ : ἀναστὰς ἦει εἰς... ἢ ἀνίστατο
καὶ ἦει εἰς...

τοτέ δ' αὖ, ὡς ἐὰν προηγεῖτο τοτέ μὲν.

ἀτεχνῶς, κεφ. 2, 59 α. προσδιορίζει τὸ ὀρφανοί.

τὰ παιδιά, ὅρα λέξιν Ἐκνθίππη, κεφ. 3, 60 α.

οἰκεῖαι γυναῖκες, ἢ Ἐκνθίππη καὶ αἱ συγγενεῖς γυναῖκες.

ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος, ἐνώπιον τοῦ Κρίτωνος.

καταγιγνώσκω, κατηγορῶ, ἀποδίδω ὡς μομφήν.

ἀρχόντων, τῶν ἑνδεκα, κεφ. 2, 58 δ.

ἄλλως, καὶ ἐξ ἄλλων περιπτώσεων.

ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, τῆς φυλακίσεως τοῦ Σωκράτους.

τούς αἰτίους, ἐννοεῖ τούς κατηγορούς κλπ.

τὰ ἀναγκαῖα, τὸ ἀναπότρεπτον, τὸ μοιραῖον (κεφ. 6, 62 γ).

ἀστεῖος, εὐγενῆς τούς τρόπους, (ὅπως εἶναι οἱ ἄστοι κατ' ἀντί-
θεσιν πρὸς τούς ἀγροίκους), λεπτός.

λῶστος, ἄριστος, χρυσὸς ἄνθρωπος.

ὁ ἄνθρωπος, ὁ μέλλων νὰ δώσῃ τὸ φάρμακον.

πίνοντες, τὸ κώνειον.

ἐγχωρεῖ, ἀπροσώπως, ἔξεστι, ὑπάρχει ἀκόμη καιρός.

δφλισκάνω γέλωτα, θεωροῦμαι γελοῖος.

γλίχομαι, ποθῶ, ἐπιθυμῶ ἐξαιρετικά.

οὐδενὸς ἔτι ἐνόητος, ἐνῶ δὲν ὑπάρχει πλέον τίποτε ἐκ τῆς ζωῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 66.

παῖς, ὑπηρετῆς τοῦ Κρίτωνος (κεφ. 3, 60 α).
κύλιξ, ποτήριον κυρίως κρασοπότηρον, εὐρύ, δίωτον.
ὦ βέλτιστε, φίλτατε, ἀγαπητέ μου, καλέ.
γάρ, ἐπειδή, καὶ αἰτιολογεῖ τὸ τί χρῆ ποιεῖν.
περίειμι, περιπατῶ, περιιέναι — κατακεῖσθαι, ἀμφο-
 τερα ἐξαρθῶνται ἐκ τοῦ χρῆ.
αὐτὸ ποιήσει, θὰ ἐνεργήσῃ μόνον του.
ὀρέγω, (ὀργυιά) ἐκτείνω, προσφέρω.
ἴλεως, ἱλαρὸς, εὐθυμος, χαρούμενος, γαλήνιος.
τρέω, τρέπομαι εἰς φυγὴν ἐκ φόβου, οὐδὲν τρέσας, ἄνευ φόβου.
οὐδὲ διαφθείρας οὔτε... προσώπου, καὶ χωρὶς νὰ ἀλλοιώσῃ
 οὔτε τὸ χρῶμα του οὔτε τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του.
ταυρηδόν, μὲ βλέμμα ταύρου, μὲ βλέμμα ἀτενές.
ἀποσπένδω, προσφέρω σπονδὴν.
μέτριος, ἱκανός, ἀρκετός.
μανθάνω, ἐννοῶ, καταλαβαίνω.
ἀλλ' εὐχέσθαι γέ που, ἀλλ' ἀφοῦ δὲν ἐπιτρέπεται σπονδὴ, ἐπι-
 τρεπεται ὅμως τοῦλάχιστον — νομίζω — ἢ εὐχῆ.
χρῆ (εὐχεσθαι).
ἐπισχόμενος, (τὴν κύλικα), ἀφοῦ ἐκράτησε τὸ ποτήριον εἰς τὰ
 χεῖλη του, ἢ ἀφοῦ ἐκράτησε τὴν ἀναπνοὴν του ἢ ἀφοῦ ἔμεινεν ἀκίνητος.
εὐκόλως, μὲ ἀταραξίαν, χωρὶς δυστροπίαν.
ἐπεικῶς, μόλις, ὅπωςδῆποτε.
οὐκέτι, (οἷοί τ' ἦμεν).
βία ἐμοῦ αὐτοῦ, παρὰ τὴν προσπάθειάν μου νὰ συγκρατηθῶ.
ἄστακτι ἐχώρει, ἔτρεχαν κρουνηδόν, ποτάμι (οὐχὶ κατὰ σταγόνας)
ἐγκαλυψάμενος, καλύψας διὰ τοῦ ἱματίου τὸ πρόσωπον.
οἴου, διότι τοιούτου.
ἀναβρυχῶμαι, ἐκβάλλω βρυχηθμὸν ὀδύνης, ξεσπῶ εἰς θρήνους.
οὐδένα ὄντινα οὐ, ἔλξις (οὐδεὶς ἦν, ὄντινα οὐ), πάντας.
κατακλῶ, συντρίβω, ῥαγίζω τὴν καρδίαν.
οὐχ ἦκιστα, λιτότης, πρὸ παντός.
πλημμελῶ, κάνω μουσικὸν σφάλμα, μεταφορικῶς ἀμαρτάνω, κάνω
 ἀνόητα πράγματα.

εὐφημία, τὰ καλὰ λόγια ἢ ἡ σιωπή· οἱ παριστάμενοι εἰς θυσίαν ὤφειλον νὰ λέγουν καλὰ λόγια ἢ νὰ σιωπῶσι, μήπως ἀκουσίως εἴπουν ἄσχημα λόγια. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ θάνατος κατὰ τους Πυθαγορείους ἦτο ἱερὰ στιγμή, διότι μᾶς φέρει εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὸ θεῖον, ἐπρέσβευον οὗτοι, ὅτι πρέπει νὰ ἀποθνήσκωμεν ἐν εὐφημίᾳ.

ἐπέχω, κρατῶ, σταματῶ, συγκρατῶ, παύομαι.

οἶ, ἔγκλισις (οἶ), αὐτῶ.

διαλιπὼν χρόνον, μετὰ πάροδον χρόνου.

οὐκ, εἰς τὸ ἐννοούμενον αἰσθησεσθαί.

ἐπανιών, προχωρῶν πρὸς τὰ ἐπάνω τοῦ σώματος μετὰ τὸ χέρι του.

αὐτός, ὁ ὑπηρέτης.

ἤτρον, ὑπογαστήριον.

ἐνεκεκάλυπτο, οἱ ἀρχαῖοι ἐσυνήθιζον κατὰ τὰς ἐπιθανατίους στιγμὰς νὰ καλύπτουν τὸ πρόσωπον τοῦ ἀποθνήσκοντος.

ἀλεκτρούνα, οἱ θεραπευόμενοι ἐθυσίαζον εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν ἕνα πετεινόν. Ὁ Σωκράτης λοιπὸν ἐπιθυμεῖ νὰ κάμῃ αὐτὴν τὴν θυσίαν διὰ τοῦ Κρίτωνος εἰς ἐκδήλωσιν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν θεὸν τῆς υγείας, διότι νομίζει ὅτι τὴν στιγμήν τοῦ θανάτου του θεραπεύεται ἀπὸ ὅτι εἰς τὸν διάλογον ἐχαρκτήρισεν ὡς νόσον : τὴν ἔνωσιν τῆς ψυχῆς μετὰ τὸ σῶμα

ἐκινήθη, κατελήφθη ὑπὸ σπασμοῦ.

συνέλαβε, ἔκλεισε (ἔπιασε μαζί τὰ χεῖλη . . .).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 67.

καὶ ἄλλως, καὶ ἐν γένει, καὶ ἐπὶ πλείον.

ΝΙΚ. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ — Ν. ΚΑΙ Κ. ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ
ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΣΤΟ ΔΕΛΦΙΝΙΟ

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΣΤΟ ΔΕΛΦΙΝΙΟ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΣΤΟ ΔΕΛΦΙΝΙΟ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΣΤΟ ΔΕΛΦΙΝΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Ἰδιάζουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν πλατωνικῶν ἔργων ἔχει ὁ προκείμενος διάλογος καὶ διὰ τὸ περιεχόμενον καὶ διὰ τὴν τεχνικὴν του σύνθεσιν. Εἰς αὐτὸν ἐμφανίζεται ἡ ἀντίθεσις τῆς γνησίας φιλοσοφικῆς σκέψεως πρὸς τὰς ἐντυπωσιακὰς ἐπιδείξεις ἐκείνων, οἵτινες νομίζονται σοφαί, ἀλλὰ δὲν εἶναι. Τοῦτο εἶναι τὸ κύριον θέμα τοῦ διαλόγου καὶ τὸ θέμα αὐτὸ πλαισιώνεται μὲ τεχνικὴν πλοκὴν τῶν ἐπεισοδίων καὶ μὲ τελείαν ἠθοποιίαν τῶν προσώπων. Τοιοῦτοτρόπως ἡ φιλοσοφικὴ αὐτὴ διατριβὴ ἀποτελεῖ συγχρόνως καὶ λογοτεχνικὸν ἀριστοῦργημα.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ.

Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον παρουσιάζεται ὁ Σωκράτης διαλεγόμενος πρὸς τина ἑταῖρον, ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς. Εἰς τὰ λοιπὰ 39 κεφάλαια ὁμιλεῖ μόνον ὁ Σωκράτης, ἐνῶ ὁ ἑταῖρος ἀκούει συνεχῆ διήγησιν τοῦ Σωκράτους, χωρὶς καθόλου νὰ τὸν διακόψῃ. Κατὰ τὴν διήγησιν αὐτὴν ὁ Σωκράτης περιγράφει συγκέντρωσιν σοφῶν ἀνδρῶν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πλουσιωτάτου Καλλίου καὶ ἐπαναλαμβάνει ἕνα μακρότατον διάλογον, τὸν ὅποιον εἶχε μὲ ὄλους αὐτοὺς τοὺς σοφοὺς καὶ ἰδίᾳ μὲ τὸν σφώτατον Πρωταγόραν.

Ἡ συνάντησις αὐτὴ ὑποτίθεται γενομένη περὶ τὸ 432 π.χ., ὡς γίνεται φανερὸν ἐκ τῆς ὑποδηλουμένης ἡλικίας τῶν κυρίων προσώπων (κεφ. 5, 7, 8, 10 καὶ 40), πάντως ὄχι μετὰ τὸ 432, διότι δὲν γίνεται ἐν τῷ διαλόγῳ οὐδ', ἢ ἐλαχίστη μνεία τῶν γεγονότων, τὰ ὅποια συνετάραξαν τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν χρονολογίαν ταύτην. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦ διαλόγου οἱ Ἀθηναῖοι, μέγα φρονοῦντες εἰσέτι διὰ τὴν ἡγεμονίαν καὶ διὰ τὴν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα αἰγλήν τῆς πόλεως των, ἠδύνατο νὰ ἀπολαμβάνουν τὴν ἐξαιρετοὺν ἡδονὴν τῶν φιλοσοφικῶν λόγων, ἀπερίσπαστοι ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν καὶ τὰς συμφορὰς τοῦ μετ' ὀλίγον ἐπακολουθήσαντος πολέμου.

3. ΣΟΦΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΟΦΙΣΤΑΙ.

Περὶ τοὺς χρόνους τούτους συμπύπτει καὶ ἡ πλήρης διαμόρφωσις τοῦ νέου τρόπου τῆς φιλοσοφικῆς ἐρεῦνης καὶ τῆς ἀνωτέρας παιδείας, ἣτις εἶναι γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα σοφιστικῆς. Εἶναι ἱστορικῶς ἐξηκριβωμένοι οἱ λόγοι καὶ οἱ σκοποὶ τῆς νέας πνευματικῆς κατευθύνσεως, ἡ ὁποία ἐσημειώθη εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ πέμπτου αἰῶνος.

Ἡ φιλοσοφία ἐν Ἑλλάδι εἶχε συστηματικῶς ἀπὸ τοῦ ἔκτου ἤδη αἰῶνος, ὅποτε Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἐπεχείρησε νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν γένεσιν τῶν ὄντων ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς. Ἐσημείωσε δὲ σημαντικὴν ἐξέλιξιν διὰ τῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν, αἵτινες ἰδρύθησαν εἰς τὴν Μικρασιατικὴν καὶ Ἰταλιωτικὴν Ἑλλάδα. Οἱ ἐκπρόσωποι τῶν σχολῶν τούτων περιέλαβον εἰς τὴν φιλοσοφικὴν των ἔρευναν προβλήματα κοσμογονικά, ἠθικά, γνωσιολογικά καὶ θεολογικά, διεμορφώθησαν δὲ φιλοσοφικὰ συστήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι θαύματα διανοητικῆς συλλήψεως καὶ ἐρμηνευτικῆς ἀλληλουχίας.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ ἔκτου αἰῶνος ὁ Σάμιος Πυθαγόρας ἐσυστηματοποίησε πλήρη κοσμοθεωρίαν, ἐρμηνεύων τὴν ἀρχὴν τῶν ὄντων διὰ τοῦ ἀριθμοῦ. Ὀλίγον βραδύτερον, περὶ τὸ 500, ἤκμασεν ἡ φιλοσοφικὴ σχολὴ τῆς Ἑλέας ἐν τῇ Κάτῳ Ἰταλίᾳ. Ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀντιπρόσωπος τῆς σχολῆς ταύτης Παρμενίδης ἀπέρριπτε τὴν ἀλήθειαν τοῦ γίγνεσθαι καὶ διεκήρυττεν ὅτι μόνον τὸ εἶναι εἶναι πραγματικὴ κατάστασις, συλλαμβανομένη διὰ τοῦ νοῦ. Τὸ γίγνεσθαι εἶναι ἀπατηλὴ ἐντύπωσις τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθήσεων, αἱ ὁποῖαι εἶναι κακὸ ἢ μᾶρτυροὺς τῆς ἀληθείας. Καὶ ἐπειδὴ μόνον διὰ τῶν αἰσθήσεων γνωρίζομεν τὰ περὶ ἡμᾶς ὄντα, ἡ θεωρία τῶν Ἐλεατῶν ἠρνεῖτο τὴν δυνατότητα τῆς γνώσεως.

Ἐπίσης περὶ τὰ 500 ἐφιλοσόφησεν ὁ Ἐφέσιος Ἡράκλειτος ἀπορρίπτων καὶ οὗτος τὴν ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων γνώσιν. Ἀντιθέτως ὁμοῦ πρὸς τοὺς Ἐλεάτας ἐδίδασκεν ὅτι μόνον τὸ γίγνεσθαι καὶ ἀδιάλειπτος ροὴ τῶν ὄντων ὑπάρχει (πανταρεῖ), τὸ δὲ εἶναι οὔτε ὑπάρχει οὔτε εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῇ.

Τοιοιουτρόπως ἐδημιουργεῖτο τὸ πρόβλημα πόθεν ὁ ἄνθρωπος ἀποκτᾷ τὴν γνώσιν καὶ ἂν εἶναι δυνατόν νὰ τὴν ἀποκτήσῃ. Ἐκτοτε δὲ αἱ φιλοσοφικαὶ θεωρίαι δὲν ἠδύναντο νὰ προβλέψουν τὸ πρόβλημα

τοῦτο. Ἠκολούθησαν κατόπιν τὰ φιλοσοφικά συστήματα τοῦ Δημοκρίτου καὶ τοῦ Ἀναξαγόρου, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἐγίνετο φανερόν, ὅτι ἡ μέχρι τοῦδε φιλοσοφία προσέφερε μόνον *δογματικὰς* λύσεις, αἱ ὁποῖαι ἤρχοντο εἰς ἀντίφασιν πρὸς ἀλλήλας. Καὶ ἦτο φυσικὸν νὰ ἐπέλθῃ κάποτε ἀντίδρασις εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐρεύνης καὶ νὰ μὴ πιστεύουν πλέον οἱ διανοοῦμενοι, ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ἐξευρεθῇ ἐπιστημονικὴ ἐρμηνεία τῶν ὄντων. Διὰ τοῦτο ἡ φιλοσοφία παραιτουμένη ἀπὸ πάσης κοσμογονικῆς ἐρεύνης στρέφεται πρὸς ἄλλην κατευθύνσιν καὶ ἀρχίζει νὰ μελετᾷ τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀμεσώτερον ἐνδιαφέρουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν του ζωὴν. Ἡ ἀμφιβολία δὲ περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς γνώσεως ὠδηγήσεν εἰς τὴν ὑπερβολὴν, ὅτι ἀπόλυτος γνῶσις δὲν ὑπάρχει καὶ ὅτι ἀλήθεια εἶναι ὅτι πιστεύει ἕκαστος ὡς ἀληθές.

Ἐν τῷ μεταξῷ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν κατέστησεν ἀναγκαίαν τὴν ἀνωτέραν παιδευσιν, διὰ τῆς ὁποίας ἠδύνατο ὁ πολίτης νὰ διακριθῇ καὶ νὰ ἀνέλθῃ εἰς ἀξιωματὰ ἐν τῇ πολιτείᾳ. Τὰ μεγάλα προβλήματα τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ ἠθικοῦ βίου ἔπρεπε νὰ ἐκλαίκευθῶν μὲ συστηματικὴν διδασκαλίαν. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτα θὰ ἐξετιμῶντο κατὰ τὴν ὑποκειμενικὴν κρίσιν ἑκάστου, ἔπρεπε νὰ ἔχη ὁ πεπαιδευμένος εὐχέρειαν εἰς τὸ *λέγειν* καὶ *πεῖθειν* ἵνα ἐπιβάλλῃ τὰς ἀπόψεις του.

Κατὰ τὴν τροπὴν αὐτὴν τῶν φιλοσοφικῶν ἀναζητήσεων καὶ κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς, ἐδημιουργήθη ἡ *σοφιστικὴ*, ἣτις θεωρητικῶς δύναται νὰ ὀρισηθῇ ὡς σύστημα ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως, τὸ ὁποῖον α) ἀπολυτρώνει τὸν νοῦν τοῦ ἀκροατοῦ ἀπὸ παλαιὰ δόγματα καὶ διακηρύττει, ὅτι κριτήριον τῆς ἀληθείας εἶναι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος (*μέτρον χρημάτων ἄνθρωπος*), β) εἰσάγει τὸν μαθητὴν εἰς ἠθικὰ καὶ κοινωνικὰ προβλήματα, καὶ γ) ἀσκεῖ αὐτὸν νὰ ἐκφράξῃ ὅσον τὸ δυνατόν καλύτερον τὰς προσωπικὰς του γνώμας. Τοιοῦτον ἐμφανίζεται τὸ ἔργον τῆς σοφιστικῆς, ἐφ' ὅσον αὕτη διετῆρει τὸν σοβαρὸν της χαρακτήρα.

Ἐὰν ὅμως ἤθελε κανεὶς νὰ ὀρίσῃ τί εἶναι *σοφιστής*, θὰ ἐδυσκολεύετο νὰ τὸ κάμῃ ὅπως ἀκριβῶς ἐδυσκολεύοντο καὶ οἱ σύγχρονοι τῶν σοφιστῶν καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ θαυμασταὶ των (βλ. κεφ. 3-5). Καὶ τοῦτο, διότι ἡ λέξις σοφιστής εἶχε μεταβάλλει σημασίαν κατὰ τὸ διάστημα τοῦ 5ου αἰῶνος. Παλαιότερον σοφιστής ἦτο τίτλος, τοῦ ὁποίου ἠξιοῦντο καὶ ποιηταὶ καὶ νομοθέται καὶ φιλόσοφοι, διότι ἐσήμαινε τὸν

κατέχοντα τὴν σοφίαν. Μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ συστήματος τῆς ἀνωτάτης παιδείας σοφιστῆς ἐλέγετο ὁ μεταδίδων ἀνωτάτην παιδείαν ἐπαγγελματικῶς ἐπὶ μισθῷ. Καὶ τέλος, ἐπειδὴ τινες τῶν σοφιστῶν ἐξήχουν νὰ κάμουν ἐντύπωσιν μὲ ἐπιδείξεις παρασυλλογισμῶν, ὁ ὄρος σοφιστῆς ἐσήμαινε τὸν ἀνοήτως λεπτολογοῦντα κατὰ τοὺς τύπους τῆς λογικῆς ἀληθοφανείας καὶ παραγνωρίζοντα τὴν ἀλήθειαν.

Ἐπειδὴ ἀκόμη τὸ ἔργον τοῦ σοφιστοῦ εἰς τὴν ἐξάσκησιν του ἐξέπιπτε συχνὰ εἰς ἀπάτην καὶ εἰς κερδοσκοπίαν, ὁ τίτλος τοῦ σοφιστοῦ κατήντησεν ὄχι μόνον φορτικός, ἀλλὰ καὶ ἐπαίσχυντος (κεφ. 3). Οἱ συντηρητικοὶ μάλιστα πολῖται εἶχον πολλοὺς ἐνδοιασμοὺς καὶ ἐπιφυλάξεις διὰ τοὺς διδασκάλους αὐτοὺς, οἱ ὅποιοι ἔδιδον εἰς τοὺς νέους ἐλευθερίαν γνώμης καὶ τάσιν νὰ ἀμφισβητοῦν ἀνεγνωρισμένας ἀληθείας. Ἄλλὰ γενικῶς ἡ κοινωνία τοὺς ἐθαύμαζεν, ἄνδρες δὲ διακρινόμενοι ἐπὶ παιδείᾳ ἠχροῶντο τῶν εἰδικῶν μαθημάτων ἐκάστου. Εἰς ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ κόσμος ἐδίψα διὰ μάθησιν, ὁ προσφέρων ταύτην ἤσκει μέγα γόητρον, ὅταν μάλιστα συνέπιπτε νὰ εἶναι πράγματι εὐφυῆς καὶ πεπαιδευμένος.

Οἱ μάλιστα εὐδοκίμησαντες σοφισταὶ ἦσαν ὁ Κεῖος Πρόδικος, ὁ Ἡλείος Ἰππίας, ὁ Λεοντίνος Γοργίας ὁ καὶ ὑπὲρ πάντας διαπρέφας Ἀβδηρήτης Πρωταγόρας, ὅστις κυρίως ἐκπροσωπεῖ τὸν τύπον τοῦ σοφιστοῦ εἰς τὸν παρόντα διάλογον.

4. ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

Τὸν ἐπιφανέστατον τοῦτον σοφιστὴν ἐμφανίζει ἐδῶ ὁ Πλάτων ὡς ἐπιτήδειον ἔμπορον τῆς γνώσεως, ὁ ὁποῖος ἀσκεῖ τὸ ἔργον του μὲ πολλὴν κενοδοξίαν καὶ οἴησιν καὶ δὲν γνωρίζει κἄν τὸ περιεχόμενον τῆς διδασκαλίας, τὴν ὁποίαν ἐπαγγέλλεται. Ἄλλη ὁμως εἶναι ἡ πραγματικότητα ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνδρός, ὅστις ἐπὶ τεσσαράκοντα περίπου ἔτη (ἀπὸ τοῦ 456 - 415 περίπου) ἤσκησεν τὸ σοφιστικόν του ἔργον εἰς τὰ μεγάλα πνευματικὰ κέντρα τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸν ὁποῖον ἐτίμησαν μὲ τὴν φιλίαν των οἱ σοβαρώτεροι ἄνδρες τῆς ἐποχῆς του καὶ αὐτὸς ὁ Περικλῆς. Ἡ ἀκμὴ τοῦ Πρωταγόρου συμπίπτει περὶ τὸ 440, ὁπότε ἔγινε καὶ ἡ πρώτη του διατριβὴ ἐν Ἀθήναις. Τότε ὁ ἡγέτης τῆς Ἀθηναϊκῆς δημοκρατίας ἀνέθηκεν εἰς αὐτὸν νὰ συγγράψῃ νόμους διὰ τὴν προσφάτως ἰδρυθεῖσαν ἀποικίαν τῶν Θουρίων.

Ὁ Πρωταγόρας πρῶτος εἶχε τὴν πρωτοβουλίαν νὰ διδάξῃ συστηματικῶς « τὴν πολιτικὴν ἀρετὴν », ἥτις ἐσήμαινε κατ' αὐτὸν τὸ σύνολον τῶν ἰδιοτήτων, δι' ὧν εὐδοκίμει τις καὶ εἰς τὸν ἰδιωτικὸν καὶ εἰς τὸν δημόσιον βίον. Δὲν ἦτο δὲ μόνον σοφιστῆς ὁ Πρωταγόρας ἀλλὰ ἠσχολεῖτο καὶ μὲ τὰ βαθύτατα προβλήματα τῆς φιλοσοφίας. Συνέγραψε πλεῖστα καὶ ποικιλωτάτου περιεχομένου συγγράμματα, κυριώτατον τῶν ὁποίων ἦτο τὸ ἐπιγραφόμενον « Ἀλήθεια », εἰς τὸ ὁποῖον ἐπεδείκνυεν, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη γνῶσις εἶναι περὶ ὁρισμένη καὶ σχετικὴ. Ἐν γένει τὸ παιδευτικὸν καὶ φιλοσοφικὸν ἔργον τοῦ Πρωταγόρου ἐξετιμήθη ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του καὶ ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους. Ἡ τελευταία διαμονὴ τοῦ Πρωταγόρου ἐν Ἀθήναις ὑπολογίζεται περὶ τὸ 415, ὅποτε ὁ σοφιστῆς κατηγορήθη ἐπὶ ἀσεβείᾳ καὶ φευγῶν εἰς Σικελίαν ἐνανάγησε.

Καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν ἡ τέχνη ἐξευτελίζεται εἰς τὸν διάλογον τοῦτον, ἐνῶ καὶ αὐτῶν ἡ πολυμάθεια καὶ ἡ ἀξία ἦτο ἀνεγνωρισμένη. Ὁ Πρόδικος, κατὰ 15 - 20 ἔτη νεώτερος τοῦ Πρωταγόρου, ἦτο ἀγαπητὸς εἰς τοὺς ἀκροατὰς του, ὅπως καὶ ὁ Πρωταγόρας, καὶ ἐπηρέασεν εἰς τὸ συγγραφικὸν ὕφος τὸν Εὐριπίδην, τὸν Θουκυδίδην, τὸν Ξενοφῶντα καὶ τὸν Ἰσοκράτη. Εἰδικῶς ἡ διδασκαλία του ἐστρέφετο εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ εἰς τὴν διαμόρφωσιν λογοτεχνικοῦ ὕφους. Κατ' ἐξοχὴν ἐθαύμαζετο διὰ τὰς μελέτας καὶ τὴν διδασκαλίαν του ἐπὶ τῆς κυριολεξίας (περὶ ὄνομάτων ὁρθότητος). Ἐπὶ πλέον ἠδοκίμησεν ὡς δημόσιος ρήτωρ καὶ ὡς συγγραφεὺς. Ἦτο δὲ πανελληνίως γνωστὸς διὰ τὸ βιβλίον του « Ὁραϊ », εἰς τὸ ὁποῖον ἐπραγματεύετο τὸ περὶ ἀρετῆς θέμα. Ἀπὸ τὸ βιβλίον αὐτὸ παρεδόθη ὁ μῦθος περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἡρακλέους μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας. Καὶ ὁ Πρόδικος ἤλθε πολυλάκις εἰς Ἀθήνας ὡς ἀπεσταλμένος τῆς πόλεως του καὶ συγχρόνως ἐξασκῶν τὸ σοφιστικὸν του ἔργον.

Ἐπίσης ὁ Ἰππίας, ἡλικιώτης τοῦ Προδίκου, ἐφημίζετο διὰ τὴν πολυμάθειαν καὶ ἐτιμᾶτο πολὺ εἰς τὴν πατρίδα του καὶ εἰς τὰς πόλεις, τὰς ὁποίας ἐπεσκέφθη ὡς σοφιστῆς. Αἱ γνώσεις του ἦσαν ποικιλώταται ἀναφερόμεναι εἰς ἀστρονομίαν, μαθηματικά, γραμματικὴν, μουσικὴν θεολογίαν, μυθολογίαν κ.ἄ. Τὴν πολυμάθειαν ταύτην ἐπιδεικνύων ἀνοήτως καὶ ἀκαίρως ἐπέσυρε συχνὰ τὰς εἰρωνείας καὶ αὐτῶν τῶν συναδέλφων του. Ἦτο ὁμως πράγματι πολυμερέστατος νοῦς καὶ ἱκανοποιεῖ τὴν φιλομάθειαν τῶν ἀκροατῶν του ἐπὶ ὄλων τούτων τῶν θεμάτων.

Πιστεύεται ότι από νεανικόν ένθουσιασμόν ύπερ του Σωκράτους ό Πλάτων παρεποίησεν έν τῷ διαλόγῳ τούτῳ τήν προσωπικότητα τῶν έξοχωτέρων σοφιστῶν. Πράγματι τό ἔργον τούτο είναι έκ τῶν πρώτων, τά όποια συνέγραψεν ό μαθητής του Σωκράτους και πιθανώτατα τό πρώτον, συγγραφέν ἴσως ζῶντος ἔτι του Σωκράτους. Ὁ σκοπός έξ ἄλλου του ἔργου δέν ἦτο νά δώσῃ ιστορικὰς πληροφορίας περι τῶν προσώπων τούτων, ἀλλά νά παραστήσῃ τήν ύπεροχήν του Σωκράτους έν συγκρίσει πρὸς τούς πωλοῦντας ἐπὶ μισθῷ τήν παιδείαν. Διὰ τούτο οἱ τύποι και οἱ τρόποι τῶν σοφιστῶν διαγράφονται εἰς τρόπον ὥστε νά φαίνεται τό ψεκτὸν μέρος τῆς σοφιστικῆς διδασκαλίας.

Και τά δευτερεύοντα έξ ἄλλου πρόσωπα ἠθιογραφοῦνται ὡς ύπερβολικοὶ τύποι κατὰ τό γενικὸν τούτο σχέδιον του διαλόγου. Ὁ Καλλίας ό Ἰππονίκου, ό πλούσιος Ἀθηναῖος, περι του όποίου ἦτο γνωστὸν, ὅτι « τετέλεκε χρήματα σοφισταῖς πλείω ἢ ξύπαντες οἱ ἄλλοι », ἐπεδείκνυε τόσῃ « φιλοσοφίαν » (φιλομάθειαν), ὥστε νά μεταβάλλῃ ὀλόκληρον τήν οἰκίαν του εἰς ξενῶνα σοφιστῶν. Ὁ Ἀλκιβιάδης ὡς φανατικός θαυμαστής του Σωκράτους κατεξευτελίζει τὸν Πρωταγόραν και με νεανικὸν πείσμα ἐπιδιώκει νά ἀναγνωρισθῆ ἢ ἀξία του διδασκάλου του. Τέλος ύπερβολικός τύπος του ένθουσιῶντος πρὸς μάθησιν είναι ό έν ἀρχῇ του διαλόγου εἰσαγόμενος Ἰπποκράτης, ὅστις ἔγινεν ἀφορμὴ νά ύποβληθῆ εἰς ἔλεγχον ἢ ἐπαγγελία του Πρωταγόρου, ὅτι διδάσκει τήν ἀρετήν. Και αὐτός ό Σωκράτης είναι περισσότερον Σωκρατικός παρὰ εἰς οἰονδήποτε ἄλλο ἔργον του Πλάτωνος.

Τοιοντοτρόπως ἐμφανίζων ό συγγραφεὺς με δραματικὴν έντασιν ὅ,τι ἀξιοκατάκριτον ὑπῆρχεν εἰς τό ἔργον τῶν σοφιστῶν και ὅ,τι ἐπαινετὸν εἰς τήν μέθοδον του Σωκράτους, καθιστᾷ ἐναργέστερον τό φιλοσοφικὸν μάθημα τό όποιον παρέχει ό διάλογος.

5. Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΑΡΕΤΗΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

Οἱ περισσότεροι έκ τῶν σοφιστῶν περιελάμβανον εἰς τήν διδασκαλίαν των και ζητήματα σχετικὰ με τήν ἀτομικὴν και κοινωνικὴν ἠθικὴν. Ἀνεξαρτήτως δὲ τῶν ειδικῶν γνώσεών του ἕκαστος ἐπηγγέλλετο ἐπισήμως, ὅτι είναι διδάσκαλος τῆς ἀρετῆς. Τήν ἀρετὴν έν τούτοις ἐθεώρουν ἐντελῶς κατὰ τήν δημόδη ἀντίληψιν, ἦτοι ὡς σύνολον ἐπὶ μέρους

ιδιοτήτων, ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκτῶνται διὰ τῆς ἀσκήσεως, χωρὶς νὰ ἐξαρτᾶται ἡ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην. Δύναται π.χ. νὰ εἶναι τις ἀνδρεῖος, χωρὶς νὰ εἶναι δίκαιος ἢ νὰ εἶναι ὀσιος, ὄχι ὅμως καὶ σώφρων. Μολονότι δὲ ἡ σοφιστικὴ παρουσιάζεται μὲ ἀξιώσεις ἀνωτάτης παιδείας, διεμόρφωνε τὸ ἰδανικὸν τῆς ἀρετῆς, ὅπως ἀκριβῶς τὸ εἶχε διαμορφώσει τὸ παλαιὸν ἔπος καὶ ἡ βιοσοφία τῶν λυρικῶν ποιητῶν, τῶν ὁποίων τὰ ἔργα ἐδιδάσκοντο εἰς τὰ σχολεῖα ὡς ἠθικολογικὸν μάθημα. Καὶ ἡ μὲν ἡρωϊκὴ ποίησις παρδείχεν ὑποδείγματα πράξεων πρὸς μίμησιν, χωρὶς νὰ παρουσιάξῃ πλήρεις ἠθικοὺς τύπους, οἱ δὲ λυρικοὶ διεκήρυττον, ὅτι ἡ ἠθικὴ τελειότης εἶναι ἀνέφικτος διὰ τὸν ἄνθρωπον· ἕνας μέσος τόπος ἠθικῆς εἶναι ὁ μόνος δυνατὸς νὰ ὑπάρξῃ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην κοινωσίαν καὶ αὐτὸς πρέπει νὰ ἰκανοποιῇ τὰς ἠθικὰς μας ἀπαιτήσεις.

Ἡ ὑψηλοτέρα ἀντίληψις περὶ ἀρετῆς προήλθεν ἀπὸ τὴν ἀγνήν ἰδεολογίαν καὶ ἀπὸ τὴν αὐστηρὰν σκέψιν τοῦ Σωκράτους. Ὅτι ἐπετέλεσεν ὁ Σωκράτης εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν τῆς γνώσεως, δὲν εἶναι ἀνεξάρτητον ἀπὸ τὴν ὅλην αὐτοῦ εἰσφορὰν εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀνθρωπότητος. Διὰ νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἠθικὴ φιλοσοφία τοῦ Σωκράτους, πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῇ γενικῶς ἡ κατεύθυνσις καὶ ἡ ἀξία τῆς Σωκρατικῆς διανοήσεως.

Ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ Σωκράτους καὶ σοφιστῶν ἦτο ἤδη φανερὰ εἰς τοὺς παρακολουθοῦντας τὴν πρωτότυπον καὶ ἐπαγωγὸν διδαχὴν αὐτοῦ. Ἐκ τῶν ὑστέρων ὅμως ἀπεδείχθη κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς φιλοσοφίας, ὅτι ἡ ἀντίθεσις αὐτὴ ἦτο ριζικὴ. Πράγματι οἱ σοφισταὶ ἦσαν μόνον ἀ ρ η η τ α ἰ τῶν παλαιότερων φιλοσοφικῶν δοξασιῶν καὶ εἰς τοῦτο συνίσταντο ἡ καινοτομία των. Ἐφεκτικὸς ἦτο καὶ ὁ Σωκράτης διὰ τὰς μέχρι τοῦδε ἀνακαλύψεις τοῦ φιλοσοφοῦντος νοῦ. Δι' αὐτὸν ὅμως ἡ ἀλήθεια δὲν ἦτο κάτι ἀνύπαρκτον, ἀλλὰ τοῦναντίον ὁ μόνος ἄξιος καὶ πραγματικὸς σκοπὸς πάσης πραγματικῆς ἐρεῦνης. Πρὸς ἐπίτευξιν δὲ τούτου τοῦ σκοποῦ ἐπενόησε καὶ ἐφήρμοσε μίαν θ ε τ ι κ ῆ ν καινοτομίαν εἰς τὰς φιλοσοφικὰς ἀναζητήσεις. Εἰσήγαγε καὶ ἐτελειοποίησε μ έ θ ο δ ο ν πρὸς ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας. Ἡ μέθοδος αὕτη ὠνομάσθη δ ι α λ ε κ τ ι κ ῆ, ὡς πραγματοποιοῦσα τὴν ἀνάλυσιν καὶ διευκρίνησιν τῶν ἐννοιῶν δι' ἐρωτήσεως καὶ ἀπαντήσεως ἐν διαλόγῳ. Ἄγει δὲ εἰς συμπεράσματα κατὰ πολὺ ἀσφαλέστερα παρὰ ὁ συνεχῆς λόγος, εἰς τὸν ὁποῖον πολλοὶ ὄροι καὶ ἐκφρά-

σεις μένουν ασαφείς ή παρέρχονται άπαρατήρητοι. Ἡ κατόπιν συστηματοποίησις τῆς λογικῆς ἐπιστήμης ἐξηκριβώσεν, ὅτι βάσις τῆς διαλεκτικῆς τοῦ Σωκράτους εἶναι ὁ ὀ ρ ι σ μ ὀ ς καὶ ἡ ἔ π α γ ω γ ῆ.

Ἡ διαλεκτικὴ αὕτη μέθοδος ἐφαρμοζομένη καὶ εἰς τὰς ἠθικὰς ἀναζητήσεις πείθει, ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι κάτι ἀχώριστον ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ πωλῆται ἐπὶ μισθῶ· ὅτι δὲν εἶναι, ὅπως πιστεύουν οἱ πολλοὶ καὶ ὅπως διδάσκουν οἱ σοφισταί, σύνολον ἐπὶ μέρους ἰδιοτήτων, ἀλλ' ὅτι μί α εἰς τὸ σύνολόν της εἶναι ἡ ἀρετὴ, ἡ γ ν ῶ σ ι ς τοῦ ἀ γ α θ οῦ. Ὡς γνῶσις δὲ ἀποτελεῖ ἀνεξάντλητον θέμα φιλοσοφικῆς συζήτησεως· διότι ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἀλήθειαν ὑπάρχει ἡ ἀ λ ῆ θ ε ι α τῆς ἀ ρ ε τ ῆ ς, καὶ τοῦ γνησίως πεπαιδευμένου ἀνδρὸς ἔργον εἶναι νὰ ἐξετάζη ἀδιαλείπτως: Π ῶ ς π ο τ' ἔ χ ε ι τ ἄ π ε ρ ἰ τῆς ἀ ρ ε τ ῆ ς καὶ τί π ο τ' ἔ σ τ ι ν αὐ τ ὄ, ἡ ἀ ρ ε τ ῆ.

Ἡ ἔρευνα αὕτη, ἐπιμένει ὁ Σωκράτης, δὲν κατορθοῦται μὲ τὰς δημογορικὰς ἐπιδείξεις τῶν σοφιστῶν οὔτε μὲ κομποῦς μετασηματισμοὺς τῶν ἀρχαίων μύθων ἢ μὲ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐρμηνείαν ποιημάτων. Ἡ μόνη μέθοδος πρὸς τοῦτο εἶναι ἡ ἀστηρὰ ἀνάλυσις τῶν ἐννοιῶν, ἡ βραχυλογικὴ συζήτησις, ἣτις ἐξακριβώνει τὰς ἐπὶ μέρους ἀληθείας καὶ μᾶς βοηθεῖ νὰ ἀναγνωρίσωμεν, ὅσον εἶναι δυνατόν εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὸ ἀ π ο λ ῦ τ ω ς ἠ θ ι κ ὸ ν.

Καὶ εἰς τὰ ἄλλα του ἔργα παρέστησεν ὁ Πλάτων τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς συμβατικῆς ἠθικῆς, τὴν ὁποίαν ἐπρέσβευον οἱ σοφισταί, καὶ τῆς ἠθικῆς ἰδεολογίας τοῦ Σωκράτους, τὴν ὁποίαν ἄλλως τε καὶ διὰ τοῦ βίου αὐταῦ ἐπραγματώσεν ὁ φιλόσοφος. Τῶ ὄντι, ἐνῶ οἱ σοφισταὶ φιλοξενούμενοι εἰς τὰ μέγαρα τῶν πλουσίων ἐξεμεταλλεύοντο ἐπαγγελματικῶς τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν, οὗτος « ἐ ν π ε ν ῖ α μ υ ρ ῖ α » διατελῶν ἐτέλει τὸ ἀποστολικὸν ἔργον νὰ προτρέπη ἕνα ἕκαστον τῶν πολιτῶν εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἀρετῆς, « τ ῆ ν ἡ μ ἔ ρ α ν δ λ η ν π α ν τ α χ ο ῦ π ρ ο σ κ α θ ἰ ῶ ν ». Ἄλλ' ἐν τῷ διαλόγῳ τούτῳ παραστατικώτερον καταδεικνύει ὁ Σωκρατικὸς μαθητὴς ὡς φιλόσοφος - καλλιτέχνης τὴν ἐπιφανειακὴν καὶ σχετικὴν ἀξίαν τῶν σοφιστικῶν μαθημάτων ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν θεϊκὴν σοφίαν ἐκείνου, ὅστις « ο ὔ δ ε ν ὀ ς π ῶ π ο τ ε δι δ ἄ σ κ α λ ο ς ἐ γ ἔ ν ε ι ο », ἀλλ' ἐν τούτοις ὑπῆρξεν αὐτὸς πρότυπον ἀρετῆς καὶ ἠτοίμασε τὰ πνεύματα πρὸς βαθυτέραν κατανόησιν τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

... ..

... ..

... ..

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ :

ΕΤΑΙΡΟΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ, ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ, ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ
ΚΑΛΛΙΑΣ, ΚΡΙΤΙΑΣ, ΠΡΟΔΙΚΟΣ, ΙΠΠΙΑΣ.

ΚΕΦ. Α' (Π ε ρ ί λ η ψ ι ς). Ὁ Σωκράτης παρακληθεὶς ὑπὸ τινος ἄνωνύμου ἐταίρου του διηγεῖται εἰς αὐτὸν ὅσα διελέχθη μετὰ τοῦ Ἀβδηρίτου Πρωταγόρου, ἀνδρὸς ἐπιφανεστάτου διὰ τὴν σοφίαν.

ΚΕΦ. Β'. Τῆς παρελθούσης νυκτὸς ταυτησί, ἔτι βαθέος ὄρθρου, Ἴπποκράτης ὁ Ἀπολλοδώρου υἱός, Φάσωνος δὲ ἀδελφός, τὴν θύραν τῆ βακτηρία πάνυ σφόδρα ἔκρουε, καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ ἀνέωξέ τις, εἶσω ἦει ἐπειγόμενος καὶ τῆ φωνῇ μέγα λέγων, ὦ Σώκρατες, ἔφη, ἐγρήγορας ἢ καθεύδεις ; καὶ ἐγὼ τὴν φωνὴν γνοὺς αὐτοῦ, Ἴπποκράτης, ἔφην, οὗτος· μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις ; Οὐδὲν γ', ἦ δ' ὅς, εἰ μὴ ἀγαθὰ γε. Εὖ ἂν λέγοις, ἦν δ' ἐγὼ· ἔστι δὲ τί, καὶ τοῦ ἔνεκα τηνικάδε ἀφίκου ; Πρωταγόρας, ἔφη, ἦκει, στὰς παρ' ἐμοί. Πρώην, ἔφην ἐγὼ· σὺ δὲ ἄρτι πέπυσαι ; Νῆ τοὺς θεοὺς, ἔφη, ἐσπέρας γε· καὶ ἅμα ἐπιψηλαφήσας τοῦ σκίμποδος ἐκαθέζετο παρὰ τοὺς πόδας μου, καὶ εἶπεν· Ἐσπέρας δῆτα, μάλα τε ὀψὲ ἀφικόμενος ἐξ Οἰνόης. ὁ γάρ τοι παῖς με ὁ Σάτυρος ἀπέδρα· καὶ δῆτα μέλων σοι φράξιν, ὅτι διωξιόμην αὐτόν, ὑπὸ τινος ἄλλου ἐπελαθόμην· ἐπειδὴ δὲ ἦλθον καὶ δεδειπνηκότες ἦμεν καὶ ἐμέλλομεν ἀναπαύεσθαι, τότε μοι ἀδελφὸς λέγει, ὅτι ἦκει Πρωταγόρας· καὶ ἔτι μὲν ἐνεχείρησα εὐθὺς παρὰ σὲ ἵεναι, ἔπειτὰ μοι λίαν πόρρω ἔδοξε τῶν νυκτῶν εἶναι· ἐπειδὴ δὲ τάχιστα με

ἐκ τοῦ κόπου ὁ ὕπνος ἀνῆκεν, εὐθύς ἀναστὰς οὕτω δεῦρο ἐπορευόμεην. **Καὶ** ἐγὼ γιγνώσκων αὐτοῦ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν πτοίησιν, Τί οὖν σοι, ἦν δ' ἐγὼ, τοῦτο; μῶν τί σε ἀδικεῖ Πρωταγόρας; καὶ ὅς γελάσας, Νῆ τοὺς θεοὺς, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὅτι γε μόνος ἐστὶ σοφός, ἐμὲ δὲ οὐ ποιεῖ. Ἄλλὰ ναὶ μὰ Δία, ἔφη ἐγὼ, ἂν αὐτῷ διδῶς ἀργύριον καὶ πείθης ἐκεῖνον, ποιήσει καὶ σὲ σοφόν. **Εἰ** γάρ, ἦ δ' ὅς, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, ἐν τούτῳ εἶχ' ὡς οὐτ' ἂν τῶν ἐμῶν ἐπιλίποισι οὐδὲν οὔτε τῶν φίλων· ἀλλ' αὐτὰ ταῦτα καὶ νῦν ἤκω παρὰ σέ, ἵνα ὑπὲρ ἐμοῦ διαλεχθῆς αὐτῷ. ἐγὼ γάρ ἅμα μὲν καὶ νεώτερός εἰμι, ἅμα δὲ οὐδὲ ἐώρακα Πρωταγόραν πώποτε οὐδ' ἀκήκοα οὐδέν· ἔτι γὰρ παῖς ἦ, ὅτε τὸ πρότερον ἐπεδήμησεν· ἀλλὰ γάρ, ὦ Σώκρατες, πάντες τὸν ἄνδρα ἐπαινοῦσι καὶ φασὶ σοφώτατον εἶναι λέγειν· ἀλλὰ τί οὐ βαδίζομεν παρ' αὐτόν, ἵνα ἔνδον καταλάβωμεν; καταλύει δ', ὡς ἐγὼ ἤκουσα, παρὰ Καλλία τῷ Ἴππονίκου· ἀλλ' ἴωμεν. **Καὶ** ἐγὼ εἶπον· Μήπω γ', ὦγαθέ, ἐκεῖσε ἴωμεν, πρῶ γὰρ ἐστίν, ἀλλὰ δεῦρο ἐξαναστῶμεν εἰς τὴν αὐλήν καὶ περιόντες αὐτοῦ διατρίψωμεν, ἕως ἂν φῶς γένηται· εἶτα ἴωμεν, καὶ γὰρ τὰ πολλὰ Πρωταγόρας ἔνδον διατρίβει. ὥστε, θάρρει, καταληψόμεθα αὐτόν, ὡς τὸ εἶκός, ἔνδον.

ΚΕΦ. Γ'. Μετὰ ταῦτα ἀναστάντες εἰς τὴν αὐλήν περιῆμεν καὶ ἐγὼ ἀποπειρώμενος τοῦ Ἴπποκράτους τῆς ῥώμης διεσκόπουν αὐτόν καὶ ἠρώτων, **Εἶπέ** μοι, ἔφη ἐγὼ, ὦ Ἴππόκρατες, παρὰ Πρωταγόραν νῦν ἐπιχειρεῖς ἰέναι, ἀργύριον τελῶν ἐκείνῳ μισθὸν ὑπὲρ σεαυτοῦ, ὡς παρὰ τίνα ἀφιζόμενος καὶ τίς γενησόμενος; ὡς περ ἂν εἰ ἐπενόεις παρὰ τὸν σαυτοῦ ὁμώνυμον ἐλθῶν Ἴπποκράτη τὸν Κῶνον, τὸν τῶν Ἀσκληπιαδῶν, ἀργύριον τελεῖν ὑπὲρ σαυτοῦ μισθὸν ἐκείνῳ, εἴ τίς σε ἤρετο, **Εἶπέ** μοι, μέλλεις τελεῖν, ὦ Ἴππόκρατες, Ἴπποκράτει μισθὸν ὡς τίνι ὄντι; τί ἂν ἀπεκρίνω; **Εἶπον** ἂν, ἔφη, ὅτι ὡς ἱατρῷ. Ὡς τίς γενησόμενος;

Ὦς ἰατρός, ἔφη. Εἰ δὲ παρὰ Πολύκλειτον τὸν Ἀργεῖον ἢ Φειδίαν τὸν Ἀθηναῖον ἐπενόεις ἀφικόμενος μισθὸν ὑπὲρ σαυτοῦ τελεῖν ἐκείνοις, εἴ τις σε ἤρето· Τελεῖν τοῦτο τὸ ἀργύριον ὡς τίνι ὄντι ἐν νῶ ἔχεις Πολυκλείτῳ τε καὶ Φειδίᾳ, τί ἂν ἀπεκρίνω; Εἶπον ἂν ὡς ἀγαλματοποιοῖς. Ὦς τις δὲ γενησόμενος αὐτός; Δῆλον ὅτι ἀγαλματοποιός. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· παρὰ δὲ δὴ Πρωταγόραν νῦν ἀφικόμενοι ἐγώ τε καὶ σὺ ἀργύριον ἐκείνῳ μισθὸν ἐτοῖμοι ἐσόμεθα τελεῖν ὑπὲρ σοῦ, ἂν μὲν ἐξικνῆται τὰ ἡμέτερα χρήματα καὶ τούτοις πείθωμεν αὐτόν, εἰ δὲ μὴ, καὶ τὰ τῶν φίλων προσαναλίσκοντες· εἰ οὖν τις ἡμᾶς περὶ ταῦτα οὕτω σφόδρα σπουδάζοντας ἔροιτο· Εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες τε καὶ Ἰππόκρατες, ὡς τίνι ὄντι τῷ Πρωταγόρᾳ ἐν νῶ ἔχετε χρήματα τελεῖν; τί ἂν αὐτῷ ἀποκριναίμεθα; τί ὄνομα ἄλλο γε λεγόμενον περὶ Πρωταγόρου ἀκούομεν ὥσπερ περὶ Φειδίου ἀγαλματοποιὸν καὶ περὶ Ὀμήρου ποιητὴν; τί τοιοῦτον περὶ Πρωταγόρου ἀκούομεν; Σοφιστὴν δὴ τοι ἀνομάζουσί γε, ὦ Σώκρατες, τὸν ἄνδρα εἶναι, ἔφη. Ὦς σοφιστῆ ἄρα ἐρχόμεθα τελούντες τὰ χρήματα; Μάλιστα. Εἰ οὖν καὶ τοῦτό τις σε προσέροιτο; Αὐτὸς δὲ δὴ ὡς τις γενησόμενος ἔρχει παρὰ τὸν Πρωταγόραν; καὶ ὅς εἶπεν ἐρυθριάσας — ἤδη γὰρ ὑπέφαινε τι ἡμέρας, ὥστε καταφανῆ αὐτὸν γενέσθαι — Εἰ μὲν τι τοῖς ἔμπροσθεν εἴκει, δῆλον ὅτι σοφιστῆς γενησόμενος. Σὺ δέ, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς θεῶν, οὐκ ἂν αἰσχύνοιο εἰς τοὺς Ἕλληνας σαυτὸν σοφιστὴν παρέχων; Νῆ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, εἶπερ γε ἄδιανοοῦμαι χρὴ λέγειν. Ἄλλ' ἄρα, ὦ Ἰππόκρατες, μὴ οὐ τοιαύτην ὑπολαμβάνεις σου τὴν παρὰ Πρωταγόρου μάθησιν ἔσσεσθαι, ἀλλ' οἷα περὶ ἢ παρὰ τοῦ γραμματιστοῦ ἐγένετο καὶ κιθαριστοῦ καὶ παιδοτρίβου; τούτων γὰρ σὺ ἐκάστην οὐκ ἐπὶ τέχνῃ ἔμαθες, ὡς δημιουργὸς ἐσόμενος, ἀλλ' ἐπὶ παιδείᾳ, ὡς τὸν ἰδιώτην καὶ τὸν ἐλεύθερον πρέπει. Πάνυ μὲν οὖν μοι δοκεῖ, ἔφη, τοιαύτη μᾶλλον εἶναι ἢ παρὰ Πρωταγόρου μάθησις.

ΚΕΦ. Δ'. Οἶσθα οὖν ὁ μέλλεις νῦν πράττειν, ἢ σε λανθάνει ; ἦν δ' ἐγώ. Τοῦ πέρι ; "Ὅτι μέλλεις τὴν ψυχὴν τὴν σαυτοῦ παρασχεῖν θεραπεῦσαι ἀνδρί, ὡς φῆς, σοφιστῆ· ὅ τι δέ ποτε ὁ σοφιστῆς ἐστι, θαυμάζοιμ' ἂν εἰ οἶσθα. καίτοι εἰ τοῦτ' ἀγνοεῖς, οὐδὲ ὅτω παραδίδως τὴ ψυχὴν οἶσθα, οὔτ' εἰ ἀγαθῶ οὔτ' εἰ κακῶ πράγματι. Οἶμαί γ', ἔφη, εἰδέναι. Λέγε δὴ, τί ἡγεῖ εἶναι τὸν σοφιστὴν ; Ἐγὼ μὲν, ἦ δ' ὅς, ὡσπερ τοῦνομα, λέγει, τοῦτον εἶναι τὸν τῶν σοφῶν ἐπιστήμονα. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτο μὲν ἔξεστι λέγειν καὶ περὶ ζωγράφων καὶ περὶ τεκτόνων, ὅτι οὗτοί εἰσιν οἱ τῶν σοφῶν ἐπιστήμονες· ἀλλ' εἴ τις ἔροιτο ἡμᾶς, τῶν τί σοφῶν εἰσιν οἱ ζωγράφοι ἐπιστήμονες, εἴποιμεν ἂν που αὐτῶ, ὅτι τῶν πρὸς τὴν ἀπεργασίαν τὴν τῶν εἰκόνων, καὶ τᾶλλα οὕτως· εἰ δέ τις ἐκεῖνο ἔροιτο, Ὁ δὲ σοφιστῆς τῶν τί σοφῶν ἐστιν ; τί ἂν ἀποκρινοίμεθα αὐτῶ ; ποίας ἐργασίας ἐπιστάτης ; τί ἂν εἴποιμεν αὐτὸν εἶναι, ὧ Σώκρατες, ἢ ἐπιστάτην τοῦ ποιῆσαι δεινὸν λέγειν ; Ἴσως ἂν, ἦν δ' ἐγώ, ἀληθῆ λέγοιμεν, οὐ μὲντοι ἱκανῶς γε· ἐρωτήσεως γὰρ ἔτι ἢ ἀπόκρισις ἡμῖν δεῖται, περὶ ὅτου ὁ σοφιστῆς δεινὸν ποιεῖ λέγειν· ὡσπερ ὁ κιθαριστῆς δεινὸν δῆπου ποιεῖ λέγειν περὶ οὐπερ καὶ ἐπιστήμονα, περὶ κιθαρίσεως· ἦ γάρ ; Ναί· Εἶεν· ὁ δὲ δὴ σοφιστῆς περὶ τίνος δεινὸν ποιεῖ λέγειν ; ἢ δῆλον ὅτι περὶ οὐπερ καὶ ἐπίσταται ; Εἰκός γε. Τί δὴ ἐστι τοῦτο περὶ οὗ αὐτός τε ἐπιστήμων ἐστὶν ὁ σοφιστῆς καὶ τὸν μαθητὴν ποιεῖ ; Μὰ Δί', ἔφη, οὐκέτι ἔχω σοι λέγειν.

ΚΕΦ. Ε'. Καὶ ἐγὼ εἶπον μετὰ τοῦτο· Τί οὖν ; οἶσθα εἰς οἷόν τινα κίνδυνον ἔρχει ὑποθήσων τὴν ψυχὴν ; ἢ εἰ μὲν τὸ σῶμα ἐπιτρέπειν σε ἔδει τῷ, διακινδυνεύοντα ἢ χρηστὸν αὐτὸ γενέσθαι ἢ πονηρὸν, πολλὰ ἂν περιεσκέψω, εἴτ' ἐπιτρεπτέον εἴτε οὔ, καὶ εἰς συμβουλήν τούς τε φίλους ἂν παρεκάλεις καὶ

τούς οικείους, σκοπούμενος ἡμέρας συχνάς· ὁ δὲ περὶ πλειονοῦ τοῦ σώματος ἤγει, τὴν ψυχὴν, καὶ ἐν ᾧ πάντ' ἐστὶ τὰ σὰ ἢ εὖ ἢ κακῶς πράττειν χρηστοῦ ἢ πονηροῦ αὐτοῦ γενομένου, περὶ δὲ τούτου οὔτε τῷ πατρὶ οὔτε τῷ ἀδελφῷ ἐπεκρινώσω οὔτε ἡμῶν τῶν ἐταίρων οὐδενί, εἴτ' ἐπιτρεπτόν εἶτε καὶ οὐ τῷ ἀφικομένῳ τούτῳ ξένῳ τὴν σὴν ψυχὴν, ἀλλ' ἐσπέρας ἀκούσας, ὡς φῆς, ὄρθριος ἦκων περὶ μὲν τούτου οὐδένα λόγον οὐδὲ συμβουλήν ποιεῖ, εἴτε χρῆ ἐπιτρέπειν σαυτὸν αὐτῷ εἴτε μὴ, ἐτοῖμος δ' εἶ ἀναλίσκειν τὰ τε σαυτοῦ καὶ τὰ τῶν φίλων χρήματα, ὡς ἤδη διεγνωνκώς, ὅτι πάντως συνεστέον Πρωταγόρα, ὃν οὔτε γινώσκεις, ὡς φῆς, οὔτε διείλεξαι οὐδεπώποτε, σοφιστὴν δ' ὀνομάζεις, τὸν δὲ σοφιστὴν, ὅ τι ποτ' ἐστὶ, φαίνει ἀγνοῶν, ᾧ μέλλεις σαυτὸν ἐπιτρέπειν ; καὶ ὅς ἀκούσας, Ἔοικεν, ἔφη, ᾧ Σώκρατες, ἐξ ὧν σὺ λέγεις. Ἄρ' οὖν, ᾧ Ἰππόκρατες, ὁ σοφιστὴς τυγχάνει ὧν ἔμπορος τις ἢ κάπηλος τῶν ἀγωγίμων, ἀφ' ὧν ψυχὴ τρέφεται ; Φαίνεται γὰρ ἔμοιγε τοιοῦτός τις· τρέφεται δέ, ᾧ Σώκρατες, ψυχὴ τίνι ; Μαθήμασι δῆπου, ἦν δ' ἐγώ. καὶ ὅπως γε μὴ, ᾧ ἐταῖρε, ὁ σοφιστὴς ἐπαινῶν ἀπωλεῖ ἐξαπατήσει ἡμᾶς, ὡσπερ οἱ περὶ τὴν τοῦ σώματος τροφήν, ὁ ἔμπορος τε καὶ κάπηλος. καὶ γὰρ οὗτοί που ὧν ἀγούσιν ἀγωγίμων οὔτε αὐτοὶ ἴσασιν ὅ τι χρηστὸν ἢ πονηρὸν περὶ τὸ σῶμα, ἐπαινοῦσι δὲ πάντα πωλοῦντες, οὔτε οἱ ὠνούμενοι παρ' αὐτῶν, ἐὰν μὴ τις τύχη γυμναστικὸς ἢ ἰατρὸς ὧν· οὕτω δὲ καὶ οἱ τὰ μαθήματα περιάγοντες κατὰ τὰς πόλεις καὶ πωλοῦντες καὶ καπηλεύοντες τῷ ἀεὶ ἐπιθυμοῦντι ἐπαινοῦσι μὲν πάντα ἀπωλοῦσι, τάχα δ' ἂν τινες, ᾧ ἄριστε, καὶ τούτων ἀγνοοῖεν ὧν πωλοῦσιν ὅ τι χρηστὸν ἢ πονηρὸν πρὸς τὴν ψυχὴν· ὡς δ' αὐτως καὶ οἱ ὠνούμενοι παρ' αὐτῶν, ἐὰν μὴ τις τύχη περὶ τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἰατρικὸς ὧν. εἰ μὲν οὖν σὺ τυγχάνεις ἐπιστήμων τούτων τί χρηστὸν καὶ πονηρὸν, ἀσφαλές σοι ὠνεῖσθαι μαθήματα καὶ παρὰ Πρωταγόρου καὶ

παρ' ἄλλου ὄτουοῦν· εἰ δὲ μή, ὄρα, ὦ μακάριε, μὴ περὶ τοῖς φιλτάτοις κυβεύης τε καὶ κινδυνεύης· καὶ γὰρ δὴ καὶ πολὺ μείζων κίνδυνος ἐν τῇ τῶν μαθημάτων ὦνῃ ἢ ἐν τῇ τῶν σιτιῶν. σιτία μὲν γὰρ καὶ ποτὰ πριάμενον παρὰ τοῦ καπῆλου καὶ ἐμπορίου ἕξεστιν ἐν ἄλλοις ἀγγείοις ἀποφέρειν, καὶ πρὶν δέξασθαι αὐτὰ εἰς τὸ σῶμα πίνοντα ἢ φαγόντα, καταθέμενον οἴκαδε ἕξεστιν συμβουλευσασθαι, παρακαλέσαντα τὸν ἐπάτοντα, ὅ τι τε ἐδεστέον ἢ ποτέον καὶ ὅ τι μὴ, καὶ ὀπόσον καὶ ὀπότε· ὥστε ἐν τῇ ὦνῃ οὐ μέγας ὁ κίνδυνος· μαθήματα δὲ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ ἀγγεῖῳ ἀπενεργεῖν, ἀλλ' ἀνάγκη, καταθέντα τὴν τιμὴν, τὸ μάθημα ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ λαβόντα καὶ μαθόντα ἀπιέναι ἢ βεβλαμμένον ἢ ὠφελημένον. ταῦτα οὖν σκοπώμεθα καὶ μετὰ τῶν πρεσβυτέρων ἡμῶν· ἡμεῖς γὰρ ἔτι νέοι ὥστε τοσοῦτον πρᾶγμα διελέσθαι. νῦν μέντοι, ὥσπερ ὠρμήσαμεν, ἴωμεν καὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἀνδρός, ἔπειτα ἀκούσαντες καὶ ἄλλοις ἀνακοινωσώμεθα· καὶ γὰρ οὐ μόνος Πρωταγόρας αὐτόθι ἐστίν, ἀλλὰ καὶ Ἴππίας ὁ Ἡλείος· οἶμαι δὲ καὶ Πρόδικον τὸν Κεῖον καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ σοφοί.

ΚΕΦ. ΣΤ'. Δόξαν ἡμῖν ταῦτα ἐπορευόμεθα· ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ προθύρῳ ἐγενόμεθα, στάντες περὶ τινος λόγου διελεγόμεθα, δὲ ἡμῖν κατὰ τὴν ὁδὸν ἐνέπεσεν· ἴν' οὖν μὴ ἀτελής γένοιτο, ἀλλὰ διαπερανάμενοι οὕτως ἐσίοιμεν, ἐπιστάντες ἐν τῷ προθύρῳ διελεγόμεθα, ἕως συνωμολογήσαμεν ἀλλήλοις. δοκεῖ οὖν μοι ὁ θυρωρός, εὐνοῦχος τις, κατήκουεν ἡμῶν, κινδυνεύει δὲ διὰ τὸ πλῆθος τῶν σοφιστῶν ἄχθεσθαι τοῖς φοιτῶσιν εἰς τὴν οἰκίαν· ἐπειδὴ γοῦν ἐκρούσαμεν τὴν θύραν, ἀνοίξας καὶ ἰδὼν ἡμᾶς, Ἔα, ἔφη, σοφισταί τινες· οὐ σχολὴ αὐτῷ· καὶ ἅμα ἀμφοῖν τοῖν χεροῖν τὴν θύραν πάνυ προθύμως ὡς οἶός τ' ἦν ἐπήραξεν· καὶ ἡμεῖς πάλιν ἐκρούομεν, καὶ δὲ ἐγκεκλημένης τῆς θύρας ἀποκρινόμενος εἶπεν, ὦ ἄνθρωποι, ἔφη, οὐκ ἀκηκόατε,

ὅτι οὐ σχολή αὐτῷ ; Ἄλλ' ὠγαθέ, ἔφην ἐγώ, οὔτε παρά Καλλίαν ἤκομεν οὔτε σοφισταὶ ἐσμεν· ἀλλὰ θάρρει· Πρωταγόραν γάρ τοι δεόμενοι ἰδεῖν ἤλθομεν· εἰσάγγειλον οὖν· μόγις οὖν ποτε ἡμῖν ἄνθρωπος ἀνέωξε τὴν θύραν.

ΚΕΦ. Ζ΄. Ἐπειδὴ δὲ εἰσῆλθομεν, κατελάβομεν Πρωταγόραν ἐν τῷ προστώφῳ περιπατοῦντα, ἐξῆς δ' αὐτῷ συμπεριεπάτουν ἐκ μὲν τοῦ ἐπὶ θάτερα Καλλίας ὁ Ἴππονίκου καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ ὁμομήτριος, Πάραλος ὁ Περικλέους καὶ Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, ἐκ δὲ τοῦ ἐπὶ θάτερα ὁ ἕτερος τῶν Περικλέους Ξάνθιππος καὶ Φιλιππίδης ὁ Φιλομήλου καὶ Ἀντίμοιρος ὁ Μενδαῖος, ὅσπερ εὐδοκιμεῖ μάλιστα τῶν Πρωταγόρου μαθητῶν καὶ ἐπὶ τέχνῃ μανθάνει, ὡς σοφιστῆς ἐσόμενος· τούτων δὲ οἱ ὄπισθεν ἠκολούθουν ἐπακούοντες τῶν λεγομένων, τὸ μὲν πολὺ ξένοι ἐφαίνοντο, οὓς ἄγει ἐξ ἐκάστων τῶν πόλεων ὁ Πρωταγόρας, δι' ὧν διεξέρχεται, κηλῶν τῆ φωνῆ ὡσπερ Ὀρφεὺς, οἱ δὲ κατὰ τὴν φωνὴν ἔπονται κεκηλημένοι· ἦσαν δὲ τινες καὶ τῶν ἐπιχωρίων ἐν τῷ χορῷ· τοῦτον τὸν χορὸν μάλιστα ἔγωγε ἰδὼν ἦσθην, ὡς καλῶς ἠύλαβοῦντο μηδέποτε ἐμποδῶν ἐν τῷ πρόσθεν εἶναι Πρωταγόρου, ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸς ἀναστρέφοι καὶ οἱ μετ' ἐκείνου, εὖ πως καὶ ἐν κόσμῳ περισχίζοντο οὗτοι οἱ ἐπήκοοι ἐνθεν καὶ ἐνθεν καὶ ἐν κύκλῳ περιόντες ἀεὶ εἰς τὸ ὄπισθεν καθίσταντο κάλλιστα.

«Τὸν δὲ μετ' εἰσενόησα», ἔφη Ὀμηρος, Ἴππιαν τὸν Ἡλεῖον, καθήμενον ἐν τῷ κατ' ἀντικρὺ προστώφῳ ἐν θρόνῳ· περὶ αὐτὸν δ' ἐκάθητό ἐπὶ βάθρων Ἐρυξίμαχος τε ὁ Ἀκουμενοῦ καὶ Φαῖδρος ὁ Μυρρινούσιος καὶ ἄνδρων ὁ Ἀνδροτίωνος καὶ τῶν ξένων πολῖται τε αὐτοῦ καὶ ἄλλοι τινές. ἐφαίνοντο δὲ περὶ φύσεώς τε καὶ τῶν μετεώρων ἀστρονομικὰ ἄττα διερωτᾶν τὸν Ἴππιαν, ὁ δ' ἐν θρόνῳ καθήμενος ἐκάστοις αὐτῶν διέκρινε καὶ διεξῆγει τὰ ἐρωτώμενα.

«Καὶ μὲν δὴ καὶ Τάνταλόν γε εἰσεῖδον»· ἐπεδήμει γὰρ ἄρα καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος, ἦν δὲ ἐν οἰκήματί τινι, ᾧ πρὸ τοῦ μὲν ὡς ταμειῶ ἐχρήτο Ἴππόνικος, νῦν δὲ ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν καταλόντων ὁ Καλλίας καὶ τοῦτο ἐκκενώσας ξένοις κατάλυσις πεποίηκεν. ὁ μὲν οὖν Πρόδικος ἔτι κατέκειτο ἐγκεκαλυμμένος ἐν κωδίοις τισὶ καὶ στρώμασι καὶ μάλα πολλοῖς ὡς ἐφαίνετο· παρεκάθητο δὲ αὐτῷ ἐπὶ ταῖς πλησίον κλίμαις Πausανίας τε ὁ ἐκ Κεραμῶν καὶ μετὰ Πausανίου νέον τι ἔτι μειράκιον· ἔδοξα δ' ἀκούσαι ὄνομα αὐτῷ εἶναι Ἀγάθωνα. τοῦτ' ἦν τὸ μειράκιον καὶ τῷ Ἀδειμάντῳ ἀμφοτέρῳ, ὃ τε Κήπιδος καὶ ὁ Λευκολοφίδου καὶ ἄλλοι τινὲς ἐφαίνοντο· περὶ δὲ ὧν διελέγοντο οὐκ ἐδυνάμην ἐγωγε μαθεῖν ἔξωθεν, καίπερ λιπαρῶς ἔχων ἀκούειν τοῦ Προδίκου· — πάσσοφος γάρ μοι δοκεῖ ἀνὴρ εἶναι καὶ θεῖος· — ἀλλὰ διὰ τὴν βαρύτητα τῆς φωνῆς βόμβος τις ἐν τῷ οἰκήματι γιγνόμενος ἀσαφῆ ἐποίει τὰ λεγόμενα.

Καὶ ἡμεῖς μὲν ἄρτι εἰσεληλύθειμεν, κατόπιν δὲ ἡμῶν ἐπεισῆλθον Ἀλκιβιάδης τε ὁ καλός, ὡς φῆς σὺ καὶ ἐγὼ πείθομαι, καὶ Κριτίας ὁ Καλαίσχρου.

ΚΕΦ. Η'. Ἡμεῖς οὖν ὡς εἰσῆλθομεν, ἔτι σμίκερ' ἄττα διατρίψαντες καὶ ταῦτα διαθεασάμενοι προσῆμεν πρὸς τὸν Πρωταγόραν καὶ ἐγὼ εἶπον· ὦ Πρωταγόρα, πρὸς σέ τοι ἦλθομεν ἐγὼ τε καὶ Ἴπποκράτης οὗτος. Πότερον, ἔφη, μόνῳ βουλόμενοι διαλεχθῆναι ἢ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ; Ἡμῖν μὲν, ἦν δ' ἐγώ, οὐδὲν διαφέρει· ἀκούσας δὲ οὐ ἔνεκα ἦλθομεν, αὐτὸς σκέψαι. Τί οὖν δὴ ἐστίν, ἔφη, οὐ ἔνεκα ἤκετε ; Ἴπποκράτης ὅδε ἐστὶ μὲν τῶν ἐπιχωρίων, Ἀπολλοδώρου υἱός, οἰκίας μεγάλης τε καὶ εὐδαίμονος, αὐτὸς δὲ τὴν φύσιν δοκεῖ ἐνάμιλλος εἶναι τῆς ἡλικιώταις· ἐπιθυμεῖν δὲ μοι δοκεῖ ἐλλόγιμος γενέσθαι ἐν τῇ πόλει, τοῦτο δὲ οἶεται οἱ μάλιστα' ἂν γενέσθαι, εἰ σοὶ συγγένοιτο· ταῦτ' οὖν ἤδη σὺ σκόπει, πότερον περὶ αὐτῶν μόνος οἶει δεῖν

διαλέγεσθαι πρὸς μόνους ἢ μετ' ἄλλων. Ὁρθῶς, ἔφη, προμηθεΐ, ὦ Σώκρατες, ὑπὲρ ἐμοῦ. ξένον γὰρ ἄνδρα καὶ ἰόντα εἰς πόλεις μεγάλας, καὶ ἐν ταύταις πείθοντα τῶν νέων τοὺς βελτίστους ἀπολείποντας τὰς τῶν ἄλλων συνουσίας, καὶ οἰκείων καὶ ὀθνείων, καὶ πρεσβυτέρων καὶ νεωτέρων, ἑαυτῷ συνεῖναι ὡς βελτίους ἐσομένους διὰ τὴν ἑαυτοῦ συνουσίαν, χρὴ εὐλαβεῖσθαι τὸν ταῦτα πράττοντα· οὐ γὰρ σμικροὶ περὶ αὐτὰ φθόνοι τε γίνονται καὶ ἄλλαι δυσμένειαι τε καὶ ἐπιβουλαί· ἐγὼ δὲ τὴν σοφιστικὴν τέχνην φημί μὲν εἶναι παλαιάν, τοὺς δὲ μεταχειριζομένους αὐτὴν τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν, φοβουμένους τὸ ἐπαχθὲς αὐτῆς, πρόσχημα ποιεῖσθαι καὶ προκαλύπτεσθαι, τοὺς μὲν ποίησιν, οἷον Ὀμηρόν τε καὶ Ἡσίοδον καὶ Σιμωνίδην, τοὺς δὲ αὐτὴν τελετάς τε καὶ χρησμοφδίας, τοὺς ἀμφὶ τε Ὀρφέα καὶ Μουσαῖον· ἐνίοις δὲ τινὰς ἤσθημαι καὶ γυμναστικὴν, οἷον Ἴκκος τε ὁ Ταραντῖνος καὶ ὁ νῦν ἔτι ὢν οὐδενὸς ἤττων σοφιστῆς Ἡρόδοτος ὁ Σηλυμβριανὸς, τὸ δὲ ἀρχαῖον Μεγαρεύς· μουσικὴν δὲ Ἀγαθοκλῆς τε ὁ ὑμέτερος πρόσχημα ἐποιήσατο, μέγας ὢν σοφιστῆς, καὶ Πυθοκλείδης ὁ Κεῖος καὶ ἄλλοι πολλοί· οὗτοι πάντες, ὡσπερ λέγω, φοβηθέντες τὸν φθόνον ταῖς τέχναις ταύταις παραπετάσασιν ἐχρήσαντο· ἐγὼ δὲ τούτοις ἅπασιν κκατὰ τοῦτο εἶναι οὐ ζυμφέρομαι· ἠγοῦμαι γὰρ αὐτούς οὐ τι διαπράξασθαι, ὃ ἐβουλήθησαν· οὐ γὰρ λαθεῖν τῶν ἀνθρώπων τοὺς δυναμένους ἐν ταῖς πόλεσι πράττειν, ὧν περ ἕνεκα ταῦτ' ἐστὶ τὰ προσχήματα· ἐπεὶ οἱ γε πολλοί, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδὲν αἰσθάνονται, ἀλλ' ἄττ' ἂν οὗτοι διαγγέλλωσι, ταῦτα ὑμνοῦσιν. τὸ οὖν ἀποδιδράσκοντα μὴ δύνασθαι ἀποδρᾶναι, ἀλλὰ καταφανῆ εἶναι, πολλὴ μωρία καὶ τοῦ ἐπιχειρήματος, καὶ πολὺ δυσμενεστέρους παρέχεσθαι ἀνάγκη τοὺς ἀνθρώπους· ἠγοῦνται γὰρ τὸν τοιοῦτον πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ πανοῦργον εἶναι. ἐγὼ οὖν τούτων τὴν ἐναντίαν ἅπασαν ὁδὸν ἐλήλυθα, καὶ ὁμολογῶ τε σοφιστῆς εἶναι καὶ παιδεύειν ἀνθρώπους, καὶ

εὐλάβειαν ταύτην οἶμαι βελτίω ἐκείνης εἶναι, τὸ ὁμολογεῖν μᾶλλον ἢ ἔξαρον εἶναι· καὶ ἄλλας πρὸς ταύτη ἔσκειμαι, ὥστε σὺν θεῷ εἰπεῖν, μηδὲν δεινὸν πάσχειν διὰ τὸ ὁμολογεῖν σοφιστῆς εἶναι, καίτοι πολλά γε ἔτη ἤδη εἰμι ἐν τῇ τέχνῃ· καὶ γὰρ καὶ τὰ ζύμπαντα πολλὰ μοί ἐστιν· οὐδενὸς ὅτου οὐ πάντων ἂν ὑμῶν καθ' ἡλικίαν πατὴρ εἶην· ὥστε πολὺ μοι ἡδιστόν ἐστιν, εἴ τι βούλεσθε, περὶ τούτων ἀπάντων ἐναντίον τῶν ἔνδον ὄντων τὸν λόγον ποιεῖσθαι. καὶ ἐγὼ — ὑπόπτεισα γὰρ βούλεσθαι αὐτὸν τῷ τε Προδίκῳ καὶ τῷ Ἰππία ἐνδείξασθαι καὶ καλλωπίσασθαι, ὅτι ἐρασταὶ αὐτοῦ ἀφιγμένοι εἴμεν. — Τί οὖν, ἔφην ἐγώ, οὐ καὶ Πρόδικον καὶ Ἰππίαν ἐκαλέσαμεν καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν, ἵνα ἐπακούσωσιν ἡμῶν ; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Πρωταγόρας. Βούλεσθαι οὖν, ὁ Καλλίας ἔφη, συνέδριον κατασκευάσωμεν, ἵνα καθεζόμενοι διαλέγησθε ; Ἐδόκει χρῆναι· ἄσμενοι δὲ πάντες ἡμεῖς, ὡς ἀκουσόμενοι ἀνδρῶν σοφῶν, καὶ αὐτοὶ ἀντιλαβόμενοι τῶν βάθρων καὶ τῶν κλινῶν κατεσκευάζομεν παρὰ τῷ Ἰππία· ἐκεῖ γὰρ προὔπηρχε τὰ βάθρα· ἐν δὲ τούτῳ Καλλίας τε καὶ Ἀλκιβιάδης ἡκέτην ἄγοντε τὸν Πρόδικον, ἀναστήσαντες ἐκ τῆς κλίνης, καὶ τοὺς μετὰ τοῦ Προδίκου.

ΚΕΦ. Θ'. Ἐπεὶ δὲ πάντες συνεκαθεζόμεθα, ὁ Πρωταγόρας, Νῦν δὴ ἂν, ἔφη, λέγοις, ὦ Σώκρατες, ἐπειδὴ καὶ οἶδε πάρεισι, περὶ ὧν ὀλίγον πρότερον μνεῖαν ἐποιοῦ πρὸς ἐμὲ ὑπὲρ τοῦ νεανίσκου. καὶ ἐγὼ εἶπον, ὅτι Ἡ αὐτὴ μοι ἀρχὴ ἐστίν, ὦ Πρωταγόρα, ἥπερ ἄρτι, περὶ ὧν ἀφικόμην. Ἴπποκράτης γὰρ ὅδε τυγχάνει ἐν ἐπιθυμίᾳ ὧν τῆς συνουσίας· ὅ τι οὖν αὐτῷ ἀποβήσεται, ἐάν σοι συνῆ, ἠδέως ἂν φησι πυθέσθαι· τοσοῦτος ὁ γε ἡμέτερος λόγος. ὑπολαβὼν οὖν ὁ Πρωταγόρας εἶπεν· ὦ νεανίσκε, ἔσται τοίνυν σοι, ἐάν ἐμοὶ συνῆς, ἢ ἂν ἡμέρα ἐμοὶ συγγένη, ἀπιέναι οἴκαδε βελτίονι γεγονότι, καὶ ἐν τῇ ὑστεραίᾳ ταῦτά ταῦτα· καὶ ἐκάστης ἡμέρας αἰεὶ ἐπὶ τὸ βέλ-

τιον ἐπιδιδόναι· καὶ ἐγὼ ἀκούσας εἶπον· ὦ Πρωταγόρα, τοῦτο μὲν οὐδὲν θαυμαστὸν λέγεις, ἀλλὰ εἰκός, ἐπεὶ κἂν σύ, καίπερ τηλικούτος ὢν καὶ οὕτω σοφός, εἴ τίς σε διδάξειεν ὃ μὴ τυγχάνεις ἐπιστάμενος, βελτίων ἂν γένοιο· ἀλλὰ μὴ οὕτως, ἀλλ' ὥσπερ ἂν εἰ αὐτίκα μάλα μεταβαλὼν τὴν ἐπιθυμίαν Ἴπποκράτης ὅδε ἐπιθυμήσειε τῆς συνουσίας τούτου τοῦ νεανίσκου τοῦ νῦν νεωστὶ ἐπιδημοῦντος, Ζευξίππου τοῦ Ἡρακλεώτου, καὶ ἀφικόμενος παρ' αὐτὸν, ὥσπερ παρὰ σέ νῦν, ἀκούσειεν αὐτοῦ ταῦτά ταῦτα, ἅπερ σοῦ, ὅτι ἐκάστης ἡμέρας ξυνὼν αὐτῷ βελτίων ἔσται καὶ ἐπιδώσει, εἰ αὐτὸν ἐπανέροιτο· Τί δὴ φῆς βελτίω ἔσσεσθαι καὶ εἰς τί ἐπιδώσειν; εἶποι ἂν αὐτῷ Ζευξίππος, ὅτι πρὸς γραφικὴν· κἂν εἰ Ὀρθαγόρα τῷ Ἐθηβαίῳ συγγενόμενος, ἀκούσας ἐκείνου ταῦτά ταῦτα, ἅπερ σοῦ, ἐπανέροιτο αὐτὸν εἰς ὃ τι βελτίων καθ' ἡμέραν ἔσται συγγιγνόμενος ἐκείνῳ, εἶποι ἂν, ὅτι εἰς αὐλήσιν· οὕτω δὲ καὶ σὺ εἶπε τῷ νεανίσκῳ καὶ ἐμοὶ ὑπὲρ τούτου ἐρωτῶντι, Ἴπποκράτης ὅδε Πρωταγόρα συγγενόμενος, ἧ ἂν αὐτῷ ἡμέρα συγγένηται, βελτίων ἅπτεσι γενόμενος καὶ τῶν ἄλλων ἡμερῶν ἐκάστης οὕτως ἐπιδώσει εἰς τί, ὦ Πρωταγόρα, καὶ περὶ τοῦ; καὶ ὁ Πρωταγόρας ἐμοῦ ταῦτα ἀκούσας, Σὺ τε καλῶς ἐρωτᾶς, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ ἐγὼ τοῖς καλῶς ἐρωτῶσι χαίρω ἀποκρινόμενος. Ἴπποκράτης γὰρ παρ' ἐμὲ ἀφικόμενος οὐ πείσεται, ἅπερ ἂν ἔπαθεν ἄλλῳ τῷ συγγενόμενος τῶν σοφιστῶν· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι λωβῶνται τοὺς νέους· τὰς γὰρ τέχνας αὐτοὺς πεφευγότας ἄκοντας πάλιν αὖ ἄγοντες ἐμβάλλουσιν εἰς τέχνας, λογισμούς τε καὶ ἀστρονομίαν καὶ γεωμετρίαν καὶ μουσικὴν διδάσκοντες — καὶ ἅμα εἰς τὸν Ἴππίαν ἀπέβλεψε — παρὰ δ' ἐμὲ ἀφικόμενος μαθήσεται οὐ περὶ ἄλλου του ἢ περὶ οὗ ἦκει. τὸ δὲ μάθημά ἐστιν εὐβουλία περὶ τῶν οἰκείων, ὅπως ἂν ἄριστα τὴν αὐτοῦ οἰκίαν διοικοῖ, καὶ περὶ τῶν τῆς πόλεως, ὅπως τὰ τῆς πόλεως δυνατώτατος ἂν εἴη καὶ πράττειν καὶ λέγειν.

Ἔρα, ἔφην ἐγώ, ἔπομαι σου τῷ λόγῳ; δοκεῖς γάρ μοι λέγειν τὴν πολιτικὴν τέχνην καὶ ὑπισχνεῖσθαι ποιεῖν ἄνδρας ἀγαθοὺς πολίτας. Αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτό ἐστιν, ἔφη, ὧ Σώκρατες, τὸ ἐπάγγελμα, ὃ ἐπαγγέλλομαι.

ΚΕΦ. Ι'. Ἦ καλόν, ἦν δ' ἐγώ, τέχνημα ἄρα κέκτησαι, εἴπερ κέκτησαι· οὐ γάρ τοι ἄλλο πρὸς γε σὲ εἰρήτεται ἢ ἄπερ νοῶ. ἐγὼ γάρ τοῦτο, ὧ Πρωταγόρα, οὐκ ᾤμην διδακτὸν εἶναι, σοὶ δὲ λέγοντι οὐκ ἔχω ὅπως ἀπιστῶ. ὅθεν δὲ αὐτὸ ἡγοῦμαι οὐ διδακτὸν εἶναι μηδ' ὑπ' ἀνθρώπων παρασκευαστὸν ἀνθρώποις, δίκαιός εἰμι εἰπεῖν. ἐγὼ γάρ Ἀθηναίους, ὡσπερ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες φημί σοφοὺς εἶναι. ὁρῶ οὖν, ὅταν συλλεγῶμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐπειδὴν μὲν περὶ οἰκοδομίας τι δέη πρᾶξαι τὴν πόλιν, τοὺς οἰκοδόμους μεταπεμπομένους συμβούλους περὶ τῶν οἰκοδομημάτων, ὅταν δὲ περὶ ναυπηγίας, τοὺς ναυπηγούς, καὶ τᾶλλα πάντα οὕτως, ὅσα ἡγοῦνται μαθητά τε καὶ διδακτὰ εἶναι· ἐὰν δὲ τις ἄλλος ἐπιχειρῇ αὐτοῖς συμβουλεύειν, ὃν ἐκεῖνοι μὴ οἶονται δημιουργὸν εἶναι, καὶν πάνυ καλὸς ἦ καὶ πλούσιος καὶ τῶν γενναίων, οὐδέν τι μᾶλλον ἀποδέχονται, ἀλλὰ καταγελῶσι καὶ θορυβοῦσιν, ἕως ἂν ἢ αὐτὸς ἀποστῇ ὃ ἐπιχειρῶν λέγειν καταθορυβηθείς, ἢ οἱ τοξόται αὐτὸν ἀφελκυσῶσιν ἢ ἐξάρωνται κελευόντων τῶν πρυτάνεων. περὶ μὲν οὖν ὧν οἶονται ἐν τέχνῃ εἶναι, οὕτω διαπράττονται· ἐπειδὴν δὲ τι περὶ τῶν τῆς πόλεως διοικήσεως δέη βουλευσασθαι, συμβουλεύει αὐτοῖς ἀνιστάμενος περὶ τούτων ὁμοίως μὲν τέκτων, ὁμοίως δὲ χαλκεύς, σκυτοτόμος, ἔμπορος, ναύκληρος, πλούσιος, πένης, γενναῖός, ἀγεννής, καὶ τούτοις οὐδεὶς τοῦτο ἐπιπλήττει ὡσπερ τοῖς πρότερον, ὅτι οὐδαμῶθεν μαθὼν, οὐδὲ ὄντος διδασκάλου οὐδενὸς αὐτῷ, ἐπειτα συμβουλεύει ἐπιχειρεῖ· δῆλον γάρ, ὅτι οὐκ ἡγοῦνται διδακτὸν εἶναι. μὴ τοίνυν ὅτι τὸ κοινὸν τῆς πόλεως οὕτως ἔχει, ἀλλὰ

ἰδίᾳ ἡμῶν οἱ σοφώτατοι καὶ ἄριστοι τῶν πολιτῶν ταύτην τὴν ἀρετὴν, ἣν ἔχουσιν, οὐχ οἷοί τε ἄλλοις παραδιδόναι· ἐπεὶ Περικλῆς, ὁ τουτωνὶ τῶν νεανίσκων πατήρ, τούτους ἃ μὲν διδασκάλων εἶχετο καλῶς καὶ εὖ ἐπαίδευσεν, ἃ δὲ αὐτὸς σοφός ἐστιν οὔτε αὐτὸς παιδεύει οὔτε τῷ ἄλλῳ παραδίδωσιν, ἀλλ' αὐτοὶ περιμόντες νέμονται ὡσπερ ἄφεται, ἐὰν που αὐτόματοι περιτύχωσι τῇ ἀρετῇ. εἰ δὲ βούλει, Κλεινίαν, τὸν Ἀλκιβιάδου τουτουῖ νεώτερον ἀδελφόν, ἐπιτροπεύων ὁ αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ Περικλῆς, δεδιώς περὶ αὐτοῦ μὴ διαφθαρεῖ δὴ ὑπὸ Ἀλκιβιάδου, ἀποσπάσας ἀπὸ τούτου, καταθέμενος ἐν Ἀρίφρονος ἐπαίδευσεν· καὶ πρὶν ἕξ μῆνας γεγονέναι, ἀπέδωκε τούτῳ οὐκ ἔχων ὅ τι χρήσαιτο αὐτῷ· καὶ ἄλλους σοὶ παμπόλλους ἔχω λέγειν, οἳ αὐτοὶ ἀγαθοὶ ὄντες οὐδένα πώποτε βελτίῳ ἐποίησαν οὔτε τῶν οἰκείων οὔτε τῶν ἀλλοτρίων. ἐγὼ οὖν, ὦ Πρωταγόρα, εἰς ταῦτα ἀποβλέπων οὐχ ἠγοῦμαι διδασκτὸν εἶναι ἀρετὴν, ἐπειδὴ δὲ σοὺ ἀκούω ταῦτα λέγοντος, κάμπτομαι καὶ οἴμαι τί σε λέγειν διὰ τὸ ἠγεῖσθαι σε πολλῶν μὲν ἔμπειρον γεγονέναι, πολλὰ δὲ μεμαθηκέναι, τὰ δὲ αὐτὸν ἐξηυρηκέναι. εἰ οὖν ἔχεις ἐναργέστερον ἡμῶν ἐπιδειξάσαι, ὡς διδασκτὸν ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, μὴ φθονήσης, ἀλλ' ἐπίδειξον. Ἄλλ' ὦ Σώκρατες, ἔφη, οὐ φθονήσω· ἀλλὰ πότερον ὑμῖν, ὡς πρεσβύτερος νεώτεροις, μῦθον λέγων ἐπιδείξω ἢ λόγῳ διεξελθὼν ; πολλοὶ οὖν αὐτῷ ὑπέλαβον τῶν παρακαθημένων, ὁποτέρως βούλοιο, οὕτω διεξίεναι. Δοκεῖ τοίνυν μοι, ἔφη, χαριέστερον εἶναι μῦθον ὑμῖν λέγειν.

ΚΕΦ. ΙΑ'. Ἦν γὰρ ποτε χρόνος, ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μείζαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῆ κεράννυται. ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον, προσέταξαν Προμηθεὶ καὶ Ἐπιμηθεὶ κοσμησάσαι τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἐκάστοις ὡς πρέπει. Προμη-

θέα δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι· νείμαντος δ' ἐμοῦ ἔφη, ἐπίσκεψαι· καὶ οὕτω πείσας νέμει. νέμων δὲ τοῖς μὲν ἰσχύον ἀνευ τάχους προσῆπτε, τὰ δὲ ἀσθενέστερα τάχει ἐκόσμει· τὰ δὲ ὠπλιζε, τοῖς δ' ἄοπλον διδοὺς φύσιν ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν· ἃ μὲν γὰρ αὐτῶν σμικρότητι ἤμπισχε, πτηνὸν φυγὴν ἢ κατάγειον οἴκησιν ἔνεμεν· ἃ δὲ ἠύξε μεγέθει, τῷδε αὐτῷ αὐτὰ ἔσφζε· καὶ τᾶλλα οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμεν· ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων μὴ τι γένος αἰστωθείη· ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε, πρὸς τὰς ἐκ Διὸς ὥρας εὐμάρειαν ἐμηχανᾶτο ἀμφιεννύς αὐτὰ πυκναῖς τε θριξὶ καὶ στερεοῖς δέρμασιν, ἱκανοῖς μὲν ἀμῦναι χειμῶνα, δυνατοῖς δὲ καὶ καύματα, καὶ εἰς εὐνάς ἰοῦσιν ὅπως ὑπάρχοι τὰ αὐτὰ ταῦτα στρωμνὴ οἰκεία τε καὶ αὐτοφυῆς ἐκάστω, καὶ ὑποδῶν τὰ μὲν ὄπλαῖς, τὰ δὲ δέρμασι στερεοῖς καὶ ἀναίμοις· τούντεῦθεν τροφὰς ἄλλοις ἄλλας ἐξεπόριζε, τοῖς μὲν ἐκ γῆς βοτάνην, ἄλλοις δὲ δένδρων καρπούς, τοῖς δὲ ῥίζας· ἔστι δ' οἷς ἔδωκεν εἶναι τροφήν ζώων ἄλλων βοράν· καὶ τοῖς μὲν ὀλιγογονίαν προσῆψε, τοῖς δ' ἀναλισκομένοις ὑπὸ τούτων πολυγονίαν, σωτηρίαν τῷ γένει πορίζων. ἄτεδὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅτι χρῆσαιτο· ἀποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομήν, καὶ ὄρα τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἀστρωτον καὶ ἄοπλον· ἦδη δὲ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ἣ ἔδει καὶ ἄνθρωπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. ἀπορία οὖν ἐχόμενος ὁ Προμηθεὺς, ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὖροι, κλέπτει Ἐφαισίου καὶ Ἀθηναῖς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρὶ — ἀμήχανον γὰρ ἦν ἀνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι — καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἄνθρωπος ταύτη ἔσχε, τὴν

δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Διί· τῷ δὲ Προμηθεΐ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν, τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν, οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν· πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν· εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἡφαίστου οἴκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθῶν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἡφαίστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ· καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίνεταί, Προμηθεῖα δὲ δι' Ἐπιμηθεῖα, ὕστερον, ἤπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν.

ΚΕΦ. ΙΒ'. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισε, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρῦεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ καὶ οἰκῆσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνάς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἠὔρετο· οὕτω δὲ παρεσκευασμένοι κατ' ἀρχὰς ἄνθρωποι ᾤκουν· σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῇ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν ἱκανὴ βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής· πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὐπω εἶχον, ἥς μέρος πολεμική· ἐζήτουν δὲ ἀθροίζεσθαι, καὶ σφῆζεσθαι κτίζοντες πόλεις· ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἠδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο. Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν, μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἑρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἵν' εἴεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί. ἐρωτᾷ οὖν Ἑρμῆς Δία, τίνα οὖν τρόπον δοίη δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις· πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμηνται, οὕτω καὶ ταύτας νείμω; νενέμηνται δὲ ὧδε· εἰς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἱκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί· καὶ δίκην δὲ καὶ αἰδῶ οὕτω θῶ ἐν τοῖς ἀν-

θρώποις, ἢ ἐπὶ πάντας νείμω ; Ἐπὶ πάντας ἔφη ὁ Ζεὺς, καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιντο πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχειεν ὡσπερ ἄλλων τεχνῶν· καὶ νόμον γε θεὸς παρ' ἐμοῦ, τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως.

Οὕτω δὴ, ὦ Σώκρατες, καὶ διὰ ταῦτα οἷ τε ἄλλοι καὶ Ἀθηναῖοι, ὅταν μὲν περὶ ἀρετῆς τεκτονικῆς ἢ λόγος ἢ ἄλλης τινὸς δημιουργικῆς ὀλίγοις οἴονται μετεῖναι συμβουλῆς, καὶ ἐάν τις ἐκτὸς ὦν τῶν ὀλίγων συμβουλευῆ, οὐκ ἀνέχονται, ὡς σὺ φῆς· εἰκότως, ὡς ἐγὼ φημί· ὅταν δὲ εἰς συμβουλὴν πολιτικῆς ἀρετῆς ἴωσιν, ἣν δεῖ διὰ δικαιοσύνης πᾶσαν ἰέναι καὶ σωφροσύνης, εἰκότως παντὸς ἀνδρὸς ἀνέχονται, ὡς παντὶ προσῆκον ταύτης γε μετέχειν τῆς ἀρετῆς, ἢ μὴ εἶναι πόλεις· αὕτη, ὦ Σώκρατες, τούτου αἰτία.

Ἴνα δὲ μὴ οἷη ἀπατᾶσθαι, ὡς τῶ ὄντι ἡγοῦνται πάντες ἀνθρώποι πάντα ἄνδρα μετέχειν δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης πολιτικῆς ἀρετῆς, τόδε αὖ λαβὲ τεκμήριον· ἐν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς, ὡσπερ σὺ λέγεις, ἐάν τις φῆ ἄγαθὸς αὐλητῆς εἶναι, ἢ ἄλλην ἡντινοῦν τέχνην, ἣν μὴ ἔστιν, καταγελῶσιν ἢ χαλεπαίνουσι, καὶ οἱ οἰκεῖοι προσιόντες νουθετοῦσιν ὡς μαινόμενον· ἐν δὲ δικαιοσύνη καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ πολιτικῇ ἀρετῇ, ἐάν τινα καὶ εἰδῶσιν ὅτι ἄδικός ἐστιν, ἐάν οὗτος αὐτὸς καθ' αὐτοῦ τάληθῇ λέγῃ ἐναντίον πολλῶν, ὃ ἐκεῖ σωφροσύνην ἡγοῦντο εἶναι, τάληθῇ λέγειν, ἐνταῦθα μανίαν, καὶ φασὶ πάντας δεῖν φάναι εἶναι δικαίους, ἐάν τε ᾧσιν ἐάν τε μή, ἢ μαίνεσθαι τὸν μὴ προσποιοῦμενον δικαιοσύνην, ὡς ἀναγκαῖον οὐδένα ὄντιν' οὐχὶ ἀμῶς γέ πως μετέχειν αὐτῆς, ἢ μὴ εἶναι ἐν ἀνθρώποις.

ΚΕΦ. ΙΓ'. "Ὅτι μὲν οὖν πάντ' ἄνδρα εἰκότως ἀποδέχονται περὶ ταύτης τῆς ἀρετῆς σύμβουλον διὰ τὸ ἡγεῖσθαι παντὶ μετεῖναι αὐτῆς, ταῦτα λέγω· ὅτι δὲ αὐτὴν οὐ φύσει ἡγοῦνται

εἶναι οὐδ' ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, ἀλλὰ διδακτόν τε καὶ ἐξ ἐπιμελείας παραγίγνεσθαι ᾧ ἂν πραγίγνηται, τοῦτό σοι μετὰ τοῦτο πειράσομαι ἀποδειῖξαι. ὅσα γὰρ ἡγοῦνται ἀλλήλους κακὰ ἔχειν ἄνθρωποι φύσει ἢ τύχῃ, οὐδεὶς θυμοῦται οὐδὲ νουθετεῖ οὐδὲ διδάσκει οὐδὲ κολάζει τοὺς ταῦτα ἔχοντας, ἵνα μὴ τοιοῦτοι ᾧσιν, ἀλλ' ἐλεοῦσιν· οἷον τοὺς αἰσχροὺς ἢ σμικροὺς ἢ ἀσθενεῖς τὶς οὕτως ἀνόητος, ὥστε τι τούτων ἐπιχειρεῖν ποιεῖν ; ταῦτα μὲν γάρ, οἶμαι, ἴσασιν ὅτι φύσει τε καὶ τύχῃ τοῖς ἀνθρώποις γίγνεται, τὰ καλὰ καὶ τάναντία τούτοις· ὅσα δὲ ἐξ ἐπιμελείας καὶ ἀσκήσεως καὶ διδαχῆς οἶονται γίγνεσθαι ἀγαθὰ ἀνθρώποις, ἐάν τις ταῦτα μὴ ἔχῃ, ἀλλὰ τάναντία τούτων κακὰ, ἐπὶ τούτοις που οἷ τε θυμοὶ γίγνονται καὶ αἱ κολάσεις καὶ αἱ νουθετήσεις· ὧν ἐστὶν ἓν καὶ ἡ ἀδικία καὶ ἡ ἀσέβεια καὶ συλλήβδην πᾶν τὸ ἐναντίον τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς· ἔνθα δὴ πᾶς παντὶ θυμοῦται καὶ νουθετεῖ, δῆλον ὅτι ὡς ἐξ ἐπιμελείας καὶ μαθήσεως κτητῆς οὐσης· εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐνοῆσαι τὸ κολάζειν, ᾧ Σώκρατες, τοὺς ἀδικοῦντας τί ποτε δύνανται, αὐτό σε διδάξει, ὅτι οἷ γε ἄνθρωποι ἡγοῦνται παρασκευαστὸν εἶναι ἀρετῆν. οὐδεὶς γὰρ κολάζει τοὺς ἀδικοῦντας πρὸς τούτῳ τὸν νοῦν ἔχων καὶ τούτου ἕνεκα, ὅτι ἠδίκησεν, ὅστις μὴ ὥσπερ θηρίον ἀλογίστως τιμωρεῖται· ὁ δὲ μετὰ λόγου ἐπιχειρῶν κολάζειν οὐ τοῦ παρεληλυθότος ἕνεκα ἀδικήματος τιμωρεῖται — οὐ γὰρ ἂν τό γε πραχθὲν ἀγέννητον θείῃ — ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος χάριν, ἵνα μὴ αὐθις ἀδικήσῃ μήτε αὐτὸς οὗτος μήτε ἄλλος ὁ τοῦτον ἰδὼν κολασθέντα· καὶ τοιαύτην διάνοιαν ἔχων διανοεῖται παιδευτὴν εἶναι ἀρετῆν· ἀποτροπῆς γοῦν ἕνεκα κολάζει. ταύτην οὖν τὴν δόξαν πάντες ἔχουσιν, ὅσοι περ τιμωροῦνται καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ· τιμωροῦνται δὲ καὶ κολάζονται οἷ τε ἄλλοι ἄνθρωποι οὓς ἂν οἶωνται ἀδικεῖν, καὶ οὐχ ἥμισυ Ἀθηναῖοι, οἱ σοὶ πολῖται· ὥστε κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ Ἀθηναῖοί εἰσι τῶν ἡγουμένων παρασκευαστὸν εἶναι καὶ διδα-

κτὸν ἀρετὴν. ὡς μὲν οὖν εἰκότως ἀποδέχονται. οἱ σοὶ πολιῖται καὶ χαλκῆως καὶ σκυτοτόμου συμβουλευόντος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι διδακτὸν καὶ παρασκευαστὸν ἡγοῦνται ἀρετὴν, ἀποδέδεικται σοι, ὦ Σώκρατες, ἰκανῶς, ὡς γ' ἐμοὶ φαίνεται.

ΚΕΦ. ΙΔ.' Ἔτι δὴ λοιπὴ ἀπορία ἐστίν, ἣν ἀπορεῖς περὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀγαθῶν, τί δήποτε οἱ ἄνδρες οἱ ἀγαθοὶ τὰ μὲν ἄλλα τοὺς αὐτῶν υἱεῖς διδάσκουσι, ἃ διδασκάλων ἔχεται, καὶ σοφοὺς ποιοῦσιν, ἣν δὲ αὐτοὶ ἀρετὴν ἀγαθοί, οὐδενὸς βελτίους ποιοῦσιν. τούτου δὴ πέρι, ὦ Σώκρατες, οὐκέτι μῦθόν σοι ἐρῶ, ἀλλὰ λόγον. ὦδε γὰρ ἐνόησον· πότερον ἔστι τι ἓν, ἢ οὐκ ἔστιν, οὗ ἀναγκαῖον πάντας τοὺς πολίτας μετέχειν, εἴπερ μέλλει πόλις εἶναι; ἐν τούτῳ γὰρ αὕτη λύεται ἡ ἀπορία, ἣν σὺ ἀπορεῖς, ἢ ἄλλοθι οὐδαμοῦ. εἰ μὲν γὰρ ἔστι καὶ τοῦτό ἐστι τὸ ἓν οὐ τεκτονικὴ οὐδὲ χαλκεία οὐδὲ κεραμεία, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη καὶ τὸ ὅσιον εἶναι καὶ συλλήβδην ἐν αὐτὸ προσαγορεύω εἶναι ἀνδρὸς ἀρετὴν· εἰ τοῦτ' ἔστιν, οὐ δεῖ πάντας μετέχειν καὶ μετὰ τούτου πάντ' ἄνδρα, ἐάν τι καὶ ἄλλο βούληται μαθάνειν ἢ πράττειν, οὕτω πράττειν, ἄνευ δὲ τούτου μὴ, ἢ τὸν μετέχοντα καὶ διδάσκειν καὶ κολάζειν, καὶ παῖδα καὶ ἄνδρα καὶ γυναῖκα ἕωσπερ ἂν κολαζόμενος βελτίων γένηται, ὅς δ' ἂν μὴ ὑπακούῃ κολαζόμενος καὶ διδασκόμενος, ὡς ἀνάτατον ὄντα τοῦτον ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων ἢ ἀποκτείνειν· εἰ οὕτω μὲν ἔχει, οὕτω δ' αὐτοῦ πεφυκότος οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες εἰ τὰ μὲν ἄλλα διδάσκονται τοὺς υἱεῖς, τοῦτο δὲ μὴ, σκέψαι ὡς θαυμασίως γίνονται οἱ ἀγαθοί. ὅτι μὲν γὰρ διδακτὸν αὐτὸ ἡγοῦνται καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, ἀπεδείξαμεν. διδακτοῦ δὲ ὄντος καὶ θεραπευτοῦ τὰ μὲν ἄλλα τοὺς υἱεῖς διδάσκονται, ἐφ' οἷς οὐκ ἔστι θάνατος ἢ ζημία, ἐάν μὴ ἐπίστανται, ἐφ' ὧν δὲ ἢ τε ζημία θάνατος αὐτῶν τοῖς παισὶ καὶ φυγαὶ μὴ μαθοῦσι μηδὲ θεραπευθεῖσιν εἰς ἀρετὴν, καὶ

πρὸς τῷ θανάτῳ χρημάτων τε δημεύσεις καί, ὡς ἔπος εἶπειν, ξυλλήβδην τῶν οἰκῶν ἀνατροπαί, ταῦτα δ' ἄρα οὐ διδάσκονται οὐδ' ἐπιμελοῦνται πᾶσαν ἐπιμέλειαν; οἴεσθαί γε χρή, ὦ Σώκρατες.

ΚΕΦ. ΙΕ'. Ἐκ παίδων σμικρῶν ἀρξάμενοι, μέχρι οὔπερ ἂν ζῶσι, καὶ διδάσκουσι καὶ νουθετοῦσιν· ἐπειδὴν θᾶπτον συνιῆ τις τὰ λεγόμενα, καὶ τροφὸς καὶ μήτηρ καὶ παιδαγωγὸς καὶ αὐτὸς ὁ πατήρ περὶ τούτου διαμάχονται, ὅπως ὡς βέλτιστος ἔσται ὁ παῖς, παρ' ἕκαστον καὶ ἔργον καὶ λόγον διδάσκοντες καὶ ἐνδεικνύμενοι, ὅτι τὸ μὲν δίκαιον, τὸ δὲ ἄδικον, καὶ τότε μὲν καλόν, τότε δὲ αἰσχρόν, καὶ τότε μὲν ὄσιον, τότε δὲ ἀνόσιον, καὶ τὰ μὲν ποίει, τὰ δὲ μὴ ποίει· καὶ ἐὰν μὲν ἐκὼν πείθεται· εἰ δὲ μὴ, ὥσπερ ξύλον διαστρεφόμενον καὶ καμπτόμενον εὐθύνουσιν ἀπειλαῖς καὶ πληγαῖς· μετὰ δὲ ταῦτα εἰς διδασκάλων πέμποντες πολὺ μᾶλλον ἐντέλλονται ἐπιμελεῖσθαι εὐκοσμίας τῶν παίδων ἢ γραμμάτων τε καὶ κιθαρίσεως· οἱ δὲ διδάσκαλοι τούτων τε ἐπιμελοῦνται, καὶ ἐπειδὴν αὐτὰ γράμματα μάθωσι καὶ μέλλωσι συνήσειν τὰ γεγραμμένα, ὥσπερ τότε τὴν φωνήν, παρατιθέασιν αὐτοῖς ἐπὶ τῶν βάρων ἀναγιγνώσκειν ποιητῶν ἀγαθῶν ποιήματα καὶ ἐκμανθάνειν ἀναγκάζουσιν, ἐν οἷς πολλαὶ μὲν νουθετήσεις ἔνεισι, πολλαὶ δὲ διέξοδοι καὶ ἔπαινοι καὶ ἐγκώμια παλαιῶν ἀνδρῶν ἀγαθῶν, ἵνα ὁ παῖς ζηλῶν μιμῆται καὶ ὀρέγηται τοιοῦτος γενέσθαι· οἱ τ' αὐτὸ κιθαρισταί, ἕτερα τοιαῦτα, σωφροσύνης τε ἐπιμελοῦνται καὶ ὅπως ἂν οἱ νέοι μηδὲν κακουργῶσιν· πρὸς δὲ τούτοις, ἐπειδὴν κιθαρίζειν μάθωσιν, ἄλλων αὖ ποιητῶν ἀγαθῶν ποιήματα διδάσκουσι μελοποιῶν, εἰς τὰ κιθαρίσματα ἐντείνοντες, καὶ τοὺς ῥυθμούς τε καὶ τὰς ἀρμονίας ἀναγκάζουσιν οἰκειοῦσθαι ταῖς ψυχαῖς τῶν παίδων, ἵνα ἡμερώτεροι τε ᾧσι, καὶ εὐρυθμότεροι καὶ εὐαρμοστώτεροι γιγνόμενοι χρή-

σιμοι ὧσιν εἰς τὸ λέγειν τε καὶ πράττειν· πᾶς γὰρ ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εὐρυθμίας τε καὶ εὐαρμοστίας δεῖται. ἔτι τοίνυν πρὸς τούτοις εἰς παιδοτρίβου πέμπουσιν, ἵνα τὰ σώματα βελτίω ἔχοντες ὑπηρετῶσι τῇ διανοίᾳ χρηστῇ οὕσῃ, καὶ μὴ ἀναγκάζονται ἀποδειλιᾶν διὰ τὴν πονηρίαν τῶν σωμάτων καὶ ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πράξεσι· καὶ ταῦτα ποιούσιν οἱ μάλιστα δυνάμενοι μάλιστα· μάλιστα δὲ δύνανται οἱ πλουσιώτατοι· καὶ οἱ τούτων υἱεῖς πρῶταίετα εἰς διδασκάλων τῆς ἡλικίας ἀρξάμενοι φοιτᾶν ὀψιαίετα ἀπαλλάττονται, ἐπειδὴν δὲ ἐκ διδασκάλων ἀπαλλαγῶσιν, ἡ πόλις αὖ τούς τε νόμους ἀναγκάζει μανθάνειν καὶ κατὰ τούτους ζῆν, ἵνα μὴ αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτῶν εἰκῆ πράττωσιν, ἀλλ' ἀτεχνῶς ὥσπερ οἱ γραμματισταὶ τοῖς μήπω δεινοῖς γράφειν τῶν παιδῶν ὑπογράφαντες γραμμὰς τῇ γραφίδι οὕτω τὸ γραμματεῖον διδῶσιν καὶ ἀναγκάζουσι γράφειν κατὰ τὴν ὑφήγησιν τῶν γραμμῶν, ὡς δὲ καὶ ἡ πόλις νόμους ὑπογράψασα, ἀγαθῶν καὶ παλαιῶν νομοθετῶν εὐρήματα, κατὰ τούτους ἀναγκάζει καὶ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι· ὅς δ' ἂν ἐκτὸς βαίνη τούτων, κολάζει, καὶ ὄνομα τῇ κολάσει ταύτῃ καὶ παρ' ὑμῖν καὶ ἄλλοθι πολλαχοῦ, ὡς εὐθινοῦσης τῆς δίκης, εὐθῆναι· τοσαύτης οὖν τῆς ἐπιμελείας οὕσης περὶ ἀρετῆς ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ θαυμάζεις, ὦ Σώκρατες, καὶ ἀπορεῖς, εἰ διδασκτὸν ἔστιν ἀρετῆ· ἀλλ' οὐ χρῆ θαυμάζεις, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον, εἰ μὴ διδασκτὸν.

ΚΕΦ. ΙΣΤ'. Διὰ τί οὖν τῶν ἀγαθῶν πατέρων πολλοὶ υἱεῖς φαῦλοι γίγονται ; τοῦτο αὖ μάθε· οὐδὲν γὰρ θαυμαστόν, εἴπερ ἀληθῆ ἐγὼ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔλεγον, ὅτι τούτου τοῦ πράγματος, τῆς ἀρετῆς, εἰ μέλλει πόλις εἶναι, οὐδένα δεῖ ἰδιωτεύειν. εἰ γὰρ δὴ ὁ λέγω οὕτως ἔχει — ἔχει δὲ μάλιστα πάντων οὕτως —, ἐνθυμήθητι ἄλλο τῶν ἐπιτηδευμάτων ὅτιοῦν καὶ μαθημάτων προελόμενος. εἰ μὴ οἷόν τ' ἦν πόλιν εἶναι, εἰ μὴ πάν-

τες αὐληταὶ ἤμεν, ὁποῖός τις ἐδύνατο ἕκαστος, καὶ τοῦτο καὶ
 ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ πᾶς πάντα καὶ ἐδίδασκε καὶ ἐπέπληττε τὸν
 μὴ καλῶς αὐλοῦντα καὶ μὴ ἐφθώνει τούτου, ὥσπερ νῦν τῶν
 δικαίων καὶ τῶν νομίμων οὐδεὶς φθονεῖ οὐδ' ἀποκρύπτεται
 ὥσπερ τῶν ἄλλων τεχνημάτων· λυσιτελεῖ γάρ, οἶμαι, ἡμῖν ἢ
 ἀλλήλων δικαιοσύνη καὶ ἀρετὴ· διὰ ταῦτα πᾶς παντὶ προθυ-
 μως λέγει καὶ διδάσκει καὶ τὰ δίκαια καὶ τὰ νόμιμα· εἰ οὖν
 οὕτω καὶ ἐν αὐλήσει πᾶσαν προθυμίαν καὶ ἀφθονίαν εἶχομεν
 ἀλλήλους διδάσκειν, οἷοι ἂν τι, ἔφη, μᾶλλον, ὧ Σώκρατες,
 τῶν ἀγαθῶν αὐλητῶν ἀγαθοὺς αὐλητὰς τοὺς υἱεῖς γίγνεσθαι ἢ
 τῶν φαύλων ; οἶμαι μὲν οὐ, ἀλλ' ὅτου ἔτυχεν ὁ υἱὸς εὐφυέ-
 στατος γενόμενος εἰς αὐλήσιν, οὗτος ἂν ἐλλόγιμος ἠυξήθη,
 ὅτου δὲ ἀφυῆς, ἀκλεῆς· καὶ πολλάκις μετ' ἀγαθοῦ αὐλητοῦ φαῦ-
 λος ἂν ἀπέβη, πολλάκις δ' ἂν φαύλου ἀγαθός· ἀλλ' οὖν αὐλη-
 ται γ' ἂν πάντες ἦσαν ἱκανοὶ ὡς πρὸς τοὺς ἰδιώτας καὶ μηδὲν
 αὐλήσεως ἐπαίοντας. οὕτως οἷου καὶ νῦν, ὅστις σοὶ ἀδικώ-
 τατος φαίνεται ἄνθρωπος τῶν ἐν νόμοις καὶ ἀνθρώποις τε-
 θραμμένων, δίκαιον αὐτὸν εἶναι καὶ δημιουργὸν τούτου τοῦ
 πράγματος, εἰ δέοι αὐτὸν κρίνεσθαι πρὸς ἀνθρώπους, οἷς
 μήτε παιδεία ἐστὶ μήτε δικαστήρια μήτε νόμοι μηδὲ ἀνάγκη
 μηδεμία διὰ παντὸς ἀναγκάζουσα ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι, ἀλλ'
 εἶεν ἄγριοί τινες, οἷοι περ οὖς πέρυσι Φερεκράτης ὁ ποιη-
 τῆς ἐδίδαξεν ἐπὶ Ληναίῳ· ἢ σφόδρα ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἀνθρώ-
 ποις γενόμενος, ὥσπερ οἱ ἐν ἐκείνῳ τῷ χορῷ μισάνθρωποι,
 ἀγαπήσαις ἂν, εἰ ἐντύχοις Εὐρυβάτῳ καὶ Φρυωνῶδα, καὶ ἀνο-
 λοφύραι' ἂν ποθῶν τὴν τῶν ἐνθάδε ἀνθρώπων πονηρίαν· νῦν δὲ
 τρυφᾶς, ὧ Σώκρατες, διότι πάντες διδάσκαλοί εἰσιν ἀρετῆς,
 καθ' ὅσον δύνανται ἕκαστος, καὶ οὐδεὶς σοὶ φαίνεται εἶναι·
 ὥσπερ ἂν εἰ ζητοῖς τίς διδάσκαλος τοῦ ἐλληνίζειν, οὐδ' ἂν εἰς
 φανείη, οὐδὲ γ' ἂν, οἶμαι, εἰ ζητοῖς τίς ἐν ἡμῖν διδάξειε τοὺς
 τῶν χειροτεχνῶν υἱεῖς αὐτὴν ταύτην τὴν τέχνην, ἣν δὴ παρὰ

τοῦ πατρὸς μεμαθήκασι, καθ' ὅσον οἶός τ' ἦν ὁ πατήρ καὶ οἱ τοῦ πατρὸς φίλοι ὄντες ὁμότεχνοι, τούτους ἔτι τίς ἂν διδάξειεν; οὐ ῥάδιον οἶμαι εἶναι, ὡς Σώκρατες, τούτων διδάσκαλον φανῆναι, τῶν δὲ ἀπείρων παντάπασι ῥάδιον· οὕτω δὲ ἀρετῆς καὶ τῶν ἄλλων πάντων· ἀλλὰ κἂν ἡ ὀλίγον ἔστι τις, ὅστις διαφέρει ἡμῶν προβιβάσαι εἰς ἀρετὴν, ἀγαπητόν. ὦν δὲ ἐγὼ οἶμαι εἷς εἶναι, καὶ διαφερόντως ἂν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ὄνησαί τινα πρὸς τὸ καλὸν κάγαθὸν γενέσθαι, καὶ ἀξίως τοῦ μισθοῦ ὃν πράττομαι, καὶ ἔτι πλείονος, ὥστε καὶ αὐτῷ δοκεῖν τῷ μαθόντι, διὰ ταῦτα καὶ τὸν τρόπον τῆς πράξεως τοῦ μισθοῦ τοιοῦτον πεποίημαι· ἐπειδὴν γὰρ τις παρ' ἐμοῦ μάθη, ἐὰν μὲν βούληται, ἀποδεδωκεν ὃ ἐγὼ πράττομαι ἀργύριον· ἐὰν δὲ μή, ἔλθων εἰς ἱερόν, ὁμόσας, ὅσου ἂν φῆ ἀξία εἶναι τὰ μαθήματα, τοσοῦτον κατέθηκεν.

Τοιοῦτόν σοι, ἔφη, ὡς Σώκρατες, ἐγὼ καὶ μῦθον καὶ λόγον εἶρηκα, ὡς διδακτὸν ἀρετῆ καὶ Ἀθηναῖοι οὕτως ἡγοῦνται, καὶ ὅτι οὐδὲν θαυμαστὸν τῶν ἀγαθῶν πατέρων φαύλους υἱεῖς γίνεσθαι καὶ τῶν φαύλων ἀγαθούς· ἐπεὶ καὶ οἱ Πολυκλείτου υἱεῖς, Παράλου καὶ Ξανθίππου τοῦδε ἡλικιωῦνται, οὐδὲν πρὸς τὸν πατέρα εἰσί, καὶ ἄλλοι ἄλλων δημιουργῶν. τῶνδε δὲ οὐπω ἀξίον τοῦτο κατηγορεῖν· ἔτι γὰρ ἐν αὐτοῖς εἰσὶν ἐλπίδες· νέοι γάρ.

ΚΕΦ. ΙΖ'. Πρωταγόρας μὲν τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ἐπίδειξάμενος ἀπεπαύσατο τοῦ λόγου· καὶ ἐγὼ ἐπὶ μὲν πολὺν χρόνον κεκληγημένος ἔτι πρὸς αὐτὸν ἔβλεπον ὡς ἐροῦντά τι ἐπιθυμῶν ἀκιοῦειν· ἐπεὶ δὲ δὴ ἤσθόμην ὅτι τῷ ὄντι πεπαυμένος εἶη, μόγις πῶς ἑμαυτὸν ὡσπερὶ συναγείρας εἶπον, βλέψας πρὸς τὸν Ἰπποκράτη· ὦ παῖ Ἀπολλοδώρου, ὡς χάριν σοι ἔχω ὅτι προὔτρεψάς με ὧδε ἀφικέσθαι· πολλοῦ γὰρ ποιοῦμαι ἀκηροέναι ἀ ἀκήροα Πρωταγόρου. ἔγωγε ἐν μὲν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ἡγού-

μην οὐκ εἶναι ἀνθρωπίνην ἐπιμέλειαν, ἥ ἀγαθοὶ οἱ ἀγαθοὶ γίνονται· νῦν δὲ πέπεισμαι, πλὴν σμικρὸν τί μοι ἐμποδῶν, ὃ δὴλον ὅτι Πρωταγόρας ραδίως ἐπεκδιδάξει, ἐπειδὴ καὶ τὰ πολλὰ ταῦτα ἐξεδίδαξε· καὶ γὰρ εἰ μὲν τις περὶ αὐτῶν τούτων συγγένοιτο ὄτρωον τῶν δημηγόρων, τάχ' ἂν καὶ τοιούτους λόγους ἀκούσειε ἢ Περικλέους ἢ ἄλλου τινὸς τῶν ἱκανῶν εἰπεῖν· εἰ δὲ ἐπανερόιτό τινα τι, ὥσπερ βιβλία οὐδὲν ἔχουσιν οὔτε ἀποκρίνασθαι οὔτε αὐτοὶ ἐρέσθαι, ἀλλ' ἐὰν τις καὶ σμικρὸν ἐπερωτήσῃ τι τῶν ῥηθέντων, ὥσπερ τὰ χαλκεῖα πληγέντα μακρὸν ἤχει καὶ ἀποτείνει, ἐὰν μὴ ἐπιλαβηταί τις, καὶ οἱ ῥήτορες οὕτω σμικρὰ ἐρωτηθέντες δόλιχον κατατείνουσι τοῦ λόγου. Πρωγόρας δὲ ὅδε ἱκανὸς μὲν μακροὺς λόγους καὶ καλοὺς εἰπεῖν, ὡς αὐτὰ δηλοῖ, ἱκανὸς δὲ καὶ ἐρωτηθεὶς ἀποκρίνασθαι κατὰ βραχὺ καὶ ἐρόμενος περιμεῖναι τε καὶ ἀποδέξασθαι τὴν ἀπόκρισιν, ἃ ὀλίγοις ἐστὶ παρεσκευασμένα. νῦν οὖν, ὦ Πρωταγόρα, σμικροῦ τινος ἐνδεής εἰμι πάντ' ἔχειν, εἴ μοι ἀποκρίναιο τόδε. τὴν ἀρετὴν φῆς διδακτὸν εἶναι, καὶ ἐγὼ, εἴπερ ἄλλω τῷ ἀνθρώπῳ πειθοίμην ἂν καὶ σοί· ὃ δ' ἐθαύμασά σου λέγοντος, τοῦτό μοι ἐν τῇ ψυχῇ ἀποπλήρωσον· ἔλεγες γὰρ ὅτι Ζεὺς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν αἰδῶ πέμπειε τοῖς ἀνθρώποις, καὶ αὐτὸν πολλὰ χροῦ ἐν τοῖς λόγοις ἐλέγετο ὑπὸ σοῦ ἢ δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη καὶ ὀσιότης καὶ πάντα ταῦτα ὡς ἐν τι εἴη συλλήβδην, ἀρετή. ταῦτ' οὖν αὐτὰ διελθέ μοι ἀκριβῶς τῷ λόγῳ, πότερον ἐν μὲν τί ἐστὶν ἡ ἀρετή, μόρια δὲ αὐτῆς ἐστὶν ἢ δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη καὶ ὀσιότης ἢ ταῦτ' ἐστὶν ἃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον πάντα ὀνόματα τοῦ αὐτοῦ ἐνὸς ὄντος· τοῦτ' ἐστὶν ὃ ἐτι ἐπιποθῶ.

ΚΕΦ. ΙΗ'. Ἀλλὰ ράδιον τοῦτό γ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀποκρίνασθαι, ὅτι ἐνὸς ὄντος τῆς ἀρετῆς μόριά ἐστὶν ἃ ἐρωτᾶς. Πότερον, ἔφην, ὥσπερ προσώπου τὰ μόρια μόριά ἐστὶ, στόμα τε καὶ ῥίς καὶ ὀφθαλμοὶ καὶ ὦτα, ἢ ὥσπερ τὰ τοῦ χρυ-

σοῦ μόρια οὐδὲν διαφέρει τὰ ἕτερα τῶν ἐτέρων, ἀλλήλων καὶ τοῦ ὅλου, ἀλλ' ἢ μεγέθει καὶ σμικρότητι ; Ἐκείνως μοι φαίνονται, ὦ Σώκρατες, ὡσπερ τὰ τοῦ προσώπου μόρια ἔχει πρὸς τὸ ὅλον πρόσωπον. Πότερον οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ μεταλαμβάνουσιν οἱ ἄνθρωποι τούτων τῶν τῆς ἀρετῆς μορίων οἱ μὲν ἄλλο, οἱ δὲ ἄλλο, ἢ ἀνάγκη, ἐάν περ τις ἐν λάβῃ, ἅπαντ' ἔχειν; Οὐδαμῶς, ἔφη, ἐπεὶ πολλοὶ ἀνδρεῖοὶ εἰσιν, ἄδικοι δέ, καὶ δίκαιοι αὖ, σοφοὶ δὲ οὐ. Ὅστι γὰρ οὖν καὶ ταῦτα μόρια τῆς ἀρετῆς, ἔφη ἐγώ, σοφία καὶ ἀνδρεία; Πάντων μάλιστα δήπου, ἔφη, καὶ μέγιστόν γε ἡ σοφία τῶν μορίων. Ἐκαστον δὲ αὐτῶν ἐστίν, ἦν δ' ἐγώ, ἄλλο, τὸ δὲ ἄλλο; Ναί. Ἡ καὶ δύναμιν αὐτῶν ἕκαστον ἰδίαν ἔχει, ὡσπερ τὰ τοῦ προσώπου; οὐκ ἐστὶν ὀφθαλμὸς οἶον τὰ ὠτα, οὐδ' ἡ δύναμις αὐτοῦ ἡ αὐτή, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἐστὶν οἶον τὸ ἕτερον οὔτε κατὰ τὴν δύναμιν οὔτε κατὰ τὰ ἄλλα· ἄρ' οὖν οὕτω καὶ τὰ τῆς ἀρετῆς μόρια οὐκ ἐστὶ τὸ ἕτερον οἶον τὸ ἕτερον, οὔτε αὐτὸ οὔτε ἡ δύναμις αὐτοῦ ; ἢ δῆλα δὴ ὅτι οὕτως ἔχει, εἶπερ τῷ παραδείγματι γε εἴκειν ; Ἄλλ' οὕτως, ἔφη, ἔχει ὦ Σώκρατες. Καὶ ἐγὼ εἶπον· Οὐδὲν ἄρα ἐστὶ τῶν τῆς ἀρετῆς μορίων ἄλλο οἶον ἐπιστήμη, οὐδ' οἶον δικαιοσύνη, οὐδ' οἶον ἀνδρεία, οὐδ' οἶον σωφροσύνη, οὐδ' οἶον ὀσιότης. Οὐκ ἔφη. Φέρε δὴ, ἔφη ἐγώ, κοινῇ σκεψώμεθα, ποῖόν τι αὐτῶν ἐστὶν ἕκαστον· πρῶτον μὲν τὸ τοιόνδε· ἡ δικαιοσύνη πρᾶγμα τι ἐστὶν ἢ οὐδὲν πρᾶγμα ; ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ· τί δὲ σοί ; Κάμοι, ἔφη. Τί οὖν ; εἴ τις ἔροιο ἐμέ τε καὶ σέ ; Ὡ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, εἶπετον δὴ με τοῦτο τὸ πρᾶγμα, ὃ ὠνομάσατε ἄρτι, ἢ δικαιοσύνη, αὐτὸ τοῦτο δίκαιόν ἐστιν ἢ ἄδικον ; ἐγὼ μὲν ἂν αὐτῷ ἀποκρινάμην, ὅτι δίκαιον· σύ δὲ τίν' ἂν ψῆφον θεῖο ; τὴν αὐτὴν ἐμοὶ ἢ ἄλλην ; Τὴν αὐτὴν ἔφη. Ἔστιν ἄρα τοιοῦτον ἢ δικαιοσύνη οἶον δίκαιον εἶναι, φαίην ἂν ἐγωγε ἀποκρινόμενος τῷ ἐρωτῶντι· οὐκοῦν καὶ σύ ; Ναί, ἔφη. Εἰ οὖν μετὰ τοῦτο ἡμᾶς ἔροιο. Οὐκοῦν καὶ ὀσιό-

τητά τινά φατε εἶναι; φαῖμεν ἄν, ὡς ἐγῶμαι. Ναί, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν φατε καὶ τοῦτο πρᾶγμα τι εἶναι; φαῖμεν ἄν· ἦ οὐ; καὶ τοῦτο συνέφη. Πότερον δὲ τοῦτο αὐτὸ τὸ πρᾶγμα φατε πεφυκέναι οἷον ἀνόσιον εἶναι ἢ οἷον ὅσιον; ἀγανακτήσαμεν ἄν ἐγὼγ' ἔφην, τῷ ἐρωτήματι, καὶ εἶποίμ' ἄν· Εὐφήμει, ὦ ἄνθρωπε· σχολῆ μέντ' ἄν τι ἄλλο ὅσιον εἴη, εἰ μὴ αὐτὴ γε ἡ ὀσιότης ὅσιον ἔσται· τί δὲ σύ; οὐχ οὕτως ἄν ἀποκρίναιο; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

ΚΕΦ. ΙΘ'. Εἰ οὖν μετὰ τοῦτ' εἶποι ἐρωτῶν ἡμᾶς· Πῶς οὖν ὀλίγον πρότερον ἐλέγετε; ἄρ' οὐκ ὀρθῶς ὑμῶν κατήκουσα; ἐδόξατέ μοι φάναι τὰ τῆς ἀρετῆς μόρια εἶναι οὕτως ἔχοντα πρὸς ἀλλήλα, ὡς οὐκ εἶναι τὸ ἕτερον αὐτῶν οἷον τὸ ἕτερον· εἶποίμ' ἄν ἐγὼγε ὅτι τὰ μὲν ἄλλα ὀρθῶς ἤκουσας, ὅτι δὲ καὶ ἐμὲ οἶει εἰπεῖν τοῦτο, παρήκουσας· Πρωταγόρας γὰρ ὅδε ταῦτα ἀπεκρίνατο, ἐγὼ δὲ ἠρώτων· εἰ οὖν εἶποι· Ἄληθῆ ὅδε λέγει, ὦ Πρωταγόρα; σὺ φῆς οὐκ εἶναι τὸ ἕτερον μόριον οἷον τὸ ἕτερον τῶν τῆς ἀρετῆς; σὸς οὗτος ὁ λόγος ἐστί; τί ἄν ἀποκρίναιο; Ἄνάγκη, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁμολογεῖν. Τί οὖν, ὦ Πρωταγόρα, ἀποκρινόμεθα αὐτῷ, ταῦτα ὁμολογήσαντες, ἐὰν ἡμᾶς ἐπανεῖρηται· Οὐκ ἄρα ἐστὶν ὀσιότης οἷον δίκαιον εἶναι πρᾶγμα, οὐδὲ δικαιοσύνη οἷον ὅσιον, ἀλλ' οἷον μὴ ὅσιον· ἦ δ' ὀσιότης οἷον μὴ δίκαιον, ἀλλ' ἄδικον ἄρα, τὸ δὲ ἀνόσιον; τί αὐτῷ ἀποκρινόμεθα; ἐγὼ μὲν γὰρ αὐτὸς ὑπὲρ γε ἐμαυτοῦ φαίην ἄν καὶ τὴν δικαιοσύνην ὅσιον εἶναι καὶ τὴν ὀσιότητα δίκαιον· καὶ ὑπὲρ σοῦ δέ, εἰ με ἐφῆς, ταῦτά ἄν ταῦτα ἀποκρινόμην, ὅτι ἦτοι ταῦτόν γ' ἐστὶ δικαιοσύνη ἰσότητι ἢ ὅ τι ὁμοιότατον, καὶ μάλιστα πάντων ἢ τε δικαιοσύνη οἷον ὀσιότης καὶ ἡ ὀσιότης οἷον δικαιοσύνη. ἀλλ' ὄρα, εἰ διακωλύεις ἀποκρίνεσθαι, ἦ καὶ σοὶ συνδοκεῖ οὕτως. Οὐ πάνυ μοι δοκεῖ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὕτως ἀπλοῦν εἶναι, ὥστε συγχωρῆσαι τὴν τε δικαιοσύνην ὅσιον εἶναι.

καὶ τὴν ὀσιότητα δίκαιον, ἀλλὰ τί μοι δοκεῖν ἐν αὐτῷ διάφορον εἶναι. ἀλλὰ τί τοῦτο διαφέρει ; ἔφη· εἰ γὰρ βούλει, ἔστω ἡμῖν καὶ δικαιοσύνη ὅσιον καὶ ὀσιότης δίκαιον. Μὴ μοι, ἦν δ' ἐγώ· οὐδὲ γὰρ δέομαι τὸ εἰ βούλει τοῦτο καὶ εἴ σοι δοκεῖ ἐλέγχεσθαι, ἀλλ' ἐμέ τε καὶ σέ· τὸ δ' ἐμέ τε καὶ σέ τοῦτο λέγω, οἰόμενος οὕτω τὸν λόγον βέλτιστ' ἂν ἐλέγχεσθαι, εἴ τις τὸ εἰ ἀφέλοι αὐτοῦ. Ἄλλὰ μέντοι, ἦ δ' ὅς, προσέεικέ τι δικαιοσύνη ὀσιότητι· καὶ γὰρ ὀτιοῦν ὀτφοῦν ἀμῆ γέ πη προσέεικε· τὸ γὰρ λευκὸν τῷ μέλανι ἔστιν ὕπη προσέεικε, καὶ τὸ σκληρὸν τῷ μαλακῷ, καὶ τᾶλλα ἃ δοκεῖ ἐναντιώτατα εἶναι ἀλλήλοις· καὶ ἃ τότε ἔφαμεν ἄλλην δύναμιν ἔχειν καὶ οὐκ εἶναι τὸ ἕτερον οἶον τὸ ἕτερον, τὰ τοῦ προσώπου μόρια, ἀμῆ γέ πη προσέεικε καὶ ἔστι τὸ ἕτερον οἶον τὸ ἕτερον· ὥστε τούτῳ γε τῷ τρόπῳ κἂν ταῦτα ἐλέγχῃς, εἰ βούλοιο, ὡς ἅπαντὰ ἔστιν ὁμοῖα ἀλλήλοις. ἀλλ' οὐχὶ τὰ ὁμοίον τι ἔχοντα ὁμοῖα δίκαιον καλεῖν, οὐδὲ τὰ ἀνόμοιον τι ἔχοντα ἀνόμοια, κἂν πάνυ σμικρὸν ἔχη τὸ ὁμοιον. καὶ ἐγὼ θαυμάσας εἶπον πρὸς αὐτόν. Ἡ γὰρ οὕτω σοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ ὅσιον πρὸς ἀλλήλα ἔχει, ὥστε ὁμοίον τι σμικρὸν ἔχειν ἀλλήλοις ; Οὐ πάνυ, ἔφη, οὐ μέντοι οὐδὲ αὖ ὡς σὺ μοι δοκεῖς οἶεσθαι. Ἄλλὰ μὴν, ἔφην ἐγώ, ἐπειδὴ δυσχερῶς δοκεῖς μοι ἔχειν πρὸς τοῦτο, τοῦτο μὲν ἔασωμεν, τότε δὲ ἄλλο ὦν ἔλεγεσ ἐπισκεψώμεθα.

ΚΕΦ. Κ'. Ἄφροσύνην τι καλεῖς ; Ἔφη. Τοῦτο τῷ πράγματι οὐ πᾶν τὸναντίον ἔστιν ἡ σοφία ; Ἔμοιγε δοκεῖ ἔφη. Πότερον δὲ ὅταν πράττωσιν ἄνθρωποι ὀρθῶς τε καὶ ὠφελίμως, τότε σωφρονεῖν σοι δοκοῦσιν οὕτω πράττοντες, ἢ τὸναντίον ; Σωφρονεῖν, ἔφη. Οὐκοῦν σωφροσύνη σωφρονοῦσιν ; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν οἱ μὴ ὀρθῶς πράττοντες ἀφρόνως πράττουσι καὶ οὐ σωφρονοῦσιν οὕτω πράττοντες ; Συνδοκεῖ μοι, ἔφη. Τὸναντίον ἄρα ἔστι τὸ ἀφρόνως πράττειν τῷ σωφρόνως ; Ἔφη. Οὐ-

κοῦν τὰ μὲν ἀφρόνως πραττόμενα ἀφροσύνη πράττεται, τὰ δὲ σωφρόνως σωφροσύνη; Ὁμολόγει. Οὐκοῦν εἴ τι ἰσχυρῶς πράττεται, ἰσχυρῶς πράττεται, καὶ εἴ τι ἀσθενείᾳ, ἀσθενῶς; Ἐδόκει. Καὶ εἴ τι μετὰ τάχους, ταχέως, καὶ εἴ τι μετὰ βραδύτητος, βραδέως; Ἐφη. Καὶ εἴ τι δὴ ὡσαύτως πράττεται, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πράττεται, καὶ εἴ τι ἐναντίως, ὑπὸ τοῦ ἐναντίου; Συνέφη. Φέρε δὴ, ἦν δ' ἐγώ, ἔστι τι καλόν; Συνεχώρει. Τούτῳ ἔστι τι ἐναντίον πλὴν τὸ αἰσχρόν; Οὐκ ἔστιν. Τί δέ; ἔστι τι ἀγαθόν; Ἐστίν. Τούτῳ ἔστι τι ἐναντίον πλὴν τὸ κακόν; Οὐκ ἔστιν. Τί δέ; ἔστιν τι ὀξύ ἐν φωνῇ; Ἐφη. Τούτῳ μὴ ἔστι τι ἐναντίον ἄλλο πλὴν βαρῦ; Οὐκ ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐνὶ ἐκάστῳ τῶν ἐναντίων ἐν μόνον ἔστιν ἐναντίον καὶ οὐ πολλά; Συνωμολόγει. Ἴθι δὴ, ἦν δ' ἐγώ, ἀναλογισόμεθα τὰ ὠμολογημένα ἡμῖν. ὠμολογήκαμεν ἐν ἐνὶ μόνον ἐναντίον εἶναι, πλείω δὲ μῆ; Ὁμολογήκαμεν. Τὸ δὲ ἐναντίως πραττόμενον ὑπὸ ἐναντίων πράττεσθαι; Ἐφη. Ὁμολογήκαμεν δὲ ἐναντίως πράττεσθαι ὃ ἂν ἀφρόνως πράττηται τῷ σωφρόνως πραττομένῳ; Ἐφη. Τὸ δὲ σωφρόνως πραττόμενον ὑπὸ σωφροσύνης πράττεσθαι, τὸ ἀφρόνως ὑπὸ ἀφροσύνης; Συνεχώρει. Οὐκοῦν, εἴπερ ἐναντίως πράττεται, ὑπὸ ἐναντίου πράττειτ' ἂν; Ναί. Πράττεται δὲ τὸ μὲν ὑπὸ σωφροσύνης, τὸ δὲ ὑπὸ ἀφροσύνης; Ναί. Ἐναντίως; Πάνυ γε. Οὐκοῦν ὑπὸ ἐναντίων ὄντων; Ναί. Ἐναντίον ἄρ' ἔστιν ἀφροσύνη σωφροσύνη; Φαίνεται. Μέμνησαι οὖν ὅτι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὠμολόγηται ἡμῖν ἀφροσύνη σοφία ἐναντίον εἶναι; Συνωμολόγει. Ἐν δὲ ἐνὶ μόνον ἐναντίον εἶναι; Φημί. Πότερον οὖν, ὡς Πρωταγόρα, λύσωμεν τῶν λόγων; τὸ ἐν ἐνὶ μόνον ἐναντίον εἶναι, ἢ ἐκεῖνον, ἐν ᾧ ἐλέγετο ἕτερον εἶναι σωφροσύνης σοφία, μῦριον δὲ ἐκάτερον ἀρετῆς, καὶ πρὸς τῷ ἕτερον εἶναι καὶ ἀνόμοια καὶ αὐτὰ καὶ αἰ δυνάμεις αὐτῶν, ὡς περ τὰ τοῦ προσώπου μῦρια; πότερον οὖν δὴ λύσωμεν; οὔτοι γὰρ οἱ λόγοι ἀμφοτέροι οὐ πάνυ μουσικῶς λέ-

γονται· οὐ γὰρ συνάδουσιν οὐδὲ συναρμόττουσιν ἀλλήλοις· πῶς γὰρ ἂν συνάδοιεν, εἴπερ γε ἀνάγκη ἐνὶ μὲν ἐν μόνον ἐναντίον εἶναι, πλείω δὲ μὴ, τῇ δὲ ἀφροσύνη ἐνὶ ὄντι σοφία ἐναντία καὶ σωφροσύνη αὖ φαίνεται; ἢ γὰρ, ὦ Πρωταγόρα, ἔφην ἐγώ, ἢ ἄλλως πως; Ὡμολόγησε καὶ μάλ' ἀκόντως. Οὐκοῦν ἐν ἂν εἴη ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ σοφία; τὸ δὲ πρότερον αὖ ἐφάνη ἡμῖν ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ὁσιότης σχεδόν τι ταῦτόν ὄν. Ἰθι δὴ ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πρωταγόρα, μὴ ἀποκάμωμεν, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ διασκεψώμεθα. ἄρά τίς σοι δοκεῖ ἀδικῶν ἄνθρωπος σωφρονεῖν, ὅτι ἀδικεῖ; Αἰσχυνοίμην ἂν ἔγωγ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, τοῦτο ὁμολογεῖν, ἐπεὶ πολλοὶ γε φασὶ τῶν ἀνθρώπων. Πότερον οὖν πρὸς ἐκείνους τὸν λόγον ποιήσομαι, ἔφην, ἢ πρὸς σέ; Εἰ βούλει, ἔφη πρὸς τοῦτον πρῶτον τὸν λόγον διαλέχθητι τὸν τῶν πολλῶν. Ἄλλ' οὐδὲν μοι διαφέρει, ἐὰν μόνον σὺ γε ἀποκρίνη, εἴτ' οὖν δοκεῖ σοι ταῦτα εἶτε μὴ· τὸν γὰρ λόγον ἔγωγε μάλιστα ἐξετάζω, συμβαίνει μέντοι ἴσως καὶ ἐμὲ τὸν ἐρωτῶντα καὶ τὸν ἀποκρινόμενον ἐξετάζεσθαι.

Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐκαλλωπίζετο ἡμῖν ὁ Πρωταγόρας· τὸν γὰρ λόγον ἡτιᾶτο δυσχερῆ εἶναι· ἔπειτα μέντοι συνεχώρησεν ἀποκρίνεσθαι.

ΚΕΦ. ΚΑ'. Ἰθι δὴ, ἔφην ἐγώ, ἐξ ἀρχῆς μοι ἀποκρίναι. δοκοῦσί τινες σοι σωφρονεῖν ἀδικοῦντες; Ἔστω, ἔφη. Τὸ δὲ σωφρονεῖν λέγεις εὖ φρονεῖν; Ἐφη. Τὸ δὲ εὖ φρονεῖν εὖ βουλεύεσθαι ὅτι ἀδικοῦσιν; Ἔστω, ἔφη. Πότερον, ἦν δ' ἐγώ, εἰ εὖ πράττουσιν ἀδικοῦντες ἢ εἰ κακῶς; Εἰ εὖ. Λέγεις οὖν ἀγαθὰ ἅττα εἶναι; Λέγω. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ταῦτ' ἐστὶν ἀγαθὰ, ἀέστιν ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις; Καὶ ναὶ μὰ Δί', ἔφη, κἂν μὴ τοῖς ἀνθρώποις ὠφέλιμα ᾖ, ἔγωγε καλῶ ἀγαθὰ. καὶ μοι ἐδόκει ὁ Πρωταγόρας ἤδη τετραχύνθαι τε καὶ ἀγωνιᾶν καὶ παρατετάχθαι πρὸς τὸ ἀποκρίνεσθαι· ἐπειδὴ οὖν ἐώρων αὐτὸν οὕτως

ἔχοντα, εὐλαβούμενος ἡρέμα ἡρόμην. Πότερον, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις, ὦ Πρωταγόρα, ἢ μηδενὶ ἀνθρώπων ὠφέλιμά ἐστιν, ἢ ἂ μηδὲ τὸ παράπαν ὠφέλιμα; καὶ τὰ τοιαῦτα σὺ ἀγαθὰ καλεῖς; Οὐδαμῶς, ἔφη· ἀλλ' ἔγωγε πολλὰ οἶδ' ἂ ἀνθρώποις μὲν ἀνωφελῆ ἐστὶ, καὶ σιτία καὶ ποτὰ καὶ φάρμακα καὶ ἄλλα μυρία, τὰ δὲ γε ὠφέλιμα· τὰ δὲ ἀνθρώποις μὲν οὐδέτερα, ἵπποις δέ· τὰ δὲ βουσι μόνον, τὰ δὲ κυσί· τὰ δὲ γε τούτων μὲν οὐδενί, δένδροις δέ· τὰ δὲ τοῦ δένδρου ταῖς μὲν ῥίζαις ἀγαθὰ, ταῖς δὲ βλάσταις πονηρά, οἶον καὶ ἡ κόπρος, πάντων τῶν φυτῶν ταῖς μὲν ῥίζαις ἀγαθὸν παραβαλλομένη, εἰ δ' ἐθέλοις ἐπὶ τοὺς πτόρθους καὶ τοὺς νέους κλῶνας ἐπιβάλλειν, πάντα ἀπόλλυσιν· ἐπεὶ καὶ τὸ ἔλαιον τοῖς μὲν φυτοῖς ἄπασιν ἔστι πάγκακον καὶ ταῖς θριξὶ πολεμιώτατον ταῖς τῶν ἄλλων ζώων πλὴν ταῖς τοῦ ἀνθρώπου, ταῖς δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἀρωγὸν καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι. οὕτω δὲ ποικίλον τί ἐστὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ παντοδαπὸν, ὥστε καὶ ἐνταῦθα τοῖς μὲν ἔξωθεν τοῦ σώματος ἀγαθὸν ἐστὶ τῷ ἀνθρώπῳ, τοῖς δ' ἐντὸς ταῦτόν τοῦτον κάκιστον· καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἰατροὶ πάντες ἀπαγορεύουσι τοῖς ἀσθενοῦσι μὴ χρῆσθαι ἐλαίῳ, ἀλλ' ἢ ὅτι σμικροτάτῳ ἐν τούτοις οἷς μέλλει ἔδεσθαι, ὅσον μόνον τὴν δυσχέρειαν κατασβέσαι τὴν ἐπὶ ταῖς αἰσθήσεσι ταῖς διὰ τῶν ῥινῶν γιγνομένην ἐν τοῖς σιτίοις τε καὶ ὄψοις.

ΚΕΦ. ΚΒ'. Εἰπόντος οὖν ταῦτα αὐτοῦ οἱ παρόντες ἀνεθορύβησαν ὡς εὖ λέγοι· καὶ ἐγὼ εἶπον· ὦ Πρωταγόρα, ἐγὼ τυγχάνω ἐπιλήσμων τις ὢν ἄνθρωπος, καὶ ἐὰν τίς μοι μακρὰ λέγη, ἐπιλανθάνομαι περὶ οὗ ἂν ἦ ὁ λόγος. ὥσπερ οὖν, εἰ ἐτύγχανον ὑπόκωφος ὢν, ᾧ οὐκ ἂν χρῆναι, εἴπερ ἔμελλες μοι διαλέξεσθαι, μεῖζον φθέγγεσθαι ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους, οὕτω καὶ νῦν ἐπειδὴ ἐπιλήσμονι ἐνέτυχες, σύντεμνέ μοι τὰς ἀποκρίσεις καὶ βραχυτέρας ποίει, εἰ μέλλω σοι ἔπεσθαι. Πῶς οὖν κελεύεις με βραχέα ἀποκρίνεσθαι; ἢ βραχυτέρά σοι, ἔφη, ἀποκρίνωμαι ἢ

δεῖ; Μηδαμῶς, ἦν δ' ἐγώ. Ἄλλ' ὅσα δεῖ; ἔφη. Ναί. ἦν δ' ἐγώ. Πότερα οὖν ὅσα ἐμοὶ δοκεῖ δεῖν ἀποκρίνεσθαι, τοσαῦτά σοι ἀποκρίνωμαι, ἢ ὅσα σοί; Ἀκήκοα γοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι σὺ οἶδς τ' εἶ καὶ αὐτὸς καὶ ἄλλον διδάξαι περὶ τῶν αὐτῶν καὶ μακρὰ λέγειν, ἐὰν βούλη, οὕτως, ὥστε τὸν λόγον μηδέποτε ἐπιλιπεῖν, καὶ αὖ βραχέα οὕτως, ὥστε μὴδένα σοῦ ἐν βραχυτέροις εἰπεῖν· εἰ οὖν μέλλεις ἐμοὶ διαλέξεσθαι, τῷ ἑτέρῳ χρῶ τρόπῳ πρὸς με, τῇ βραχυλογίᾳ. ὦ Σώκρατες, ἔφη, ἐγὼ πολλοῖς ἤδη εἰς ἀγῶνα λόγων ἀφικόμην ἀνθρώποις, καὶ εἰ τοῦτο ἐποίουν ὁ σὺ κελεύεις, ὡς ὁ ἀντιλέγων ἐκέλευέ με διαλέγεσθαι, οὕτω διαλεγόμεν, οὐδενὸς ἂν βελτίων ἐφαινόμην οὐδ' ἂν ἐγένετο Πρωταγόρου ὄνομα ἐν τοῖς Ἑλλησιν· καὶ ἐγώ—ἐγνων γὰρ ὅτι οὐκ ἤρσεν αὐτὸς ἑαυτῷ ταῖς ἀποκρίσεις ταῖς ἔμπροσθεν καὶ ὅτι οὐκ ἐθελήσοι ἐκὼν εἶναι ἀποκρινόμενος διαλέγεσθαι—ἠγησάμενος οὐκέτι ἐμὸν ἔργον εἶναι παρεῖναι ἐν ταῖς συνουσίαις, Ἄλλὰ τοι, ἔφη, ὦ Πρωταγόρα, οὐδ' ἐγὼ λιπαρῶς ἔχω παρὰ τὰ σοὶ δοκοῦντα τὴν συνουσίαν ἡμῖν γίγνεσθαι, ἀλλ' ἐπειδὴν σὺ βούλη διαλέγεσθαι ὡς ἐγὼ δύναμαι ἔπεσθαι, τότε σοι, διαλέξομαι. σὺ μὲν γάρ, ὡς λέγεται περὶ σοῦ, φῆς δὲ καὶ αὐτὸς, καὶ ἐν μακρολογίᾳ καὶ ἐν βραχυλογίᾳ οἶδς τ' εἶ συνουσίας ποιεῖσθαι· σοφὸς γὰρ εἶ· ἐγὼ δὲ τὰ μικρὰ ταῦτα ἀδύνατος, ἐπεὶ ἐβουλόμην ἂν οἶδς τ' εἶναι. ἀλλὰ σὲ ἐχρῆν ἡμῖν συγχωρεῖν, τὸν ἀμφοτέρα δυνάμενον, ἵνα συνουσία ἐγίγνετο· νῦν δὲ ἐπειδὴ οὐκ ἐθέλεις καὶ ἐμοὶ τις ἀσχολία ἐστὶ καὶ οὐκ ἂν οἶδς τ' εἶην σοι παραμῆναι ἀποτείνοντι μακροὺς λόγους—ἐλθεῖν γὰρ ποί με δεῖ—εἴμι· ἐπεὶ καὶ ταῦτ' ἂν ἴσως οὐκ ἀηδῶς σου ἤκουον. Καὶ ἅμα ταῦτ' εἰπὼν ἀνιστάμην ὡς ἀπιών· καὶ μου ἀνισταμένου ἐπιλαμβάνεται ὁ Καλλίας τῆς χειρὸς τῇ δεξιᾷ, τῇ δ' ἀριστερᾷ ἀντελάβετο τοῦ τρίβωνος τουτουῖ, καὶ εἶπεν· Οὐκ ἀφήσομέν σε, ὦ Σώκρατες· ἐὰν γὰρ σὺ ἐξέλθης, οὐχ ὁμοίως ἡμῖν ἔσονται οἱ

διάλογοι. δέομαι οὖν σου παραμεῖναι· ὡς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἐ-
 νὸς ἥδιον ἀκούσαιμι ἢ σοῦ τε καὶ Πρωταγόρου διαλεγόμε-
 νων· ἀλλὰ χάρισαι ἡμῖν πᾶσι· καὶ ἐγὼ εἶπον· —ἤδη δὲ ἀνει-
 στήκη ὡς ἐξίων—, ὦ παῖ Ἰππονίκου, ἀεὶ μὲν ἔγωγέ σου τὴν
 φιλοσοφίαν ἄγαμαι, ἀτὰρ καὶ νῦν ἐπαινῶ καὶ φιλῶ, ὥστε βου-
 λοίμην ἂν χαρίζεσθαι σοι, εἴ μου δυνατὰ δέοιο· νῦν δ' ἐστίν
 ὡσπερ ἂν εἰ δέοιό μου Κρίσωνι τῷ Ἱμεραίῳ δρομεῖ ἀχμάζοντι
 ἔπεσθαι, ἢ τῶν δολιχοδρόμων τῷ ἢ τῶν ἡμεροδρόμων διαθεῖν
 τε καὶ ἔπεσθαι· εἴποιμι ἂν σοι ὅτι πολὺ σοῦ μᾶλλον ἐγὼ ἐμαυ-
 τοῦ δέομαι θέουσι τούτοις ἀκολουθεῖν, ἀλλ' οὐ γὰρ δύναμαι,
 ἀλλ' εἴ τι δέει θεάσασθαι ἐν τῷ αὐτῷ ἐμέ τε καὶ Κρίσωνα θεόν-
 τας, τούτου δέου συγκαθεῖναι· ἐγὼ μὲν γὰρ οὐ δύναμαι ταχὺ
 θεῖν, οὗτος δὲ δύναται βραδέως· εἰ οὖν ἐπιθυμεῖς ἐμοῦ καὶ
 Πρωταγόρου ἀκούειν, τούτου δέου, ὡσπερ τὸ πρῶτόν μοι
 ἀπεκρίνατο διὰ βραχέων τε καὶ αὐτὰ τὰ ἐρωτώμενα, οὕτω
 καὶ νῦν ἀποκρίνεσθαι· εἰ δὲ μὴ, τίς ὁ τρόπος ἔσται τῶν δια-
 λόγων; χωρὶς γὰρ ἔγωγ' ὥμην εἶναι τὸ συνεῖναι τε ἀλλήλοις
 διαλεγομένους καὶ τό δημηγορεῖν. Ἄλλ' ὄραξ, ἔφη, ὦ Σώκρα-
 τες, δίκαια δοκεῖ λέγειν Πρωταγόρας ἀξιῶν αὐτῷ τε ἐξεῖ-
 ναι διαλέγεσθαι ὅπως βούλεται καὶ σοὶ ὅπως ἂν αὐτὸ σὺ βούλη.

ΚΕΦ. ΚΓ'. Ὑπολαβὼν οὖν ὁ Ἀλκιβιάδης, Οὐ καλῶς λέ-
 γεις, ὦ Καλλία· Σωκράτης μὲν γὰρ ὅδε ὁμολογεῖ μὴ μετεῖ-
 ναι οἱ μακρολογίας καὶ παραχωρεῖ Πρωταγόρα, τοῦ δὲ διαλέ-
 γεσθαι οἷός τ' εἶναι καὶ ἐπίστασθαι λόγον τε δοῦναι καὶ δέξα-
 σθαι θαυμάζοιμ' ἂν εἴ τῳ ἀνθρώπῳ παραχωρεῖ· εἰ μὲ οὖν καὶ
 Πρωταγόρας ὁμολογεῖ φαυλότερος εἶναι Σωκράτους διαλε-
 χθῆναι, ἐξαρκεῖ Σωκράτει· εἰ δὲ ἀντιποιεῖται, διαλεγέσθω
 ἐρωτῶν τε καὶ ἀποκρινόμενος, μὴ ἐφ' ἐκάστη ἐρωτῆσει μα-
 κρὸν λόγον ἀποτείνων, ἐκκρούων τοὺς λόγους καὶ οὐκ ἐθέλων
 διδόναι λόγον, ἀλλ' ἀπομηκύνων ἕως ἂν ἐπιλάνθωνται περὶ

ότου τὸ ἐρώτημα ἦν οἱ πολλοὶ τῶν ἀκουόντων· ἐπεὶ Σωκράτη γε ἐγὼ ἐγγυῶμαι μὴ ἐπιλήσεσθαι, οὐχ ὅτι παίζει καὶ φησιν ἐπιλήσμων εἶναι. ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ ἐπιεικέστερα Σωκράτης λέγειν· χρὴ γὰρ ἕκαστον τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀποφαίνεσθαι.

Μετὰ δὲ τὸν Ἀλκιβιάδην, ὡς ἐγῶμαι, Κριτίας ἦν ὁ εἰπών· ὦ Πρόδικε καὶ Ἰππία, Καλλίας μὲν οὖν δοκεῖ μοι μάλα πρὸς Πρωταγόρου εἶναι, Ἀλκιβιάδης δὲ ἀεὶ φιλόνομος ἐστὶ πρὸς ὃ ἂν ὀρμήσῃ· ἡμᾶς δὲ οὐδὲν δεῖ συμφιλονικεῖν οὔτε Σωκράτει οὔτε Πρωταγόρᾳ, ἀλλὰ κοινῇ ἀμφοτέρων δεῖσθαι μὴ μεταξὺ διαλύσασιν τὴν ξυνουσίαν.

Εἰπόντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα ὁ Πρόδικος, Καλῶς μοι, ἔφη, δοκεῖς λέγειν, ὦ Κριτία· χρὴ γὰρ τοὺς ἐν τοιοῦσδε λόγοις παραγινομένους κοινούς μὲν εἶναι ἀμφοῖν τοῖν διαλεγομένοις ἀκροατάς, ἴσους δὲ μὴ· ἐστὶ γὰρ οὐ ταυτόν· κοινῇ μὲν γὰρ ἀκοῦσαι δεῖ ἀμφοτέρων, μὴ ἴσον δὲ νεῦμαι ἑκάτέρῳ, ἀλλὰ τῷ μὲν σοφωτέρῳ πλεον, τῷ δὲ ἀμαθεστέρῳ ἔλαττον. ἐγὼ μὲν καὶ αὐτός, ὦ Πρωταγόρα· τε καὶ Σώκρατες, ἀξιῶ ὑμᾶς συγχαρεῖν καὶ ἀλλήλοις περὶ τῶν λόγων ἀμφισβητεῖν μὲν, ἐρίζειν δὲ μὴ· ἀμφισβητοῦσι μὲν γὰρ καὶ δι' εὐνοίαν οἱ φίλοι τοῖς φίλοις, ἐρίζουσι δὲ οἱ διάφοροί τε καὶ ἐχθροὶ ἀλλήλοις· καὶ οὕτως ἂν καλλίστη ἡμῖν ἢ συνουσία γίγνοιτο· ὑμεῖς τε γὰρ οἱ λέγοντες μάλιστ' ἂν οὕτως ἐν ἡμῖν τοῖς ἀκούουσιν εὐδοκιμοῖτε καὶ οὐκ ἐπαινοῖσθε· εὐδοκιμεῖν μὲν γὰρ ἐστὶ παρά ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀκουόντων ἄνευ ἀπάτης, ἐπαινεῖσθαι δὲ ἐν λόγῳ πολλάκις παρά δόξαν ψευδομένων· ἡμεῖς τ' αὖ οἱ ἀκούοντες μάλιστ' ἂν οὕτως εὐφραϊνοίμεθα, οὐχ ἡδοίμεθα· εὐφραϊνεσθαι μὲν γὰρ ἐστὶ μανθάνοντά τι καὶ φρονήσεως μεταλαμβάνοντα αὐτῇ τῇ διανοίᾳ, ἡδεσθαι δὲ ἐσθίοντά τι ἢ ἄλλο ἢδὲ πάσχοντα αὐτῷ τῷ σώματι. Ταῦτα οὖν εἰπόντος τοῦ Προδίκου πολλοὶ πάνυ τῶν παρόντων ἀπεδέξαντο.

ΚΕΦ. ΚΔ'. Μετὰ δὲ τὸν Πρόδικον Ἰππίας ὁ σοφὸς εἶπεν· ὦ ἄνδρες, ἔφη, οἱ παρόντες, ἡγοῦμαι ἐγὼ ἡμᾶς συγγενεῖς τε καὶ οἰκείους καὶ πολίτας ἅπαντας εἶναι φύσει, οὐ νόμῳ· τὸ γὰρ ὁμοῖον τῷ ὁμοίῳ φύσει συγγενές ἐστιν, ὁ δὲ νόμος, τύραννος ὢν τῶν ἀνθρώπων, πολλὰ παρὰ τὴν φύσιν βιάζεται. ἡμᾶς οὖν αἰσχροὺς τὴν μὲν φύσιν τῶν πραγμάτων εἰδέναι, σοφωτάτους δὲ ὄντας τῶν Ἑλλήνων καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο νῦν συνεληλυθότας τῆς τε Ἑλλάδος εἰς αὐτὸ τὸ πρυτανεῖον τῆς σοφίας καὶ αὐτῆς τῆς πόλεως εἰς τὸν μέγιστον καὶ ὀλβιώτατον οἶκον τόνδε, μηδὲν τούτου τοῦ ἀξιώματος ἀξιὸν ἀποφύνασθαι, ἀλλ' ὥσπερ τοὺς φαυλοτάτους τῶν ἀνθρώπων διαφέρεισθαι ἀλλήλοις. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ δέομαι καὶ συμβουλεύω, ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, συμβῆναι ὑμᾶς ὥσπερ ὑπὸ δαιτητῶν ἡμῶν συμβιβαζόντων εἰς τό μέσον, καὶ μήτε σὲ τὸ ἀκριβὲς τοῦτο εἶδος τῶν διαλόγων ζητεῖν τὸ κατὰ βραχὺ λίαν, εἰ μὴ ἡδὺ Πρωταγόρα, ἀλλ' ἐφεῖναι καὶ χαλάσαι τὰς ἡνίας τοῖς λόγοις, ἵνα μεγαλοπρεπέστεροι καὶ εὐσχημονέστεροι ἡμῖν φαίνωνται, μὴτ' αὖ Πρωταγόραν πάντα κάλων ἐκτείναντα, οὐρία ἐφέντα, φεύγειν εἰς τὸ πέλαγος τῶν λόγων, ἀποκρύψαντα γῆν, ἀλλὰ μέσον τι ἀμφοτέρους τεμεῖν. ὥς οὖν ποιήσετε καὶ πείθεσθέ μοι ῥαβδοῦχον καὶ ἐπιστάτην καὶ πρύτανιν ἐλέσθαι, ὅς ὑμῖν φυλάξει τὸ μέτριον μῆκος τῶν λόγων ἑκατέρου.

ΚΕΦ. ΚΕ'. Ταῦτα ἤρесе τοῖς παροῦσι, καὶ πάντες ἐπήνεσαν καὶ ἐμέ τε ὁ Καλλίας οὐκ ἔφη ἀφήσειν καὶ ἐλέσθαι ἐδέοντο ἐπιστάτην. εἶπον οὖν ἐγὼ ὅτι αἰσχροὺς εἶη βραβευτὴν ἐλέσθαι τῶν λόγων. εἶτε γὰρ χείρων ἔσται ἡμῶν ὁ αἰρεθείς, οὐκ ὀρθῶς ἂν ἔχοι τὸν χείρω τῶν βελτιόνων ἐπιστατεῖν, εἶτε ὁμοῖος, οὐδ' οὕτως ὀρθῶς· ὁ γὰρ ὁμοῖος ἡμῖν ὁμοῖα καὶ ποιήσει, ὥστε ἐκ περιττοῦ ἡρήσεται. ἀλλὰ δὴ βελτιονὰ ἡμῶν αἰρήσεσθε· τῇ μὲν ἀληθείᾳ, ὥς ἐγῶμαι, ἀδύνατον ὑμῖν, ὥστε

Πρωταγόρου τοῦδε σοφώτερόν τινα ἐλέσθαι· εἰ δὲ αἰρήσε-
 σθε μὲν μηδὲν βελτίω, φήσετε δέ, αἱ σחרὸν καὶ τοῦτο τῶδε
 γίγνεται, ὡσπερ φαύλω ἀνθρώπῳ ἐπιστάτην αἰρεῖσθαι, ἐπεὶ
 τὸ γ' ἐμὸν οὐδὲν μοι διαφέρει. ἀλλ' οὕτωσὶ θέλω ποιῆσαι,
 ἴν', ὃ προθυμεῖσθε, συνουσία τε καὶ διάλογοι ἡμῖν γίγνωνται·
 εἰ μὴ βούλεται Πρωταγόρας ἀποκρίνεσθαι, οὗτος μὲν ἐρω-
 τάτω, ἐγὼ γὰρ ἀποκρινοῦμαι, καὶ ἅμα πειράσομαι αὐτῷ δεῖ-
 ξαι, ὡς ἐγὼ φημι χρῆναι τὸν ἀποκρινόμενον ἀποκρίνεσθαι·
 ἐπειδὴν δὲ ἐγὼ ἀποκρίνωμαι ὅπως' ἂν οὗτος βούληται ἐρω-
 τᾶν, πάλιν οὗτος ἐμοὶ λόγον ὑποσχέτω ὁμοίως. ἐὰν οὖν μὴ
 δοκῆ πρόθυμος εἶναι πρὸς αὐτὸ τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνεσθαι,
 καὶ ἐγὼ καὶ ὑμεῖς κοινῇ δεησόμεθα αὐτοῦ ἅπερ ὑμεῖς ἐμοῦ,
 μὴ διαφθείρειν τὴν συνουσίαν· καὶ οὐδὲν δεῖ τουτου ἔνεκα
 ἓνα ἐπιστάτην γενέσθαι, ἀλλὰ πάντες κοινῇ ἐπιστατήσετε.
 ἐδόκει πᾶσιν οὕτω ποιητέον εἶναι· καὶ ὁ Πρωταγόρας πάνυ
 μὲν οὐκ ἤθελεν, ὅμως δὲ ἠναγκάσθη ὁμολογῆσαι.

Ἄφου συνεφώνησαν ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη προέδρου, ὁ πολυμήχανος Πρωταγόρας διὰ τὴν καλύψη τὴν ἡτιάν του καὶ πρὸς ἐπίδειξιν τῆς περὶ τὴν ἐρμηνείαν ποιητῶν ἱκανότητός του, στρέφει τὸν λόγον εἰς τὸ Σιμωνίδειον ἄσμα, τὸ ὁποῖον ὁ Κεῖος ποιητῆς ἐποίησε πρὸς τιμὴν τοῦ Σκόπα καὶ εἶχε τὸ αὐτὸ θέμα, τὴν ἀρετὴν τοῦ Σωκράτους δὲ ἐπαινέσαντος τὸ ἄσμα, ὁ σοφιστῆς λέγει ὅτι ὁ ποιητῆς περιπίπτει εἰς ἀντίφασιν· διότι ἰσχυριζόμενος οὗτος ὅτι εἶναι δύσκολον τὸ γίγη τις ἀνὴρ ἀγαθός, προδόντος τοῦ ἄσματος φέγει τὸν Πιττακὸν λέγοντα τὸ αὐτό, ὅτι εἶναι δύσκολον τὸ εἶναι τις ἀνὴρ ἀγαθός.

Ὁ Σωκράτης προσπαθεῖ τὸ ἀρη τὴν ἀντίφασιν, διαστέλλων τὸ γίγνεσθαι τοῦ εἶναι καὶ ἐπικαλούμενος τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Ἡσιόδου, κατὰ τὸ ὁποῖον οἱ θεοὶ πρὸ τῆς ἀρετῆς ἔθηκαν πολὺν πόνον (δύσκολον ἄρα τὸ γίγη τις ἀγαθός), ὅταν ὅμως φθάσῃ τις εἰς τὸ ἄκρον, ἦτοι ἀποκτήσῃ τὴν ἀρετὴν, εἶναι εὐκόλον τὸ τὴν διαφυλάξῃ (σφάλλεται ἄρα ὁ Πιττακὸς λέγων ὅτι εἶναι δύσκολον τὸ εἶναι τις ἀγαθός, τὸ φυλάττει τὴν ἀρετὴν).

Εἰς ταῦτα ὁ Πρωταγόρας ἐπὶ τῆς κοινῆς ὁμολογίας στηριζόμενος παρατηρεῖ ὅτι ὁ Σιμωνίδης θὰ ἦτο ἀμαθέστατος, ἂν κατὰ τὴν Σωκρατικὴν ἐρμηνείαν ἰσχυρίζετο, ὅτι εἶναι εὐκόλον τὸ μείνη τις ἀγαθός, ἐνῶ πάντες θεωροῦν τοῦτο δύσκολώτατον.

Τότε ὁ Σωκράτης προσφεύγει εἰρωνευόμενος εἰς δευτέραν ἐρμηνείαν, στηριζομένην εἰς τὰ συνώνυμα τοῦ Προδίκου, κατὰ τὰ ὁποῖα τὸ χαλεπὸν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ κακόν, καὶ ὁμολογοῦντος τοῦ Προδίκου λέγει ὅτι δικαίως ὁ Σιμωνίδης φέγει τὸν Πιττακὸν λέγοντα, ὅτι εἶναι κακὸν τὸ εἶναι τις ἀγαθός! Τοῦτο δὲν ἀποδέχεται ὁ Πρωταγόρας καὶ ὁ Σωκράτης, πρὸς μεγάλην δὲ ἐκπληξιν τοῦ Προδίκου, ἀποσύρει τὴν ἐρμηνείαν ταύτην ὡς ἀστείαν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σωκράτης ἐπαινέσας μετὰ θαυμαστοῦ σκώμματος τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ Κρητας ὡς ἀσχολουμένους περὶ τὴν φιλοσοφίαν καὶ ὡς ἐπιφανεστάτους διὰ τὰ βραχέα καὶ εὐφυῆ ῥήματα, κάμνει διεξοδικὴν ἀνάλυσιν τοῦ ἄσματος καὶ ἀποφαίνεται ὅτι δικαίως διαφωνεῖ ὁ Σιμωνίδης πρὸς τὸν Πιττακόν· διότι τὸ τὸ γίγη μὲν τις ἀγαθός εἶναι ὄντως δύσκολον, ἀλλ' ἀφου γίγη τοιοῦτος, τὸ τὸ παραμένῃ ἀγαθός εἶναι ἀδύνατον καὶ οὐχὶ ἀνθρώπινον, διότι

τοῦτο τὸ γέρας ἔχει ἴσον ὁ θεός, ὡς ἀναλλοιώτως ἀγαθός.

Ὁ Ἰππίας μετὰ θαυμασμοῦ ἐπιδοκιμάζει τὴν ἐρμηγείαν τοῦ Σωκράτους καὶ ζητεῖ τὴν ἄδειαν τῶν ἀκροατῶν νὰ κάμῃ καὶ αὐτὸς ἐπίδειξιν τῆς ἐρμηγείας τοῦ ἄσματος. Ἀλλὰ τὸν πολὺ κενόδοξον ἀνδρα ἀποτρέπει ὁ Ἀλκιβιάδης ζητῶν νὰ συνεχισθῇ ὁ διακοπεῖς διάλογος. Τότε καὶ ὁ Σωκράτης παραβάλλων τοὺς διαλεγόμενους περὶ ποιημάτων πρὸς φαύλους καὶ ἀγοραίους ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι μὴ δυνάμενοι δι' ἀπαιδευσίαν νὰ διαλέγωνται εἰς τὰ συμπόσια μὲ ἰδικὰς τῶν σκέψεις καὶ ἰδικὴν τῶν φωνήν, ὅπως πράττουν οἱ πεπαιδευμένοι συμπόται, προσκαλοῦν ἀθλητρίδας καὶ ὄρχηστρίδας διὰ νὰ διασκεδάσουν, προτρέπει τὸν Πρωταγόραν νὰ συνεχίσῃ τὴν διακοπεῖσαν συζήτησιν. Ὁ σοφιστής, βαρέως φέρων ὅτι ἀνεσκευάσθη, δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ συζητήσῃ πλέον πρὸς τὸν Σωκράτη· ἀλλὰ αἱ πολλαὶ παρακλήσεις τοῦ Καλλίου καὶ τῶν λοιπῶν παρόντων ἠνάγκασαν αὐτὸν μετὰ πολλῆς δύσφορίας νὰ δεχθῇ τὴν συνέχειαν τῆς συζητήσεως λαμβάνων τὴν θέσιν τοῦ ἀποκρινομένου.

ΚΕΦ. ΛΓ'. Εἶπον δὴ ἐγώ, ὦ Πρωταγόρα, μὴ οἴου διαλέγεσθαι μέ σοι ἄλλο τι βουλούμενον ἢ ἂ αὐτὸς ἀπορῶ ἐκαστοτε, ταῦτα διασκέψασθαι. ἡγοῦμαι γὰρ πάνυ λέγειν τι τὸν Ὀμηρον τὸ

σὺν τε δὴ ἔρχομένῳ καὶ τε πρὸ ὁ τοῦ ἐνόησεν.

εὐπορώτεροι γὰρ πῶς ἅπαντές ἐσμεν οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἅπαν ἔργον καὶ λόγον καὶ διανόημα· «μοῦνος δ' εἶπερ τε νοήσῃ», αὐτίκα περιῶν ζητεῖ ὅτω ἐπίδειξεται καὶ μεθ' ὅτου βεβαιώσεται, ἕως ἂν ἐντύχη. ὡσπερ καὶ ἐγὼ ἕνεκα τούτου σοὶ ἡδέως διαλέγομαι μᾶλλον ἢ ἄλλῳ τινί, ἡγούμενός σε βέλτιστ' ἂν ἐπισκέψασθαι καὶ περὶ τῶν ἄλλων, περὶ ὧν εἰκὸς σκοπεῖσθαι τὸν ἐπεικῆ, καὶ δὴ καὶ περὶ ἀρετῆς. τίνα γὰρ ἄλλον ἢ σέ; ὅς γε οὐ μόνον αὐτὸς οἶει καλὸς κάγαθός εἶναι, ὡσπερ τινὲς ἄλλοι αὐτοὶ μὲν ἐπεικεῖς εἰσιν, ἄλλους δὲ οὐ δύνανται ποιεῖν· σὺ δὲ καὶ αὐτὸς ἀγαθός εἶ καὶ ἄλλους οἷός τ' εἶ ποιεῖν ἀγαθοῦς. καὶ οὕτω πεπίστευκας σαυτῷ, ὥστε

καὶ ἄλλων ταύτην τὴν τέχνην ἀποκρυπτομένων σὺ γ' ἀναφανδὸν σεαυτὸν ὑποκηρυζάμενος εἰς πάντας τοὺς Ἕλληνας, σοφιστὴν ἐπονομάσας σεαυτὸν, ἀπέφηνας παιδεύσεως καὶ ἀρετῆς διδάσκαλον, πρῶτος τούτου μισθὸν ἀξιώσας ἄρνησθαι. πῶς οὖν οὐ σὲ χρῆν παρακαλεῖν ἐπὶ τὴν τούτων σκέψιν καὶ ἐρωτᾶν καὶ ἀνακοινοῦσθαι; οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐ. καὶ νῦν δὴ ἐγὼ ἐκεῖνα, ἅπερ τὸ πρῶτον ἠρώτων περὶ τούτων, πάλιν ἐπιθυμῶ ἐξ ἀρχῆς τὰ μὲν ἀναμνησθῆναι παρὰ σοῦ, τὰ δὲ συνδιασκέψασθαι. ἦν δέ, ὡς ἐγῶμαι, τὸ ἐρώτημα τόδε· σοφία καὶ σωφροσύνη καὶ ἀνδρεία καὶ δικαιοσύνη καὶ ὁσιότης, πότερον ταῦτα, πέντε ὄντα ὀνόματα, ἐπὶ ἐνὶ πράγματι ἐστίν, ἢ ἐκάστῳ τῶν ὀνομάτων τούτων ὑπόκειται τις ἴδιος οὐσία καὶ πρᾶγμα ἔχον ἑαυτοῦ δύναμιν ἕκαστον, οὐκ ὄν οἷον τὸ ἕτερον αὐτῶν τὸ ἕτερον; ἔφησθα οὖν σὺ οὐκ ὀνόματα ἐπὶ ἐνὶ εἶναι, ἀλλὰ ἕκαστον ἰδίῳ πράγματι τῶν ὀνομάτων τούτων ἐπιχειῖσθαι, πάντα δὲ ταῦτα μέρια εἶναι ἀρετῆς οὐχ ὡς τὰ τοῦ χρυσοῦ μέρια ὁμοῖά ἐστιν ἀλλήλοις καὶ τῷ ὄλῳ, οὐ μέρια ἐστίν, ἀλλ' ὡς τὰ τοῦ προσώπου μέρια καὶ τῷ ὄλῳ, οὐ μέρια ἐστίν, καὶ ἀλλήλοις ἀνόμοια, ἰδίαν ἕκαστα δύναμιν ἔχοντα· ταῦτα εἰ μὲν σοὶ δοκεῖ ἔτι ὡσπερ τότε, φάθι· εἰ δὲ ἄλλως πῶς, τοῦτο διόρισαι, ὡς ἐγῶγε οὐδέν σοι ὑπόλογον τίθεμαι, ἐὰν πῃ ἄλλη νῦν φήσης· οὐ γὰρ ἂν θαυμάζοιμι, εἰ τότε ἀποπειρώμενός μου ταῦτα ἔλεγες.

ΚΕΦ. ΛΔ'. Ἄλλ' ἐγὼ σοι, ἔφη λέγω, ὦ Σώκρατες, ὅτι ταῦτα πάντα μέρια μὲν ἐστίν ἀρετῆς, καὶ τὰ μὲν τέτταρα αὐτῶν ἐπιεικῶς παρσπλήσια ἀλλήλοις ἐστίν, ἢ δὲ ἀνδρεία πάνυ πολὺ διαφέρον πάντων τούτων. ὣδε δὲ γνώσει ὅτι ἐγὼ ἀληθῆ λέγω· εὐρήσεις γὰρ πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀδικωτάτους μὲν ὄντας καὶ ἀνοσιωτάτους καὶ ἀκολαστοτάτους καὶ ἀμαθεστάτους, ἀνδρειοτάτους δὲ διαφερόντως. Ἔχε δὴ, ἔφην ἐγὼ· ἄξιον γὰρ τοι ἐπισκέψασθαι ὃ λέγεις· πότερον τοὺς ἀνδρείους θαρ-

ραλέους λέγεις ἢ ἄλλο τι; Καὶ ἴτας γ', ἔφη, ἐφ' ἃ οἱ πολλοὶ φοβοῦνται ἰέναι. Φέρε δὴ, τὴν ἀρετὴν καλὸν τι φῆς εἶναι, καὶ ὡς καλοῦ ὄντος αὐτὸς σὺ διδάσκαλον σαυτον παρέχεις; Κάλιστον μὲν οὖν, ἔφη, εἰ μὴ μαίνομαί γε. Πότερον οὖν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ μὲν τι αὐτοῦ αἰσχρὸν, τὸ δέ τι καλόν, ἢ ὅλον καλόν; "Ὅλον που καλὸν ὡς οἶόν τε μάλιστα. Οἶσθα οὖν τίνες εἰς τὰ φρέατα καλυμβῶσι θαρραλέως;" Ἐγώ γε, ὅτι οἱ κολυμβηταί. Πότερον διότι ἐπίστανται ἢ δι' ἄλλο τι; "Ὅτι ἐπίστανται. Τίνες δὲ ἀπὸ τῶν ἵππων πολεμεῖν θαρραλέοι εἰσὶ; πότερον οἱ ἱππικοὶ ἢ οἱ ἄφιπποι; Οἱ ἱππικοί. Τίνες δὲ πέλτας ἔχοντες; οἱ πελαστικοὶ ἢ οἱ μή; Οἱ πελταστικοὶ καὶ τὰ ἄλλα γε πάντα εἰ τοῦτο ζητεῖς, ἔφη, οἱ ἐπιστήμονες τῶν μὴ ἐπισταμένων θαρραλεώτεροί εἰσι, καὶ αὐτοὶ ἑαυτῶν, ἐπειδὴν μάθωσιν, ἢ πρὶν μαθεῖν." Ἦδη, δέ τινας ἐόρακας, ἔφην, πάντων τούτων ἀνεπιστήμονας ὄντας θαρροῦντας δὲ πρὸς ἕκαστα τούτων; "Ἐγώ γε, ἦ δ' ὅς, καὶ λίαν γε θαρροῦντας. Οὐκοῦν οἱ θαρραλέοι οὔτοι καὶ ἀνδρεῖοί εἰσιν; Αἰσχρὸν μεντᾶν, ἔφη, εἶη ἡ ἀνδρεία· ἐπεὶ οὔτοι γε μαινόμενοι εἰσιν. Πῶς οὖν ἔφη ἐγώ, λέγεις τοὺς ἀνδρεῖους; οὐχὶ τοὺς θαρραλέους εἶναι; Καὶ νῦν γ', ἔφη. Οὐκοῦν οὔτοι, ἦν δ' ἐγώ, οἱ οὔτω θαρραλέοι ὄντες οὐκ ἀνδρεῖοι, ἀλλὰ μαινόμενοι φαίνονται; καὶ ἐκεῖ αὖ οἱ σοφώτατοι οὔτοι καὶ θαρραλεώτατοί εἰσι, θαρραλεώτατοι δὲ ὄντες ἀνδρεϊότατοι; καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἢ σοφία ἢ ἀνδρεία εἶη;

Οὐ καλῶς, ἔφη, μνημονεύεις, ὦ Σώκρατες, ἃ ἔλεγόν τε καὶ ἀπεκρινόμην σοι. Ἐγώ γε ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ, εἰ οἱ ἀνδρεῖοι καὶ θαρραλέοι εἰσίν, ὡμολόγησα· εἰ δὲ καὶ οἱ θαρραλέοι ἀνδρεῖοι, οὐκ ἠρωτήθη· εἰ γὰρ με τότε ἤρου, εἶπον ἂν ὅτι οὐ πάντες· τοὺς δὲ ἀνδρεῖους ὡς οὐ θαρραλέοι εἰσὶ, τὸ ἐμὸν ὁμολόγημι, οὐδαμοῦ ἐπέδειξας ὡς οὐκ ὀρθῶς ὡμολόγησα. ἔπειτα τοὺς ἐπισταμένους αὐτοὺς ἑαυτῶν θαρραλεωτέρους ὄντας ἀποφαίνεις καὶ μὴ ἐπισταμένων ἄλλων, καὶ ἐν τούτῳ οἶει τὴν

ἀνδρείαν καὶ τὴν σοφίαν ταῦτόν εἶναι. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ μετιῶν καὶ τὴν ἰσχὺν οἰηθείης ἂν εἶναι σοφίαν. πρῶτον μὲν γὰρ εἰ οὕτω μετιῶν ἔροιό με, εἰ οἱ ἰσχυροὶ δυνατοὶ εἰσι, φαίην ἂν. ἔπειτα, εἰ οἱ ἐπιστάμενοι παλαίειν δυνατώτεροί εἰσι τῶν μὴ ἐπισταμένων παλαίειν καὶ αὐτοὶ αὐτῶν, ἐπειδὴν μάθωσιν, ἢ πρὶν μαθεῖν, φαίην ἂν. ταῦτα δὲ ἐμοῦ ὁμολογήσαντος ἐξείη ἂν σοι, χρωμένῳ τοῖς αὐτοῖς τεκμηρίοις τούτοις, λέγειν ὡς κατὰ τὴν ἐμὴν ὁμολογίαν ἡ σοφία ἐστὶν ἰσχὺς. ἐγὼ δὲ οὐδαμοῦ οὐδ' ἐνταῦθα ὁμολογῶ τοὺς δυνατοὺς ἰσχυροὺς εἶναι, τοὺς μέντοι ἰσχυροὺς δυνατοὺς· οὐ γὰρ ταῦτόν εἶναι δύναμιν τε καὶ ἰσχὺν, ἀλλὰ τὸ μὲν καὶ ἀπὸ ἐπιστήμης γίγνεσθαι, τὴν δύναμιν, καὶ ἀπὸ μανίας τε καὶ ἀπὸ θυμοῦ, ἰσχὺν δὲ ἀπὸ φύσεως καὶ εὐτροφίας τῶν σωμάτων. οὕτω δὲ κάκει οὐ ταῦτόν εἶναι θάρσος τε καὶ ἀνδρείαν· ὥστε συμβαίνει τοὺς μὲν ἀνδρείους θαρραλέους εἶναι, μὴ μέντοι τοὺς γε θαρραλέους ἀνδρείους πάντας. θάρσος μὲν γὰρ καὶ ἀπὸ τέχνης γίγνεται ἀνθρώποις καὶ ἀπὸ θυμοῦ τε καὶ ἀπὸ μανίας, ὥσπερ ἡ δύναμις, ἀνδρεία δὲ ἀπὸ φύσεως καὶ εὐτροφίας τῶν ψυχῶν γίγνεται.

ΚΕΦ. ΛΕ΄. Λέγεις δέ τινας, ἔφη, ὦ Πρωταγόρα, τῶν ἀνθρώπων εὖ ζῆν, τοὺς δὲ κακῶς; Ἔφη. Ἰὰρ οὖν δοκεῖ σοι ἀνθρώπος ἂν εὖ ζῆν, εἰ ἀνιῶμενός τε καὶ ὀδυνώμενος ζῶη; Οὐκ ἔφη. Τί δ', εἰ ἡδέως βιοὺς τὸν βίον τελευτήσειεν, οὐκ εὖ ἂν σοι δοκεῖ οὕτω βεβιωκέναι; Ἔμοιγ' ἔφη. Τὸ μὲν ἄρα ἡδέως ζῆν ἀγαθόν, τὸ δ' ἀηδῶς κακόν. Εἴπερ τοῖς καλοῖς γ', ἔφη, ζῶη ἡδόμενος. Τί δὲ, ὦ Πρωταγόρα; μὴ καὶ σύ, ὥσπερ οἱ πολλοί, ἡδέ' ἄττα καλεῖς κακὰ καὶ ἀνιαρὰ ἀγαθὰ; ἐγὼ γὰρ λέγω, καθ' ὃ ἡδέα ἐστίν, ἄρα κατὰ τοῦτο οὐκ ἀγαθὰ, μὴ εἴ τι ἀπ' αὐτῶν ἀποβήσεται ἄλλο; καὶ αὖθις αὖ τὰ ἀνιαρὰ ὡσαύτως οὕτως, οὐ καθ' ὅσον ἀνιαρὰ, κακὰ; Οὐκ οἶδα, ὦ Σώκρατες, ἔφη ἀπλῶς οὕτως, ὡς σὺ ἐρωτᾷς, εἰ ἐμοὶ ἀποκριτέον ἐστίν,

ὡς τὰ ἡδέα τε καὶ ἀγαθὰ ἔστιν ἅπαντα καὶ τὰ ἀνιαρὰ κακά· ἀλλὰ μοι δοκεῖ οὐ μόνον πρὸς τὴν νῦν ἀπόκρισιν ἐμοὶ ἀσφαλέστερον εἶναι ἀποκρίνασθαι, ἀλλὰ καὶ πρὸς πάντα τὸν ἄλλον βίον τὸν ἐμόν, ὅτι ἔστι μὲν ἅ τῶν ἡδέων οὐκ ἔστιν ἀγαθὰ, ἔστι δ' αὖ καὶ ἅ τῶν ἀνιαρῶν οὐκ ἔστι κακά, ἔστι δ' ἅ ἔστι, καὶ τρίτον ἅ οὐδέτερα, οὔτε κακά οὔτε ἀγαθὰ. Ἡδέα δὲ καλεῖς ἦν δ' ἐγώ, οὐ τὰ ἡδονῆς μετέχοντα ἢ ποιοῦντα ἡδονῆν ; Πάνυ γ' ἔφη, Τοῦτο τοίνυν λέγω, καθ' ὅσον ἡδέα ἔστιν εἰ οὐκ ἀγαθὰ, τὴν ἡδονὴν αὐτὴν ἐρωτῶν, εἰ οὐκ ἀγαθὸν ἔστιν. Ὡσπερ σὺ λέγεις, ἔφη, ἐκάστοτε, ὦ Σώκρατες, σκοπώμεθα αὐτό, καὶ ἐὰν μὲν πρὸς λόγον δοκῇ εἶναι τὸ σκέμμα καὶ τὸ αὐτὸ φαίνεται ἡδύ τε καὶ ἀγαθόν, συγχωρησόμεθα· εἰ δὲ μὴ, τότε ἤδη ἀμφισβητήσομεν. Πότερον οὖν, ἦν δ' ἐγώ, σὺ βούλει ἡγεμονεύειν τῆς σκέψεως, ἢ ἐγὼ ἡγῶμαι ; Δίκαιος ἔφη, σὺ ἡγεῖσθαι· σὺ γὰρ καὶ κατάρχεις τοῦ λόγου. Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, τῆδέ πη καταφανὲς ἂν ἡμῖν γένοιτο ; ὥσπερ εἴ τις ἀνθρωπὸν σκοπῶν ἐκ τοῦ εἶδους ἢ πρὸς ὑγίειαν ἢ πρὸς ἄλλο τι τῶν τοῦ σώματος ἔργων, ἰδὼν τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας ἄκρας εἴποι· Ἴθι δὴ μοι ἀποκαλύψας καὶ τὰ στήθη καὶ τὸ μετὰφρενον ἐπίδειξον, ἵνα ἐπισκέψωμαι σαφέστερον· ἐγὼ τοιοῦτόν τι ποθῶ πρὸς τὴν σκέψιν· θεασάμενος ὅτι οὕτως ἔχεις πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ἡδύ, ὡς φῆς, δέομαι τοιοῦτόν τι εἰπεῖν· Ἴθι δὴ μοι, ὦ Πρωταγόρα, καὶ τόδε τῆς διανοίας ἀποκάλυψον· πῶς ἔχεις πρὸς ἐπιστήμην ; πότερον καὶ τοῦτό σοι δοκεῖ ὥσπερ τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἄλλως ; δοκεῖ δὲ τοῖς πολλοῖς περὶ ἐπιστήμης τοιοῦτόν τι, οὐκ ἰσχυρὸν οὐδ' ἡγεμονικὸν οὐδ' ἀρχικὸν εἶναι· οὐδ' ὡς περὶ τοιοῦτου αὐτοῦ ὄντος διανοοῦνται, ἀλλ' ἐνούσης πολλάκις ἀνθρώπῳ ἐπιστήμης οὐ τὴν ἐπιστήμην αὐτοῦ ἄρχειν, ἀλλ' ἄλλο τι, τοτὲ μὲν θυμόν, τοτὲ δὲ ἡδονὴν, τοτὲ δὲ λύπην, ἐνίοτε δὲ ἔρωτα, πολλάκις δὲ φόβον, ἀτεχνῶς διανοοῦμενοι περὶ τῆς ἐπιστήμης, ὥσπερ

περὶ ἀνδραπόδου, περιελκομένης ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων. ἄρ' οὖν καὶ σοὶ τοιοῦτόν τι περὶ αὐτῆς δοκεῖ, ἢ καλόν τε εἶναι ἢ ἐπιστήμη καὶ οἶον ἄρχειν τοῦ ἀνθρώπου ; καὶ ἐάνπερ γιγνώσκῃ τις τὰγαθὰ καὶ τὰ κακὰ, μὴ ἂν κρατηθῆναι ὑπὸ μηδενός, ὥστε ἄλλ' ἄττα πράττειν ἢ ἃ ἐπιστήμη κελεύῃ, ἀλλ' ἱκανὴν εἶναι τὴν φρόνησιν βοηθεῖν τῷ ἀνθρώπῳ ; Καὶ δοκεῖ, ἔφη, ὥσπερ σὺ λέγεις, ὦ Σώκρατες, καὶ ἅμα, εἴπερ τῷ ἄλλῳ, αἰσχρὸν ἔστι καὶ ἐμοὶ σοφίαν καὶ ἐπιστήμην οὐχὶ πάντων κράτιστον φάναι εἶναι τῶν ἀνθρωπέων πραγμάτων. Καλῶς γε, ἔφην, ἐγώ, σὺ λέγων καὶ ἀληθῆ. οἶσθα οὖν ὅτι οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐμοὶ τε καὶ σοὶ οὐ πείθονται, ἀλλὰ πολλοὺς φασὶ γιγνώσκοντας τὰ βέλτιστα οὐκ ἐθέλειν πράττειν, ἐξὸν αὐτοῖς, ἀλλὰ ἄλλα πράττειν· καὶ ὅσους δὴ ἐγὼ ἠρόμην ὃ τί ποτε αἰτιὸν ἔστι τούτου, ὑπὸ ἡδονῆς φασὶν ἠττώμενους ἢ λύπης ἢ ὧν νυνδὴ ἐγὼ ἔλεγον ὑπὸ τινος τούτων κρατούμενους ταῦτα ποιεῖν τοὺς ποιοῦντας. Πολλὰ γὰρ οἶμαι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ ἄλλα οὐκ ὀρθῶς λέγουσιν οἱ ἀνθρώποι. Ἴθι δὴ μετ' ἐμοῦ ἐπιχείρησον πείθειν τοὺς ἀνθρώπους καὶ διδάσκειν ὅ ἔστιν αὐτοῖς τοῦτο τὸ πάθος, ὃ φασὶν ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἠττᾶσθαι, καὶ οὐ πράττειν διὰ ταῦτα τὰ βέλτιστα, ἐπεὶ γιγνώσκειν γε αὐτά. Ἴσως γὰρ ἂν λεγόντων ἡμῶν, ὅτι Οὐκ ὀρθῶς λέγετε, ὦ ἀνθρώποι, ἀλλὰ ψεύδεσθε, ἔροιντ' ἂν ἡμᾶς· ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, εἰ μὴ ἔστι τοῦτο τὸ πάθημα ἡδονῆς ἠττᾶσθαι, ἀλλὰ τί ποτ' ἔστί, καὶ τί ὑμεῖς αὐτὸ φατε εἶναι; εἶπατον ἡμῖν. Τί δέ, ὦ Σώκρατες, δεῖ ἡμᾶς σκοπεῖσθαι τὴν τῶν πολλῶν δόξαν ἀνθρώπων, οἳ ὃ τι ἂν τύχῃσι τοῦτο λέγουσιν; Οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, εἶναί τι ἡμῖν τοῦτο πρὸς τὸ ἐξευρεῖν περὶ ἀνδρείας, πρὸς τὰλλα μόρια τὰ τῆς ἀρετῆς πῶς ποτ' ἔχει. εἰ οὖν σοὶ δοκεῖ ἐμμένειν οἷς ἄρτι ἔδοξεν ἡμῖν, ἐμὲ ἠγήσασθαι, ἢ οἶμαι ἂν ἐγῶγε κάλλιστα φανερόν γενέσθαι, ἔπου· εἰ δὲ βούλει, εἰ σοὶ φίλον, ἐῷ χαίρειν. Ἄλλ' ἔφη, ὀρθῶς λέγεις· καὶ πέραινε ὥσπερ ἦροξω.

ΚΕΦ. ΛΣΤ. Πάλιν τοίνυν, ἔφην ἐγώ, εἰ ἔροιντο ἡμᾶς· Τί οὖν φατε τοῦτο εἶναι, ὃ ἡμεῖς ἤττω εἶναι τῶν ἡδονῶν ἐλέγομεν; εἶποίμ' ἂν ἐγώγε πρὸς αὐτοὺς ᾠδί· Ἄκουετε δὴ· πειρασόμεθα γὰρ ὑμῖν ἐγώ τε καὶ Πρωταγόρας φράσαι. ἄλλο τι γάρ, ὧ ἄνθρωποι, φατέ ὑμῖν τοῦτο γίνεσθαι ἐν τοῖσδε, οἷον πολλάκις ὑπὸ σίτων καὶ ποτῶν καὶ ἀφροδισίων κρατούμενοι ἡδέων ὄνων, γινώσκοντες ὅτι πονηρὰ ἐστίν, ὅμως αὐτὰ πράττειν; Φαῖεν ἄν. Οὐκοῦν ἐροίμεθ' ἂν αὐτοὺς ἐγώ τε καὶ σὺ πάλιν· Πονηρὰ δὲ αὐτὰ πῆ φατε εἶναι; πότερον ὅτι τὴν ἡδονὴν ταύτην ἐν τῷ παραχρῆμα παρέχει καὶ ἡδὴ ἐστίν ἕκαστον αὐτῶν, ἢ ὅτι εἰς τὴν ὕστερον χρόνον νόσους τε ποιεῖ καὶ πενίας καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλά παρασκευάζει; ἢ κἂν εἴ τι τούτων εἰς τὸ ὕστερον μηδὲν παρασκευάζει, χαίρειν δὲ μόνον ποιεῖ, ὅμως δ' ἂν κακὰ ᾔην, ὃ τι μαθόντα χαίρειν ποιεῖ καὶ ὀπηροῦν; ἄρ' οἴομεθα ἂν αὐτοὺς, ὧ Πρωταγόρα, ἄλλο τι ἀποκρίνασθαι, ἢ ὅτι οὐ κατὰ τὴν αὐτῆς τῆς ἡδονῆς τῆς παραχρῆμα ἐργασίαν κακὰ ἐστίν, ἀλλὰ διὰ τὰ ὕστερον γιγνόμενα, νόσους τε καὶ τᾶλλα; Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη ὁ Πρωταγόρας, τοὺς πολλοὺς ἂν ταῦτα ἀποκρίνασθαι. Οὐκοῦν νόσους ποιοῦντα ἀνίας ποιεῖ, καὶ πενίας ποιοῦντα ἀνίας ποιεῖ; ὁμολογοῖεν ἄν, ὡς ἐγῶμαι. Συνέφη ὁ Πρωταγόρας. Οὐκοῦν φαίνεται, ὧ ἄνθρωποι, ὑμῖν, ὡς φαμεν ἐγώ τε καὶ Πρωταγόρας, δι' οὐδὲν ἄλλο ταῦτα κακὰ ὄντα, ἢ διότι εἰς ἀνίας τε ἀποτελευτᾷ καὶ ἄλλων ἡδονῶν ἀποστερεῖ; ὁμολογοῖεν ἄν; συνεδόκει ἡμῖν ἀμφοῖν. Οὐκοῦν πάλιν αὖ αὐτοὺς τὸ ἐναντίον εἰ ἐροίμεθα· Ὡ ἄνθρωποι, οἱ λέγοντες αὖ ἀγαθὰ ἀνιαιρὰ εἶναι, ἄρα οὐ τὰ τοιαῦτα λέγετε, οἷον τὰ τε γυμνάσια καὶ τὰς στρατείας καὶ τὰς ὑπὸ τῶν ἰατρῶν θεραπείας, τὰς διὰ καύσεών τε καὶ τομῶν καὶ φαρμακειῶν καὶ λιμοκτονιῶν γιγνομένας, ὅτι ταῦτα ἀγαθὰ μὲν ἐστίν, ἀνιαιρὰ δέ; φαῖεν ἄν; Συνεδόκει. Πότερον οὖν κατὰ τόδε ἀγαθὰ αὐτὰ καλεῖτε, ὅτι ἐν τῷ παραχρῆμα ὀδύνας τὰς ἐσχάτας παρέχει καὶ ἀλγηδό-

νας, ἢ ὅτι εἰς τὸν ὕστερον χρόνον ὑγίειαι τε ἀπ' αὐτῶν γίγνονται καὶ εὐεξίαι τῶν σωμάτων καὶ τῶν πόλεων σωτηρίαι καὶ ἄλλων ἀρχαὶ καὶ πλοῦτοι; φαῖεν ἄν, ὡς ἐγῶμαι. Συνεδόκει. Ταῦτα δὲ ἀγαθὰ ἐστὶ δι' ἄλλο τι, ἢ ὅτι εἰς ἡδονὰς ἀποτελευτᾷ καὶ λυπῶν ἀπαλλαγὰς τε καὶ ἀποτροπὰς; ἢ ἔχετε τι ἄλλο τέλος λέγειν, εἰς ὃ ἀποβλέψαντες αὐτὰ ἀγαθὰ καλεῖτε, ἀλλ' ἢ ἡδονὰς τε καὶ λύπας; οὐκ ἄν φαῖεν, ὡς ἐγῶμαι. Οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ, ἔφη ὁ Πρωταγόρας. Οὐκοῦν τὴν μὲν ἡδονὴν διώκετε ὡς ἀγαθὸν ὄν, τὴν δὲ λύπην φεύγετε ὡς κακόν; Συνεδόκει. Τοῦτ' ἄρα ἡγεῖσθ' εἶναι κακόν, τὴν λύπην, καὶ ἀγαθὸν τὴν ἡδονὴν, ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ χαίρειν τότε λέγετε κακὸν εἶναι, ὅταν μείζονων ἡδονῶν ἀποστερῆ ἢ ὅσας αὐτὸ ἔχει, ἢ λύπας μείζονους παρασκευάζῃ τῶν ἐν αὐτῷ ἡδονῶν· ἐπεὶ εἰ κατ' ἄλλο τι αὐτὸ τὸ χαίρειν κακὸν καλεῖτε καὶ εἰς ἄλλο τι τέλος ἀποβλέψαντες, ἔχοιτε ἄν καὶ ἡμῖν εἰπεῖν· ἀλλ' οὐχ ἔξετε. Οὐδ' ἐμοὶ δοκοῦσιν, ἔφη ὁ Πρωταγόρας. Ἄλλο τι οὖν πάλιν καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ λυπεῖσθαι ὁ αὐτὸς τρόπος; τότε καλεῖτε αὐτὸ τὸ λυπεῖσθαι ἀγαθόν, ὅταν ἢ μείζονους λύπας τῶν ἐν αὐτῷ οὐσῶν ἀπαλλάτῃ ἢ μείζονους ἡδονὰς τῶν λυπῶν παρασκευάζῃ; ἐπεὶ εἰ πρὸς ἄλλο τι τέλος ἀποβλέπετε, ὅταν καλῆτε αὐτὸ τὸ λυπεῖσθαι ἀγαθόν ἢ πρὸς ὃ ἐγὼ λέγω, ἔχετε ἡμῖν εἰπεῖν· ἀλλ' οὐχ ἔξετε. Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις, ὁ Πρωταγόρας. Πάλιν τοίνυν, ἔφην ἐγὼ, εἰ με ἀνέροισθε, ὧ ἄνθρωποι, Τίνος οὖν δήποτε ἔνεκα πολλὰ περὶ τούτου λέγεις καὶ πολλαχῆ; Συγγιγνώσκετέ μοι, φαίην ἄν ἔγωγε· πρῶτον μὲν γάρ οὐ ῥᾶδιον ἀποδειξαι τί ἐστὶ ποιε τοῦτο, ὃ ὑμεῖς καλεῖτε τῶν ἡδονῶν ἥττω εἶναι· ἐπειτα ἐν τούτῳ εἰσὶ πᾶσι αἱ ἀποδείξεις. ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ἀναθέσθαι ἔξεστιν, εἴ πῃ ἔχετε ἄλλο τι φάναι εἶναι τὸ ἀγαθὸν ἢ τὴν ἡδονὴν, ἢ τὸ κακὸν ἄλλο τι ἢ τὴν ἀνίαν ἢ ἀρκεῖ ὑμῖν τὸ ἡδέως καταβιῶναι τὸν βίον ἄνευ λυπῶν; εἰ δὲ ἀρκεῖ καὶ μὴ ἔχετε μηδὲν ἄλλο φάναι εἶναι ἀγαθὸν ἢ κακόν, ὃ μὴ εἰς ταῦτα τε-

λευτᾶ, τὸ μετὰ τοῦτο ἀκούετε. φημί γὰρ ὑμῖν τούτου οὕτως ἔχοντος γελοῖον τὸν λόγον γίνεσθαι, ὅταν λέγητε, ὅτι πολ- λάκις γινώσκων τὰ κακὰ ἄνθρωπος, ὅτι κακὰ ἐστίν, ὅμως πράττει αὐτά, ἐξὸν μὴ πράττειν, ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἀγόμενος καὶ ἐκπληττόμενος· καὶ αὖθις αὖ λέγετε, ὅτι γινώσκων ὁ ἄν-θρωπος τὰγαθὰ πράττειν οὐκ ἐθέλει διὰ τὰς παραχρῆμα ἡδο-νάς, ὑπὸ τούτων ἠττώμενος.

ΚΕΦ. ΑΖ'. Ὡς δὲ ταῦτα γελοῖά ἐστι, κατάδηλον ἔσται, ἐὰν μὴ πολλοῖς ὀνόμασι χρώμεθα ἄρα ἡδεῖ τε καὶ ἀνιαρῶ καὶ ἀγαθῶ καὶ κακῶ, ἀλλ' ἐπειδὴ δύο ἐφάνη ταῦτα, δυοῖν καὶ ὀνό-μασι προσχγορεύωμεν αὐτά, πρῶτον μὲν ἀγαθῶ καὶ κακῶ, ἔπειτα αὖθις ἡδεῖ τε καὶ ἀνιαρῶ. θέμενοι δὴ οὕτω λέγωμεν ὅτι γινώσκων ὁ ἄνθρωπος τὰ κακὰ ὅτι κακὰ ἐστίν, ὅμως αὐτὰ ποιεῖ. ἐὰν οὖν τις ἡμᾶς ἔρηται διὰ τί, Ἡττώμενος, φήσομεν. Ὑπὸ τοῦ ; ἐκεῖνος ἐρήσεται ἡμᾶς· ἡμῖν δὲ ὑπὸ μὲν ἡδονῆς οὐκέτι ἐξεστίν εἰπεῖν· ἄλλο γὰρ ὄνομα μετεἴληφεν ἀντὶ τῆς ἡδονῆς τὸ ἀγαθὸν· ἐκείνω δὴ ἀποκρινώμεθα καὶ λέγωμεν, ὅτι Ἡττώμενος — Ὑπὸ τίνος ; φήσει. Τοῦ ἀγαθοῦ, φήσομεν νῆ Δία. ἂν οὖν τύχη ὁ ἐρόμενος ἡμᾶς ὑβριστής ὢν, γελάσεται καὶ ἐρεῖ· Ἡ γελοῖον λέγετε πράγμα, εἰ πράττει τις κακὰ, γινώσκων ὅτι κακὰ ἐστίν, οὐ δέον αὐτὸν πράττειν, ἠττώμενος ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν. ἄρα, φήσει, οὐκ ἀξίων ὄντων νικᾶν ἐν ὑμῖν τῶν ἀγαθῶν τὰ κακὰ, ἢ ἀξίων ; φήσομεν δῆλον ὅτι ἀποκρι-νόμενοι, ὅτι οὐκ ἀξίων ὄντων· οὐ γὰρ ἂν ἐξημάρτανεν ὃν φα-μεν ἠττω εἶναι τῶν ἡδονῶν. Κατὰ τί δέ, φήσει ἴσως, ἀνάξιά ἐστι τὰγαθὰ τῶν κακῶν ἢ τὰ κακὰ τῶν ἀγαθῶν ; ἢ κατ' ἄλλο τι ἢ ὅταν τὰ μὲν μείζω, τὰ δὲ σμικρότερα ἢ ; ἢ πλείω, τὰ δὲ ἐλάττω ἢ ; οὐχ ἔξομεν εἰπεῖν ἄλλο ἢ τοῦτο. Δῆλον ἄρα, φήσει, ὅτι τὸ ἠττᾶσθαι τοῦτο λέγετε, ἀντὶ ἐλαττόνων ἀγαθῶν μείζω κακὰ λαμβάνειν. ταῦτα μὲν οὖν οὕτω. μεταλάβωμεν δὲ τὰ

ὀνόματα πάλιν τὸ ἡδύ τε καὶ ἀνιαρόν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς τούτοις, καὶ λέγωμεν, ὅτι ἄνθρωπος πράττει, τότε μὲν ἐλέγομεν τὰ κακὰ, νῦν δὲ λέγωμεν τὰ ἀνιαρά, γινώσκων ὅτι ἀνιαρὰ ἐστίν, ἡττώμενος ὑπὸ τῶν ἡδέων, δῆλον ὅτι ἀναξίων ὄντων νικᾶν. καὶ τίς ἄλλη ἀναξία ἡδονῆ πρὸς λύπην ἐστίν, ἀλλ' ἢ ὑπερβολὴ ἀλλήλων καὶ ἔλλειψις; ταῦτα δ' ἐστὶ μείζω τε καὶ σμικρότερα γινόμενα ἀλλήλων καὶ πλείω καὶ ἐλάττω καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον. εἰ γὰρ τις λέγει ὅτι, Ἄλλὰ πολὺ διαφέρει, ὦ Σώκρατες, τὸ παραχρηῆμα ἡδύ τοῦ εἰς τὸν ὕστερον χρόνον καὶ ἡδέος καὶ λυπηροῦ, Μῶν ἄλλω τῷ, φαίην ἂν ἔγωγε, ἢ ἡδονῆ καὶ λύπῃ; οὐ γὰρ ἔσθ' ὅτῳ ἄλλω. ἀλλ' ὥσπερ ἀγαθὸς ἰστάναι ἄνθρωπος, συνθεῖς τὰ ἡδέα καὶ συνθεῖς τὰ λυπηρά, καὶ τὸ ἐγγύς καὶ τὸ πόρρω στήσας ἐν τῷ ζυγῷ, εἰπέ, πότερα πλείω ἐστίν· ἐάν μὲν γὰρ ἡδέα πρὸς ἡδέα ἰστῆς, τὰ μείζω αἰ καὶ πλείω ληπτέα· ἐάν δὲ λυπηρά πρὸς λυπηρά, τὰ ἐλάττω καὶ σμικρότερα, ἐάν δὲ ἡδέα πρὸς λυπηρά, ἐάν μὲν τὰ ἀνιαρὰ ὑπερβάλληται ὑπὸ τῶν ἡδέων, ἐάν τε τὰ ἐγγύς ὑπὸ τῶν πόρρω, ἐάν τε τὰ πόρρω ὑπὸ τῶν ἐγγύς, ταύτην τὴν πρᾶξιν πρακτέον ἐν ἣ ἂν ταῦτ' ἐνῆ· ἐάν δὲ τὰ ἡδέα ὑπὸ τῶν ἀνιαρῶν, οὐ πρακτέα· μή πῃ ἄλλη ἔχει, φαίην ἂν, ταῦτα, ὦ ἄνθρωποι; οἷδ' ὅτι οὐκ ἂν ἔχοιεν ἄλλως λέγειν. Συνεδόκει καὶ ἐκείνῳ. Ὅτε δὴ τοῦτο οὕτως ἔχει, τότε μοι ἀποκρίνασθε, φήσω· φαίνεται ὑμῖν τῇ ὄψει τὰ αὐτὰ μεγέθη ἐγγύθεν μὲν μείζω, πόρρωθεν δὲ ἐλάττω ἢ οὐ; Φήσουσι. Καὶ τὰ παχέα καὶ τὰ πολλὰ ὡσαύτως; καὶ αἱ φωναὶ αἱ ἴσαι ἐγγύθεν μὲν μείζους, πόρρωθεν δὲ σμικρότεραι; Φαῖεν ἂν. Εἰ οὖν ἐν τούτῳ ἡμῖν ἦν τὸ εὖ πράττειν, ἐν τῷ τὰ μὲν μεγάλα μήκη καὶ πράττειν καὶ λαμβάνειν, τὰ δὲ σμικρὰ καὶ φεύγειν καὶ μὴ πράττειν, τίς ἂν ἡμῖν σωτηρία ἐφάνη τοῦ βίου; ἄρα ἢ μετρητικὴ τέχνη ἢ ἡ τοῦ φαινομένου δύναμις; ἢ αὕτη μὲν ἡμᾶς ἐπλάνα καὶ ἐποίει ἄνω τε καὶ κάτω πολλακίς μεταλαμβάνειν ταῦτά καὶ μεταμέλειν καὶ ἐν ταῖς πράξεσι καὶ ἐν ταῖς

αίρέσει τῶν μεγάλων τε καὶ σμικρῶν, ἡ δὲ μετρητικὴ ἄκυρον μὲν ἂν ἐποίησε τοῦτο τὸ φάντασμα, δηλώσασα δὲ τὸ ἀληθὲς ἡσυχίαν ἂν ἐποίησεν ἔχειν τὴν ψυχὴν μένουσαν ἐπὶ τῷ ἀληθεῖ καὶ ἔσωσεν ἂν τὸν βίον ; ἄρ' ἂν ὁμολογοῖεν οἱ ἄνθρωποι πρὸς ταῦτα ἡμᾶς τὴν μετρητικὴν σφάζειν ἂν τέχνην, ἢ ἄλλην ; Τὴν μετρητικὴν, ὡμολόγει. Τί δ', εἰ ἐν τῇ τοῦ περιττοῦ καὶ ἀρτίου αἰρέσει ἡμῖν ἦν ἡ σωτηρία τοῦ βίου, ὁπότε τὸ πλέον ὀρθῶς ἔδει ἐλέσθαι καὶ ὁπότε τὸ ἔλαττον, ἢ αὐτὸ πρὸς ἑαυτὸ ἦ τὸ ἕτερον πρὸς τὸ ἕτερον, εἴτ' ἐγγύς εἶτε πόρρω εἶη, τί ἂν ἔσωζεν ἡμῖν τὸν βίον ; ἄρ' ἂν οὐκ ἐπιστήμη ; καὶ ἄρ' ἂν οὐ μετρητικὴ τις, ἐπειδὴ περ ὑπερβολῆς τε καὶ ἐνδείας ἐστὶν ἡ τέχνη ; ἐπειδὴ δὲ περιττοῦ καὶ ἀρτίου, ἄρα ἄλλη τις ἢ ἀριθμητικὴ ; ὁμολογοῖεν ἂν ἡμῖν οἱ ἄνθρωποι, ἢ οὐ ; Ἐδόκουν ἂν καὶ τῷ Πρωταγόρα ὁμολογεῖν. Εἶεν, ὦ ἄνθρωποι· ἐπειδὴ δὲ ἡδονῆς τε καὶ λύπης ἐν ὀρθῇ τῇ αἰρέσει ἐφάνη ἡμῖν ἡ σωτηρία τοῦ βίου οὔσα, τοῦ τε πλείονος καὶ ἐλάττονος καὶ μείζονος καὶ σμικροτέρου καὶ πορρωτέρου καὶ ἐγγυτέρω, ἄρα πρῶτον μὲν οὐ μετρητικὴ φαίνεται, ὑπερβολῆς τε καὶ ἐνδείας οὔσα καὶ ἰσότητος πρὸς ἀλλήλας σκέψις ; Ἄλλ' ἀνάγκη. Ἐπεὶ δὲ μετρητικὴ, ἀνάγκη δὴπου τέχνη καὶ ἐπιστήμη. Συμφήσουσιν. Ἦτις μὲν τοίνυν τέχνη καὶ ἐπιστήμη ἐστὶν αὕτη, εἰσαυθις σκεψόμεθα· ὅτι δὲ ἐπιστήμη ἐστὶ, τοσοῦτον ἐξαρκεῖ πρὸς τὴν ἀποδειξιν, ἣν ἐμὲ δεῖ καὶ Πρωταγόραν ἀποδειξαι περὶ ὧν ἤρεσθ' ἡμᾶς. ἤρεσθε δέ, εἰ μέμνησθε, ἡνίκα ἡμεῖς ἀλλήλοις ὡμολογοῦμεν ἐπιστήμης μηδὲν εἶναι κρεῖττον, ἀλλὰ τοῦτο αἰεὶ κρατεῖν, ὅπου ἂν ἐνῆ, καὶ ἡδονῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων· ἡμεῖς δὲ δὴ ἔφατε τὴν ἡδονὴν πολλακίς κρατεῖν καὶ τοῦ εἰδότος ἀνθρώπου, ἐπειδὴ δὲ ὑμῖν οὐχ ὡμολογοῦμεν, μετὰ τοῦτο ἤρεσθε ἡμᾶς· Ὡ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, εἰ μὴ ἐστὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἡδονῆς ἡττᾶσθαι, ἀλλὰ τίποι' ἐστ' καὶ τί ἡμεῖς αὐτὸ φατε εἶναι ; εἶπετε ἡμῖν. εἰ μὲν οὖν τότε εὐ-

θὺς ὑμῖν εἶπομεν ὅτι ἀμαθία, κατεγελάτε ἂν ἡμῶν· νῦν δὲ ἂν ἡμῶν καταγελάτε, καὶ ὑμῶν αὐτῶν καταγελάσεσθε· καὶ γὰρ ὑμεῖς ὠμολογήκατε ἐπιστήμης ἐνδεία ἐξαμαρτάνειν περὶ τὴν τῶν ἡδονῶν αἵρεσιν καὶ λυπῶν τοὺς ἐξαμαρτάνοντας — ταῦτα δὲ ἐστὶν ἀγαθὰ τε καὶ κακὰ—καὶ οὐ μόνον ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πρόσθεν ἔτι ὠμολογήκατε ὅτι μετρητικῆς· ἢ δὲ ἐξαμαρτανομένη πρᾶξις ἄνευ ἐπιστήμης ἵστε που καὶ αὐτοὶ ὅτι ἀμαθία πράττεται. ὥστε τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἡδονῆς ἥττω εἶναι, ἀμαθία ἢ μεγίστη· ἥς Πρωταγόρας ὅδε φησὶν ἰατρός εἶναι καὶ Πρόδικος καὶ Ἰππίας· ὑμεῖς δὲ διὰ τὸ οἶεσθαι ἄλλο τι ἢ ἀμαθίαν εἶναι οὔτε αὐτοὶ οὔτε τοὺς ὑμετέρους παῖδας παρὰ τοὺς τούτων διδασκάλους τούσδε τοὺς σοφιστὰς πέμπετε, ὡς οὐ διδακτοῦ ὄντος, ἀλλὰ κηδόμενοι τοῦ ἀργυρίου καὶ οὐ διδόντες τούτοις κακῶς πράττετε καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ.

ΚΕΦ. ΛΗ'. Ταῦτα μὲ τοῖς πολλοῖς ἀποκεκριμένοι ἂν ἤμεν· ὑμᾶς δὲ δὴ μετὰ Πρωταγόρου ἐρωτῶ, ὦ Ἰππία τε καὶ Πρόδικε — κοινὸς γὰρ δὴ ἔστω ὑμῖν ὁ λόγος —, πότερον δοκῶ ὑμῖν ἀληθῆ λέγειν ἢ ψευδεσθαι. Ὑπερφυῶς ἐδόκει ἅπασιν ἀληθῆ εἶναι τὰ εἰρημένα. Ὁμολογεῖτε ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, τὸ μὲν ἡδὺ ἀγαθὸν εἶναι, τὸ δὲ ἀνιαρὸν κακόν ; τὴν δὲ Προδίκου τοῦδε διαίρεσιν τῶν ὀνομάτων παραιτοῦμαι· εἴτε γὰρ ἡδὺ εἴτε τερπνὸν λέγεις εἴτε χαρτόν, εἴτε ὀπόθεν καὶ ὅπως χαίρεις τὰ τῶν αὐτῶν ὀνομάζων, ὦ βέλτιστε Πρόδικε, τοῦτό μοι πρὸς ὃ βούλομαι ἀπόκριναι. Γελάσας οὖν ὁ Πρόδικος συνωμολόγησε, καὶ οἱ ἄλλοι. Τί δὲ δὴ, ὦ ἄνδρες, ἔφην ἐγώ, τὸ τοιόνδε ; αἰ ἐπὶ τούτου πράξεις ἅπασαι, ἐπὶ τοῦ ἀλύπως ζῆν καὶ ἡδέως, ἄρ' οὐ καλαὶ καὶ ὠφέλιμοι ; καὶ τὸ καλὸν ἔργον ἀγαθόν τε καὶ ὠφέλιμον ; Συνεδόκει. Εἰ ἄρα, ἔφην ἐγώ, τὸ ἡδὺ ἀγαθὸν ἐστίν, οὐδεὶς οὔτε εἰδῶς οὔτε οἰόμενος ἄλλα βελτίῳ εἶναι, ἢ ἂ ποιεῖ, καὶ δυνατὰ, ἔπειτα ποιεῖ ταῦτα, ἐξὸν τὰ βελτίῳ

οὐδὲ τὸ ἤττω εἶναι αὐτοῦ ἄλλο τι τοῦτ' ἐστὶν ἢ ἀμαθία, οὐδὲ κρείττω ἑαυτοῦ ἄλλο τι ἢ σοφία. Συνεδόκει πᾶσιν. Τί δὲ δὴ ; ἀμαθίαν ἄρα τὸ τοιόνδε λέγετε, τὸ ψευδῆ ἔχειν δόξαν καὶ ἐψευῖσθαι περὶ τῶν πραγμάτων τῶν πολλοῦ ἀξίων ; Καὶ τοῦτο πᾶσι συνεδόκει. "Ἄλλο τι οὖν, ἔφην ἐγώ, ἐπὶ γε τὰ κακὰ οὐδεις ἐκὼν ἔρχεται οὐδὲ ἐπὶ ἃ οἴεται κακὰ εἶναι, οὐδ' ἔστι τοῦτο, ὡς ἔοικεν, ἐν ἀνθρώπου φύσει, ἐπὶ ἃ οἴεται κακὰ εἶναι ἐθέλειν ἰέναι ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν· ὅταν τε ἀναγκασθῆ δυοῖν κακοῖν τὸ ἕτερον αἰρεῖσθαι, οὐδεις τὸ μείζον αἰρήσεται ἐξὸν τὸ ἔλαττον ; "Ἀπαντα ταῦτα συνεδόκει πᾶσιν ἡμῖν. Τί οὖν ; ἔφην ἐγώ· καλεῖτε τι δέος καὶ φόβον ; καὶ ἄρα ὑπερ ἐγώ ; πρὸς σὲ λέγω, ὦ Πρόδικε· προσδοκίαν τινὰ λέγω κακοῦ τοῦτο, εἴτε φόβον εἴτε δέος καλεῖτε. Ἐδόκει Πρωταγόρα μὲν καὶ Ἰππία δέος τε καὶ φόβος εἶναι τοῦτο, Προδικῶ δὲ δέος, φόβος δ' οὐ. Ἄλλ' οὐδέν, ἔφην ἐγώ, ὦ Πρόδικε, διαφέρει· ἀλλὰ τόδε· εἰ ἀληθῆ τὰ ἔμπροσθέν ἐστιν, ἄρα τις ἀνθρώπων ἐθελήσει ἐπὶ ταῦτα ἰέναι ἃ δέδοικεν, ἐξὸν ἐπὶ ἃ μὴ ; ἢ ἀδύνατον ἐκ τῶν ὠμολογημένων ; ἃ γὰρ δέδοικεν, ὠμολόγηται ἡγεῖσθαι κακὰ εἶναι· ἃ ἡγεῖται κακὰ, οὐδένα οὔτε ἰέναι ἐπὶ ταῦτα οὔτε λαμβάνειν ἐκόντα. Ἐδόκει καὶ ταῦτα πᾶσιν.

ΚΕΦ. ΛΘ'. Οὕτω δὴ τούτων ὑποκειμένων, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πρόδικε τε καὶ Ἰππία, ἀπολογείσθω ἡμῖν Πρωταγόρας ὅδε, ἃ τὸ πρῶτον ἀπεκρίνατο, πῶς ὀρθῶς ἔχει, μὴ ἃ τὸ πρῶτον παντάπασιν· τότε μὲν γὰρ δὴ πέντε ὄντων μοριῶν τῆς ἀρετῆς οὐδὲν ἔφη εἶναι τὸ ἕτερον οἷον τὸ ἕτερον, ἰδίαν δὲ αὐτοῦ ἕκαστον ἔχειν δύναμιν· ἀλλ' οὐ ταῦτα λέγω, ἀλλ' ἃ τὸ ὕστερον εἶπε· τὸ γὰρ ὕστερον ἔφη τὰ μὲν τέταρτα ἐπιεικῶς παραπλήσια ἀλλήλοις εἶναι, τὸ δὲ ἐν πάνυ πολὺ διαφέρειν τῶν ἄλλων, τὴν ἀνδρείαν, γνῶσεσθαι δὲ μ' ἔφη τεκμηρίῳ τῶνδε· εὐρήσεις γάρ, ὦ Σώκρατες, ἀνθρώπους ἀνοσιωτάτους μὲν ὄντας καὶ ἀδικωτάτους καὶ ἀκολαστοτάτους καὶ ἀμαθεστάτους, ἀνδρειοτά-

τους δέ· ᾧ γνώσει ὅτι πολὺ διαφέρει ἢ ἀνδρεία τῶν ἄλλων μορίων τῆς ἀρετῆς· καὶ ἐγὼ εὐθύς τότε πάνυ ἐθαύμασα τὴν ἀπόκρισιν, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐπειδὴ ταῦτα μεθ' ὑμῶν διεξήλθον· ἠρόμην δ' οὖν τοῦτον, εἰ τοὺς ἀνδρείους λέγοι θαρραλέους· ὁ δέ Καὶ ἴτας γ', ἔφη. Μέμνησαι, ἦν δ' ἐγώ, ᾧ Πρωταγόρα, ταῦτά ἀποκρινόμενος ; Ὁμολόγει. Ἴθι δὴ, ἔφην ἐγώ, εἰπέ ἡμῖν, ἐπὶ τί λέγεις ἴτας εἶναι τοὺς ἀνδρείους ; ἢ ἐφ' ἅπερ οἱ δειλοὶ ; Οὐκ ἔφη. Οὐκοῦν ἐφ' ἕτερα ; Ναί, ἦ δ' ὅς. Πότερον οἱ μὲν δειλοὶ ἐπὶ τὰ θαρραλέα ἔρχονται, οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐπὶ τὰ δεινά ; Λέγεται δὴ, ᾧ Σώκρατες, οὕτως ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ἀληθῆ, ἔφην ἐγώ, λέγεις· ἀλλ' οὐ τοῦτο ἐρωτῶ, ἀλλὰ σὺ ἐπὶ τί φῆς ἴτας εἶναι τοὺς ἀνδρείους ; ἄρ' ἐπὶ τὰ δεινά, ἡγυμένους δεινὰ εἶναι, ἢ ἐπὶ τὰ μῆ ; Ἀλλὰ τοῦτό γ' ἔφη, ἐν οἷς σὺ ἔλεγες τοῖς λόγοις ἀπεδείχθη ἄρτι ὅτι ἀδύνατον. Καὶ τοῦτο, ἔφην, ἐγώ, ἀληθὲς λέγεις· ὥστε εἰ τοῦτο ὀρθῶς ἀπεδείχθη, ἐπὶ μὲν ἃ δεινὰ ἡγεῖται εἶναι οὐδεὶς ἔρχεται, ἐπειδὴ τὸ ἥττω εἶναι ἑαυτοῦ ἠρέθη ἀμαθία οὔσα. Ὁμολόγει. Ἀλλὰ μὴν ἐπὶ ἃ γε θαρροῦσι πάντες αὖ ἔρχονται, καὶ δειλοὶ καὶ ἀνδρεῖοι, καὶ ταύτη γε ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἔρχονται οἱ δειλοὶ τε καὶ οἱ ἀνδρεῖοι. Ἀλλὰ μέντοι, ἔφη, ᾧ Σώκρατες, πᾶν γε τούναντίον ἐστὶν ἐπὶ ἃ οἱ τε δειλοὶ ἔρχονται καὶ οἱ ἀνδρεῖοι. αὐτίκα εἰς τὸν πόλεμον οἱ μὲν ἐθέλουσιν ἰέναι, οἱ δὲ οὐκ ἐθέλουσιν. Πότερον, ἔφην ἐγώ, καλὸν ὄν ἰέναι ἢ αἰσχρόν ; Καλόν, ἔφη. Οὐκοῦν εἴπερ καλόν, καὶ ἀγαθὸν ὠμολογήσαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν· τὰς γὰρ καλὰς πράξεις ἀπάσας ἀγαθὰς ὠμολογήσαμεν. Ἀληθῆ λέγεις, καὶ αἰεὶ ἔμοιγε δοκεῖ οὕτως. Ὄρθῶς γε, ἔφην ἐγώ· ἀλλὰ ποτέρους φῆς εἰς τὸν πόλεμον οὐκ ἐθέλειν ἰέναι, καλὸν ὄν καὶ ἀγαθόν ; Τοὺς δειλοὺς, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, εἴπερ καλὸν καὶ ἀγαθόν, καὶ ἡδύ ; Ὁμολόγηται γοῦν, ἔφη. Ἄρ' οὖν γιγνώσκοντες οἱ δειλοὶ οὐκ ἐθέλουσιν ἰέναι ἐπὶ τὸ κάλλιον τε καὶ ἄμεινον καὶ ἡδιον ; Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐὰν ὁμολογῶμεν, ἔφη, διαφθεροῦμεν τὰς ἔμπροσθεν

ὁμολογίας. Τί δ' ὁ ἀνδρεῖος ; οὐκ ἐπὶ τὸ κάλλιόν τε καὶ ἄμεινον καὶ ἥδιον ἔρχεται ; Ἀνάγκη, ἔφη, ὁμολογεῖν. Οὐκοῦν ὄλως οἱ ἀνδρεῖοι οὐκ αἰσχροὺς φόβους φοβοῦνται, ὅταν φοβῶνται, οὐδὲ αἰσχρὰ θάρρη θαρροῦσιν ; Ἀληθῆ, ἔφη. Εἰ δὲ μὴ αἰσχρὰ, ἄρ' οὐ καλὰ ; ὠμολόγει. Εἰ δὲ καλὰ, καὶ ἀγαθὰ ; Ναί. Οὐκοῦν καὶ οἱ δειλοὶ καὶ οἱ θρασεῖς καὶ οἱ μαινόμενοι τούναντιον αἰσχροὺς τε φόβους φοβοῦνται καὶ αἰσχρὰ θάρρη θαρροῦσιν ; ὠμολόγει. Θαρροῦσι δὲ τὰ αἰσχρὰ καὶ κακὰ δι' ἄλλο τι ἢ δι' ἄγνοιαν καὶ ἀμαθίαν ; Οὕτως ἔχει, ἔφη. Τί οὖν ; τοῦτο, δι' ὃ δειλοὶ εἰσιν οἱ δειλοὶ, δειλίαν ἢ ἀνδρείαν καλεῖς ; Δειλίαν ἔγωγ' ἔφη. Δειλοὶ δὲ οὐ διὰ τὴν τῶν δεινῶν ἀμαθίαν ἐφάνησαν ὄντες ; Πάνυ γ', ἔφη, Διὰ ταύτην ἄρα τὴν ἀμαθίαν δειλοὶ εἰσιν ; ὠμολόγει. Δι' ὃ δὲ δειλοὶ εἰσι, δειλία ὁμολογεῖται παρὰ σοῦ ; Συνέφη. Οὐκοῦν ἢ τῶν δεινῶν καὶ μὴ δεινῶν ἀμαθία δειλία ἂν εἴη ; Ἐπένευσεν. Ἀλλὰ μὴν, ἦν δ' ἐγώ, ἐναντίον ἀνδρείᾳ δειλία. Ἐφη. Οὐκοῦν ἢ τῶν δεινῶν καὶ μὴ δεινῶν σοφία ἐναντία τῇ τούτων ἀμαθίᾳ ἐστίν ; Καὶ ἐνταῦθα ἔτι ἐπένευσεν. Ἡ δὲ τούτων ἀμαθία δειλία ; Πάνυ μόγις ἐνταῦθα ἐπένευσεν Ἡ σοφία ἄρα τῶν δεινῶν καὶ μὴ δεινῶν ἀνδρεία ἐστίν, ἐναντία οὔσα τῇ τούτων ἀμαθίᾳ ; οὐκέτι ἐνταῦθα οὔτ' ἐπινεῦσαι ἠθέλησεν ἐσίγα τε· καὶ ἐγὼ εἶπον. Τί δὴ, ὦ Πρωταγόρα, οὔτε σὺ φῆς ἃ ἐρωτῶ οὔτε ἀπόφης ; Αὐτός, ἔφη, πέφανον. Ἐν δ', ἔφην ἐγώ, μόνον ἐρόμενος ἔτι σέ, εἴ σοι ὥσπερ τὸ πρῶτον ἔτι δοκοῦσιν εἶναι τινες ἄνθρωποι ἀμαθέστατοι μὲν, ἀνδρειότατοι δέ. Φιλονικεῖν μοι, ἔφη, δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον· χαριοῦμαι οὖν σοι, καὶ λέγω ὅτι ἐκ τῶν ὠμολογημένων ἀδύνατόν μοι δοκεῖ εἶναι.

ΚΕΦ. Μ'. Οὔτοι, ἦν δ' ἐγώ, ἄλλου ἕνεκα ἐρωτῶ πάντα ταῦτα ἢ σκέψασθαι βουλόμενος, πῶς ποτ' ἔχει τὰ περὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τί ποτ' ἐστὶν αὐτό, ἢ ἀρετή. οἶδα γὰρ ὅτι τούτου

φανεροῦ γενομένου μάλιστα ἂν κατάδηλον γένοιτο ἐκεῖνο, περὶ οὗ ἐγὼ τε καὶ σὺ μακρὸν λόγον ἐπέτειναμεν, ἐγὼ μὲν λέγων ὡς οὐ διδακτὸν ἀρετῆ, σὺ ὡς διδακτὸν, καὶ μοι δοκεῖ ἡμῶν ἢ ἄρτι ἔξοδος τῶν λόγων ὡσπερ ἄνθρωπος κατηγορεῖν τε καὶ καταγελαῖν, καὶ εἰ φωνὴν λάβοι, εἰπεῖν ἂν ὅτι ἝΑγοπαί γ' ἐστέ, ὦ Σώκρατες τε καὶ Πρωταγόρα· σὺ μὲν λέγων ὅτι οὐ διδακτὸν ἐστὶν ἡ ἀρετὴ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, νῦν σεαυτῷ τάναντία σπεύδεις, ἐπιχειρῶν ἀποδειῖξαι ὡς πάντα χρήματά ἐστιν ἐπιστήμη, καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ ἀδράνεια, ᾧ τρόπῳ μάλιστα ἂν διδακτὸν φανείη ἡ ἀρετῆ. εἰ μὲν γὰρ ἄλλο τι ἂν ἢ ἐπιστήμη ἡ ἀρετῆ, ὡσπερ Πρωταγόρας ἐπεχειρεῖ λέγειν, σαφῶς οὐκ ἂν ἦν διδακτὸν, νῦν δὲ εἰ φανήσεται ἐπιστήμη ὅλον, ὡς σὺ σπεύδεις, ὦ Σώκρατες, θαυμάσιον ἔσται μὴ διδακτὸν ὄν. Πρωταγόρας δ' αὖ διδακτὸν τότε ὑποθέμενος νῦν τούναντίον ἔοικε σπεύδοντι, ὀλίγου πάντα μᾶλλον φανῆναι αὐτὸ ἢ ἐπιστήμην· καὶ οὕτως ἂν ἥκιστα εἴη διδακτὸν. ἐγὼ οὖν, ὦ Πρωταγόρα, πάντα ταῦτα καθορῶν ἄνω κάτω ταραττόμενα δεινῶς, πᾶσαν προθυμίαν ἔχω καταφανῆ αὐτὰ γενέσθαι, καὶ βουλοίμην ἂν ταῦτα διεξελθόντας ἡμᾶς ἐξελεθεῖν καὶ ἐπὶ τὴν ἀρετὴν ὅ τι ἐστί, καὶ πάλιν ἐπισκέψασθαι περὶ αὐτοῦ, εἴτε διδακτὸν εἴτε μὴ διδακτὸν, μὴ πολλάκις ἡμᾶς ὁ Ἐπιμηθεὺς ἐκεῖνος καὶ ἐν τῇ σκέψει σφήλη ἐξαπατήσας, ὡσπερ καὶ ἐν τῇ διανομῇ ἡμέλησεν ἡμῶν, ὡς φῆς σὺ. ἤρρεσεν οὖν μοι καὶ ἐν τῷ μύθῳ ὁ Προμηθεὺς κάλλιον τοῦ Ἐπιμηθέως· ᾧ χρώμενος ἐγὼ καὶ προμηθεύομενος ὑπὲρ τοῦ βίου τοῦ ἐμυτοῦ παντὸς πάντα ταῦτα πραγματεύομαι, καὶ εἰ σὺ ἐθέλεις, ὅπερ καὶ κατ' ἀρχάς, ἔλεγον, μετὰ σοῦ ἂν ἤδιστα ταῦτα συνδιασκοποίην. Καὶ ὁ Πρωταγόρας, Ἐγὼ, μὲν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐπαινῶ σου τὴν προθυμίαν καὶ τὴν διέξοδον τῶν λόγων. καὶ γὰρ οὔτε τᾶλλα οἶμαι κακὸς εἶναι ἄνθρωπος, φθονερός τε ἥκιστ' ἀνθρώπων, ἐπεὶ καὶ περὶ σοῦ πρὸς

πολλούς δὴ εἶρηκα, ὅτι ὦν ἐντυγχάνω πολὺ μάλιστα ἄ-
 γαμαι σέ, τῶν μὲν τηλικούντων καὶ πάνυ· καὶ λέγω γε ὅτι
 οὐκ ἂν θαυμάζοιμι, εἰ τῶν ἐλλογίμων γένοιο ἀνδρῶν ἐπὶ σο-
 φία· καὶ περὶ τούτων δὲ εἰσαῦθις, ὅταν βούλη, διέξιμεν·
 νῦν δ' ὦρα ἤδη καὶ ἐπ' ἄλλο τι τρέπεσθαι. Ἄλλ', ἦν δ' ἐγώ,
 οὕτω χρὴ ποιεῖν, εἴ σοι δοκεῖ· καὶ γὰρ ἐμοὶ οἵπερ ἔφην ἰέναι
 πάλαι ὦρα, ἀλλὰ Καλλία τῷ καλῷ χαριζόμενος παρέμεινα.

Ταῦτ' εἰπόντες καὶ ἀκούσαντες ἀπῆμεν.

ΜΕΡΟΣ Β

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

βαθέος ὄρθρου : βλ. Πλ. Κριτ. (43 Α. Κεφ. Α'). — **Ἴπποκράτης :** νέος, πλούσιος, ὀρεγόμενος ἀνωτέρας μορφώσεως· ὁ Ἴπποκράτης ὡς καὶ ὁ Φάσων δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστοί· — **τὴν θύραν...** **ἔκρουε :** αἱ οἰκίαι τῶν πλουσίων, ὅποια ἢ τοῦ Καλλίου, εἶχον θυρωροὺς δούλους, συνήθως δὲ πρὸς φύλαξιν τῆς εισόδου καὶ κύνα· ἀλλ' ἢ οἰκία τοῦ Σωκράτους ἦτο εὐτελεστάτη, ὁ ἴδιος δὲ ἐξετίμα αὐτὴν πέντε μνάς· δὲν ἔχει οὐδὲ ρόπτρον, διὸ ὁ Ἴππ. κρούει μὲ τὴν βακτηρίαν. — **νεώτερον (εὐφήμ) =** δυσάρεστον. — **εὖ ἂν λέγοις (ἐνν. εἰ ἀγαθὰ ἀγγέλλοις) =** καλὰ, ὠραῖα! — **ἦν (ἀ' προσ.) (ἦ γ'),** πρτκ. τοῦ ἡμί (= λέγω), ἐν χρήσει εἰς τὰς παρενθετικὰς φράσεις **ἦν δ' ἐγὼ** (= εἶπον ἐγὼ), **ἦ δ' ὅς** (= εἶπεν οὗτος). — **πρῶτην =** προχθές. — **ἑσπέρας γε =** ναί, χθές βράδυ. Δὲν λέγει **χθές ἑσπέρας,** διότι παρ' Ἀθηναίους μία ἡμέρα ἐλογίζετο ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς δύσεως τῆς ἐπομένης ἡμέρας. — **ἐπιψηλαφήσας :** ἕνεκα τοῦ σκότους ἀναζητεῖ ψηλαφητί· διὰ τὴν πενίαν ὁ Σω. δὲν ἀνάπτει τὴν αὐγὴν λύχνον. — **σκίμπους =** κλίνη εὐτελής καὶ χαμηλή, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀνεπαύετο ὁ Σω. — **δῆτα =** ναί. — **Οἰνόη :** δύο δῆμοι τῆς Ἀττικῆς εἶχον τὸ ὄνομα τοῦτο, ὁ μὲν παρὰ τὸν Μαραθῶνα, ὁ δὲ παρὰ τὰς Ἐλευθεράς (ν. Μάξι) ἐπὶ τοῦ Κιθαιριῶνος, περὶ οὗ πρόκειται ἐνταῦθα, διότι ἐντεῦθεν εὐκόλως οἱ δούλοι κατέφευγον εἰς τὴν Βοιωτίαν. — **καὶ δῆτα =** καὶ λοιπόν. — **ὑπὸ τινος ἄλλου =** ἕνεκα ἄλλης τινὸς αἰτίας. — **καὶ ἔτι =** καὶ πάλιν, δηλ. ἂν καὶ ἦτο περασμένη ἡ ὥρα. — **Πρωταγόρας ὁ Ἀβδηρίτης,** ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ἔσχεν ὁ διάλογος, ἐγεννήθη περὶ τὸ 480 π.Χ. Οὗτος πρῶτος ὀνομάσας τὸν ἑαυτὸν του σοφιστὴν (Πρωταγ. 349 Α, Κεφ. 33) περιήρχετο τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος διδάσκων ἐπὶ μισθῷ τούτους πλουσιωτέρους τῶν νέων καὶ συναναστρεφόμενος ἄνδρας

1. Συνήθως ἐλάμβανε παρ' ἐκάστου μαθητοῦ ἑκατὸν μνάς.

κατέχοντας ἕξοχον θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Τῷ 432 π.Χ. διατρίβων ἐν Ἀθήναις καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πλουσίου Καλλίου συνδιελέχθη μετὰ τοῦ Σωκράτους. Εἰς τὰς δυσμὰς δὲ τοῦ βίου του καταγγελεῖς ἐπὶ ἀσβεβείᾳ, διότι εἰς τὸ σύγγραμμά του Περὶ Θεῶν ἐξέφραζεν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν, ἐζήτησε τὴν σωτηρίαν του διὰ τῆς φυγῆς· ἀλλὰ κατὰ τὸν εἰς Σικελίαν πλοῦν, ναυαγήσαντος τοῦ πλοίου, ἐπνίγη εἰς ἡλικίαν 70 ἐτῶν, περίπου, ἀφοῦ ἐπὶ 40 ἔτη συνεχῶς ἐδίδαξε. Πλὴν τοῦ Περὶ Θεῶν συγγράμματος ὁ Π. ἔγραψε πολλὰ ἄλλα, τῶν ὁποίων μόνον τὰς ἐπιγραφὰς γνωρίζομεν (Περὶ τοῦ ὄντος, Περὶ ἀρετῶν, Περὶ ὀρθοσπειίας, ἐν τῷ ὁποίῳ ἠσχολεῖτο μὲ τὴν γραμματικὴν, Περὶ τεχνῶν κλπ). Ἐδέχето τὸ τοῦ Ἡρακλείτου « πάντα ρεῖ » καὶ ἐδίδαξε τὸ περιβόητον « πάντων χρημάτων μέτρον ὁ ἄνθρωπος, τῶν μὲν ὄντων ὡς ἔστι, τῶν δὲ μὴ ὄντων, ὡς οὐκ ἔστι ». Κατὰ ταῦτα ἀλήθειαν ἐξ ἀντικειμένου δὲν ἐδέχето, ἀλλὰ μόνον ὑποκειμενικὴν. Περὶ τοῦ αὐτοῦ δηλ. ἀντικειμένου δύνανται νὰ ὑπάρχουν δύο ὅλως ἀντίθετοι γνώμαι, ὅμως ἐξ ἴσου ἀληθεῖς· σοφὸς δὲ εἶναι ὁ δυνάμενος νὰ μεταβάλλῃ διὰ τοῦ λόγου τὴν γνώμην τῶν ἄλλων ὡς πρὸς τὰ φαινόμενα καὶ ὄντα κακὰ, ὥστε νὰ πιστεῦουν ὅτι ταῦτα εἶναι ἀγχθὰ καὶ ἀντιστρόφως **πόρρω τῶν νυκτῶν** (γεν. διαίρ.) **εἶναι** = ὅτι πολὺ εἶχε προχωρήσει ἡ νύκτα. — **ἐπειδὴ τάχιστα** = εὐθὺς μόλις. — **ὁ ὕπνος ἐκ τοῦ κόπου** = ὁ ἐκ τοιοῦτου κόπου ὕπνος. — **ἀνίημι** = ἀφήνω — **ἀνδρεία** = προθυμία, ζῆλος, — **πτοίησις** (πτόησις) = σφοδρὰ ἐπιθυμία, λαχτάρα. — **μῶν ; = μὴ οὖν ; = μήπως ; — εἰ γὰρ ἐν τούτῳ εἶη** = εἶθε τῷ ὄντι νὰ ἐξηρτᾶτο ἐκ τούτου μόνον, εἶθε αὕτη νὰ ἦτο ἡ δυσκολία. — **ἐπιλείπω** = ἀφήνω. — **αὐτὰ ταῦτα** = ἀκριβῶς διὰ τοῦτο. — **νεώτερος** = ὀλίγον νέος, — **ἦ, ἀ'** πρὸς. παρατκ. τοῦ **εἰμί**. — **τὸ πρότερον** = τὴν προηγουμένην φοράν. πιθανῶς τῷ 444 π.Χ. — **γάρ**, βεβαιωτικὸς. — **καταλαμβάνω** = εὐρίσκω — **καταλύει** = φιλοξενεῖται. — **Καλλίας, ὁ Ἴππονίκου**, κατήγετο ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Κηρύκων, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐλαμβάνοντο οἱ κήρυκες καὶ οἱ δαδοῦχοι τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων. Ὁ πατὴρ του Ἴππόνικος νικήσας τῇ 426 π.Χ. τοὺς Βοιωτοὺς παρὰ τὴν Τανάγραν ἔπεσε δύο ἔτη βραδύτερον εἰς τὸ Δῆλιον ἀφήσας εἰς τὸν υἱὸν του μεγάλην περιουσίαν (200 ταλάντων), τὴν ὁποίαν διὰ τὴν ἀκόρεστον φιλομάθειαν καὶ τὴν μεγάλην κενοδοξίαν κατεσπατάλησε. Τῷ 390 π.Χ. ἦτο στρατηγὸς εἰς τὸν Κορινθιακὸν πόλεμον καὶ τῷ

372 π.Χ. ἤλθε πρεσβευτὴς εἰς Σπάρτην· Ἡ μήτηρ του διαζευχθεῖσα τὸν Ἰππόνικον συνεζεύχθη τὸν Περικλέα. — **θάρρει** = μένε ἤσυχος.

— Ἐκτιμήσατε τὸν δραματικὸν τρόπον, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Πλάτων παριστᾷ τὴν πρὸς μάθησιν ὁρμὴν τοῦ Ἰπποκράτους.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Γ'

ἀποπειρώμενος = θέλων νὰ δοκιμάσω. — **ῥώμη** = ἰσχύς θελήσεως, ἀποφασιστικότης. = **τελῶν** = πληρώνων. — **διασκοπῶ** = βολιδοσκοπῶ. — **μισθόν**, κτηρμ. — **ὥσπερ ἂν εἶ** = ὡς λ.χ. ἂν. — **ἐπινοῶ** = σκέπτομαι. — **Ἰπποκράτη τὸν Κῶν** : κατήγετο ἐκ τοῦ περιφήμου (ιατρικοῦ) γένους τῶν Ἀσκληπιαδῶν καὶ ἐγεννήθη περὶ τὸ 460 π.Χ. Ἐδιδάχθη τὴν ἰατρικὴν παρὰ τοῦ πατρός του καὶ τοῦ ἐκ Σηλυμβρίας Ἡροδίκου καὶ ἐγένετο ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἐπιστημονικῆς ἰατρικῆς (**πατὴρ τῆς ἰατρικῆς**) συγγραφᾶς πολλὰ ἰατρικὰ συγγράμματα. — **Πολύκλειτον** : οὗτος γεννηθεὶς ἐν Σικυῶνι ἐπολιτογραφῆθη εἰς τὸ Ἄργος, διὸ καὶ Ἀργεῖος ἐνταῦθα ὀνομάζεται. Ἦτο σύγχρονος τοῦ Περικλέους καὶ ἐγένετο ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἀργείου Ἐργαστηρίου τῶν γλυπτῶν. Πρῶτος ὑπέβαλεν εἰς σταθεροὺς κανόνας τὰς ἀναλογίας τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, κατὰ προτίμησιν δὲ εἰκόνιζε νεαροὺς ἀθλητάς, ὡς τὸν δορυφόρον, τὸν ἀποξυόμενον κ.λ.π. — **Φειδίαν** : οὗτος ἐγεννήθη εἰς Ἀθήνας περὶ τὸ 488 π.Χ. καὶ ἀπέθανε τῷ 432 π.Χ. Ὑπῆρξεν ὁ περιφημότεος γλύπτης τῆς ἀρχαιότητος, εἰς αὐτὸν δὲ εἶχεν ἀναθέσει ὁ Περικλῆς τὴν ἐποπτεῖαν τῶν ἔργων κατὰ τὴν διακόσμησιν τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

ἐξικνοῦμαι = ἐξαρκῶ. — **οὕτω σφόδρα σπουδάζοντας** = μὲ τὸσον μεγάλον ζῆλον σπεύδοντας. — **ἄλλο**, ἐκτὸς δηλ. τοῦ κυρίου ὀνόματος. — **δή τοι** = ὡς γνωστόν. — **ὑπέφαινε** = ἐγλυκοχάραξε. — **εἰ ἔοικε** (= ἐὰν τοῦτο ὁμοιάζῃ πρὸς τὰ προηγούμενα) = ἐὰν ἡ ἀπόκρισις μου δεόν νὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὰ προηγούμενα. — **παρέχων σαυτὸν** = παρουσιαζόμενος. — **γραμματιστῆς** = ὁ διδάσκων ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν. — **ἐπὶ τέχνῃ** = διὰ νὰ ἐξασκήσῃς αὐτὴν ὡς ἐπάγγελμα. — **παιδεία** = μόρφωσις. — **δημιουργός** = τεχνίτης, ἐπάγγελματίας. — **ἐλεύθερος** = ὁ τεχνίτης, ὁ μὴ ἔχων τὴν ὑποχρέωσιν νὰ εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κοινοῦ, ἐρασιτέχνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

θεραπεύω = 1) περιποιούμι. 2) μορφώνω (τὸ ἀπαρμ. σημιζέ-
νει σκοπόν). — ὅ,τι δέ ποτε... οἶσθα = εἰ οἶσθα, ὅτι... θαυμά-
ζοιμ' ἄν. — παραδίδω = προτίθεσαι νὰ παραδώσῃς. — σοφιστής =
κάτοχος σοφίας, γνώσεων (σοφά = γνώσεις — εἰδέναι, ἴστωρ). —
τῶν τί σοφῶν = τῶν γνώσεων εἰς τί, (εἰς τί ἀφορῶσιν αἱ γνώσεις,
τὰς ὁποίας γνωρίζουν οἱ ζωγράφοι ;) — ἀπεργασία = κατεργασία, ἐκ-
τέλεσις. — ἐκεῖνο : ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐπόμενα. — ἐπιστάτης = ἐπι-
στήμων. — δεινόν, κτγρμ. εἰς τὸ ἐννοούμενον τινά. ἦ γάρ ; = δὲν
εἶναι ἔτσι ; — οὐκέτι ἔχω = δὲν δύναμαι πλέον.

— Πῶς τίθεται ὑπὸ τοῦ Σωκράτους τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἀξίας τῆς
σοφιστικῆς ;

— Ποῖα σφάλματα περιέχουν οἱ δύο ὁρισμοὶ τοῦ Ἰπποκράτους ὡς
πρὸς τὴν ιδιότητα τοῦ σοφιστοῦ ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

οἶόν τινα : ἐπιτείνει τὸν κίνδυνον. — ὑποτίθημι = ὑποθηκέω,
ἐκθέτω (εἰς κίνδυνον). — ἐπιτρέπω = ἐμπιστεύομαι. — χρηστὸν =
ὑγιές, ἰσχυρόν. — πονηρὸν = ἀσθενικόν. — περισκοπῶ = ἐξετάζω
προσεκτικῶς. — εἰς συμβουλήν παρακαλῶ = προσκαλῶ διὰ νὰ συμ-
βουλευθῶ. — περὶ πλείονος ἡγοῦμαι = θεωρῶ ἀνώτερον, τιμῶ περισ-
σότερον. — ἐν ᾧ πάντα ἐστί... πράττειν = ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρ-
τᾶται (πάντα τὰ σὰ νὰ ἔχουν καλῶς ἢ κακῶς), ὅλη σου ἡ εὐτυχία ἢ ἡ
δυστυχία. — ἐπικοινωνῶμαι = συμβουλευόμεμαι, συνώνυμ. τὸ κατώτερον
συμβουλήν ποιούμαι. — διεγνωκῶς = ἀποφασισμένος. — συνε-
στέον = δεῖ συνεῖναι : τὸ συνεῖναι, συγγίγνεσθαι καὶ ὁμιλεῖν
μεταχειρίζονται οἱ Ἀττικοὶ πρὸς δήλωσιν τῶν σχέσεων τοῦ μαθητοῦ
πρὸς τὸν διδάσκαλον. — ἔοικεν ἐνν. ἀγνοεῖν με. — ἔμπορος = με-
γαλέμπορος — κάπηλος = μικρέμπορος, μεταπράτης. — ἀγωγήμι =
φορτία, ἐμπορεύματα. — ὦν... ἀγωγίμων... ὅ,τι = ὅ τι τῶν ἀγω-
γίμων ἂ ἄγουσι. — χρηστὸς = χρήσιμος, ὠφέλιμος. — καὶ τούτων :
ἐκ τοῦ τινές.

κυβεύω περὶ τοῖς φιλτάτοις = διακινδυνεύω διὰ τὰ πολυτιμό-

τα, (ψυχὴν καὶ εὐεξίαν αὐτῆς). — **κινδυνεύης**: ἐρμηνεύει καὶ ἐπεξηγεῖ τὸ **κυβεύης**. — **σιτία** = τροφαί. — **ἀποφέρω** = μεταφέρω. — **ἐν ἄλλοις ἀγγείοις**, οὐχὶ δηλ. **τῷ σώματι**. — **ἐπαῖτων** = ὁ εἰδήμων, ὁ εἰδικός. — **τιμῆ** = ἀμοιβή, δίδακτρα. — **ἡμῶν** = β' ὅρος τῆς συγκρίσεως. — **νέοι** = πολὺ νέοι. — **τοσοῦτο πρᾶγμα** = τόσον σοβαρὸν ζήτημα. — **διαιροῦμαι**. = χωρίζω, κρίνω, λαμβάνω ἀπόφασιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

δόξαν (ἡμῖν ταῦτα), αἰτ. ἀπόλ. ἀντὶ **δόξαντα ταῦτα**. — **πρόθυρον** = ὁ πρὸ τῆς θύρας ἐστεγασμένος χώρος ἔχων καὶ ἐδώλια (βλ. εἰκ. ὑπ' ἀριθ. 1). — **λόγος** = ζήτημα. — **οὕτως** (= τότε μόνον) : ἀνακεφαλαιώνει τὸ περιεχόμενον τῆς μτχ. — **κατακούω** = ἀκούω ἀκριβῶς, καλά. — **κινδυνεύω** (ἀπαρφμ.) = δοκῶ, φαίνομαι. — **γούν** = τοῦλάχιστον, τέλος πάντων. — **ἔα** (ἐπιφώνημα ἐκπλήξεως καὶ ἀγανακτήσεως) = οὐφ ! — **σοφισταί τινες** : ἡ ἀντων. **τινὲς** ἐτέθη πρὸς περιφρόνησιν. — **οὐ σχολή αὐτῶ** = δὲν εὐκαιρεῖ ὁ κύριός μου. Ὁ εὐνοῦχος παρατηρῶν ὅτι οἱ σοφισταὶ ἐποίουν κακὴν χρῆσιν τῆς ἐλευθεριότητος τοῦ Καλλίου μισεῖ καὶ ἀποδιώκει αὐτοὺς φροντίζων διὰ τὴν περιουσίαν τοῦ δεσπότου του. Διὰ δὲ τῆς ἀντων. **αὐτὸς** ἐκάλουν οἱ δοῦλοι τὸν δεσπότην καὶ οἱ μαθηταὶ τὸν διδάσκαλον. — **ἐπήραξε**, τοῦ β. **ἐπαράσσω** = κλείω τὴν θύραν μὲ πάταγον. — **προθύμως** = μὲ ὀρμήν. — **ὦ ἄνθρωποι** (ἀντὶ **ἄνδρες**), πρὸς περιφρόνησιν. — **εἰσαγγέλλω** = ἀναγγέλλω μέσα λέγεται ὑπὸ τοῦ θυρωροῦ ἀναγγέλλοντος εἰς τὸν οἰκοδεσπότην τὴν ἄφιξίν τινος. — **μόγις ποτέ** = μόλις καὶ μὲ δυσκολίαν τέλος πάντων.

— *Πῶς συντελεῖ εἰς τὴν δραματικότητα τοῦ ἔργου ὁ ὡς ἄνω ρόλος τοῦ θυρωροῦ ;*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

πρόστωνον = τὸ περιστύλιον τὸ περιβάλλον τὴν τετράγωνον αὐλὴν τῆς οἰκίας (βλ. εἰκ. ὑπ' ἀριθ. 2). — **ἐξῆς** (ἔχομαι) = εἰς τὴν αὐτὴν σειράν. — **ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα** = ἀπὸ τὸ ἐν μέρος.

Φιλιππίδης: ἀνῆκεν εἰς γνωστὸν καὶ ἀρχαῖον γένος τῶν Ἀθητῶν. — **Μενδαῖος**: ὁ ἐκ Μένδης, ἀποικίας τῶν Ἐρετριέων ἐπὶ τῆς

χερσονήσου Παλλήνης. — **εὐδοκιμῶ** = διακρίνομαι, φημίζομαι. — **ἐπακούω** = ἀκούω με προσοχήν, — **τὸ πολὺ** = ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. — **οὐς ἄγει** : οἱ νέοι θέλοντες νὰ διδαχθοῦν ἐπὶ μακρότερον χρόνον πλησίον τῶν σοφιστῶν ἠκολούθουν τούτους καὶ εἰς τὰς ἀποδημίας. — **κηλέω - ὦ** = θέλω, καταγοητεύω. — **φωνή** = διδασκαλία, ὁμιλία. — **Ἵρφεύς** : υἱὸς τῆς Μούσης Καλλιόπης· διὰ τῆς λύρας καὶ τοῦ ἄσματος ἔθελγε καὶ αὐτὰ τὰ ἄγρια θηρία, ἐκίνει τὰ δένδρα καὶ τοὺς λίθους, ἀνεχαίτιζε τὸν ροῦν τῶν ποταμῶν καὶ ἐμάλαξεν καὶ αὐτὸν τὸν ἀμείλικτον Πλούτωνα. — **κατὰ τὴν φωνὴν** = πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς φωνῆς. — **ὡς καλῶς** = πόσον καλῶς.

εὐλαβοῦμαι = προσέχω. — **εὖ πως καὶ ἐν κόσμῳ** = λίαν εὐπρεπῶς καὶ ἐν στρατιωτικῇ τάξει. — **καθίσταντο** = ἐλάμβανον θέσιν, ἐτοποθετοῦντο. Πάντα ταῦτα γίνονται πρὸς τιμὴν τοῦ Πρωταγόρου, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ Πλάτων ἐνταῦθα ὁμιλεῖ με λεπτὴν εἰρωνεϊάν. — **τὸν δὲ μετ'** (ἀναστροφή) = μετὰ τὸν Σίσυφον. Ἐνταῦθα παραβάλλει τὸν Πρωταγόραν πρὸς τὸν Σίσυφον, τὸν δὲ Ἰππίαν πρὸς τὸν Ἡρακλέα. — **Ἰππίας ὁ Ἡλείος** : Οὗτος ἦτο σύγχρονος τοῦ Προδίκου καὶ κατεῖχεν ἕξοχον θέσιν εἰς τὴν πατρίδα του. Περιερχόμενος τὰς πόλεις ἐδίδασκεν ἐπὶ μισθῷ, σεμνυνόμενος δὲ ἔλεγεν ὅτι ἀπέκτησε περισσότερα χρήματα ἢ δύο ἄλλοι τῶν σοφιστῶν ὁμοῦ λαμβανόμενοι. Ἦτο πολυμαθέστατος καὶ ἐδίδασκε τοὺς νέους πάντα τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, εἰς δὲ τὰς ἐπιδείξεις του μετεχειρίζετο γλῶσσαν πλήρη συνωνύμων, σχημάτων καὶ ἀλληγορικῶν φράσεων. — **εἰσνοῶ** = ἀντιλαμβάνομαι. Ἡ φράσις ἐλήφθη ἐκ τῆς Ὁμ. Ὀδ. λ 601, ὅπου ὁ Ὀδυσσεὺς κατελθὼν εἰς τὸν Ἄδην περισκοπεῖ τὰς ἐν αὐτῷ ψυχάς. Ὁ φιλόσοφος σατιρίζων τοὺς σοφιστὰς παραβάλλει πρὸς τὰς ἐν τῷ Ἄδῃ σκιάς. — **θρόνος** = ἔδρα ἔχουσα ἐρείσματα καὶ ὑποπόδιον. — **βάθρα** = θρανία τῶν μαθητῶν.

Ἐρυξίμαχος : διαπρεπὴς ἰατρός, ὡς καὶ ὁ πατὴρ του Ἄκουμηνός. — **Φαῖδρος** : ἐξ οὗ ὁ ὁμώνυμος Πλατωνικὸς διάλογος, φίλος τοῦ Ἐρυξίμαχου. — **Μυρρινοῦς** : δῆμος τῆς Ἀττικῆς ἀνήκων εἰς τὴν Πανδιονίδα φυλὴν. — **πολιῖται** = συμπολιῖται. — **διερωτῶ** = κάμνω λεπτομερεῖς ἐρωτήσεις. — **διακρίνω** = 1) ἐκδίδω ἀπόφασιν ὡς δικαστής. 2) λύω ἀπορίας. — **καὶ μὲν δὴ...** = ἀλλ' ἀλήθεια εἶδον ἀκόμη καὶ (Ὁμ. Ὀδ. λ. 582). Τὸν Πρόδικον παραβάλλει πρὸς τὸν Τάνταλον διὰ τὸ ἀσθενικὸν αὐτοῦ, παρωδῶν οὕτω τὸ « **χαλέπ' ἄλγε' ἔχων** ». — **Πρό-**

δικος ὁ Κεῖος: Οὗτος ἐγεννήθη περὶ τὸ 470 π.Χ. Νέος ἔτι ἐπέμφθη εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ πολιτικὰς ὑποθέσεις, ὅπου ἀπαγγείλας λόγον διήγειρε τὴν προσοχὴν τῶν Ἀθηναίων, ὡς ἄλλοτε ὁ Γοργίας. Εἰς τὰς Ἀθήνας εὔρε πολλοὺς μαθητὰς καὶ ἀκροατὰς, τὴν δὲ διδασκαλίαν του καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης δὲν ἐνόμιζεν ἐπικίνδυνον· διὰ τοῦτο εἰς αὐτὸν παρέπεμπε τοὺς νέους, ὅσοι δὲν ἠδύναντο νὰ εὐδοκιμήσουν εἰς τὴν διαλεκτικὴν.

Ὁ Πρόδικος ἔγραψε πολλὰ, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ Περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος, ἦτοι περὶ συνωνύμων, καὶ τὰς Ὠρας, σύγγραμμα, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐλήφθη ὁ καλὸς περὶ Ἡρακλέους μῦθος, τὸν ὁποῖον συχνὰ οἱ ἀρχαῖοι ἀνέφερον. Αἱ ἐπιδείξεις τοῦ σοφιστοῦ τούτου ἦσαν μὲν ἠθικαί, ἀλλὰ δὲν εἶχον φιλοσοφικὴν σπουδαιότητα. — **ἄρα** = πράγματι, ὅπως εἶχον εἰκάσει (314 Γ, Κεφ. Ε'). — **οἶκημα** = δωμάτιον. — **ταμείον** = ἀποθήκη. — **κατάλυσις** = κατάλυμα, — **κῶδιον** = προβιά. — **στρώματα** = σκεπάσματα. — **Παυσανίας:** γνωστότατον πρόσωπον τῆς τότε ἀνεπτυγμένης κοινωνίας τῶν Ἀθηναίων, μετασχὼν τοῦ συμποσίου τοῦ Πλάτωνος. — **Κεραμεῖς:** δῆμος τῆς Ἀττικῆς, Β.Δ. τῆς πέλεως καὶ ἐκτὸς τοῦ περιβόλου τῶν τειχῶν, ἐκ τοῦ ὁποῦ ὠνομάσθησαν ἀμφοτέροι οἱ Κεραμεικοί, ὁ ἐντὸς τοῦ Διπύλου καὶ ὁ ἔξω. — **Ἀγάθων:** γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις (448 π.Χ.) ἐγένετο τραγικὸς ποιητὴς μετασχὼν καὶ τοῦ συμποσίου τοῦ Πλάτωνος· ἀπέθανε δὲ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀρχελάου τῆς Μακεδονίας τῷ 401 π.Χ. — **Ἀδεϊμάντος** ὁ Κήπιδος, ἦτο ἄλλοθεν ἄγνωστος, ὁ δὲ Λευκολοφίδου, φανατικὸς ἐχθρὸς τῆς δημοκρατίας, στρατηγῶν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς, ἠχημαλωτίσθη καὶ κατηγορήθη ὡς προδότης τῆς πατρίδος. — **μαθεῖν** = νὰ ἐννοήσω. — **λιπαρῶς ἔχω** = ἐπιθυμῶ πολὺ (λιπαρῆς = πρόθυμος). — **Κριτίας:** συγγενὴς τῆς μητρὸς τοῦ Πλάτωνος, φανατικὸς ὀλιγαρχικός. Ὁ πατὴρ του Κάλαισχος μετέσχε τῆς ὀλιγαρχίας τῶν 400, ὁ ἴδιος δὲ ἦτο ἐπιφανέστατος τῶν τυράννων καὶ ἐφονεύθη εἰς τὸν πρὸς τὸν Θρασύβουλον ἀγῶνα.

— Πῶς κρίνετε τὸν ὑπαινιγμὸν τοῦ Σωκράτους ὅτι ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἰππίου καὶ τοῦ Προδίκου ὑπενθύμιζε τὸν Ἡρακλέα καὶ τὸν Τάνταλον;

— Ποῖαι ἐκδηλώσεις τοῦ πνευματικοῦ βίου ἐν Ἀθήναις διαφαίνονται ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

σμίκρ' ἄττα διατρίψαντες = ἀργοπορήσαντες πολὺ λίγω. — **πρὸς σέ τοι** : τὸ τοι ἐξαίρει τὴν ἀντωνυμίαν. — **οἰκία** (ἐνταῦθα) = οἰκογένεια. — **φύσις** = εὐφυΐα. — **ἐνάμιλλος** = ὅμοιος, ἴσος. — **ἐλλόγιμος** = ὁ ἐν λόγῳ ὢν, σπουδαῖος, ἐνδοξος. — **οἱ** (= οἱ) = ἑαυτῶ. — **προμηθεῦμαι** = λαμβάνω πρόνοιαν. — **συνουσία** = συναναστροφή, ἀκρόασις. **ὄθνεϊος** = ξένος. — **εὐλαβεῖσθαι** = προσέχειν, ὑποκμ. δὲ αὐτοῦ εἶναι τὸν ταῦτα πράττοντα. **δυσμένειαι** = προσωπικαὶ ἔχθραι. — **ἐπιβουλαί** = ἐπίσημοι τῆς πολιτείας ἐπιθέσεις. ὡς λ.χ. δίκαι ἀσεβείας — **τὸ ἐπαχθές αὐτῆς** = τὰ ἐκ ταύτης προκαλούμενα δυσάρεστα (φθόνοι καὶ μίση). — **πρόσχημα** = προκάλυμμα. Κατωτέρω λέγει **παραπετάσματι**. — **τελεταί** = τελεταί μυστηρίων· τοιαύτας ἐδίδαξεν ὁ Ὀρφεὺς καὶ οἱ ὄπαδοί του (**οἱ ἄμφι' Ὀρφέα**), ἵς ἐπίσης καὶ ἀπέχεσθαι φόνων. ὁ δὲ Μουσαῖος ἐδίδαξε θεραπείας νόσων καὶ χρησμούς. — **Ἴκκος** : ἀθλητῆς ἐκ Τάραντος, σύγχρονος τοῦ Θεμιστοκλέους, νικήσας ἐν Ὀλυμπίᾳ πένταθλον. Ὁ Πλάτων ἀναφέρει αὐτὸν ὡς ὑπόδειγμα σωματικῆς ἐγκρατείας. — **Ἡρόδικος** : ἰατρός, ἰδρυτῆς τῆς δικιτητικῆς, ἦτοι τῆς θεραπευτικῆς γυμναστικῆς. — **τὸ ἀρχαῖον Μεγαρεύς**, διότι πιθανῶς ἐγεννήθη εἰς τὰ Μέγαρα. μετοικήσας κατόπιν εἰς Σηλυμβρίαν τῆς Προποντίδος. — **Ἀγαθοκλῆς** καὶ **Πυθοκλείδης** : διδάσκαλοι τοῦ Περικλέους, ἦσαν θεωρητικοὶ μουσικοί. — **ὥσπερ λέγω** (= εἶπον), ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀνωτέρω **φημί μὲν** (316 Δ, Κεφ. 8). — **κατὰ τοῦτο εἶναι** = ὡς πρὸς τοῦτο.

ξυμφέρομαι = συμφωνῶ.

οὐ τι : ἡ ἀντων. **τι** ἐπιτείνει τὴν ἄρνησιν. — **τοὺς δυναμένους πράττειν**, ἐνν. **τὰ πολιτικά** (ἢ ὅπως κατωτ. 319 Α, Κεφ. Θ.) **τὰ τῆς πόλεως**) = τοὺς ἔχοντας μεγάλην πολιτικὴν ἐπιρροήν. — **οἱ πολλοὶ** = τὸ πλῆθος. — **οὗτοι** δηλ. οἱ δυνάμενοι πράττειν. — **διαγγέλλω** = θέτω εἰς κυκλοφορίαν. — **ἀποδιδράσκοντα** (μτχ. ἐνδοτ.) : ὁ ἐνεστ. σημαίνει ἀπόπειραν. — **τὸ μὴ δύνασθαι**, ἐνν. τινά. — **καὶ τοῦ ἐπιχειρήματος** (γεν. ὑποκμ. ὁ δὲ **καὶ** ἐπιδοτικός) : τοῦτο λέγει ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν δραπετεύσαντα μὲν, ἀλλὰ συλληφθέντα. — **καὶ πολὺ . . . ἀνάγκη** = καὶ πολὺ ἀναγκαία συνέπεια εἶναι. — **παρέχομαι** = φέρομαι. — **πρὸς τοῖς ἄλλοις** = ἐκτὸς τῶν ἄλλων (δυσμένειαι, ἐπιβουλαί, τὸ ἐπαχθές, βλ. ἀνωτέρω 316 Δ, Κεφ. 8). — **ἅπασαν** (ἐπιτείνει τὸ **ἐναντίαν**) = ὅλως διόλου.

σοφιστής = (κατὰ τὸν Πρωτ.) σοφός, ὑπερέχων τῶν ἄλλων εἰς τέχνην ἢ ἐπιστήμην. — εὐλάβεια = τρόπος προφυλάξεως. — ἐκείνης δηλ. τοῦ ἔξαρνον εἶναι, ὅπως ἔπραττον οἱ πρὸ αὐτοῦ μεταχειριζόμενοι προσχήματα. — ἄλλας εὐλαβείας = ἄλλα μέτρα προφυλακτικά. — σὺν θεῷ εἰπεῖν = μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ. Οἱ ἀρχαῖοι ὁσάκις ἐπήνον ἑαυτούς, θέλοντες νὰ ἀποφύγουν τὸν φθόνον τῶν θεῶν, μετεχειρίζοντο τοιαύτας εὐσεβεῖς φράσεις. — εἰμί ἐν τῇ τέχνῃ = ἀσκῶ τὴν τέχνην. — τὰ ξύμπαντα = τὸ σύνολον τῶν ἐτῶν τῆς ἡλικίας μου. — οὐδενὸς ὄτου οὐ : ἔλξις ἀντὶ νὰ εἴπῃ οὐδεὶς (ἐστίν) ὄτου οὐ. — ἀπάντων ἐναντίον (= ἐνώπιον) = . . . = ἐναντίον ἀπάντων τῶν ἔνδον ὄντων. — ἐνδείκνυμαι = ἐπιδεικνύομαι. — καλλωπίζομαι = καμαρώνω. — ὅτι ἔρασταί : ἐκ τοῦ ἐνδείξασθαι. — ἔραστής = θαυμαστής. — τί . . . οὐ ἐκαλέσαμεν . . . : διὰ τοῦ τί οὐ μετὰ ἀόρ. ὀριστ. ἐρωτῶμεν ἀνυπόμονοι, διατὶ δὲν ἔγινε τι, τὸ ὁποῖον ἤδη ἔπρεπε νὰ εἶχε γίνει· σημαίνει λοιπόν : καλέσωμεν τάχιστα. — καὶ αὐτοὶ = καὶ μόνοι μας (χωρὶς νὰ ἀναμένωμεν τοὺς δούλους). — ἀντιλαμβάνομαι = πιάνω.
κατεσκευάζομεν, ἐνν. συνέδριον = ἐτακτοποιοῦμεν (βάρβαροι καὶ κλίνας).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

νῦν δὴ ἂν λέγοις = τώρα πλέον δύνασαι νὰ λέγῃς. — ὑπὲρ τοῦ νεανίσκου = ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ νεανίσκου. — ἡ αὐτὴ μοι ἀρχή . . . ἀφικόμεν = ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου μου, περὶ ἐκείνων διὰ τὰ ὁποῖα ἤλθον, εἶναι ἡ ἰδία πρὸς τὴν πρὸ ὀλίγου (= διὰ ποῖαν αἰτίαν ἤλθον, ἐπαναλαμβάνω καὶ τώρα τὰ αὐτὰ ὅσα εἶπον πρὸ ὀλίγου). — βελτίων = ἰκανώτερος (θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς). — ταῦτά ταῦτα = ὁμοίως. — τοῦτο οὐδὲν θαυμαστὸν λέγεις = οὐδὲν θαυμαστὸν ἐστὶ τοῦτο, ὃ λέγεις. — εἰκὸς = φυσικόν. — μὴ οὕτως, ἐνν. ἀποκρίνου ἢ λέγε. — αὐτίκα, χρον. — νῦν νεωστὶ = τώρα πρὸ ὀλίγου. — Ζεύξιππος : δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστός· πιθανῶς εἶναι τὸ πλήρες ὄνομα τοῦ περιφήμου ζωγράφου τῆς ἀρχαιότητος Ζεύξιδος ἐξ Ἡρακλείας τῆς Κάτω Ἰταλίας, ἀκμάσαντος περὶ τὰ τέλη τοῦ Ε' αἰῶνος π.Χ. — βελτίω ἔσεσθαι, ἐνν. με. — καὶν = καὶ (ὡσπερ) ἂν. — Ὁρθαγόρας : Θηβαῖος αὐλητής, διδάξας καὶ τὸν Ἐπαμεινώνδαν τὴν αὐλητικὴν. — ἐκάστης, γεν. χρον. — εἰς τί . . . καὶ περὶ τοῦ = εἰς ποῖον ἐπάγγελμα καὶ εἰς ποῖαν εἰδικότητα (λ.χ. ἰατρὸς νευρολόγος). — γάρ (διασαφ.) = λοιπόν. — λωβῶ-

μαι = λυμαίνομαι, βασανίζω. — **πεφευγότας** (ένδοτ. μτχ.) τοῦ ρ. **φεύγω** = ἀπαλλάττομαι. — **τέχναι** = τὰ σχολικά μαθήματα. — **λογισμοί** = λογαριασμοί, λογιστική. — **μουσική** = ἡ ὄλη ἀνθρωπιστική μόρφωσις. — **ἀπέβλεψεν** = ἔρριψε βλέμμα· διότι ἡ γενική αὕτη παρατήρησις ἐφαρμόζεται κατ' ἐξοχήν εἰς τὸν Ἰππίαν. — **εὐβουλία** = σύνεσις. — **ἄρα ἔπομαί σοι τῷ λόγῳ;** ἄρα γε παρακολοῦθῶ τὸν λόγον σου, ἐνωῶ ὅ,τι λέγεις; Ἡ φράσις περιέχει ἐλαφρὰν μομφήν, ὅτι ὁ Πρωτ. δὲν ἐξεφράσθη σαφῶς. — **ποιεῖν, ἐνν. τοὺς συνόντας.** — **μὲν οὖν** = βεβαίωτατα. — **τὸ ἐπάγγελμα, ὃ ἐπαγγέλλομαι** (σχῆμα ἐτυμολογικὸν) = τὸ ἐπάγγελμα τὸ ὁποῖον ἔχω.

— *Κρίνατε τὴν ἀπάντησιν τοῦ Πρωταγόρου :*

- α) *Κατὰ πόσον ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἀκριβολογίαν τοῦ Σωκράτους.*
 β) *Ὡς πρὸς τὴν ἐκφραζομένην ὑπὸ τοῦ σοφιστοῦ αὐτοπεποίησιν.*

Ζ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι'

ἦ, ἐξαίρει τὴν ἔννοιαν τοῦ καλόν. — **τέχνημα** = τέχνη, ἐπιστήμη. **γάρ, αἰτιολογεῖ τὴν ἐν τῷ εἶπερ κέκτησαι ἀμφιβολίαν.** — **οὐκ ἔχω ὅπως** = ἀδυνατῶ νά. — **ὄθεν** = διατί. — **παρασκευάζω** = μεταδίδω. — **δικαιός εἰμι** = εἶμαι ὑποχρεωμένος. — **πρᾶξαι** = νά διαπραγματευθῆ. — **περὶ τῶν οἰκοδομημάτων,** δηλ. τοῦ σχεδίου, τῆς δαπάνης κλπ. οὐχὶ ὅμως καὶ περὶ τῆς σκοπιμότητος αὐτῶν, ὅποτε ἀρμοδιώτεροι νά συμβουλεύουν ἦσαν οἱ πολιτικοὶ (πρβλ. Γοργ., κεφ. Ι'). — **οὕτως,** δηλ. ποιοῦντας. — **δημιουργός** = ὁ μετερχόμενος ἔργον ἀφέλιμον εἰς ὄλον τὸν λαόν, δημόσιος (ιατρός, μάντις κλπ.) τεχνίτης, (ἐνταῦθα) εἰδικός. — **θορυβῶ** = ἀποδοκιμάζω διὰ θορύβου. — **οἱ τοξόται,** ἦσαν δοῦλοι τῆς πολιτείας, ἀποτελοῦντες ἀστυνομικὸν σῶμα (ἐκ 1200 ἀνδρῶν) ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν πρυτάνεων ἐτήρουν τὴν τάξιν κατὰ τὰς συνεδρίας τῆς βουλῆς καὶ τῆς ἐκκλησίας. — **ἐξάρωνται** = ἀποβάλλουν (τῆς ἐκκλησίας σηκώνοντες ἐπ' ὤμου). — **ἐν τέχνῃ ἐστίν** = στηρίζεται ἐπὶ τεχνικῶν γνώσεων, εἶναι ζήτημα τεχνικόν. — **διαπράττομαι** = διενεργῶ. — **ναύκληρος** = πλοιοκτητής, πλοίαρχος. — **ὅτι,** ἐπέξ. τοῦ **τοῦτο.** — **τούτοις... μαθῶν**· ἐκ τοῦ πληθ. ἦλθεν εἰς τὸν ἐνικόν, διότι ἔχει ὑπ' ὄψιν του ὁ λέγων τὴν περίπτωσιν τοῦ ἐνός, τοῦ ὀμιλοῦντος ἀπὸ τοῦ βήματος. — **ἔπειτα** — ἐν τούτοις· ἐξαίρει τὰς ἐνδοτικὰς μτχ. **μα-**

θών... ὄντος.— **μή τοίνυν** (ένν. εἴπης ἢ λέγε) ὅτι... **ἀλλά** = οὐ μόνον... ἀλλά. — **ἰδίᾳ** = ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ. — **οὕτως ἔχει** = οὕτω φρονεῖ. — **ἐπει** = π.χ. **ἃ διδασκάλων εἶχετο** = ὅσα ἐξηρητῶντο ἀπὸ διδασκάλους, δι' ὅσα ὑπῆρχον διδάσκαλοι. — **ἐπαίδευσε**, ἐνεργητικὸν διαμέσον. — **αὐτοὶ** = μόνοι των (ἄνευ τινὸς ἐποπτείας). — **περιόντες νέμονται** = περιφερόμενοι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ βόσκουν. — **ἄφρετος** = ὁ μὴ δεδεμένος, ἐλεύθερος νὰ πηγαίνει ὅπου θέλει. Ἡ μεταφορὰ ἐκ τῶν ἱερῶν κτηνῶν ἀφιεμένων ἐλευθέρων (ἄνευ ποιμένος) νὰ βόσκουν ὅπου θέλουν = **ἐάν που...** (πλαγία ἐρώτησις μετὰ πρότασιν ἀποπειρας) = ζητοῦντες μήπως... — **αὐτόματοι** = τυχαίως. — **ἀρετὴ** = πολιτικὴ τέχνη (πρβλ. 319 Α, Κεφ. Θ'). — **εἰ δὲ βούλει**, ένν. **ἄλλο παράδειγμα εἰπεῖν. κατατίθεται** = παραδίδω πρὸς φύλαξιν καὶ ἀσφάλειαν. — **ἐν Ἀρίφρωνος**, ένν. **οἰκία**. — **Ἀρίφρων** : ἀδελφὸς τοῦ Περικλέους. — **οὐκ ἔχων ὅτι χρῆσαιτο αὐτῷ** = ὡς τελείως ἀνοικονόμητον. — **κάμπομαι** = κλονίζομαι (εἰς τὴν γνώμην μου). — **οἶμαί τί σε λέγειν** = νομίζω ὅτι αὐτὸ πού λέγεις εἶναι ἄξιον προσοχῆς. — **μὴ φθονήσης** = ἀπὸ φθόνου μὴ στερήσης τῆς ἐπιδείξεως (μὴ ἀρνηθῆς). — **ἐπίδειξον** : ἡ ἐπίδειξις ἦτο τεχνικὸς ὅρος δηλῶν τὰς ὁμιλίαις τῶν σοφιστῶν. — **μῦθος** = πλαστὴ διήγησις. — **λόγος** = ἀληθινὴ ἱστορία. — **μῦθον** : ὅπως αἱ ἀρχαιότεροι φιλόσοφοι (Ἐμπεδοκλῆς, Ξενοφάνης κλπ.) ἐξέθησαν ἐν ποιήσει τὰ δόγματα καὶ παραγγέλματα τῆς σοφίας των, οὕτω καὶ οἱ νεώτεροι φιλόσοφοι μετεχειρίζοντο μῦθους πρὸς ἐρμηνεῖαν τῶν γνώμων των μετριάζοντες οὕτω τὴν αὐστηρότητα τῆς σοφίας διὰ τῆς χάριτος καὶ τερπνότητος τῶν μῦθων. Τὸ ἴδιον ἔπραττον καὶ οἱ σοφισταί, ἵνα διὰ τῶν θεληγῆτρων τοῦ μῦθου, τῆς εὐγλωτίας καὶ τῶν ποιητικῶν κοσμημάτων γοητεύουν καὶ κατακτοῦν τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'

θνητὰ γένη = ζῶα. — **καὶ τούτοις** : ὅπως δηλ. καὶ διὰ τοῦς θεοῦς. — **τυπᾶ** = δίδω τύπον (μορφήν), πλάττω. — **γῆς ἔνδον** = ἐντὸς τῆς γῆς· αὕτη κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων εἶναι ὁ μητρικὸς κόλπος, ἐν τῷ ὁποίῳ τελεῖται μυστηριωδῶς ἡ κατεργασία παντὸς ὀργανισμοῦ (**γῆ παμμήτωρ**). — **ἐκ γῆς καὶ πυρός** : κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Παρμενίδου, κατὰ δὲ τὴν θεωρίαν τοῦ Ἐμπεδοκλέους, τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Πρωταγόρας, ὁ κόσμος ἔγινεν ἐκ γῆς,

ὕδατος, πυρός καὶ ἀέρος — τῶν ὅσα: τὸ ἄρθρον ἔχει δεικτικὴν σημασίαν. — ὅσα κεράννυται: τὸ ὕδωρ πρὸς τὴν γῆν καὶ ὁ ἀήρ πρὸς τὸ πῦρ. — πρὸς φῶς = εἰς τὴν ζωὴν. — κοσμησαί τε καὶ νεῖμαι: πρωτόστερον. — Προμηθεὺς καὶ Ἐπιμηθεὺς: ἦσαν υἱοὶ τοῦ Ἰαπετοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν ἐκαλεῖτο ὁ σοφώτατος τῶν Τιτάνων, ὁ δὲ Ἐπιμηθεὺς ἀμαρτίνοος. — παραιτοῦμαι = παρακαλῶ. — αὐτὸς = μόνος. — προσάπτω = ἀπονέμω. — φύσις = ὄργανισμός. — ἀμπίσχω = περιβάλλω. — πτηνὸς φυγῆ = πτερωτὴ φυγῆ, πτερὰ πρὸς φυγὴν. — κατάγειος = ὑπόγειος — τῷδε αὐτῷ = δι' αὐτοῦ τούτου (τοῦ μεγέθους). — οὕτως ἐπανισῶν = ἐξισώνων μὲ τοιαύτην σύμμετρον ἀναλογίαν. — εὐλάβειαν ἔχω = προσέχω. — αἰστώ = καθιστώ τι ἀφανές, ἐξαφανίζω. — αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε = ἐχορήγησεν ἐπαρκῶς εἰς αὐτὰ τὰ μέσα τοῦ νὰ διαφεύγουν τὸ ἀλληλοφάγωμα. — αἱ ἐκ Διὸς ὥραι = αἱ ἀτμοσφαιρικαὶ μεταβολαί. Ὁ Ζεὺς ὡς θεὸς τοῦ οὐρανοῦ εἶναι ὁ αἴτιος πάντων τῶν φυσικῶν φαινομένων. — εὐμάρεια = διάφορα προστατευτικὰ μέσα. — καὶ καύματα, ἐνν. ἀμῦναι. — εὐνή = κλίνη, φωλεά. — στρωμνὴ = στρῶμα καὶ σκέπασμα. — αὐτοφυῆς = φυσικὴ. — ὑποδέω-ῶ = ὑποδένω. — ἄναιμος = ἄνευ αἵματος, ἀναίσθητος. — τούντεῦθεν = μετὰ ταῦτα. — βορὰν (ἄλλων ζώων), ὑποκμ., τροφήν κτηρμ. — τῷ γένει ὁ Ἐπιμηθεὺς ἐσκόπει νὰ σώσῃ τὸ γένος καὶ οὐχὶ τὰ ἄτομα. — οὐ πάνυ τι σοφὸς (λιτότης) = παντελῶς μωρός.

λοιπὸν ἦν = ὑπελείπετο. — ὅ τι χρήσαιτο (δηλ. τῷ ἀνθρώπων γένει) = πῶς νὰ τὸ οἰκονομήσῃ. — ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα = ὅτι ἦσαν ἐφωδιασμένα ἀπὸ ὅλα, ὅπως ἤρμοζεν. — ἄστρωτος = ἄνευ στρωμνῆς. — τὴν ἔντεχνον σοφίαν = τὰς τεχνικὰς γνώσεις (αἵτινες εἶναι ἡ βάση τοῦ ὑλικοῦ πολιτισμοῦ). Ἀμέσως κατωτέρω λέγει τὴν περὶ τὸν βίον σοφίαν. — ἀμήχανον = ἀδύνατον. — ταύτη = ἔτσι. — τὴν πολιτικὴν (ἐνν. τέχνην, ἀρετὴν) = τὰς πολιτικὰς γνώσεις (αἵτινες εἶναι ἡ βάση τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου). — ἐνεχῶρει = ἦτο δυνατόν. — οὐκέτι: διότι ἐπλησίαζεν ἤδη ἡ ὥρα νὰ ἐξέλθῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς τὸ φῶς. — αἱ φυλακαὶ τοῦ Διὸς = αἱ ὑπὸ τοῦ Διὸς τεταγμέναι φρουραὶ (ἦτοι τὸ Κράτος καὶ ἡ Βία). — τὸ κοινόν: ἐν τῷ Ἀττικῷ μύθῳ ὁ Ἡφαιστος καὶ ἡ Ἀθηναῖα ἦσαν στενωῶς συνδεδεμένοι, ὡς μαρτυρεῖ ἡ διήγησις περὶ Ἐριχθονίου, ὅστις

ἐγεννήθη ὑπὸ τοῦ Ἡφαίστου καὶ ἀνετράφη ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς. Αἱ δύο θεότητες εἶχον κοινὰς ἑορτὰς (τὰ Χαλκεῖα καὶ τὰ Ἀπατούρια), κοινὸν ἱερὸν παρὰ τὴν Ἀγορὰν καὶ κοινὸν αἶκημα ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου. — **ἐφιλοτεχνεῖται** = μετὰ σπουδῆς κατεγίνοντο εἰς τὴν τέχνην. — **ἔμπυρος τέχνη** = ἡ διὰ τοῦ πυρὸς ἐργαζομένη τέχνη. — **εὐπορία τοῦ βίου** = ἄφθονα τὰ μέσα πρὸς εὐζωίαν. — **δίκη μετέρχεται τινα** = καταδιώκεται τις δικαστικῶς. Ὁ Προμηθεὺς καθηλώθη ἐπὶ τοῦ ὄρους Καυκάσου, ὅπου αὐτὸς κατέτρωγε τὴν ἡμέραν τὸ ἥπαρ αὐτοῦ, τὸ ὅποιον ἀνεφύετο τὴν νύκτα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄

θεία μοίρα = θεία φύσις (ἡ ἔντεχνος σοφία), μετασχὼν ταύτης ὁ ἄνθρωπος ἔγινε συγγενὴς τῶν θεῶν. — **πρῶτον μὲν... ἔπειτα...** **καί**: δὲν σημαίνουν χρονικὴν ἀκολουθίαν, ἀλλ' ἀπλῆν ἀπαρίθμησιν. — **νομίζω θεοὺς** = πιστεύω θεοὺς. — **φωνή** = γλῶσσα. — **ὀνόματα** = λέξεις. — **διαρθροῦμαι** = συναρμύζω πρὸς ἄλληλα τὰ ἄρθρα, διαρθρώνω τὰς φωνὰς καὶ σχηματίζω συλλαβὰς καὶ λέξεις, σχηματίζω ἔναρθρον γλῶσσαν. Οἱ ἀρχαῖοι διεφώνουν περὶ τῆς γενέσεως τῆς γλώσσης· ἄλλοι μὲν ἔλεγον ὅτι ἐγεννήθη **φύσει**, ἄλλοι δὲ **θέσει** Ἐνταῦθα λέγων τὴν γλῶσσαν ἐπινόημα τοῦ ἀνθρώπου δέχεται τὸ δεύτερον. Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπροικίσθη ὑπὸ τοῦ θεοῦ διὰ καταλλήλων θείων δώρων πρὸς δημιουργίαν τῆς γλώσσης καὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἔπλασε καὶ διεμόρφωσεν αὐτὴν κατόπιν μακρῶν προσπαθειῶν πολλῶν γενεῶν. Ἀφορμὴ δὲ πρὸς δημιουργίαν αὐτῆς ὑπῆρξεν ὁ κοινωνικὸς βίος τοῦ ἀνθρώπου. — **πανταχῇ** = ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν. — **ἡ δημιουργικὴ τέχνη** = αἱ τεχνικαὶ γνώσεις. — **πολιτικὴν τέχνην** = κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ὀργάνωσιν. — **ἐξήτουν** = ἐπεθύμουν. Ἡ πρώτη ἀρχὴ τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἐγκείται κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη ἐν τῇ ὁρμῇ πρὸς κοινωνίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος εἶναι φύσει κοινωνικὸν ζῷον. — **αἰδῶς** = ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς ἀγράφους νόμους. — **δίκη** = ὁ σεβασμὸς τῶν γραπτῶν νόμων. — **συναγωγοί** = συνδετικοί. — **ἴν' εἶεν... συναγωγοί** = ἵνα παρέχουν εἰς τὰς πόλεις εὐκοσμίαν καὶ δεσμούς συνδετικῆς φιλίας.

οὖν = τέλος πάντων. — **ιδιότης** = ὁ ἀπειρὸς τινος. — **καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί**, ἐνν. ἔχοντες ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ τέχνην ἱκανοὶ πολ-

λοῖς ἰδιώτας. — καὶ...γε = καὶ μάλιστα. — νόμον θές: τὸ τιθέναι νόμον λέγεται ἐπὶ ἀπολύτου ἄρχοντος, ὁ ὁποῖος νομοθετεῖ διὰ τοὺς ἄλλους, τὸ δὲ τίθεσθαι νόμον λέγεται ἐπὶ ἐλευθέρων πολιτῶν, οἱ ὁποῖοι νομοθετοῦν διὰ τοὺς ἑαυτοῦ των.

ἀρετὴ τεκτονικὴ = ζητήματα εἰδικότητος ἀρχιτεκτονικῆς. — **λόγος** = συζήτησις. — **μέτεστί μοί τινος** = μετέχω τινός. — **συμβουλή** = 1) ἱκανότης πρὸς τὸ συμβουλεύειν (μετεῖναι συμβουλής)· 2) σύσκεψις. **εἰς συμβουλήν** = εἰς σύσκεψιν. — **πολιτικῆς ἀρετῆς** = περὶ πολιτικῆς ἀρετῆς. — **διὰ δικαιοσύνης πᾶσα ἔρχεται** = ἅπασα κινεῖται ἐν τῇ περιοχῇ τῆς δικαιοσύνης. — **ἦ** (ἐνν. ἐκ τοῦ προσῆχον τὸ ἀναγκαῖον ὄν, κατὰ ζεῦγμα) **μὴ εἶναι** = εἰ δὲ μὴ, εἶναι ἀνάγκη νὰ μὴ ὑπάρχουν πόλεις. Εἰς ἀναρχομένην πολιτείαν τὸ ἄτομον ὑφίσταται μέγιστα κακά. — **ὡς τῷ ὄντι ἡγοῦμαι ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ λαβὲ τεκμήριον...** (ἴνα μὴ οἴη...λαβὲ τεκμήριον...ὡς τῷ ὄντι ἡγοῦνται...). — **γάρ, ἐπεξηγημ.** — **ἦ ἄλλην...ἐστίν** = **ἦ** (ἐνν. ἀγαθός) **ἄλλην...τέχνην, ἣν μὴ ἐστίν** (ἐνν. ἀγαθός). — **ἐάν τινα καὶ** = **καὶ ἐάν τινα εἰδῶσι** (ἐνν. οἱ οἰκεῖοι). — **ἐάν οὔτος...ἦ** β' ὑπόθ. προσδιορίζει τὴν πρώτην. — **καθ' αὐτοῦ** = εἰς βᾶρος του. — **ἐκεῖ** δηλ. ἐν ταῖς ἄλλαις τέχναις. — **ἐνταῦθα** δηλ. ἐν τῇ πολιτικῇ ἀρετῇ. — **μανίαν**, ἐνν. ἡγοῦνται. — **ἦ μαίνεσθαι** τὸ **ἦ** = εἰ δὲ μὴ, ἄλλως τὸ δὲ **μαίνεσθαι** ἐκ τοῦ **φασί**. — **προσποιοῦμαι** = οἰκειοποιοῦμαι. — **ὡς ἀναγκαῖον**; ἐνν. ὄν = μὲ τὴν ιδέαν ὅτι... — **οὐδένα ὄντινα οὐχί** = πάντα. — **ἀμῶς γέ πως** = καθ' ἓνα οἰονδήποτε τρόπον. — **ἦ** (ἄλλως) **μὴ εἶναι** ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ **ἀναγκαῖον ὄν**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

ἀποδέχονται ἐνν. οἱ τε ἄλλοι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι. — **οὐ φύσει** = οὐχὶ ἔμφυτον. — **ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου** = ἄνευ ἐξωτερικῆς ἐπενεργείας. — **ἐξ ἐπιμελείας** = μὲ φροντίδας καὶ κόπους. — **παραγίνομαι** = γίνομαι κτῆμα. — **ἀλλήλους** (ἀντικειμ. τοῦ ἡγοῦνται καὶ ὑποκειμ. τοῦ ἔχειν) = οἱ ἕτεροι τοὺς ἑτέρους. — **ἦ τύχη**: ὁ Πρωταγόρας δέχεται μὲν σκοπιμότητα ἐν τῇ φύσει οὐχὶ ὅμως καὶ θεῖαν πρόνοιαν. — **διδάσκω** = μετρίως ἐλέγχω, σωφρονίζω. — **οὐδεὶς κολάζει... ἴνα μὴ τοιοῦτοι ᾦσι**: ὁ Πρωτ. ἐνταῦθα (πρβλ. καὶ κατωτ. 324 B, Κεφ. 13) θεωρεῖ τὴν ποινήν ὡς μέσον βελτιώσεως καὶ ἀποτροπῆς ἀπὸ τοῦ κακοῦ. Ἀνωτέρω δὲ (322 E, Κεφ. IB') διδάσκει ὅτι πρέπει νὰ φρονεῖται ὡς νόσος τῆς κοι-

νωνίας ὁ μὴ δυνάμενος « αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν ». — αἰσχρὸς = ἄσχημος. — σμικρὸς = μικρόσωμος. Οἱ Ἕλληνες στενωῶς συνέδεον τὸ κάλλος μὲ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος. — ὥστε τι τούτων, δηλ. τοῦ θυμοῦσθαι, νουθετεῖν. — τὰ καλὰ = καλλονή, ὑγεία. — ἐπὶ τούτοις = διὰ ταῦτα. — ὦν, δηλ. κακῶν. — ὡς...οὔσης, ἐνν. αὐτῆς (δηλ. τῆς πολιτικῆς (ἀρετῆς)). — δύναται = σημαίνει. — αὐτὸ = αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ (τὸ κολάζειν), ἄνευ ἄλλου τινός. — οἱ γε ἄνθρωποι: ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλα ὄντα, ὡς τὰ θηρία (πρβλ. κατωτ. ὄστις μὴ ὡσπερ θηρίον). — πρὸς τούτῳ τὸν νοῦν ἔχων = προσέχων (τὸν νοῦν) τούτῳ. — ἡδίκησεν, ἐνν. ὁ ἀδικῶν. — ὄστις μὴ = ἐκτὸς ἐάν τις — ἀγέννητον θεῖν = οὐ πραχθὲν (ἄπρακτον) ποιήσειε. — διανοεῖται = νομίζει, πιστεύει. — γοῦν = τούλάχιστον. — δόξαν = ἰδέαν, γνώμην. — τιμωροῦνται...κολάζονται: Ὁ Ἀριστοτέλης Ῥητορ. 10, 17 λέγει «διαφέρει δὲ τιμωρία καὶ κόλασις· ἡ μὲν γὰρ κόλασις τοῦ πάσχοντος ἐνεκά ἐστίν, ἡ δὲ τιμωρία τοῦ ποιούντος, ἵνα ἀποπληρωθῇ». Ὁ Πρωτ. ἀδιακρίτως ἔθηκε δύο φορὰς τὸ κολάζει καὶ ἀπαξ τὸ κολάζονται. Ὑποθέτει δὲ ὡς ὠμολογημένον ὅτι ὁ τιμωρῶν μετὰ λόγου δὲν σκοπεῖ εἰς ἐκδίκησιν, ἀλλ' εἰς διόρθωσιν τοῦ ἀμαρτήματος.

— Ἀναπτύξατε τὴν δργάνωσιν καὶ τὴν λειτουργίαν τῆς Βουλῆς τῶν πεντακοσίων ἐν Ἀθήναις ὡς καὶ τὰ εἰδικὰ καθήκοντα τῶν πρυτάνεων ἐν τῇ Ἀθηναϊκῇ πολιτείᾳ (βλ. Ἀρχαίαν Ἑλλην. Ἱστορίαν σχετικὰ ἄρθρα Ἐγκυκλ. Λεξικοῦ (λ. Βουλή, Πρύτανις). Π. Δημοπούλου, Ὁ δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, σ. 29 κ. ἐξ.)
— Θίγεται ὁ ἰδιωτικὸς βίος τοῦ Περικλέους δι' ὅσων λέγει ὁ Σωκράτης περὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'

δῆ, ἀντὶ δέ, διὰ τὸ προηγηθὲν : ὡς μὲν οὖν εἰκότως ἀποδέχονται. — ἦν ἀπορεῖς, βλ. 319 Ε, Κεφ. 10 — οἱ ἀγαθοὶ = οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος πολιτικοί. — ἃ διδασκάλων ἔχεται = ὅσα ὑπόκεινται εἰς διδασκαλίαν. — ἀρετὴν, δηλ. τὴν πολιτικὴν τέχνην. — βελτίους ποιοῦσι, ἐνν. ταύτην (αἰτ. ἀναφ.) — λόγον = ἀπόδειξιν (ἐξηγμένην μόνον ἐκ τῶν πραγμάτων). — (ἔστι) τι ἐν = μία ὠρισμένη ιδιότης. — ἐν τούτῳ — διὰ τούτου λύεται ἡ ἀπορία σου. — χαλκεία = χαλκευτική. — κεραμεία = κεραμευτική. — τὸ δοῖον εἶναι = ἡ οὐσιότης, εὐσέβεια.

καὶ **ξυλλήβδην**... ἀρετὴν = καὶ **ξυλλήβδην** προσαγορεύω αὐτὸ (ὑποκμ.) εἶναι ἐν (κατηγορμ.), ἀνδρὸς ἀρετὴν (ἐπεξηγ.). — **μετὰ τούτου**, δηλ. τῆς ἀρετῆς. — **οὕτω** : ἐπαναλαμβάνει τὸ **μετὰ τούτου**. — **μή**, ἐνν. **πράττειν**. — **ἢ** = εἰ δὲ **μή**. — **τὸν μὴ μετέχοντα**, ἐνν. τοῦ **ένός**, τῆς ἀρετῆς. — **διδάσκειν** (ἐκ τοῦ **δεῖ**) = σωφρονίζειν. — **οὕτως δ' αὐτοῦ πεφυκός** = ἐνῶ δὲ ἐκ φύσεως αὐτὸ (δηλ. τὸ ἐν) εἶναι τοιοῦτον. — **τούτο**, δηλ. τὸ ἐν. — **σκέψαι** : κοινὴ ἀπόδοσις τῶν ὑποθ. προτ. **εἰ ἔστι... εἰ τοῦτ' ἔστι... εἰ οὕτω... εἰ διδάσκονται**, τῶν ὁποίων ἐκάστη ἐπαναλαμβάνει τὴν προηγουμένην, παρατηρητέα δὲ ἢ ἐν αὐταῖς ἐπαναφορά. — **οἱ ἀγαθοὶ** = οἱ πολιτικοί, ὡς ὁ Περικλῆς. — **ὡς θαυμασίως γίνονται οἱ ἀγαθοὶ** = πόσον παράξενοι τύποι ἀποδεικνύονται (ἐκ τοῦ συλλογισμοῦ) οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες. — **θεραπευτὸν** = τὸ δυνάμενον νὰ τύχη καλλιεργείας, ἰδιαιτέρων φροντίδων καὶ περιποιήσεων. — **ἄρα**, εἰρων. — **ἐφ' ὧν**, χάριν ποικιλίας, ἵνα μὴ ἐπαναλάβῃ τὸ **ἐφ' οἷς**. — **καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν ξυλλήβδην** = καὶ διὰ νὰ εἴπω γενικῶς μὲ μίαν λέξιν. — **ἀνατροπαὶ οἰκῶν** = ἐξαφανισμοὶ οἰκογενειῶν. Ἀντιφῶν ὁ Ῥαμνοῦσιος καὶ ὁ Ἀρχεπτόλεμος, κατηγορηθέντες διὰ τὴν κατάστασιν τῆς ὀλιγαρχίας τῶν 400, κατεδικάσθησαν ὡς προδόται εἰς θάνατον, τὰ χρήματα ἐδημεύθησαν, αἱ οἰκίαι κατεστράφησαν, δὲν ἐτάφησαν οὔτε ἐν Ἀθήναις, οὔτε ὅπου ἤρχον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐγένοντο ἄτιμοι αὐτοὶ τε καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, γνήσιοι καὶ νόθοι· ὁ δὲ τολμήσας νὰ κάμῃ τούτους ἐπιτίμους ἤθελε γίνεαι ἄτιμος. — **ταῦτα δ' ἄρα** : ὁ δὲ εἶναι ἐπανάληψις τοῦ ἐν τῇ ἀναφ. προτ. (**ἐφ' ὧν δέ**)· ὁ δὲ ἄρα κεῖται εἰρων. (= λοιπὸν κατὰ τὸν ἰδικόν σου παράξενον συλλογισμόν). — **οἰεσθαί γε χρῆ**, ἐνν. αὐτοὺς διδάσκεισθαι ταῦτα τοὺς υἱεῖς. Ἀφοῦ τὰ ἤττον σπουδαῖα διδάσκουν τοὺς υἱοὺς των, πολὺ περισσότερον θὰ διδάσκουν τὰ μᾶλλον σπουδαῖα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'

ἀρξάμενοι, ἐνν. **οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες**. — **ἐπειδὴν θᾶττον συνιῆ** = εὐθὺς ὡς ἀρχίσῃ νὰ ἐνοῶ. — **τροφός**, αὕτη ἦτο συνήθως δούλη ἢ καὶ ἔμμισθος ἐλευθέρα. Αἱ **τροφοὶ** ἦσαν διτταί, α') ἡ **τίθη**, ἡ ὁποία ἐθήλαζε τὸ παιδί, καὶ β') ἡ **τιθήνη** ἢ **τροφός**, ἡ ὁποία μέχρι νοῦ 6 ἢ 7 ἔτους ἀνέτρεφεν αὐτὸ παρέχουσα πᾶσαν περιποίησιν. — **παιδαγωγός** : οὗτος, συνήθως δούλος, διεδέχετο τὴν τροφὸν εἰς τὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ παιδὸς μέχρι τοῦ 18ου ἔτους τῆς ἡλικίας τοῦ, περιποιούμενος,

συμβουλευών, προφυλάττων ἀπὸ παντὸς κακοῦ, τιμωρῶν αὐτόν, ἐνίοτε σκληρῶς, συνοδεύων εἰς τὸ σχολεῖον καὶ πραριστάμενος συχνὰ εἰς τὴν ἐν τῷ σχολεῖῳ διδασκαλίαν. — **διαμάχονται** = ἀμιλλῶνται, καταβάλλουν μεγάλας προσπαθείας. — **παρ' ἑκάστον** = εἰς ἑκάστον. — **ἐνδείκνυμαι** = ἐξηγῶ. — **τὸ μὲν** = τοῦτο μὲν, ἐνν. **ἐστί**. — **ἐκὼν πείθεται**, ἐνν. **εὐ ἔχει**. = **ξύλον διαστρεφόμενον** = στραβόξύλον. **εὐθύνοισι** = ἰσιάζουν, σωφρονίζουν. — **εἰς (οἴκους) διδασκάλων** = εἰς σχολεῖα. Ταῦτα ἦσαν ἰδιωτικὰ ἰδρύματα, ἐντεῦθεν καὶ τὸ ρῆμα **ἐντέλλονται** (βλ. εἰκ. ὑπ. ἀριθ. 3). — **αὖ** : ἐτέθη διὰ τὸ προηγούμενον **ἐπειδὴν θάπτον συνιῆ τις τὰ λεγόμενα**. — **γράμματα** = γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν. — **τὰ ἐγγεγραμμένα**, δηλ. τὰ βιβλία, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν **φωνὴν** (τὰ λεγόμενα). — **ὥσπερ τότε** (ἐνν. **συνίεσαν**) **τὴν φωνὴν** = ὅπως ἀκριβῶς πρότερον (ἐν τῇ νῆπιακῇ ἡλικίᾳ) κατενόουν τὴν διὰ στόματος διδασκαλίαν. — **παρατιθέασι** = τοποθετοῦν ἐμπρός. — **ποιητῶν** : συνήθως οἱ παῖδες εἰς τὰ σχολεῖα ἀνεγίνωσκον τὸν Ὅμηρον, τὸν Ἡσίοδον, τὸν Σόλωνα καὶ τὸν Θεόγνιν. — **ἐκμανθάνω** = ἀποστηθίζω. — **νουθετήσεις** = παραινέσεις, διδάγματα. — **διέξοδοι** = διηγήματα. — **ἕτερα τοιαῦτα** = καθ' ὅμοιον ὡσαύτως τρόπον. — **κακουργῶ** = κάμνω κακόν, παρεκτρέπομαι. — **μελοποιῶν** = λυρικῶν. — **ἐντείνω** = 1) μετατρέπω πεζὸν λόγον εἰς ἔμμετρον· 2) μελοποιῶ. — **εἰς τὰ κιθαρίσματα ἐντείνοντες** = προσαρμόζοντες (τὰ ποιήματα) εἰς μουσικὴν κιθάρας. — **ῥυθμός** = πᾶσα ὁμαλῶς ἐπαναλαμβανομένη κίνησις, τάξις, μέτρον (ἐν τῷ βίῳ). — **ἄρμονία** = συμφωνία (ἤχων). — **οἰκειοῦσθαι** = νὰ ἐντυπώνωνται (νὰ συνηθίζουν αἱ ψυχαὶ τῶν παιδῶν εἰς τοὺς ρυθμοὺς καὶ τὰς ἄρμονίας). — **εὐρυθμότεροι καὶ εὐαρμοστότεροι γιγνόμενοι** = συνηθίζοντες σὺν τῷ χρόνῳ περισσότερο εἰς τὸν ρυθμὸν καὶ τὴν ἄρμονίαν. — **εὐρυθμία** = συμμετρία. — **εὐαρμοστία** = συμφωνία, κανονικότης. — **πᾶς γὰρ ὁ βίος... δεῖται** : ἡ ἀπόφανσις αὕτη τοῦ Πρωτ. ἐρχομένη ὡς κατακλείς τῶν περὶ τῆς ψυχικῆς καὶ πνευματικῆς μορφώσεως τῶν παιδῶν λεχθέντων, ἐξυψώνει αὐτόν πολὺ, διότι ἐμφανίζει αὐτόν, οὐχὶ ὡς ταπεινὸν ἐναντι ἀντιμισθίας διδασκαλον, ἀλλ' ὡς παιδαγωγὸν καὶ ἔνθερμον ὑποστηρικτὴν τῆς παιδείας — **τοίνυν** = δὲ (μτβ.) — **βελτίω** = ὑγιᾶ — **χρηστῆ** = ὑγιῆς. — **πονηρία** = ἀσθένεια, καχεξία. — **οἱ μάλιστα δυνάμενοι** = οἱ ἔχοντες τὰ περισσότερα μέσα. — (**μάλιστα ποιοῦσι**). — **πρωιαίτατα... τῆς ἡλικίας** = ἐνωρίτατα. — **ἀπαλλάττονται** = διακόπτουν τὰς σπουδὰς των. Ὁ Πρωτ.

ἐνταῦθα λέγει ὅτι οἱ παῖδες ἄλλος κατ' ἄλλο ἔτος τῆς ἡλικίας ἤρχιζε νὰ φοιτᾷ εἰς τὸ σχολεῖον, ὡς καὶ κατ' ἄλλο ἔτος διέκοπτε τὰς σπουδὰς. Τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων ἄλλοι μὲν συνίσταν νὰ ἀρχίζη ἡ φοίτησις τὸ ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας, ἄλλοι τὸ ἑβδομον, ὁ δὲ Πλάτων τὸ δέκατον, διότι μόνον ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου δύνανται οἱ παῖδες νὰ ἐννοοῦν τὴν διδασκαλίαν καὶ νὰ ὑπομένουν τοὺς κόπους· μέχρι τοῦ δεκάτου νὰ ὑποβάλλωνται μόνον εἰς σωματικὰς ἀσκήσεις.

αὐτοὶ ἀφ' αὐτῶν = μόνοι των. — **εἰκῆ** = ἀσκόπως. — **ἀτεχνῶς ὡσπερ** = ἀπαράλλακτα ὅπως. — **γραμματιστῆς** = γραμματοδιδάσκαλος, ὁ διδάσκων γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν. — **ὑπογράφω γραμμὰς** = χαράκωνω, ἵνα τὰ γράμματα ἀκολουθοῦν τὴν διεύθυνσιν τῶν γραμμῶν. — **γραμματεῖον** = τὸ πινακίδιον (ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔγραφον), ἡ πλάκα. — **ὑφήγησις** = ὁδηγία, κατεύθυνσις, — **ὑπογράψασα** = χαράξασα, ἀναγράψασα ὡς ὁδηγὸν τοῦ βίου. — **εὐρήματα**, παραθεσις εἰς τὸ νόμους. — **ἐκτὸς βαίνει τούτων** = παραβαίνει τούτους. — **εὐθῦναι** (καὶ **εὐθυναί** = 1) ἡ λογοδοσία τῶν ἀρχόντων, τὴν ὁποίαν ἔδιδον μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀρχῆς αὐτῶν· 2) ἡ ἐπιβλαλλομένη ποινὴ ἐν περιπτώσει ἐνοχῆς τῶν ἀρχόντων. — **ὡς εὐθυνούσης τῆς δίκης** = διότι ἡ τιμωρία ποιεῖ τὸ διάστροφον εὐθύ, τὸν παρεκτραπέντα φέρει εἰς τὴν εὐθεΐαν ὁδόν.

Κ Ε Φ Α Λ Λ Ι Ο Ν Ι Σ Τ'

γάρ, ἔπεξ. τοῦ τοῦτο. — **οὐδὲν θαυμαστόν**, ἐνν. ὡς ὑποκ. τῶν ἀγαθῶν πατέρων πολλοὺς υἱεῖς φαύλους γίνεσθαι. — **ἐν τοῖς ἔμπροσθεν**, (βλ. 323 Α, Κεφ. 12 καὶ 324 Δ', Κεφ. 14). — **ιδιωτεύω** (μετὰ γεν.) = εἶμαι ιδιώτης, ἄπειρος. — **εἰ γὰρ δὴ** = διότι ἐὰν πράγματι — **ὃ λέγω**, δηλ. ὅτι οὐδὲν θαυμαστόν. — **ἐνθυμοῦμαι** = ἔχω τι ἐν θυμῷ, συλλογίζομαι — **προελόμενος ἄλλο ὅτιοῦν** = λαμβάνω ὡς παράδειγμα ἐν ἄλλο οἰονδήποτε. — **εἰ μὴ οἶόν τ' ἦν** : ἡ ὑπόθεσις. διακοπεῖσα διὰ τοῦ **λυσιτελεῖ γάρ**, ἐπαναλαμβάνεται διὰ τοῦ **εἰ οὖν οὕτω** καὶ ἔχει ὡς ἀπόδ. τὸ **οἶε ἂν τι... γίνεσθαι**. — **εἰ μὴ πάντες** = ἐκτὸς ἐὰν πάντες. — **ὁποῖός τις ἐδύνατο ἕκαστος** (ἐνν. αὐλητῆς εἶναι) = ἕκαστος κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεων του. — **καὶ μὴ ἐφθόνει τούτου** = καὶ ἂν δὲν ἀπέκρυπτεν ἀπὸ φθόνου τοῦτο (τὸ αὐλεῖν). — **ἡ ἀλλήλων δικαιοσύνη καὶ ἀρετὴ** = ἡ δ. καὶ ἀ., τὰς ὁποίας ἀσκοῦμεν ἀμοιβαίως. — **ἀφθονία**, τὸ ἀντίθετον τοῦ φθονεῖν. — **προθυμία καὶ**

ἀφθονία = ἄνευ φθόνου (ἀνιδιοτελής) προθυμία. — οἶει ἄν τι...
μᾶλλον = οἶει ἄν μᾶλλον τι· τό τι μετριάζει τὴν ἔννοιαν τοῦ μᾶλλον.
 — **εὐφυνέστατος**, δηλ. εἰς τὴν αὐλητικὴν. — **ἀκλεής**, καὶ κατωτ. **φαῦ-
 λος** = ἄσημος, ἀφανής, — **αὐξάνομαι** = προάγομαι. — **ἀλλ' οὖν γε** =
 ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει τοῦλάχιστον (θὰ ἦσαν αὐληταί). — οὕτως,
 δηλ. ὅπως καὶ ἐν τῇ πόλει τῶν αὐλητῶν. — **ἐν νόμοις καὶ ἀνθρώποις**
 (ἐν διὰ δυοῖν) = ἐν μέσῳ πεπολιτισμένων ἀνθρώπων. — **δίκαιον αὐτὸν**
εἶναι = ὅτι εἶναι δίκαιος. — **δημιουργός** = 1) ὁ μετερχόμενος ἔργον
 ὠφέλιμον εἰς τὸν λαόν, δημόσιος (ιατρός, μάντις κλπ.) 2) τεχνίτης·
 3) διδάσκαλος. — **τοῦ πράγματος**, δηλ. τῆς δικαιοσύνης, τῆς πολιτι-
 κῆς ἀρετῆς. — **κρίνομαι** = συγκρίνομαι. — **διὰ παντός** = εἰς πάσας
 τὰς περιπτώσεις. — **ἀλλ' εἶεν** = ἀλλ' οἱ εἶεν. — **οἰοί περ**, ἐνν. ἦσαν
ἐκεῖνοι. — **Φερεκράτης**: κωμικὸς ποιητής, διδάξας τοὺς Ἀγρίους
 (420 π.Χ.), ἐν οἷς ἔσκωπτε τὴν τότε ροπήν πρὸς ἐπάνοδον εἰς τὸν
 φυσικὸν βίον. — **Λήναιον** = 1) ἱερὸν τοῦ Διονύσου· 2) ὁ χῶρος, ὅπου
 ἑωρτάζοντο τὰ **Λήναια** (Διονύσια), κατὰ τὰ ὅποια ἐτελοῦντο δραμα-
 τικοὶ ἀγῶνες. — **μισάνθρωποι** = πεπολιτισμένοι ἄνθρωποι, ἀηδίασαντες
 ὅμως τὸν ἀνθρώπινον πολιτισμὸν διὰ τὰς ἀδικίας τῶν ἀνθρώπων,
 ὅπως Τιμῶν ὁ μισάνθρωπος. Ἐκ τοιούτων ἀπετελεῖτο ὁ χορὸς τῶν
 Ἀγρίων τοῦ Φερεκράτους. — **σφόδρα... ἀγαπήσαις ἄν** = ἤθελες
 μείνει πολὺ εὐχαριστημένος. — **γενόμενος** = εὐρεθῆς — **Εὐρύβατος**:
 ἦτο Ἐφέσιος, ἐστάλη δὲ εἰς Πελοπόννησον ὑπὸ τοῦ Κροίσου μὲ πολλὰ
 χρήματα, ἵνα στρατολογήσῃ ξενικὸν διὰ τὸν κατὰ τοῦ Κύρου πόλεμον·
 ἀλλὰ λαβὼν τὰ χρήματα ἀπῆλθε πρὸς Κύρον καὶ ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτὸν
 τὰ σχέδια τοῦ κυρίου του. Ἐκ τούτου ἐγένετο περιβόητος καὶ πᾶς
 φαῦλος ἐκαλεῖτο Εὐρύβατος. Ὁ δὲ Φρυνώνας ἦτο Ἀθηναῖος διαβόη-
 τος διὰ τὴν ἀχρειότητά του. Ἀμφότεροι ἦταν παροιμιῶδεις διὰ τὴν
 ὑπερβολικὴν των φαυλότητα.

τρυφῶ = 1) ἀπόνως καὶ ἀνέτως ζῶ· 2) εἶμαι ἰδιότροπος (ἀπὸ τὴν
 πολλὴν τρυφήν). 3) μεμψιμοιρῶ — **οὐδέ γ' ἄν**, ἐνν. εἰς φανεῖη. —
ἡμῖν δοτ. ἠθικῆ. — **οἶός τ' ἦν**, ἐνν. τούτους διδάσκειν. — **ὄντες**
ὁμότεχνοι, ἡ μτχ. ὑποθ. — **τούτους ἔτι...** = τούτους τις ἄν δι-
δάξειεν ἔτι = τις εἰσέτι δύναται νὰ διδάξῃ (ἐκτὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ
 πατρὸς καὶ τῶν φίλων του)· ἡ ἐρώτ. αὕτη ἐπαναλαμβάνει τὸ **τις ἄν**
ἡμῖν διδάξειε, δίδει δὲ εἰς αὐτὴν μόνος του τὴν ἀπόκρισιν διὰ τοῦ
οὐ ῥάδιον... τούτων, δηλ. τῶν υἱῶν τῶν χειροτεχνῶν. — **παντά-**

πασι: δύναται νὰ ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸ ἀπειρών καὶ εἰς τὸ ῥάδιον. — οὕτω δέ, εἶναι ἀπόδοσις τοῦ προηγουμένου ὡσπερ ἄν, συμπληροῦται δὲ διὰ τοῦ οὐ ῥάδιον εἶναι διδάσκαλον φανῆναι. — **κἄν εἰ... καὶ εἰ ἔστι τις ὅστις ὀλίγον διαφέρει ἡμῶν... ἀγαπητὸν ἄν** (ἐνν. εἶη) = καὶ ἐάν τις ὑπάρχη, ὅστις ὀλίγον ὑπερτερεῖ ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ βελτιώνη τοὺς ἄλλους εἰς ἀρετὴν, πρέπει νὰ μένωμεν εὐχαριστημένοι. — **ἄν... ὀνῆσαι**, τοῦ ρ. ὀνίημι = ὠφελῶ. — **καὶ ἀξίως**, συνδέεται πρὸς τὸ διαφερόντως. — **καὶ αὐτῷ δοκεῖν τῷ μαθόντι**: ὁ καὶ ἐπιδοτικός. Ταῦτα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἄλλους σοφιστάς, οἱ ὅποιοι παρεπονοῦντο διὰ τὴν ἀπροθυμίαν τῶν μαθητῶν των εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν διδάκτρων (πρβλ. Γοργ.19 Γ). — **τοιοῦτον πεποιήμαι** = ἔτσι ἔχω κανονίσει. — **ἀποδέδωκεν** = πληρώνει ἀμέσως. — **κατέθηκε**, γνωμ. ἄορ. — **ἐπεὶ** = π.χ. — **πρὸς τὸν πατέρα** = ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν πατέρα. — **δημιουργῶν**, ἐνν. υἱεῖς οὐδὲν εἰσι πρὸς τοὺς πατέρας (οἷτινες ἦσαν παρόντες).

— Ποῖος ἀναχρονισμὸς ὑπάρχει εἰς τὴν μαρτυρίαν περὶ τοῦ χρόνου τῆς διδασκαλίας τῶν « Ἀργίων » ἐν σχέσει μὲ τὸν χρόνον τῆς συνθέσεως τοῦ διαλόγου ;

— Εὐρίσχετε εὖστοχα τὰ παραδείγματα, διὰ τῶν ὁποίων ὁ σοφιστὴς ὑποστηρίζει τὴν γνώμην του ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'

τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ἐπιδειξάμενος = ἀφοῦ ἔκαμε τόσον μακρὰν καὶ τόσον λαμπρὰν ἐπίδειξιν. — **κεκηλημένος** = (βλ. 315 Α, κεφ. Ζ'). — **ὡς ἐροῦντά τι** = μὲ τὴν προσδοκίαν ὅτι θὰ εἴπη τι. — **μόγις πως** = μὲ πολλὴν δυσκολίαν. — **ὡσπερὶ ἑμαυτὸν συναγείρας** = τρόπον τινὰ συνελθὼν εἰς ἑμαυτὸν. — **πολλοῦ ποιοῦμαι** = θεωρῶ μέγα κέρδος. — **ἐπιμέλεια** = παιδείυσις, ἀγωγή. — **ἧ**, δοτ. ὄργαν. — **ἐπεκδιδάσκω** = ἐπεξηγῶ πρὸς τούτοις· ἢ ἐπὶ σημ. προσθήκην, ἢ δὲ ἐκ τελείως. — **καὶ γάρ**, αἰτιολ. τὸ ῥαδίως, ὁ δὲ καὶ εἰς τὸ ὄτωφον. — **συγγίγνομαι** = συζητῶ. — **δημηγόρος** = πολιτικὸς ρήτωρ. — **οὐκ ἔχουσιν οὔτε ἀπ. οὔτε ἐρέσθαι** = οὐκ ἐπίστανται διαλέγεσθαι. — **ἐάν... ἐπερωτήση** = ἐάν καὶ μικρὰν τινὰ ἐπεξηγήσιν ζητήση ἐπὶ τῶν ρηθέντων. — **χαλκεῖα** (καὶ ὀρθότ. χαλκία) = χάλκινα σκευή, — **μακρὸν ἡχεῖ καὶ ἀποτείνει** = ἀποδίδου μακρὸν καὶ παρατεταμένον

ἤχον. Παροιμιῶδες ἦτο τὸ Δωδωναῖον χαλκίον (= χάλκινος λέβης, τοῦ ὁποίου ὁ ἤχος ἠρμηνεύετο ὡς φωνὴ τοῦ Διός). τοῦτο κρουόμενον ἐλαφρῶς ἠδύνατο νὰ ἤχη ὀλόκληρον ἡμέραν. — **κατατείνω δόλιχον τοῦ λόγου** = παρατείνω τὸν λόγον εἰς μακρότατον μῆκος. — **ικανὸς μὲν... ἱκανὸς δέ**: διὰ τῆς ἐπαναφορᾶς ἐξαίρονται αἱ δύο ἱκανότητες τοῦ σοφιστοῦ. — **ἄ**, δηλ. αἱ δύο ἱκνότητες, τὰ δύο χαρίσματα. — **σμικροῦ τινος... ἔχειν** = ὀλίγον τι ἀκόμη μοῦ χρειάζεται, διὰ νὰ ἔχω πάντα (= νὰ εἶμαι ἱκανοποιημένος καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν). — **εἴπερ ἄλλω τῷ** = ὑπὲρ πάντα ἄλλον. — **ἀποπληρῶ** = ἀπογεμίζω. — **ὃ δ' ἑθαύμασα... ἀποπλήρωσον** = τὸ κενόν, τὸ ὁποῖον μὲ ἀπορίαν παρετήρησα εἰς τὸν λόγον σου, τοῦτο εἰς τὴν ψυχὴν μου συμπλήρωσον (κάμε πλήρες καὶ τέλειον). — **πολλαχοῦ**: βλ. 323 Α καὶ Ε, Κεφ. 12—13 καὶ 325 Ε, Κεφ. 15. — **ἀρετῇ**, ἐπεξήγησις τοῦ **ἐν τι**. — **ἄ... ἔλεγον**, δηλ. δικαιοσύνη, σωφροσύνη, ὁσιότης.

— *Ποίας διαφορὰς διακρίνετε μεταξὺ τῶν τελευταίων ἐρωτήσεων τοῦ Σωκράτους καὶ τῆς δημηγορικῆς ἀποδείξεως, τὴν ὁποίαν ἀνέπτυξεν ὁ Πρωταγόρας;*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'

ἀλλά: ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ φιλοσοφικὴ συζήτησις περὶ τῆς οὐσίας τῆς ἀρετῆς. — **ἀλλ' ἢ** (πάντοτε μὲ ἀρνητ. ἐκφρασιν) = παρὰ. Τὰ μόρια τοῦ προσώπου διαφέρουν ποιοτικῶς, τὰ δὲ τοῦ χρυσοῦ ποσοτικῶς. — **ἄλλο... ἄλλο**: ἐπὶ τῶν μετοχῆς καὶ μεταλήψεως σημαντικῶν ρημάτων τὸ μέρος κατὰ τὸ ὁποῖον μετέχομέν τινος τίθεται κατ' αἶτ. — **καὶ δίκαιοι αὖ** = καὶ ἄλλοι πάλιν δίκαιοι. — **ἔστι γὰρ οὖν...** (ὁ γὰρ, βεβαιωτικός, ὁ δὲ οὖν δηλοῖ συμπέρασμα ἐξαγόμενον ἐκ τῶν λόγων τοῦ Πρωτ.). = λοιπὸν ἀλήθειά καὶ ταῦτα (ἀφοῦ τὰ ἠρίθμησες), δηλ. ἡ σοφία καὶ ἡ ἀνδρεία εἶναι μόρια ἀρετῆς; — **ἄλλο** = τὸ μὲν ἄλλο. — **δύναμιν** = λειτουργίαν, ἐνέργειαν. — **οὐκ ἔστιν**: δὲν συνδέεται ὡς ἐπεξ. τοῦ ὡσπερ τὰ τοῦ πρ. — **οὐδὲν** (δηλ. μόριον τοῦ προσώπου) **ἔστι (τοιοῦτον) οἶον**. — **ἢ δῆλα δὴ** (ἐνν. ἔστιν) **ὅτι** = ἢ εἶναι αὐτονόητον ὅτι. Ὁ **ἢ** ἐπανορθωτικός. — **εἴπερ τῷ παραδείγματι ἔοικεν** = ἐὰν ἡ ἀμοιβαία σχέσις τῶν μορίων τῆς ἀρετῆς ὁμοιάξῃ πρὸς τὸ παράδειγμα (τοῦ προσώπου καὶ τῶν μορίων αὐτοῦ). — **οὐδὲν ἄρα...** = οὐδὲν ἄλλο ἄρα τῶν τῆς ἀρετῆς μορίων πλὴν τῆς ἐπιστήμης ἐστὶ τοιοῦτον, οἶον ἐπιστήμη (= σοφία) — **οὐκ ἔφη** (= **ἔφη οὐκ εἶναι**) = ὄχι,

εἶπε. — **δοκεῖ**, ἔνν. **πραῖγμά τι εἶναι**. — **τί οὖν**, ἔνν. **δοκεῖ σοι ;** **αὐτὸ τοῦτο δίκαιόν ἐστι**; = εἶναι αὐτὸ τοῦτο, ὅπερ δεικνύει τὸ ὄνομα αὐτοῦ, δηλ. δίκαιον (ἢ ἀφῆρημένη ἔννοια τῆς δικαιοσύνης καὶ ὄχι ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ ἀντικείμενα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναφέρεται ὡς ἰδιότης;) — **οἶον δίκαιον εἶναι** = **ὥστε δ. εἶναι**. — **εὐφημῶ** = 1) λέγω καλὰ, αἴσια λόγια· 2) σιωπῶ. Εἰς τὰς ἱεροτελεστίας, ἵνα ἀποβοῦν αὐταὶ αἰσίως, ἦτο ἀνάγκη νὰ λέγουν λέξεις εὐοίωνους· ἐπειδὴ ὁμως ἦτο δυνατόν νὰ εἴπη τις ἀκουσίως δυσοίωνόν τινα λέξιν, προτιμοτέρᾳ ἦτο ἐν τούτῳ περιπτώσει εὐλαβῆς σιγῇ ἐντεῦθεν ἢ β' σημασίᾳ τοῦ ρήματος. — **σχολῆ** = δυσκόλως. — **ἄλλο τι**, ὑποκμ. **ὄσιον**, κτηγρμ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν ΙΘ'.

εἰ οὖν εἶποι, ἢ ἀπόδ. **εἶποιμ' ἂν ἔγωγε**. — **εἶναι ἔχοντα** = **έχειν**. **οὕτως ὡς...** = **οὕτως ὥστε**, **λόγος** = γνώμη. — **ἄδικον ἄρα**: κατ' ἀναγκαίαν λογικὴν συνέπειαν. — **τὸ δέ** = ἡ δικαιοσύνη. — **ὑπὲρ ἑμαυτοῦ** = ἐξ ὀνόματός μου. — **ἦτοι...** ἦ = ἦ. . . ἦ. — **δικαιοσύνης**: ἐλέχθη κατὰ τὸ ὁσιότης, εἶναι δὲ σπάνιος τύπος. — **ὅ τι ὁμοίωτατον**: τὸ **ὅ τι** ἐπιτατικόν. — **εἰ διακωλύεις** (πλ. ἔρωτ.) = ἐὰν μοῦ ἀρνεῖσαι τὸ δικαίωμα νὰ ἀποκριθῶ καὶ ἐξ ὀνόματός σου. — **συγχωρῶ** = ὁμολογῶ. — **ἐν αὐτῷ** = εἰς τὴν σχέσιν δικαίου καὶ ὀσίου. — **διαφέρει** = ἐνδιαφέρει. — **μή μοι**, ἔνν. **λέγε τοῦτο**. — **τὸ εἰ βούλει...** **εἶ σοι δοκεῖ**: αἱ δύο ὑποθέσεις διὰ τοῦ ἄρθρου γίνονται οὐσιαστικὰ καὶ εἶναι ὑποκμ. τοῦ **ἐλέγχεσθαι**. — **ἐμέ τε καὶ σέ**, ἔνν. **ἐλέγχεσθαι** = νὰ ἐλέγχωνται αἱ προσωπικαὶ πεποιθήσεις ἐμοῦ καὶ σοῦ (καὶ ὄχι ὑποθέσεις καὶ ἀοριστίαι). — **τὸ δ' ἐμέ...** **λέγω εἰ τις...** **αὐτοῦ** = με τὸ ἐγὼ δὲ καὶ με τὸ σύ τοῦτο ἔννοῶ, ἐὰν δηλ. ἀποκλείσωμεν (ἀπὸ αὐτὸ) ἀπὸ τὴν συζήτησιν τὸ ἐὰν (τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἀοριστίαν). — **οἰόμενος ἐλέγχεσθαι** = διότι φρονῶ ὅτι μόνον οὕτω δύναται ἄριστα τὸ ζήτημα νὰ ἐξετασθῆ. — **μέντοι** = βεβαίως, πράγματι. — **προσέειπε** = ὁμοιάζει. — **ἀμῆ γέ πη** — καθ' ἕνα οἰονδήποτε τρόπον (βλ. καὶ 323 Γ. Κεφ. 13). — **ἔστιν ὅπη** = κατὰ τινα σχέσιν. — **ἐναντιώτατα ἀλλήλοις**: 'Ο Πρωτ. ἔχει ὑπ' ὄψιν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἡρακλείτου περὶ τῆς σχετικότητος τῶν ἀντιθέσεων : « τὰ ψυχρὰ θέρεται, θερμὸν ψύχεται, ὑγρὸν αὐαίνεται, καρφαλέον νοτίζεται »· καὶ πάλιν : « Ταῦτό τ' ἔστιν ζῶν καὶ τεθνηκὸς καὶ τὸ ἐγγρηγορὸς καὶ τὸ καθεῦδον καὶ νέον καὶ γηραιόν· τάδε γὰρ μεταπεσόντα ἐκεῖνᾶ ἐστὶ καθεῖνα πάλιν μεταπεσόντα τάδε ». — **τότε ἔφαμεν**, βλ. 330 Α καὶ

Β, Κεφ. 18. — **τὰ τοῦ προσώπου**, παράθεσις εἰς τὸ ἄ. = **κἂν ταῦτα ἐλέγχοις** = καὶ ταῦτα (τὰ τοῦ προσώπου μόρια) δύνασαι νὰ ἀποδείξης. — **κἂν πάνυ σμικρὸν ἔχη τὸ ὁμοῖον**, ἐνν. ὡς ὑποκμ. **τὰ ὁμοῖον τι ἔχοντα** = καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ἀκόμη κατὰ τὴν ὁποίαν ἢ μεταξὺ των ὁμοιότης εἶναι ἐλαχίστη. — **ἧ γὰρ** = ἀλήθεια λοιπόν. — **σοὶ** = κατὰ τὴν κρίσιν σου. — **οὐ πάνυ οὕτως**, ἐνν. **δοκεῖ μοι ἔχειν** = δὲν νομίζω ὅτι τόσον ὀλίγον ὁμοιάζουν (ὅσον τὸ λευκὸν πρὸς τὸ μέλαν). — **οὐ μέντοι αὖ** (ἐνν. **ἔχει**) **οὐδὲ ὡς...** = ἀλλ' ὄχι καὶ πάλιν τόσον πολὺ, ὡς... — **δυσχερῶς ἔχειν** = ὅτι δυσχερεστεῖται, στενοχωρεῖται. — **ἐπισκεψόμεθα**: Ὁ Σ. βλέπων ὅτι ὁ σοφιστὴς στενοχωρεῖται, καταλείπει τὴν προκειμένην συζήτησιν καὶ προβαίνει εἰς τὴν ἀπόδειξιν ὅτι ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ σοφία ταυτίζονται.

— *Ἀναγνωρίσασε τὸ εἶδος καὶ τὸ σχῆμα τῶν ἐν τῷ κεφαλαίῳ συλλογισμῶν τούτων.*

— Προσέξατε τὸ εὐφρυνὲς σόφισμα τοῦ Σωκράτους χρησιμοποιούντος τὸ κατηγορούμενον τῆς ἐλάσσοτος **δίκαιον** ὡς οὐσιαστικόν, ἐνῶ ὁ Πρωταγόρας τὸ μετεχειρίσθη ὡς ἐπίθετον, ἐννοῶν ὅτι ἡ δικαιοσύνη εἶναι **δίκαιον** (πρᾶγμα).

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ'

σωφρονῶ = ἐνεργῶ μὲ νοημοσύνην, σύνεσιν. — **πράττοντες**, μτχ. αἰτλγ. ἢ τροπικῆ. — **τοῦναντίον** = ἀφρόνως πράττειν. — **σωφροσύνη**, δοτ. αἰτίου. — **ὡσαύτως**: ἐνταῦθα ἐκ τῶν μερικῶν ἀνυψοῦται εἰς τὰ γενικὰ κατὰ τὴν ἐπαγωγικὴν μέθοδον. — **ἀναλογισόμεθα** = ἄς ἀνακεφαλαιώσωμεν. — **τῷ σωφρόνως πραττομένῳ** δοτ. συγκριτικῆ. — **πράττοιτ' ἄν**: τὸ πρᾶγμα εἶναι ὅλως βέβαιον, ἀλλὰ μεταχειρίζεται εὐκτικὴν πρὸς μετριωτέρην ἔκφρασιν. — **λύω** = ἀναιρῶ, ἀνακαλῶ. — **τῶν λόγων** = τῶν (δύο) ἰσχυρισμῶν. — **τὸ ἐν ἐνί...εἶναι** (βραχυλογία) = **τοῦτον τὸν λόγον, ἐν ᾧ ἐλέγετο ἐν ἐνί...εἶναι** — πρὸς **τῷ ἕτερον εἶναι**: ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι διάφορον (ἡ σοφία τῆς σωφροσύνης). — **αὐτὰ καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν** = αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ καὶ αἱ ἐνέργειαι αὐτῶν. — **οὐ πάνυ μουσικῶς λέγονται** = εὐρίσκονται εἰς πολὺ μεγάλην παραφωνίαν. — **συνᾶδω** = συμβιβάζομαι. — **συναρμόττω** = εὐρίσκομαι ἐν ἁρμονίᾳ. — **ἴντι ἀντι οὕση**: ἡ μτχ. συνεφώνησε πρὸς τὸ ἐνί καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ ἀφροσύνη. — **διασκοπῶ** διερευνῶ. — **ὅτι ἀδικεῖ** = ἐφ' ὅσον διαπράττει ἀδικίαν. — **ἐπει** = μο-

λονότι.— **διαλέχθητι πρὸς τοῦτον τὸν λόγον** = στρέφον τὴν συζήτησιν πρὸς τοῦτον τὸν ἰσχυρισμὸν (γνώμη). — **οὐδέν μοι διαφέρει** = οὐδὲν μὲ ἐνδιαφέρει (τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ἡ οὐσία τῆς συζητήσεως). — **ἐὰν μόνον** = ἀρκεῖ μόνον νά. — **ταῦτα**, δηλ. ἃ οἱ πολλοὶ φασιν. — **τὸν λόγον...** **ἐξετάζω** = προτίθεμαι (ἐνδιαφέρομαι) νά διερευνήσω τὰ λεγόμενα (τὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος). — **ἐξετάζεσθαι** = νά ὑποβάλλώμεθα εἰς ἔλεγχον. — **ἐκαλλωπίζετο** = ἔκαμε μορφασμούς (πρὸς ἀποφυγὴν τῆς συζητήσεως). — **λόγος δυσχερῆς** = ζήτημα ἀνιαρὸν καὶ δυσάρεστον.

— Ποῖον εἶδος εἶναι τὰ σοφίσματα τοῦ Σωκράτους ;

— Κατὰ τίνα μέθοδον προχωρεῖ εἰς τοὺς συλλογισμούς, διὰ νά περιπλέξῃ τὸν ἀντίπαλον ;

— Διατυπώσατέ τινες τῶν συλλογισμῶν τούτων.

— Εἰς ποίαν λογικὴν ἀρχὴν ὑπάγεται τὸ « Ἐν ἐνὶ μόνον ἐναρτίον ἐστί ; »

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

ἔστω : διὰ τούτου ὁ σοφιστὴς δὲν ἀποκηρύττει τὴν ἐν 333 Γ, Κεφ. 20 γνώμην του, ἀλλὰ θέλει νά ἀκούσῃ τὸν Σ. ἀνασκευάζοντα τὴν γνώμην τῶν πολλῶν. — **ὅτι ἀδικοῦσι**, βλ. 333 Β, Κεφ. 20. — **ὅτι ἀδικεῖ**. — **φρονῶ** = ἔχω τὸ λογικόν μου, σκέπτομαι. — **βουλεύομαι** = διανοοῦμαι, σκέπτομαι, ἀποφασίζω. — **πότερον**, (ἐνν. εὐ βουλεύονται), **εἰ εὐ πράττουσι... κακῶς ;** = ποῖον ἐκ τῶν δύο σκέπτονται ὀρθῶς, ἐὰν εὐτυχοῦν ἀδικοῦντες ἢ ἐὰν δυστυχοῦν ; — **τραχύνομαι** = ἐκτραχύνομαι, ἀγριεύω. — **ἀγωνιῶ** (ἐφετ.) = ἐπιθυμῶ νά ἀγωνισθῶ. — **παρατετάχθαι** = ὅτι ἔλαβε στάσιν ἐτοιμοπολέμου καὶ μὲ ἐφ' ὄπλου λόγχην πολεμιστοῦ. — **εὐλαβούμενος** = μὲ προσοχὴν καὶ διάκρισιν. — **λέγεις**, ἐνν. **ἀγαθὰ εἶναι**. — **καὶ τὰ τοιαῦτα**, δηλ. ἃ **μηδὲ τὸ παράπαν ὠφέλιμα**· ὁ καὶ εἶναι ἐπιδοτικὸς. — **πολλά**, ἐνν. **ἀγαθὰ**. — **ἵπποις δέ**, ἐνν. **ὠφέλιμα**. — **ἀγαθὰ** = ὠφέλιμα. — **βλάσται** = βλαστοί. — **πτόρθος** = τρυφερὸς βλαστὸς. — **ἀρωγόν** = ὠφέλιμον. — **παντοδαπὸν** = παντοειδές. — **ἐνταῦθα** = εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν, δηλ. εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ἐλαίου ἐν τῷ σώματι τοῦ ἀνθρώπου. — **ἀλλ' ἢ**, βλ. 329 Δ, Κεφ. 17. — **οἷς**, ἔλξις. — **μέλλει** δηλ. ὁ ἀσθενῶν. — **ὄσον** = τοσοῦτον μόνον ὥστε. — **τὴν δυσχερείαν κατασβέσαι** = νά ἐξαλείψῃ τὴν ἀηδίαν (τὴν προκαλουμένην εἰς τὴν ὄσφρησιν.). — **ὄψον** = προσφάγιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'

ἀναθορυβῶ = κάμνω θόρυβον ἐπιδοκιμασίας, ἐπιδοκιμάζω· ἀντίθ.
καταθορυβῶ· — **ὑπόκωφος** = ὀλίγον κωφός. — **μείζων** = δυνατώ-
 τερα. — **πῶς βραχεία ἀποκρίνεσθαι;** = ποίου εἴδους βραχείας ἀπο-
 κρίσεις ἔχεις τὴν ἀξίωσιν νὰ κάμνω; **ἀλλ'** ἔνν. **ἀποκρίνωμαι**. —
γοῦν = **γε** = τῷ ὄντι. — **ὥστε τὸν λόγον μηδέποτε ἐπιλιπεῖν** =
 ὥστε νὰ μὴ διακοπῇ ποτε ἡ συζήτησις. — **μακρὰ λέγειν... καὶ αὐτὸν**
βραχεία: οἱ σοφισταὶ ἰσχυρίζοντο ὅτι περὶ τῶν αὐτῶν ἠδύνοντο νὰ
 εἶπουν καὶ διὰ βραχυτάτων καὶ διὰ μακροτάτων. — **εἰς ἀγῶνα λόγων**
ἀφικνοῦμαι = ἀγωνίζομαι (τινι) συζητῶν. — **(εἰ) οὕτω διελεγόμεν,**
 ἐπεξήγησις τοῦ **εἰ τοῦτο ἐποίουν**. — **οὐδ' ἂν ἐγένετο...** = καὶ τὸ
 ὄνομα τοῦ Πρωταγόρου δὲν θὰ εἶχε διαφημισθῆ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων. Ὁ
 Πρωταγόρας νομίζει ὅτι ὁ ἀγὼν τῶν λόγων οὐδένα εὐγενέστερον σκοπὸν
 ἔχει ἢ τὴν ἀπόκτησιν δόξης. — **οὐκ ἤρρεσεν... ταῖς ἀποκρίσεσι** =
 δὲν ἔμεινεν εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του μὲ τὰς ἀποκρίσεις. —
ἐν ταῖς συνουσίαις = εἰς τὰς συζητήσεις τοῦ συνεδρίου. — **τὰ μακρὰ**
ἀδύνατος = δὲν δύναμαι νὰ παρακολουθῆσω τὰς μακρολογίας. — **ἐπεὶ,**
 βλ. 333 Γ, Κεφ. 20. — **καὶ ταῦτ'**, δηλ. τοὺς μακροὺς λόγους. — **τρίβων** =
 τριμμένο καὶ παλαιὸ κοντὸ ἐπανωφόρι. Τοιοῦτον ἐφόρουσιν οἱ πτωχοί,
 οἱ Σπαρτιαῖται, οἱ λακωνίζοντες καὶ ἀπὸ τοῦ Σωκράτους οἱ αὐστηρότερον
 βίον ἄγοντες φιλόσοφοι, οἱ κυνικοί, καὶ στωικοί. — **οὐχ ὁμοίως ἔσον-**
ται = δὲν θὰ ἔχουν τὸ αὐτὸ ἐνδιαφέρον. — **ὡς,** αἰτιολ. — **φιλοσο-**
φία = φιλομάθεια. — **Κρίσων:** ἐξ Ἰμέρας τῆς Σικελίας· νικήσας
 στάδιον ἐν Ὀλυμπίᾳ τῷ 448, 444 καὶ 440. — **δολιχοδρόμος** = ὁ
 δρομεὺς ὁ δωδεκάκις διατρέχων τὸ στάδιον. — **ἡμεροδρόμος** = ταχυ-
 δρόμος. — **διαθέω** = δρόμω ἀγωνίζομαι. — **σοῦ,** β' ὅρος συγκρ. — **ἐν**
τῷ αὐτῷ = εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν, συγχρόνως. — **συγκαθεῖναι,** τοῦ
συγκαθίημι = χαλαρώνω τὸ βῆμα. — **αὐτὰ τὰ ἐρωτώμενα** = εἰς
 αὐτὰς μόνον τὰς ἐρωτήσεις. — **τις ὁ τρόπος ἔσται τῶν διαλόγων;**
 = ποῖον θὰ εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῶν διαλόγων; (ὅταν
 δηλ. ἀπεραντολογοῦν). — **χωρὶς... εἶναι** = ὅτι εἶναι διάφορα πράγμα-
 τα. — **δημηγορεῖν** = μακρὰ λέγειν. — **ἀλλ' ὄρα** = ἀλλὰ καὶ μόνος σου.
 βλέπεις τὸ δίκαιον.

— Ἀναγνωρίσατε τὸ ἦθος τῶν προσώπων ἐν τῷ κεφ. τούτῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'

μη μετεῖναι οἱ μακρ. = ὅτι δὲν ἔχει τὴν ἰκανότητα νὰ μακρολογῇ. — **παραχωρεῖ** = ὑποχωρεῖ (εἰς τὸν Πρωταγόραν, ὡς πρὸς τὴν μακρολογίαν). — **τοῦ οἴος τ' εἶναι διαλέγεσθαι** (= ἐν τῇ ἰκανότητι τοῦ. . .) **καὶ τοῦ ἐπίστασθαι** (= ἐν τῇ δεξιότητι τοῦ. . .). — **λόγον τε δοῦναι καὶ δέξασθαι** = νὰ ἐρωτᾷ καὶ νὰ δέχεται ἀπάντησιν. — **φαιλότερος** = ἀδεξιώτερος. — **ἀντιποιεῖται** (δηλ. τοῦ διαλέγεσθαι) = ἀμιλλᾶται. — **ἐκκρούων τοὺς λόγους** = ἀποφεύγων (διὰ μακροῦ λόγου) τὸ θέμα τῆς συζητήσεως. — **ἐπεὶ** = διότι. — **οὐχ ὅτι** = οὐ (ἐνν. λέγω) **ὅτι** = ἂν καί. — **ἐπιεικέστερα λέγειν** = ὅτι ἀπαιτεῖ δικαιοτέρα. — **πρὸς Πρωτ. εἶναι** = ὅτι εὐνοεῖ τὸν Πρωτ. — **φιλόνομος** = φίλερις. — **πρὸς δ' ἂν ὀρμήσῃ** = εἰς ὅ,τι καταπιασθῇ. — **συμφιλονικῶ** = ἀναμειγνύομαι εἰς τὴν φιλονικίαν ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου. — **μη διαλύσαι μεταξὺ** = νὰ μὴ διακόψουν εἰς τὸ μέσον (τὴν συζήτησιν). — **κοινὸς** = ἀμερόληπτος. — **ἴσος** = ὁ ἐξ ἴσου καταμερίζων τὴν ἐκτίμησιν. — **συγχωρεῖν** = νὰ κάμνητε ἀμοιβαίας παραχωρήσεις. — **ἀμφισβητεῖν** = νὰ διαφωνῆτε συζητοῦντες. — **δι' εὐνοίαν** = ἀπὸ ἀγαθῆν προαίρεσιν (ἵνα διαφωτισθοῦν). — **εὐδοκίμῳ** = ἐκτιμῶμαι εἰλικρινῶς. — **ἐπαινοῦμαι** = ἀπολαύω ἐγκωμίων (πολλὰκις ἀπατηλῶν). — **ἐν ἡμῖν** : ὡς κριταῖς. — **ἐν λόγῳ** = μὲ λόγια. — **εὐφραينوίμεθα** : τὸ εὐφραίνεσθαι περὶ πνευματικῆς ἀπολαύσεως, τὸ δὲ ἡδεσθαι περὶ ὑλικῆς ἡδονῆς. — **αὐτῇ τῇ διανοίᾳ** = διὰ μόνῃς τῆς ψυχῆς. — **ἡδὺ πάσχειν** = ἀπολαύειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'

φύσις = φυσικὸς νόμος. — **νόμος** = θετός, γραπτὸς νόμος. — **τύραννος** : ὁ Ἰππίας λέγων τοῦτο εἶχεν ὑπ' ὄψιν τοὺς Πινδαρικοὺς στίχους « Νόμος ὁ πάντων βασιλεὺς θνητῶν τε καὶ ἀθανάτων ἄγει δικαίῳ τὸ βιαιότατον ὑπερτάτῃ χερὶ τεκμαίρομαι ἔργοισιν Ἑρακλέους ». — **πολλὰ . . . βιάζεται** = συχνὰ ἐκβιάζει (= ἐπιβάλλει βιαίως) σχέσεις παρὰ τοὺς φυσ. νόμους. — **τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων**, δηλ. τὴν κατὰ τὸν φυσικὸν νόμον συγγένειαν ἡμῶν. **κατ' αὐτὸ** = δι' αὐτὸ (διότι εἴμεθα σοφώτατοι).

πρυτανεῖον = τὸ ἀρχεῖον τῶν πρυτάνεων μετὰ τῆς ἱερᾶς ἐστίας τῆς πόλεως, ἐν τῇ ὁποία ἔκαιε καὶ τὸ ἄσβεστον πῦρ. Ἐθεωρεῖτο τὸ κέντρον τῆς πόλεως καὶ ἐσιτοῦντο ἐν αὐτῷ δημοσίᾳ δαπάνη οἱ πρυτᾶ-

νεις καὶ ἄλλοι ἀξιούμενοι σιτήσεως διὰ τὰς ἑαυτῶν ὑπηρεσίας ἢ τῶν προγόνων των. Ἐν Ἀθήναις ἀρχικῶς ἦτο ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, βραδύτερον δὲ ὑπὸ τὸ βόρειον τεῖχος πλησίον τῆς Ἀγορᾶς. — **πρυτανεῖον τῆς σοφίας** = πνευματικὸν κέντρον. Χρησμός τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν ἐκάλει τὰς Ἀθῆνας ἐστίαν καὶ πρυτανεῖον τῶν Ἑλλήνων. — **μέγιστον**, διὰ τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν ἀρχαιότητα. — **ὀλβιώτατον**, διὰ τὸν πλοῦτον. — **ἀξίωμα** = τιμή. — **συμβαίω** (παθ.) = συμβιβάζομαι. — **εἰς τὸ μέσον** = εἰς μέσην τινὰ γραμμὴν. — **τὸ ἀκριβές** = τὸ αὐστηρὸν, τὸ σχολαστικόν. — **ἐφρεῖναι καὶ χαλάσαι τὰς ἡνίας τοῖς λόγοις** = νὰ ἀπολύσω καὶ χαλαρώσω τὰς ἡνίας εἰς τοὺς λόγους (νὰ ἄρω τοὺς περιορισμοὺς εἰς τὸ μῆκος τῶν λόγων). — **εὐσχήμων** = κομψός, χαρίεις. — **ἐκτείνω πάντα κάλων** (ἡ μεταφορὰ ἐκ τῶν πλοίων = λύω ὅλα τὰ σχοινιά, μεταχειρίζομαι πάντα τρόπον. — **ἐφέντα** τοῦ **ἐφήμι** (**οὐρία**, ἐνν. **πνοῆ**) = παραδίδω τὸν ἑαυτόν μου εἰς οὐριον ἄνεμον. — **πέλαγος τῶν λόγων** = πέλαγος ἀπεραντολογίας. — **ἀποκρύπτω γῆν** = χάνω τὴν γῆν ἀπὸ τὰ μάτια μου, ξεγάνω τὸ θέμα τῆς συζητήσεως. — **μέσον τέμνω** = τηρῶ μέσην ὁδόν. (Ἡ μεταφορὰ ἐκ τῶν ναυτῶν, οἱ ὁποῖοι περικυκλωμένοι ὑπὸ σκοπέλων τέμνου μέσην ὁδόν, ἵνα μὴ προσαρᾶξουν οὔτε εἰς τὸ ἓν οὔτε εἰς τὸ ἄλλο μέρος). — **ὥς** = οὕτω. — **ποιήσετε**, ὁ μελλ. ἀντὶ προστακτικῆς πρὸς μετριοτέραν ἔκφρασιν. — **ράβδουχοι**, ὠνομάζοντο οἱ κριταὶ τῶν γυμνικῶν ἀγώνων, οἱ ἀγωνοδίκαι, ὡς φέροντες ράβδον. — **ἐπιστάτης** = ἐπιμελητῆς ἀγώνων, κοσμητῶρ. — **πρύτανις** = πρόεδρος τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς — **ὄς**, ἀναφ. τελικὴ πρότασις.

— Ὅρισατε εἰδικῶς τὰ πνευματικὰ διαφέροντα τῶν κυρίων προσώπων τοῦ διαλόγου καὶ διαπιστώσατε ποία συγγένεια ὑπάρχει μεταξύτων.

— Τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν Ἀθηναίων ὡς « π ρ υ τ α ν ε ἰ ο υ τ ῆ ς σ ο φ ί α ς » παραβάλατε πρὸς τὸ ἐν Περικλέους Ἐπιταφίῳ « Ἑ λ λ ἄ δ ο ς π α ἰ δ ε υ σ ι ν » καὶ ἀναπτύξατε προφορικῶς τὸ θέμα: Αἱ Ἀθηναὶ πνευματικὸν κέντρον τῆς Ἑλλάδος.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ Ε'

βραβευτής = ἀγωνοδίκης. — **ἐκ περιττοῦ ἡρήσεται** = ἡ ἐκλογή του θὰ εἶναι περιττή. — **ἀλλὰ δὴ** (ὑποφορὰ) = ἀλλὰ θὰ προβάλη τις τὴν παρατήρησιν ὅτι. — **ἐπεὶ τὸ γ' ἐμὸν** = διότι ὅσον ἀφορᾶ ἐμέ. —

οὕτωςι (ὡδε), ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ κατωτ. εἰ μὴ βούλεται. — προ-
 θυμείσθε = ζωηρώς ἐπιθυμείτε. — ὡς... φημί = κατὰ ποῖον τρό-
 πον ἐννοῶ. — ὑπέχω λόγον (= δίδωμι λόγον) = ἀποκρίνομαι. —
 ὑμεῖς ἐνν. ἐδεήθητε. — διαφθείρω τὴν συνουσίαν = ματαιώνω τὴν
 συζήτησιν. — πάνυ μὲν οὐκ ἤθελε = τόσον πολὺ δὲν ἤθελε.

— Ποίαν σημασίαν ἔχει διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν ἀριότητα τοῦ δια-
 λόγου τὸ ἐπεισόδιον τῶν Κεφ, 22 - 26 ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ'

διασκοπῶ = ἐξετάζω λεπτομερῶς. — πάνυ... τὸ = τὸν "Ὀμηρον
 λέγειν τὸ (ἀντικμ.) πάνυ τι (κτηγρμ) = ὅτι ὁ "Ὀμηρος ὀρθότατα
 λέγει τὸ « σύν τε... ἐνόησε (Ἰλ. Κ 224, ἐνθα ὁ Διομήδης δικαιολογεῖ
 τὴν πρόσληψιν καὶ ἐτέρου ἥρωος πρὸς κατασκόπευσιν). — σύν = συγ-
 χρόνως. — (ἐρχομένῳ) ὅ, ἐπιμερ. — πρὸ ὃ τοῦ (ὑπερβ.), ἀντὶ ὃ
 πρὸ τοῦ. Ὁ ὅλος σ. = ὅταν δύο βαδίζουσιν μαζί, συνήθως ὁ ἕνας ἀντι-
 λαμβάνεται κατὰ πρὸ τοῦ ἄλλου καὶ ὁ ἕτερος πρὸ τοῦ ἐτέρου. — εὐπο-
 ρος = ἐφευρετικὸς, ἐπινοητικὸς. — γὰρ = διότι τότε (ὅταν ἐρχώμεθα
 ἀνά δύο). — ζητεῖ ὅτω = ζητεῖ ἄλλον ὅτω ἐπιδειξεται. — βεβαιού-
 μαι = ἐξακριβώνω. — ἐντύχη, ἐνν. τοιοῦτω, μεθ' ὅτου βεβαιώσεται. —
 ἐπιεικῆς = λογικὸς, σπουδαῖος. — ἦ σέ, ἐνν. περὶ ἀρετῆς βέλτιστ' ἀν
 ἐπισκέψασθαι; — ὅς, ἀναφ. αἰτιολ. — ὑποκηρύττομαι (μέσ.) = δια-
 φημίζω τὸν ἑαυτὸν μου διὰ κηρύκων. — σεαυτὸν ἀπέφηνας = παρου-
 σιάσθης δημοσίᾳ. — ἄρνυμαι = λαμβάνω. — σκέψις = ἔρευνα. — τού-
 των = τῆς ἀρετῆς. — οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐ = δὲν εἶναι ἄλλως δυνατὸν
 νὰ γίνῃ. — ἀναμνησθῆναι (παθ.) τὰ μὲν (ἀντικμ.) παρὰ σοῦ = νὰ
 μὲ βοηθήσῃς τὰ μὲν νὰ ἐνθυμηθῶ. — τὸ ἐρώτημα: τὸ ζήτημα ἐτέθη
 ἐν 329 Γ, Κεφ. 17. — ἐπὶ ἐνί... ἐστι = ἀνήκουν εἰς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ
 πράγμα. — ἡ ἐκάστω... ὑπόκειται = ἡ εἰς ἕκαστον ὑπόκειται ἰδιαι-
 τέρα τις οὐσία. — οὐκ ὄν... τὸ ἕτερον = τὸ ἕτερον αὐτῶν οὐκ ὄν
 (τοιοῦτον) οἶον τὸ ἕτερον; — ἐπικεῖσθαι = ὅτι ἔχει ὡς ὄνομα.
 — οὐχ, ἐνν. ὁμοῖα ὡς τὰ τοῦ... ὁμοῖά ἐστί. — ἀλλ' ἐνν. ἀνόμοια,
 ὡς τὰ τοῦ προσώπου... ἀνόμοιά ἐστί. — δύναμις = ἐνέργεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ'.

μὲν = ἀληθῶς. — καὶ ἴτας γε (ἐκ τοῦ (ἰέναι) = καὶ μάλιστα
 ἀπτοήτους (εἰς τὸ νὰ ὀρμοῦν πρὸς...). — μὲν οὖν = βεβαιότατα. — τὸ

μέν τι αὐτοῦ = ἐν μὲν μέρος αὐτοῦ. — **κολυμβῶσι** = καταβαίνουν εἰς τὰ φρέατα (ἵνα καθαρίσουν ἢ ἐξαγάγουν πεσόντα ἀντικείμενα). — **πέλτας ἔχοντες**, ἐνν. **θαρραλέοι εἰσὶ πολεμεῖν**. — **ἑαυτῶν**, γεν. συγκρ. **ἢ πρὶν μαθεῖν**, πλεοναστικῶς. — **μεντᾶν...** **εἶη** = ἀληθινὰ τότε θά ᾔτο ἀηδία ἢ ἀνδρεία. — **μαινόμενοι**: διότι τολμοῦν ὅ,τι ἀγνοοῦν. — **οἱ οὕτω θαρραλέοι** = οἱ τοιοῦτοι θαρραλέοι δηλ. οἱ ἀνεπιστήμονες. — **καὶ ἐκεῖ** (350 Α, Κεφ. 34), ὅπου ἐλέγετο : **οἱ ἐπιστήμονες τῶν μῆ... θαρραλεώτεροι**. ὄντες μτχ. αἰτιολ. — **τούς δὲ ἀνδρείους...** (πρό-ληψις) = **ὡς δὲ οἱ ἀνδρεῖοι οὐ θαρραλέοι εἰσὶ**. — **τὸ ἐμὸν ὁμολόγημα** (παράθεσις) = τοῦτο τὸ ὅποσον ἐγὼ παρεδέχθην· ἀλλ' ὁ Πρωτ. ἀντιθέτως εἶχεν ὁμολογήσει ὅτι οἱ ἀνδρεῖοι θαρραλέοι εἰσὶν· ὅθεν τὸ **οὐ** πλεονάζει. — **ἔπειτα** = μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἐταύτισα τὸν ἀνδρεῖον πρὸς τὸν θαρραλέον. — **τούτῳ τῷ τρόπῳ μετιῶν** = μὲ τὴν μέθοδον αὐτὴν. — **ἰσχύς** = σωματικὴ δύναμις. — **ἔπειτα**, ἐνν. **εἴ με ἔροιο**. — **τοῖς αὐτοῖς...** **τούτοις** = τὰς αὐτὰς ἀποδείξεις, τὴν αὐτὴν ἀποδεικτικὴν μέθοδόν σου. — **γίγνομαι ἀπὸ** = προέρχομαι ἀπὸ. — **θυμὸς ἀψιθυμία**. — **ἐκεῖ**, δηλ. εἰς τὸ προηγούμενον παράδειγμα. — **συμβαίνει** = προκύπτει. — **τέχνη** = τεχνικὴ ἄσκησις. — **εὐτροφία τῶν ψυχῶν** = ἡ καλὴ ἀνατροφή.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Λ Ε'

ἤδομαι τοῖς καλοῖς = εὐχαριστοῦμαι μὲ τὰ καλὰ καὶ ἔντιμα. — **ἀνιαρά**, ἐνν. **ἄττα**. — **λέγω** = ἐννοῶ τὸ ἐξῆς. — **ὅ** = ἐφ' ὅσον — **κατὰ τοῦτο** (= ὡς πρὸς τοῦτο), ἐνν. **τὰ ἡδέα**, ὡς ὑπκμ. — **μὴ εἴ τι... ἀποβήσεται;** = χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ἀν θὰ προκύψουν ἀπὸ αὐτὰ διαφορετικὰ ἀποτελέσματα (ἀνεξαρτήτων) τῶν συνεπειῶν ἐ — **οὐ κακά;** ἐφ' ὅσον εἶναι λυπηρὰ δὲν εἶναι κακά; — **ἀπλῶς οὕτως** = σαφῶς καὶ ὠρισμένως. — **πρὸς τὴν...** **ἀλλὰ καὶ πρὸς...** = διὰ τὴν νῦν ἀπόκρισιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἄλλον μου βίον. — **ἔστι δι' ἃ ἔστι;** τὸ πλήρες : **ἔστι δ' ἃ τῶν ἡδέων ἔστιν ἀγαθὰ, ἔστι δ' ἃ τῶν ἀνιαρῶν κακά**. Ἡ τριχοτομία τῶν ἡδέων καὶ ἀνιαρῶν πιθανῶς ἀνήκει εἰς τὸν Πρωτ. — **τοῦτο τοίνυν λέγω...** **ἔρωτῶν...** = ὅταν λοιπὸν ἐρωτῶ, ἐάν ἡ ἡδονὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν (χωρὶς νὰ ἐξετάσωμεν τὰς συνεπειὰς τῆς) δὲν εἶναι ἀγαθόν, τοῦτο ἐννοῶ, ἐάν τὰ ἡδέα, ἐφ' ὅσον εἶναι ἡδέα, δὲν εἶναι ἀγαθὰ. — **πρὸς λόγον εἶναι** = ὅτι εἶναι ὠφέλιμον διὰ τὴν συζήτησιν, προάγει τὴν συζήτησιν. — **τὸ σκέμμα** = τὸ προῖόν τῆς

ἐρεῦνης. — ἡγεμονεύω τῆς σκέψεως = διευθύνω τὴν ἔρευναν. — **δικαιος** (εἰ)σὺ = **δίκαιόν ἐστι σέ**. — **κατάρχω τοῦ λόγου** = ἔχω προκαλέσει, εἶμαι ὁ αἴτιος τῆς συζητήσεως. — **γένοιτο** δηλ. τὸ ζητούμενον. — **ὥσπερ εἶ τις...**; ἀσυνδέτως, διότι εἶναι ἐπεξ. — **ἐκ τοῦ εἶδους** = ἐκ τῆς ἐξωτ. ὄψεως. — **τὰ τοῦ σώματος ἔργα** = αἱ σωματικαὶ λειτουργίαι. — **τὰς χεῖρας ἄκρας** = τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν. — **μετάφρνον** = ὠμοπλάτη. — **καὶ ἐγὼ τοιοῦτόν τι** (= οὕτω καὶ ἐγώ) : εἶναι τὸ δεικτικὸν τοῦ ὥσπερ, ἢ δὲ ὑπόθ. **εἰ εἶποι** ἔμεινεν ἀνανταπόδοτος. — **θεασάμενος** (ἐπεξ. τοῦ τοιοῦτον), **ὅτι οὕτως ἔχεις** = ἀφοῦ ἀντελήφθην (ἐκ τῆς ἀποκρίσεώς σου) ὅτι τοιαῦτα φρονεῖς (περὶ τοῦ ἀγαθοῦ. . .). — **καὶ τότε ἀποκάλυψον** = ἀποκάλυψον τὰς σκέψεις σου καὶ εἰς τοῦτο ἐδῶ τὸ σημεῖον. — **τοῦτο**, δηλ. ἡ ἐπιστήμη. — **οὐδὲ διανοοῦνται** = οὐδὲ σκέπτονται περὶ αὐτοῦ ὡς τοιοῦτου ὄντος = καὶ δὲν θέλουν νὰ ἀναγνωρίσουν αὐτὴν (τὴν ἐπιστήμην) ὡς τοιαύτην. — **ἐνούσης** (ἐνδοτ. μτχ.) **ἀνθρώπων** = ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος κέκτεται τὴν ἐπιστήμην — **ἄρχειν**, ἐνν. **φασί**. — **ἀτεχνῶς... ὥσπερ** = ἀκριβῶς ὅπως. — **ἀπάντων**, δηλ. ψυχικῶν παθῶν. — **οἶον** = **τοιοῦτον ὥστε** = κατάλληλον νά. . . — **εἶπερ τῷ ἄλλῳ** βλ. 329 Β, Κεφ. 17. — **κράτιστον** = ἰσχυρότατον. — **μὴ οὐχί**, μετ' ἀπρμφ., βλ. Συντ. — **καλῶς λέγων**, ἐνν. **φῆς τοῦτο** — **ὦν** = ὑπό τινος τούτων τῶν παθῶν, ἀ. . . — **ὁ... ἐστι πάθος..** = τί λογῆς ψυχολ. φαινόμενον εἶναι αὐτό, τὸ ὁποῖον παθαίνουν. — **ἐπεὶ** (ἂν καὶ) **γιγνώσκειν** : συνεχίζεται ὁ πλάγ. λόγος. — **τὸ πάθημα** (ὑπκμ.), δηλ. γιγνώσκοντες τὰ βέλτιστα οὐκ ἐθέλουν. . . — **ἠτᾶσθαι** κτγρμ. — **σκοπεῖσθαι** = νὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν. — **εἶναι τι ἡμῖν** = ὅτι θὰ μᾶς ὑποβοηθήσῃ. — **ἐμὲ ἠγήσασθαι** : ἐπεξ. τοῦ **ἐμμένειν**. — **ἦ. ἔπου** — **ἔπου ἦ** = ἀκολούθει με εἰς τὸν δρόμον διὰ τοῦ ὁποῖου. — **ἔῷ χαίρειν**, ἐνν. τὸν λόγον = παραιτῶ τὴν συζητήσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

ἠττω εἶναι = ἠτᾶσθαι (κτγρμ.). — **ἄλλο τι** (τὸ πλήρες : ἄλλο τί ἐστίν ἢ) = δὲν εἶναι ἀληθές (ὅτι). — **φατέ ὑμῖν τοῦτο γίνεσθαι** = λέγετε ὅτι σᾶς συμβαίνει τοῦτο (δηλ. τὸ ἠτᾶσθαι). — **ἐν τοῖσδε** = εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις. — **κρατούμενοι** μτχ. αἰτιολ. — **πράττειν**, ἐκ τοῦ **φατέ**. — **πῆ** = κατὰ τί. — **ἡδύ**, ἐνν. **ἐν τῷ παραχρῆμα** (= πάραυτα). — **ὅτι παθόντα** (ἐνν. **ταῦτα** ὡς ὑποκμ.) = ποῦ δὲν ξεύρω καὶ ἐγὼ τί ἔπαθαν (καὶ ἐμποιοῦν) = διότι ὁπωσδήποτε (ἐμποιοῦν). —

ἡ κᾶν...ὄπηοῦν; = ἡ καὶ ἂν τίποτε ἐκ τούτων δὲν παρασκευάζουν κατόπιν, χαρὰν δὲ μόνον προκαλοῦν, ὅμως θὰ ἦσαν κακά, διότι ὅπως-δήποτε καὶ ἐξ οἰασδήποτε ἀφορμῆς προκαλοῦν χαρὰν; — **κατὰ τὴν ἐργασίαν τῆς παραχρῆμα ἡδονῆς** = διότι προκαλοῦν στιγμιαίαν ἡδονήν. — **ποιοῦντα** μτχ. αἰτιολ. — **φαίνεται** = εἶναι φανερόν. — **γυμνάσια** (ἐνταῦθα) σωματικαὶ ἀσκήσεις. — **καῦσις** = καυτηρίασις. — **φαρμακεῖαι** = χρήσεις φαρμάκων. — **λιμοκτονίαι** = τὰ διάφορα εἶδη τῆς ἰατρικῆς διαίτης. — **ἄρχαι ἄλλων** = ἐπέκτασις τῆς ἡγεμονίας ἐπὶ ἄλλων (πόλεων). — **ἔχει** = παρέχει. — **κατ' ἄλλο τι** = δι' ἄλλον τινὰ λόγον. — **ἄλλο τι** (ἐνν. ἡ)... **ὁ αὐτὸς τρόπος;** = δὲν εἶναι ἀληθές ὅτι ὑπάρχει ἡ αὐτὴ ἀναλογία καὶ ὡς πρὸς τὴν αὐτὴν λύπην; — **ἀπαλλάττω** = ἀποδιώκω. — **ἡ πρὸς ὅ:** β' ὅρος συγκρ. τοῦ **ἄλλο**. — **πολλαχῆ** = κατὰ πολλοὺς τρόπους. — **ἐν τούτῳ εἰσὶ** = ἐδῶ στηρίζονται. — **ἀνατίθεμαι** = μεταβάλλω θέσιν· ἀνακαλῶ ἰσχυρισμὸν, ἢ μεταφορὰ ἐκ τῶν πεσσῶν· « ἀναθέσθαι ἐπὶ τῶν πεσσῶν » ἔλεγον οἱ παίζοντες· « οὓς γὰρ μὴ κατὰ τὸ δέον ἐκίνησαν, τούτους ἀνετίθεσαν » Σχολ. — (εἶ) **πη** = κάπως. — **ὄμή,** ἐπεξ. τοῦ **ἄλλο**. — **ταῦτα,** δηλ. ἡδονὴν καὶ λύπην. — **γελοῖον τὸν λόγον γίγνεσθαι** = ὅτι καταντᾷ γελοῖον ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον λέγετε. — **ἐκπληττόμενος** = τυφλούμενος. — **αὐθις αὖ** = ἀντιστρόφως πάλιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΖ'

θέμενοι (ὑποθέμενοι) **οὔτω** = θέσαντες τοῦτο ὡς βάσιν. — **ἡττώμενοι,** μτχ. αἰτιολ. — **τοῦ ἀγαθοῦ** = ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ. — **ὕβριστης** = σκώπτῃς. — **δέον,** μτχ. ἐνδοτ. — **ἄρα,** ἐνν. **πράττει τις κακά,** **ἡττώμενος ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν;** — **ἐν ὑμῖν** = κατὰ τὴν κρίσιν ὑμῶν. — **ἂν ἐξημάρτανεν,** ἐνν. **εἰ τὰ ἀγαθὰ ἄξια ἦν νικᾶν τὰ καλά.** — **ἀνάξια** = κατὰ τὴν ἀξίαν κατώτερα. — **ὅταν** = καθ' ὅσον. — **οὔτω,** ἐνν. **ἔχει** — **μεταλάβωμεν... τούτοις** = ἄς ἀλλάξωμεν τώρα τὰ ὀνόματα καὶ ἄς λάβωμεν ἀντιστρόφως. . . δι' αὐτὰ τὰ ἴδια πράγματα. — (**ἄλλη**) **ἀνάξια** (οὐσ.) = ἔλλειψις ἀξίας, ἀδυναμία : τὸ ὅλον = εἰς τὴν ἄλλο θὰ στηρίζεται ἢ ἀδυναμία τῆς ἡδονῆς συγκρινομένης πρὸς τὴν λύπην παρὰ εἰς τὴν ὑπερβολὴν καὶ ἔλλειψιν τῆς μίας πρὸς τὴν ἄλλην; — **ταῦτα δ' ἐστὶ** = τοῦτο δὲ σημαίνει. — **γιγνόμενα** = ἂν δηλ. ἡ μία γίνεσθαι μεγαλυτέρα ἢ μικροτέρα ἀπὸ τὴν ἄλλην. — **μᾶλλον καὶ ἤττον** = ἰσχυροτέρα καὶ ἀσθενεστέρα. — **μῶν,** ἐνν. **διαφέρει** (βλ. 310Δ,

Κεφ. 2). — ἔσθ' (ἔνν. ἄλλο τι) ὅτω ἔνν. διαφέρει — ἀγαθὸς ἰστάναι = ἔμπειρος ζυγιστῆς (ἴστημι = ζυγίζω). — συνθεις = συμμαζεύσας. — ὑπερβάλλεται ὑπὸ... = εἶναι ὀλιγώτερα καὶ μικρότερα ἀπὸ τὰ... — πρακτέα = πρακτέον ἔνν. τὴν πράξιν Ὁ Σωκράτης θέλει ἐνταῦθα νὰ δείξῃ ὅτι τὸ ἐγγὺς καὶ τὸ πόρρω οὐδεμίαν ἐπίδρασιν ἔχουν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡδέος καὶ τοῦ ἀνιαροῦ. — μὴ πη ἄλλη ἔχει ; = μήπως ταῦτα ἔχουν κατ' ἄλλον τρόπον ;

ὅτε = ἐπειδὴ. — τὰ μεγάλα μήκη = πράγματα μεγάλου μήκους. — λαμβάνειν = προτιμᾶν. — ἡ δύναμις τοῦ φαινομένου = ἡ ἐκ τοῦ ἔξωτερ. κόσμου προερχομένη ἐντύπωσις. — καὶ ἐποίει... μεταλαμβάνειν = καὶ μᾶς ἔκαμνε νὰ ἐκλαμβάνωμεν τὰ αὐτὰ πράγματα διαφοροτρόπως καὶ ἄνω κάτω. — ἄκυρον ἂν ἐποίησε τὸ φάντασμα = θὰ καθίστα ἀνίκανον τὸ φάντασμα (τὴν ἀπατηλὴν εἰκόνα τῶν αἰσθήσεων) νὰ ἐξαπατήσῃ ἡμᾶς. — πρὸς ταῦτα = ὡς πρὸς ταῦτα, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς. — αὐτὸ πρὸς ἑαυτὸ = ἕκαστον (ἄρτιον ἢ περιττόν) θεωρούμενον ἐν σχέσει πρὸς ἑαυτὸ (δηλ. ἄρτιον πρὸς ἄρτιον...). — ὑπερβολῆς καὶ ἐνδείας ἐστίν = ἀσχολεῖται μὲ μείζονα καὶ ἐλάσσονα ποσά. — φαίνεται, ἔνν. αἵρεσις. — σκέψις = ἔρευνα. — ἐπεὶ δὲ μετρητική = ἐπειδὴ δὲ αὕτη ἡ αἵρεσις εἶναι μετρητική. — εἰσαυθις = ἄλλοτε (ἐν τῷ Γοργία, ἔνθα πραγματεύεται περὶ τῆς ἠθικῆς, ὡς ἐπιστήμης τῆς γνώσεως τοῦ ἀγαθοῦ). — τοῦτο, δηλ. τὴν ἐπιστήμην. — ἔφατε (352 Δ, Κεφ. 35). — εἰδὼς ἄνθρωπος = ὁ γιγνώσκων τὰ βέλτιστα (362 Δ, Κεφ. 35). — τότε εὐθύς, δηλ. ὅτε ἔγινεν ἡ ἐρώτησις. — καὶ γὰρ ὑμεῖς = διότι καὶ σεῖς, ὅπως ἐγὼ καὶ ὁ Πρωτ. — ταῦτα δέ, δηλ. αἱ ἡδοκαὶ καὶ αἱ λύπαι. — ἐπιστήμης... μετρητικῆς, ἔνν. ἐνδεία — ἀμαθία ἢ μεγίστη, ἐπεξ. τοῦ τοῦτ'. — αὐτοί, ἔνν. ἴτε (κατὰ ζεύγμα). — τούτων, δηλ. τῆς ἐπιστήμης ταύτης. — ὄντος, δηλ. τῆς ἐπιστήμης — κακῶς πράττετε (ἀτόπως πράττετε) = δημιουργεῖτε δυστυχίαν. — δημοσία : διότι ἡ πολιτεία δὲν ἀποκτᾶ ἀγαθοὺς πολίτας.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Δ Η'

κοινός... ὁμῖν = ἄς μετέχετε καὶ σεῖς τῆς συζητήσεως. — ὑπερφῶς... ἀληθῆ = ἀληθέστατα. — παραιτοῦμαι (ἐνταῦθα) = δὲν λαμβάνω ὑπ' ὄψιν (τὴν συνωνυμικὴν τοῦ Προδ.) · — εἴτε ὀπόθεν... ὀνομάζων = εἴτε ἀπὸ οἰανδήποτε ἀφορμῆν καὶ ὀπωσδήποτε ἀρέσκεσαι νὰ ὀνομάζῃς. — τοῦτό μοι ἀπόκριναι = νὰ ἀποκριθῆς περὶ τούτου, περὶ

τοῦ ὁποίου θέλω νὰ ἀποκριθῆς. — **αἰ ἐπὶ τούτου** = αἰ εἰς τοῦτο τείνουσαι. — **ἐπὶ τοῦ... ζῆν** (ἐπεξ) = δηλ. νὰ ζῶμεν. — **ἔπειτα** = ὅμως. — **ἐξόν**, ἔνν. ποιεῖν. — **ἐψεύσθαι** = διατελεῖν ἐν πλάνῃ. — **ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν** (βραχυλογία) = **ἀντὶ τοῦ ἰέναι ἐπὶ τὰ ἀγαθὰ**. — **ἀναγκασθῆ**, ἔνν. τίς. — **τί οὖν**: διὰ τούτου μεταβίνει εἰς τὴν ἀνδρείαν. — **οὐδὲν διαφέρει** = δὲν μᾶς ἀνδιαφέρει. — **τόδε**, ἔνν. διαφέρει — **ἃ μὴ**, ἔνν. δέδοικεν. — **ἰέναι... λαμβάνειν**, ἐκ τοῦ ὠμολογῆται.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Λ Θ'.

οὕτω τούτων ὑποκειμένων = ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δεδομένων τούτων. — **τὸ πρῶτον παντάπασι** = πρῶτα πρῶτα (βλ. 329 Δ, Κεφ. 18 καὶ ἐξ.) — **τὸ ὕστερον** (βλ. 349 Δ, Κεφ. 34 καὶ ἐξ.). — **ᾧ** = ἐκ τούτου λοιπόν. — **δ' οὖν** = τέλος πάντων. — **ἐφ' ἅπερ οἱ δειλοί**, ἔνν. ἴται εἰσί. — **πότερον**: τὸ β' μέλος τῆς ἐρωτήσεως, τὸ ὅποσον νοεῖται καὶ ἐκφράζεται κατωτέρω (359 Ε, Κεφ. 39), ἔπρεπε νὰ ἔχη: **ἢ ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἔρχονται οἱ δειλοί τε καὶ οἱ ἀνδρείοι.** — **ἐπὶ τὰ θαρραλέα** (ἐπὶ ἃ θαρροῦσι 359 Β, Κεφ. 39) = εἰς τὰ ἀκίνδυνα. — **τοῦτό γε**: ἀναφέρεται εἰς τὸ ἄρ' ἐπὶ τὰ δεινὰ... δεινὰ εἶναι. — **ἐν οἷς... τοῖς λόγοις** = ἐν τοῖς λόγοις οὓς... — **ἄρτι**, (Κεφ. 38). — **ταύτη γε** = ἀπὸ ταύτης τοῦλάχιστον τῆς ἀπόψεως. — **πᾶν τούναντίον... οἱ ἀνδρείοι** = πᾶν τούναντίον (κτηγμ.) ἐστὶ ἐκεῖνα (ὑγκμ.) ἐπὶ ἃ οἱ τε δ. ἔρχονται καὶ οἱ... — **αὐτίκα** = π.χ. — **ὄν**, αἰτ. ἀπόλ. αἰτιολ. — **ἐν τοῖς ἔμπροσθεν** (Κεφ. 38). — **αἰσχροὺς φόβους**: καὶ οἱ ἀγαθοὶ αἰσθάνονται φόβον ἀλλὰ εὐγενῆ, ὡς λ.χ. πρὸ αἰσχροῦς πράξεως. — **οἱ θρασεῖς καὶ οἱ μαινόμενοι αἰσχροῦ θάρρη θαρροῦσι** καὶ κατὰ τοῦτο ἀντιτίθενται πρὸς τοὺς δειλοὺς, οἱ ὅπιοι αἰσχροὺς φόβους φοβοῦνται· οἱ μαινόμενοι δηλ. ἔχουν θάρρος μὴ στηριζόμενον εἰς τὴν ἐπιστήμην. — **αὐτὸς** = ἄνευ σου. — **ἐρόμενος** ἔνν. περὶ αὐτῶν. — **τὸ πρῶτον**, (349 Δ., Κεφ. 34). — **φιλονικῶ** = ἐπιμένω μὲ ἰσχυρογνωμοσύνην εἰς τι, θέλω σώνει καὶ καλὰ νά...

Ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὴν διακοπεῖσαν συζήτησιν (Κεφ. ΚΑ') συνοψίσατε τὴν ἀπόδειξιν ὅτι τὰ μόρια τῆς ἀρετῆς σοσιότης, δικαιοσύνη, σωφροσύνη, σοφία, ἀνδρεία δὲν εἶναι διάφορα ἀλλήλων.

— Εἶναι δικαιολογημένη καὶ ἀξία σοφοῦ ἀνδρὸς ἡ στάσις τοῦ Πρωταγόρου κατὰ τὸ τέλος τοῦ συλλογισμοῦ ;

— *Ἀναφέρατε παραδείγματα ἀνδρείας ὀφειλομένης εἰς γνῶσιν καὶ δειλίας ὀφειλομένης εἰς ἀμάθειαν.*

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Μ'

τὰ περὶ ἀρετῆς = τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἀρετὴν (δηλ. τὰ μέρια αὐτῆς καὶ ἡ ἀμοιβαία σχέσις των). — **ἔξοδος τῶν λ...** = τὸ συμπέρασμα. — **ἀτοπος** = παράξενος. — **σεαυτῷ τάναντία σπεύδεις** = σπεύδεις εἰς ἀντίφασιν πρὸς τὸν ἑαυτὸν σου. — **πάντα χρήματα** = πάντα τὰ πράγματα, δηλ. πάντα τὰ μέρια τῆς ἀρ. (εἶναι ἐπιστήμη). — **ῶ τρόπω** = καθ' ὃν τρόπον, ὅτε (δηλ. ἂν πᾶσαι αἱ ἀρεταὶ ἀναχθοῦν εἰς τὴν ἐπιστήμην). — **ἄλλο τι ἢ ἐπιστήμη** : ὁ Πρωτ. ἐδέχετο κατ' ἐξοχὴν τὴν φυσικὴν προδιάθεσιν (Κεφ. 16 καὶ 34). — **ὄλον** = καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ μέρη. — **ὀλίγου** ἐνν. **δεῖν** = σχεδὸν (νὰ φανῆ αὐτὸ κάθε ἄλλο μᾶλλον παρὰ ἐπιστήμη). — **καταφανῆ αὐτὰ γενέσθαι** = νὰ ἐπιχυθῆ πληρὴς φῶς ἐπ' αὐτῶν. — **πάλιν ἐπισκέψασθαι** : δέχεται τὸ συμπέρασμα ὡς δεόμενον εὐρυτέρας ἐρεύνης. — **μὴ πολλάκις** = μήπως τυχὸν (μᾶς κάμῃ νὰ σκοντάψωμεν κατὰ τὴν ἔρευναν). Ὁ Σω. δηλ. θεωρεῖ φρόνιμον νὰ ἐξετασθῆ πρῶτον ἡ οὐσία τῆς ἀρετῆς καὶ ἔπειτα τὸ διδακτὸν ἢ μὴ αὐτῆς. — **κατ' ἀρχὰς ἔλεγον** (348 Γ καὶ Δ, Κεφ. 33). — **δὴ** = ἤδη, — **ῶν** = τούτων, οἷς. — **μὲν** (μὴν) = τούλάχιστον. — **εἰ**, αἰτιολ. — **ἐλλόγιμος ἐπὶ σοφία** = περιώνυμος σοφός. — **ἐμοί...** **ῶρα** = **πάλαι ῶρα καὶ ἐμοὶ ἰέναι οἵπερ ἔφην ἰέναι με δεῖν** (πρβλ. 335 Γ, Κεφ. 22). — **τῷ καλῷ** : οἱ Ἀθηναῖοι μετεχειρίζοντο τὸ ἐπίθετον εἰς ἔνδειξιν τιμῆς καὶ ἀγάπης, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰρωνικῶς, εἰς διαφόρους περιστάσεις. — **ἀκούσαντες**, δηλ. ἐγὼ καὶ ὁ Ἴπποκράτης, λέγει δὲ ταῦτα πρὸς τὸν ἑταῖρον.

— *Κρίνατε τὰς δύο ἀποδεικτικὰς μεθόδους τοῦ Πρωταγόρου, ἦτοι :*

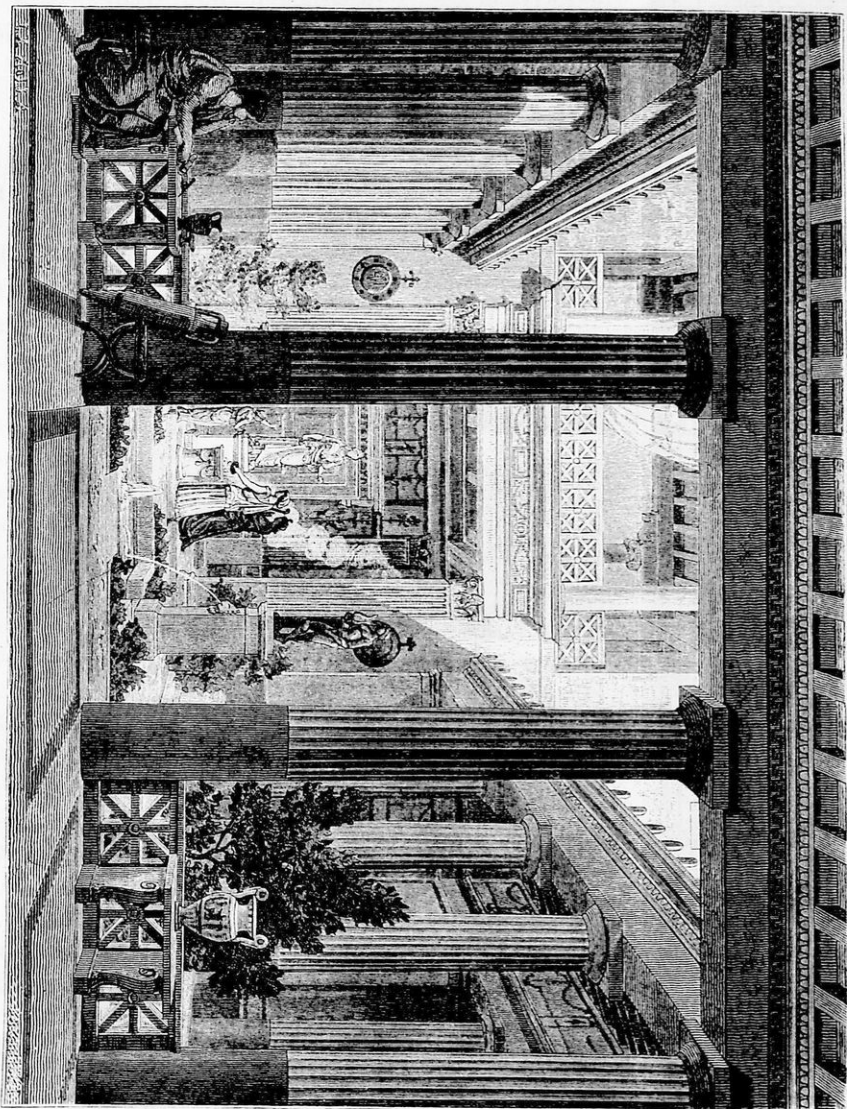
α) τὴν διὰ μύθου· καὶ

β) τὴν διὰ λόγου.

— *Ἐν συγκρίσει πρὸς αὐτὰς καταδείξατε τὴν ὑπεροχὴν τῆς δ ι α - λ ε κ τ ι κ ῆς τοῦ Σωκράτους.*

Είκ. 1. Πρόθυρον Ἑλληνικῆς οἰκίας.

Εικ. 2. Έσωτερική αόλη Έλληνικής οικίας μετά του προστύφου

Εικ. 3. Παις διδάσκεται να κιθαρίζει. Ἄλλος παῖς ἀπαγγέλλει ἐπικὸν ποίημα πρὸ τοῦ διδασκάλου, ὁ ὅποιος κρατεῖ ἀνοικτὸν βιβλίον (κύλινδρον) καὶ ἀκούει τὸν παῖδα, ἀναγιγνώσκεται δὲ εἰς τὸ βιβλίον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔπους. Εἰς τὸ δεξιὸν ἄκρον ὁ δοῦλος.

(Παράστασις ἐξ ἀρχαίας κύλικος τοῦ ἀγγειογράφου Δούριδος).

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Α.— ΦΑΙΔΩΝ

1. Εισαγωγή	9
2. Κείμενον	23
3. Έρμηνευτικά σημειώσεις	77

Β.— ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

1. Εισαγωγή	111
2. Κείμενον	123
3. Έρμηνευτικά σημειώσεις	175

024000019969

ΕΚΔΟΣΙΣ ΚΕ/ΚΒ' 1975 (VI) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 40.000 — ΣΥΜΒΑΣΙΣ : 2544/29.3.75

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ :
ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ : ΝΙΚ. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ, Έκδοτικά Έπιχειρήσεις Α.Ε. — «ΓΡΑΦΕΜΠΟΡΙΚΗ» Ο.Ε.

